

วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเก่า

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University Research Journal

สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ปีที่ 6 ฉบับที่ 3 กันยายน – ธันวาคม 2562 Vol.6 No.3 September – December 2019

HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

Website : <http://rdi.aru.ac.th/journal/>

ISSN 2408-0942

วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเก่า

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University Research Journal

สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ปีที่ 6 ฉบับที่ 3 กันยายน – ธันวาคม 2562 Vol.6 No.3 September - December 2019

บทความวิจัย

1. การประเมินโครงการการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและพัฒนาท้องถิ่น เครือข่ายเพื่อการพัฒนาอุดมศึกษา
ภาคกลางตอนบน โดยใช้กระบวนการสร้างระบบพี่เลี้ยง Coaching and Mentoring
กรณีศึกษา : โรงเรียนวัดช้างเหล็ก อำเภอสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 1-8
2. รูปแบบการบริหารจัดการระบบประกันสุขภาพแรงงานต่างด้าวสัญชาติเมียนมาในประเทศไทย 9-16
3. กฎหมายต้นแบบเพื่อการใช้บังคับผังเมืองเฉพาะ 17-22
4. การประยุกต์ใช้หลักสันโดษและหลักสัปปริสธรรมในการซื้อและการใช้โทรศัพท์มือถือของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา 23-30
5. รูปแบบการบริหารจัดการพื้นที่มรดกโลกแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวนครประวัติศาสตร์
พระนครศรีอยุธยาและเมืองบริวารอย่างยั่งยืน 31-38
6. ผลการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามโครงการพระราชดำริ ด้านสิ่งแวดล้อมที่มีต่อทักษะพื้นฐาน
ทางวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัย กลุ่มโรงเรียน ตำบลบึงคล้า อำเภอเมืองจังหวัดชัยภูมิ 39-46
7. การพัฒนารูปแบบศาลทหารที่เป็นอิสระจากอำนาจบริหาร 47-52
8. สภาพปัญหาที่ก่อให้เกิดอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ กรณีการร่วมกันฉ้อโกงประชาชนผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ 53-60
9. การพัฒนาความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมดนตรี
ตามแนวคาร์ล ออร์ฟ โรงเรียนบ้านเขวาสีศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ 61-68
10. กระบวนการเรียนรู้ชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้านอาชีพ ของชุมชนบ้านหนองขวาง
ตำบลพรสำราญ อำเภอกุเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ 69-76
11. การพัฒนาทักษะภาษาญี่ปุ่นเพื่อการท่องเที่ยวของชุมชนไทยเบ็งบ้านโคกสลุ อำเภอนานิมคม
จังหวัดลพบุรี 77-82

บทความวิชาการ

12. เศรษฐกิจการเมืองระหว่างประเทศว่าด้วยเรื่องกองทุนความมั่งคั่งแห่งชาติ 83-96

วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพฯ

สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ARU Research Journal

ปีที่ 6 ฉบับที่ 3 ประจำเดือนกันยายน – ธันวาคม 2562

ISSN 2408-0942

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่บทความวิจัย และบทความวิชาการ ในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โดยครอบคลุมด้านบริหารธุรกิจ ด้านการศึกษา ด้านรัฐศาสตร์ ด้านนิติศาสตร์ ด้านวัฒนธรรม สังคม เศรษฐกิจ และประวัติศาสตร์
2. เพื่อเป็นสื่อกลางการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ใหม่ ในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

นโยบายการจัดพิมพ์

วารสารเปิดรับบทความวิจัยแบบเต็มรูปแบบ (Research Article) และบทความวิชาการ (Academic Articles) จากภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย โดยบทความดังกล่าวจะต้องไม่เคยเผยแพร่ในวารสารอื่นใดมาก่อน และเป็นข้อคิดเห็นของผู้ส่งบทความเท่านั้น

เกณฑ์การพิจารณาบทความ

บทความจะผ่านการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิในสาขานั้น จำนวน 2-3 ท่าน ซึ่งกองบรรณาธิการอาจให้ผู้เขียนปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้น และทรงไว้ซึ่งสิทธิในการตัดสินใจตีพิมพ์ให้หรือไม่ก็ได้

คำแนะนำในการจัดเตรียมต้นฉบับ

การจัดรูปแบบบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพฯ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ผู้เขียนบทความสามารถจัดรูปแบบบทความตามตัวอย่างที่แสดงใน Template ซึ่งทางวารสารได้ทำการตั้งค่าขนาดหน้ากระดาษ รูปแบบหน้าแรก รูปแบบและขนาดตัวอักษร คำอธิบายสำหรับการเขียนบทความ วิธีการเขียนเนื้อเรื่อง การเขียนอ้างอิง การเขียนสมการทางคณิตศาสตร์ การใส่ภาพและตาราง ผู้เขียนสามารถดาวน์โหลดเอกสารชุดนี้ได้จากเว็บไซต์ของวารสารหรือศึกษาจากภาคผนวกท้ายเล่มของวารสาร

ข้อมูลเผยแพร่ : <http://rdi.aru.ac.th/journal/>

กำหนดออกเผยแพร่ : ปีละ 3 ฉบับ

มกราคม – เมษายน

พฤษภาคม – สิงหาคม

กันยายน – ธันวาคม

การส่งต้นฉบับบทความ

ผู้เขียนต้องส่งต้นฉบับบทความโดยไม่ระบุชื่อ-ที่อยู่ผู้เขียนจำนวน 1 ชุด และระบุชื่อผู้เขียนจำนวน 1 ชุด โดยบทความวิจัยต้องมีความยาวไม่เกิน 8 หน้า กระดาษขนาด B5 และบทความวิชาการต้องมีความยาวไม่ต่ำกว่า 8 หน้ากระดาษ และไม่เกิน 15 หน้ากระดาษ B5 พร้อมทั้งกรอกแบบฟอร์มนำส่งบทความ โดยส่งผ่านระบบเว็บไซต์ของวารสารที่ <http://rdi.aru.ac.th/journal>

ขั้นตอนการดำเนินการของวารสาร

ที่ปรึกษา

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
รองอธิการบดี
คณบดี
ผู้อำนวยการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
ผู้อำนวยการสถาบันอยุธยาศึกษา
ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา

บรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.ชูสิทธิ์ ประดับเพ็ชร์ อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

กองบรรณาธิการผู้ทรงคุณวุฒิ

ศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์	สุขสำราญ	ราชบัณฑิตยสถาน
ศาสตราจารย์ ดร.เอนก	เหล่าธรรมทัศน์	มหาวิทยาลัยรังสิต
ศาสตราจารย์ ดร.รื่นฤทัย	สัจจพันธุ์	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ศาสตราจารย์ ดร.วัชร	งามจิตรเจริญ	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ศาสตราจารย์ ดร.สุนีย์	มัลลิกะมาลย์	มหาวิทยาลัยศรีปทุม
ศาสตราจารย์ ดร.จำนงค์	อดิวัฒนสิทธิ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ศาสตราจารย์ ดร.สุภางค์	จันทวานิช	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ศาสตราจารย์ ดร.ชัยยงค์	พรหมวงศ์	มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุจิตกัลยา	มฤครัฐอินแปลง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลวรรณ	วรรณธนี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กานดา	เตชะชนหมาก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปวีณา	รัตนเสนา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาสนา	บุญสม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์เลิศชาย	สถิตย์พนาวงศ์
ดร.สุรวัช	แซ่เจีย
ดร.นพดล	ปรารค์ทอง

ฝ่ายจัดการ

นางสาวพรสวรรค์	คล้ายกัน
นางสาวศรินยา	โพธิ์นอก
นายอวิรุทธิ์	เจียมฮวดหลี่
นางสาวสุธีรา	มูลดี
นางสาวอจจรา	วงศ์หา
นางสาวพิมพ์ประภา	พลรักษ์
นางสาววิไลวรรณ	สังฤทธิ์
นางสาวบงกช	สมหวัง
นางสาวสุจิตตรา	งามบุญปลอด

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
เลขที่ 96 ตำบลประตูลี้ อำเภอพระนครศรีอยุธยา
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13000
โทรศัพท์ 0-3532-2082 โทรสาร 0-3532-2082

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ
วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพฯ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
ปีที่ 6 ฉบับที่ 3 เดือนกันยายน – ธันวาคม 2562

ศาสตราจารย์ ดร.จ่านงค์ อติวัฒนสิทธิ์
คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาติรี มหันตรัตน์
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

รองศาสตราจารย์ ดร.กาสัก เตชะชั้นหมาก
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรต์มภ์ แสงแก้ว
คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร.ภักดีวัฒน์ จรรยาสุทธีวงศ์
วิทยาลัยกฎหมายและการปกครอง
มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ จุลสุวรรณ
คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

รองศาสตราจารย์ ดร.วาริรัตน์ แก้วอุไร
ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยนเรศวร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์จักรกฤษ เจียรวิชัยบุญญา
คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

รองศาสตราจารย์ ดร.วิภาส ทองสุทธิ
คณะนิติศาสตร์
วิทยาลัยนครราชสีมา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์บวรศรี มณีพงษ์
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

รองศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา หล่อตระกูล
คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุญไท เจริญผล
คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวัญชนก นัยจริญ
คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ภัทราวรรณ จันทน์เนตร์
คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.ชนาธิป ชินะนาวิน
ผู้พิพากษาประจำศาลฎีกา
ศาลฎีกา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศิธร จันทมฤก
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิรมล สุวรรณศรี
คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิชชุกร นาคชน
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ดร.ศิริศิษฐ์ ชูรอด
กองกฎหมาย สำนักงานปลัดกระทรวง
กระทรวงสาธารณสุข

ดร.วัชรภัทร เตชะวัฒนศิริดำรง
คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ดร.อังฉรา อึ้งตระกูล
คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยนเรศวร

การประเมินโครงการการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและพัฒนาท้องถิ่น เครือข่ายเพื่อการพัฒนาอุดมศึกษา ภาคกลางตอนบน โดยใช้กระบวนการสร้างระบบพี่เลี้ยง Coaching and Mentoring กรณีศึกษา : โรงเรียนวัดช้างเหล็ก อำเภอสena จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

The Evaluation of Educational and Local Quality Development Project by Using the Coaching and Mentoring System : A Case Study of Wat Changlek School, Sena District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province

วัชรภัทร เตชะวัฒนศิริดำรง

สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

Email : anan_xisu@163.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายดังนี้ 1) เพื่อประเมินความรู้ของผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาท้องถิ่น เครือข่ายเพื่อการพัฒนาอุดมศึกษา ภาคกลางตอนบน 2) เพื่อประเมินสมรรถนะของผู้บริหารด้านการเป็นผู้นำทิศและการให้คำปรึกษา และครูผู้สอนด้านการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และด้านการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน และ3) เพื่อประเมินความคาดหวังของผู้บริหารและความพึงพอใจของครูผู้สอนต่อโครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาท้องถิ่น เครือข่ายเพื่อการพัฒนาอุดมศึกษา ภาคกลางตอนบน ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ ผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียน จำนวน 11 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 3,415 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 3 ฉบับ ได้แก่ 1) แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาท้องถิ่น เครือข่ายเพื่อการพัฒนาอุดมศึกษาภาคกลางตอนบน 2) แบบประเมินสมรรถนะของผู้บริหารด้านการเป็นผู้นำทิศและการให้คำปรึกษา และแบบประเมินสมรรถนะของครูผู้สอนด้านการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และด้านการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน และ3) แบบประเมินความคาดหวังและความพึงพอใจต่อโครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาท้องถิ่น เครือข่ายเพื่อการพัฒนาอุดมศึกษา ภาคกลางตอนบน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการประเมินความรู้ของผู้บริหารและครูผู้สอนหลังการฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X} = 26.40$, S.D. = 1.14 และก่อนการฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X} = 20.80$, S.D. = 1.34 เมื่อนำมาเปรียบเทียบกัน พบว่า ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาท้องถิ่น เครือข่ายเพื่อการพัฒนาอุดมศึกษา ภาคกลางตอนบน หลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) ผลการประเมินสมรรถนะของผู้บริหารด้านการเป็นผู้นำทิศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.52 และด้านการเป็นผู้ให้คำปรึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.52 ส่วนครูผู้สอนมีสมรรถนะด้านการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X} = 2.95$, S.D. = 0.13 และด้านการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.62 และ3) ผลการประเมินความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้บริหารและครูผู้สอนต่อโครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาท้องถิ่น เครือข่ายเพื่อการพัฒนาอุดมศึกษา ภาคกลางตอนบน พบว่า ผู้บริหารมีความคาดหวัง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.57 และครูผู้สอนมีความพึงพอใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.59

คำสำคัญ: การประเมินโครงการการพัฒนาคุณภาพการศึกษา, กระบวนการสร้างระบบพี่เลี้ยง

Abstract

The purpose of this research was to 1) a test of knowledge about using coaching and mentoring process for teacher development 2) a supervisory competency assessment form and a lesson plan making assessment form and teaching assessment form and 3) evaluate the expectation and satisfaction of the program for improving the Quality of Education and Local Development Project, The Network for Higher Education Development, Upper Central Region. The research found that 1) For school administrators and teachers participating in the project, the mean score of knowledge about the coaching and mentoring process for teacher development was $\bar{X} = 26.40$, $SD = 1.14$ after training and the mean score before training was $\bar{X} = 20.80$, $SD = 1.34$ Comparing the scores between the two tests, the post-training scores were higher than the pre-training at .01 level of significance 2) For school administrators participating in the project, the results of the supervisory competency assessment were at a high level $\bar{X} = 4.55$, $S.D = 0.52$ The mean score of all supervisory aspects was $\bar{X} = 4.39$, $S.D = 0.52$ the results were at a high level. 3. Teachers participating in the program have ability in teaching and learning management. The average score ranged level $\bar{X} = 2.95$, $S.D = 0.13$ the results were good and the average score of learning management ability in all aspects of teachers who participated in the program was $\bar{X} = 4.20$, $S.D = 0.62$ the results were at a high level. 3) For school administrators and teachers participating in the project, the average score of expectation was $\bar{X} = 4.39$, $S.D = 0.57$ and the average score of satisfaction was $\bar{X} = 4.31$, $S.D = 0.59$ both scores were at a high level.

Keywords: The Evaluation of Educational, Coaching and Mentoring

วันที่รับบทความ : 07 พฤศจิกายน 2561

วันที่แก้ไขบทความ : 10 กุมภาพันธ์ 2562

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ : 27 กุมภาพันธ์ 2562

1. บทนำ

การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาจัดเป็นวาระแห่งชาติ เนื่องจากครูซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเยาวชนของชาติให้เป็นผู้มีความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และทักษะที่สำคัญในการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นยุคแห่งเทคโนโลยีสารสนเทศ และการเปลี่ยนแปลงในหลาย ๆ ด้านทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ดังแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) การปฏิรูปประเทศท่ามกลางสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและเชื่อมโยงกันใกล้ชิดกันมากขึ้นโดยได้น้อมนำหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปรัชญาในการพัฒนาประเทศ ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 -11 เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและช่วยให้สังคมไทยยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคงเกิดภูมิคุ้มกัน และมีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่าง

เหมาะสม ส่งผลให้การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้วางกรอบแนวทางของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579) ซึ่งเป็นแผนแม่บทหลักของการพัฒนาประเทศ และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) รวมทั้งการปรับโครงสร้างประเทศไทยไปสู่ประเทศไทย 4.0 ตลอดจนประเด็นการปฏิรูปประเทศ อีกทั้งได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วนทั้งในระดับกลุ่มอาชีพ ระดับภาคและระดับประเทศในทุกขั้นตอนของแผนฯ อย่างกว้างขวางและต่อเนื่องเพื่อร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์และทิศทาง การพัฒนาประเทศ รวมทั้งร่วมจัดทำรายละเอียดยุทธศาสตร์ของแผนฯ มุ่งสู่ “ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” สำนักงานกฤษฎามนตรี [1]

ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และการปฏิรูปการศึกษา ทั้งนี้เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า

ถึงแม้มีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ หลักสูตร การศึกษาในระดับต่าง ๆ ตลอดจนกฎระเบียบที่ออกมาเพื่อ เอื้อต่อการจัดการศึกษาแต่หากบุคลากรทางการศึกษาหรือ ผู้สอนไม่มีความรู้ ทักษะกระบวนการ ตลอดจนเจตคติที่ สอดคล้องเหมาะสมกับกระบวนการที่คนใหม่ในการจัด การศึกษาก็ยากที่จะปฏิรูปการศึกษาของชาติให้สำเร็จตาม เจตนารมณ์ของกฎหมายได้ ซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 81 ได้ กล่าวถึงความสำคัญในการพัฒนาวิชาชีพครูและการปฏิรูป การศึกษา โดยจัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาของชาติ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 52 กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการส่งเสริมให้มีกระบวนการ ผลิิตการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพ และมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง และ มาตรา 53 กำหนดให้มืองค์กรวิชาชีพครูและผู้บริหาร การศึกษา โดยมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดมาตรฐาน วิชาชีพออกและเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ กำกับ ดูแลการปฏิบัติตามมาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพ รวมทั้งการพัฒนาวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษาและ ผู้บริหารการศึกษา ซึ่งจะเห็นได้ว่ารัฐบาลให้ความสำคัญ อย่างยิ่งต่อวิชาชีพครู ดังนั้นการเป็นครูมืออาชีพต้องเป็นผู้ มีความรู้ความสามารถและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ [2]

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมี บทบาท สำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการพัฒนาท้องถิ่นได้ตระหนักถึงปัญหาของการ พัฒนาครู จึงได้จัดทำโครงการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการ สร้างระบบพี่เลี้ยง Coaching and Mentoring โดยเน้น การสร้างความเข้มแข็งของสมรรถนะด้านการนิเทศ การสอน และการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน ในบริบท ที่หลากหลายของลักษณะและขนาดของโรงเรียน และให้ เป็นไปตามความต้องการ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยประสานความร่วมมือกับ สถาบันอุดมศึกษาที่เป็นเครือข่ายร่วมเป็นคู่พัฒนารูปแบบ ของการพัฒนาเน้นการพัฒนาฐานโรงเรียนในขณะปฏิบัติ การสอน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาผู้บริหารและ ครูผู้สอนตามสมรรถนะให้เป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ คุณธรรม ส่งเสริมจิตวิญญาณและอุดมการณ์ของความเป็น ครู สามารถนำไปพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ

ด้าน Literacy, Numeracy และ Reasoning Ability ตาม ระดับชั้น พร้อมกับจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน คือ Learning to Question, Learning to Search, Learning to Construct และ Learning to Communicate, Learning to Serve ตามแนวทางการเรียนรู้ของผู้เรียนใน ศตวรรษที่ 21 การดำเนินงานโครงการดังกล่าว สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ได้ ประสานงานกับสถาบันอุดมศึกษาที่มีความรู้และ ประสบการณ์ในการพัฒนาครูร่วมกันเป็นคู่พัฒนา โดยมี เป้าหมายเพื่อพัฒนาผู้บริหารและครูผู้สอนของสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและมัธยมศึกษา และให้ สถาบันอุดมศึกษาดำเนินการพัฒนาฝึกอบรมหรือพัฒนา ให้ครอบคลุมความรู้ เนื้อหาและสมรรถนะการปฏิบัติงาน ด้านต่าง ๆ ของผู้บริหารและครูผู้สอนตามกลุ่มสาระการ เรียนรู้ที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ได้วางกรอบในการพัฒนาโดยให้ มีกิจกรรม Classroom เน้นด้านความรู้และกระบวนการ พร้อมทั้งฝึกปฏิบัติจริงให้กับผู้บริหารและครูผู้สอนในชั้น เรียนตามกระบวนการของหลักสูตรที่สถาบันอุดมศึกษาที่เป็น เครือข่ายสร้างขึ้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในฐานะสถาบันอุดมศึกษาที่ เป็นแม่ข่ายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการพัฒนา ท้องถิ่น เครือข่ายเพื่อการพัฒนาอุดมศึกษา ภาคกลาง ตอนบน ได้ทำความร่วมมือกับคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ได้ทำข้อกำหนดและขอบเขต ของงาน (Term of Reference: TOR) ในการดำเนิน โครงการคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาท้องถิ่น เครือข่ายเพื่อการพัฒนาอุดมศึกษา ภาคกลางตอนบน โดยใช้กระบวนการสร้างระบบพี่เลี้ยง กับสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1-2 จำนวน 11 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนวัดไชโย โรงเรียนวัดช้างเหล็ก (พิบูลเกียรติ) โรงเรียนเทศบาลวัดแม่นางปลื้ม โรงเรียน มาลาอสังเคราะห์ โรงเรียนวัดจุฬามณี (ขุนหะจันทร ประชาสรรค์) โรงเรียนวัดทางหลวง (เทพราชภูริรังสรรค์) โรงเรียนหนองไม้ซุง โรงเรียนวัดใหญ่ชัยมงคล (ภาวนา รังสี) โรงเรียนวันถนอม โรงเรียนวัดโดนต๊อย และโรงเรียน วัดกอไผ่ จากการดำเนินงานตามข้อกำหนดและขอบเขต ของงานตามที่กำหนดได้ตามโครงการแล้ว คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ได้แต่งตั้ง คณะกรรมการประจำโครงการในการพัฒนาผู้บริหารและ ครูผู้สอนในเขตพื้นที่รับผิดชอบให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า การพัฒนาผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งมีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศไทย เมื่อระยะเวลาเปลี่ยนแปลงไปสมรรถนะของบุคลากรทางการศึกษาก็จะเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคปัจจุบัน ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะที่เป็นอาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา และได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาให้รับผิดชอบโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาท้องถิ่น เครือข่ายเพื่อการพัฒนาอุดมศึกษา ภาคกลางตอนบน จึงมีความสนใจที่จะศึกษาและประเมินโครงการการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาท้องถิ่น เครือข่ายเพื่อการพัฒนาอุดมศึกษา ภาคกลางตอนบน โดยใช้กระบวนการสร้างระบบพี่เลี้ยง กับโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมโครงการ คือ โรงเรียนวัดช้างเหล็ก (พิบูลเกียรติ) อำเภอสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ผู้วิจัยใช้เป็นกรณีศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ ข้อมูลพื้นฐานและผลการวิจัยที่ได้จะนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในเขตพื้นที่รับผิดชอบของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อประเมินความรู้ของผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาท้องถิ่น เครือข่ายเพื่อการพัฒนาอุดมศึกษา ภาคกลางตอนบน

2.2 เพื่อประเมินสมรรถนะของผู้บริหารด้านการเป็นผู้นำและการให้คำปรึกษา และครูผู้สอนด้านการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และด้านการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน

2.3 เพื่อประเมินความคาดหวังของผู้บริหารและความพึงพอใจของครูผู้สอนต่อโครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาท้องถิ่น เครือข่ายเพื่อการพัฒนาอุดมศึกษา ภาคกลางตอนบน

3. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและประเมินโครงการต่าง ๆ โดยมีขอบเขตที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรในการวิจัยดังนี้

3.1 ด้านเนื้อหา ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาท้องถิ่น เครือข่ายเพื่อการพัฒนาอุดมศึกษา ภาคกลางตอนบน

3.2 ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ ผู้บริหาร และครูผู้สอน จำนวน 11 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 3,415 คน

3.2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอน จำนวน 5 คน ของโรงเรียนวัดช้างเหล็ก (พิบูลเกียรติ)

3.3 ด้านตัวแปร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

3.3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ ผู้บริหาร และครูผู้สอน ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่งปัจจุบัน ประสบการณ์ทำงาน และระดับการศึกษา

3.3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านสมรรถนะ ผู้บริหาร ครูผู้สอน และด้านความคาดหวังและความพึงพอใจ

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

3.4.1 แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาท้องถิ่น เครือข่ายเพื่อการพัฒนาอุดมศึกษาภาคกลางตอนบน ใช้วิธีการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงพิพจน์ (Face Validity) หากมีข้อบกพร่องผู้วิจัยนำแบบทดสอบที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบไปปรับปรุงแก้ไข จากนั้นนำกลับไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบอีกครั้งเพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยพิจารณาค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลได้

3.4.2 แบบประเมินสมรรถนะของผู้บริหารด้านการเป็นผู้นำและให้คำปรึกษา และแบบประเมินสมรรถนะของครูผู้สอนด้านการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และด้านการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งเป็นแบบสอบถามมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item objective congruence: IOC) อยู่ระหว่าง 0.8 - 1.0 และ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.921 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลได้

3.4.3 แบบประเมินความคาดหวังของผู้บริหารและความพึงพอใจของครูผู้สอนต่อโครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาท้องถิ่น เครือข่ายเพื่อการพัฒนาอุดมศึกษา ภาคกลางตอนบน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) ซึ่งเป็นแบบสอบถามมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item objective congruence: IOC) อยู่ระหว่าง 0.8 - 1.0

และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.975 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลได้

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามด้วยตนเอง เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแล้วส่งแบบสอบถามที่ตอบแล้วคืนผู้วิจัย โดยมีระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่วันที่ 21 มกราคม - 18 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2559 และเมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากจำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืนกลับมาจำนวน 3 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติการหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที นำผลที่ได้มาแปลผลและบรรยายพรรณนาความเรียง

4. ผลการวิจัย

4.1 การประเมินความรู้ของผู้บริหารและครูผู้สอน เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาท้องถิ่น เครือข่ายเพื่อการพัฒนาอุดมศึกษา ภาคกลางตอนบน

ตาราง 1 ผลการประเมินความรู้ของผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาท้องถิ่น เครือข่ายเพื่อการพัฒนาอุดมศึกษา ภาคกลางตอนบน ก่อนการฝึกอบรมและหลังการฝึกอบรม

การทดลอง	N	$\bar{X}$	S.D	df	t
ก่อนการฝึกอบรม	5	21.60	1.342	4	7.236**
หลังการฝึกอบรม	5	26.40	1.140		

**p < .01

จากตาราง 1 ผลการประเมินความรู้ของผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาท้องถิ่น เครือข่ายเพื่อการพัฒนาอุดมศึกษา ภาคกลางตอนบน หลังการฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X} = 26.40$, S.D. = 1.14 และก่อนการฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X} = 20.80$, S.D. = 1.34 เมื่อนำมาเปรียบเทียบกัน พบว่า ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาท้องถิ่น เครือข่ายเพื่อการพัฒนาอุดมศึกษาภาคกลางตอนบน หลังการฝึกอบรม สูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4.2 การประเมินสมรรถนะของผู้บริหารด้านการเป็นผู้นำและและการให้คำปรึกษา และครูผู้สอนด้านการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และด้านการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน

ตาราง 2 ผลการประเมินสมรรถนะของผู้บริหารด้านการเป็นผู้นำและและการให้คำปรึกษา

รายการ	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
ด้านสมรรถนะการเป็นผู้นำ			
1. ความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์การนิเทศ	4.39	0.52	มาก
2. กระบวนการพัฒนาครูโดยใช้ระบบการนิเทศและการเป็นที่เลี้ยง	4.25	0.43	มาก
เฉลี่ย	4.55	0.52	มาก
ด้านสมรรถนะการเป็นผู้ให้คำปรึกษา			
1. การให้คำปรึกษาเกี่ยวกับวิชาการ	4.27	0.47	มาก
2. การให้คำปรึกษาด้านการจัดการเรียนรู้	4.25	0.43	มาก
3. การให้คำปรึกษาด้านอื่น ๆ	4.16	0.38	มาก
เฉลี่ย	4.39	0.52	มาก

จากตาราง 2 ผลการประเมินสมรรถนะของผู้บริหารด้านการเป็นผู้นำและการให้คำปรึกษา พบว่า ผู้บริหารมีสมรรถนะด้านการเป็นผู้นำ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.52 และด้านการเป็นผู้ให้คำปรึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.52

ตาราง 3 ผลการประเมินสมรรถนะของครูผู้สอนด้านการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และด้านการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน

รายการ	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
ด้านสมรรถนะการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้			
1. มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด	2.90	0.14	ดี
2. สารการเรียนรู้ในแผนการจัดการเรียนรู้	2.90	0.17	ดี
3. กิจกรรมการเรียนการสอน	2.94	0.12	ดี
4. สื่อและแหล่งเรียนรู้	2.72	0.28	ดี
5. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้	2.60	0.38	ดี
เฉลี่ย	2.95	0.13	ดี

ตาราง 3 ผลการประเมินสมรรถนะของครูผู้สอนด้านการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และด้านการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน (ต่อ)

ด้านสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน			
1. ครูผู้สอน	4.44	0.51	มาก
2. เนื้อหาสาระ	4.19	0.59	มาก
3. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	3.59	0.65	มาก
4. การใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้	4.13	0.48	มาก
5. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้	3.64	0.39	มาก
เฉลี่ย	4.20	0.62	มาก

จากตาราง 3 ผลการประเมินสมรรถนะของครูผู้สอนด้านการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และด้านการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน พบว่า ครูผู้สอนมีสมรรถนะด้านการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X} = 2.95$, $S.D = 0.13$ และด้านการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X} = 4.20$, $S.D = 0.62$

4.3 การประเมินความคาดหวังของผู้บริหารและความพึงพอใจของครูผู้สอนต่อโครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาท้องถิ่น เครือข่ายเพื่อการพัฒนาอุดมศึกษา ภาคกลางตอนบน

ตาราง 4 ผลการประเมินความคาดหวังของผู้บริหารและความพึงพอใจของครูผู้สอนต่อโครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาท้องถิ่น เครือข่ายเพื่อการพัฒนาอุดมศึกษา ภาคกลางตอนบน

รายการ	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
ด้านความคาดหวังของผู้บริหาร			
1. การประชาสัมพันธ์และการสมัครเข้าร่วมโครงการ	4.19	0.59	มาก
2. สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก	4.22	0.61	มาก
3. กิจกรรม/เนื้อหาวิชาการ	4.16	0.64	มาก
4. เจ้าหน้าที่/การให้บริการ	4.23	0.60	มาก
เฉลี่ย	4.39	0.57	มาก
ด้านความพึงพอใจของครูผู้สอน			
1. การประชาสัมพันธ์และการสมัครเข้าร่วมโครงการ	4.38	0.42	มาก
2. สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก	4.49	0.52	มาก

3. กิจกรรม/เนื้อหาวิชาการ	4.22	0.61	มาก
4. เจ้าหน้าที่/การให้บริการ	4.13	0.48	มาก
เฉลี่ย	4.31	0.59	มาก

จากตาราง 4 ผลการประเมินความคาดหวังของผู้บริหารและความพึงพอใจของครูผู้สอนต่อโครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาท้องถิ่น เครือข่ายเพื่อการพัฒนาอุดมศึกษา ภาคกลางตอนบน พบว่า ผู้บริหารมีความคาดหวัง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X} = 4.39$, $S.D = 0.57$ และครูผู้สอนมีความพึงพอใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X} = 4.31$, $S.D = 0.59$

5. อภิปรายผล

5.1 ผลการประเมินความรู้ของผู้บริหารและครูผู้สอน เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาท้องถิ่น เครือข่ายเพื่อการพัฒนาอุดมศึกษา ภาคกลางตอนบน ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาท้องถิ่น เครือข่ายเพื่อการพัฒนาอุดมศึกษา ภาคกลางตอนบน หลังการฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 26.40 มีค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.14 และก่อนการฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 20.80 มีค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.34 เมื่อนำมาเปรียบเทียบกัน จากผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารและครูผู้สอนมีความรู้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาท้องถิ่น เครือข่ายเพื่อการพัฒนาอุดมศึกษา ภาคกลางตอนบน หลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกฤติยา วงศ์ก้อม [3] เรื่องรูปแบบการพัฒนาครูด้านการประเมินการเรียนรู้ตามแนวคิดการประเมินแบบเสริมพลังอำนาจที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบและกลยุทธ์การพัฒนาครูด้านการประเมินการเรียนรู้ตามแนวคิด การประเมินแบบเสริมพลังอำนาจตามแนวคิดของ Fetter man มีความเหมาะสมและเป็นไปได้มากที่สุด ผลการประเมินรูปแบบ การพัฒนาครูด้านการประเมินการเรียนรู้ตามแนวคิดการประเมินแบบเสริมพลังอำนาจที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 พบว่า รูปแบบการพัฒนาครูมีความเป็นประโยชน์ มีความเป็นไปได้ มีความถูกต้อง มีความเหมาะสม และครูมีความพึงพอใจต่อการกระบวนการพัฒนาและ

บทบาทของผู้วิจัยด้านกระบวนการพัฒนาครู ด้านการอำนวยความสะดวกด้านการสนับสนุน ด้านการมีเสรีภาพผลการประเมินอยู่ในระดับมาก

5.2 ผลการประเมินสมรรถนะของผู้บริหารด้านการเป็นผู้นำและการให้คำปรึกษา และครูผู้สอนด้านการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และด้านการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารมีสมรรถนะด้านการเป็นผู้นำ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.55 มีค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.52 และด้านการเป็นผู้นำให้คำปรึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 มีค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.52 ส่วนครูผู้สอนมีสมรรถนะด้านการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.95 มีค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.13 และด้านการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 มีค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.62 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มัลลิกา คงพันธุ์ [4] เรื่องการประเมินโครงการรณรงค์ส่งเสริมการอ่านในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรีในภาพรวม มีปัจจัยพื้นฐานด้านสภาวะแวดล้อมของโครงการรณรงค์ส่งเสริมการอ่านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบ พบว่า ความต้องการจำเป็นของโครงการ ความเป็นไปได้ของโครงการ วัตถุประสงค์ของโครงการ ความพร้อมและทรัพยากรของโครงการอยู่ในระดับมาก ด้านกระบวนการปฏิบัติระหว่างดำเนินโครงการรณรงค์ส่งเสริมการอ่านมีเกณฑ์อยู่ในระดับมาก และด้านผลผลิตของโครงการอยู่ในระดับมาก 2) โรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลาง โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี มีปัจจัยพื้นฐานด้านสภาวะแวดล้อมของโครงการรณรงค์ส่งเสริมการอ่านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบ พบว่า ความต้องการจำเป็นของโครงการ ความเป็นไปได้ของโครงการ วัตถุประสงค์ของโครงการ ความพร้อมและทรัพยากร นอกจากนี้นี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของธรรมพร แข็งกสิการ [5] เรื่องการประเมินโครงการรณรงค์การอ่าน สานฝันของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานโครงการด้านสภาพแวดล้อม มีความเหมาะสมและการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยวัตถุประสงค์ที่

มีความสำเร็จและการปฏิบัติสูงสุด คือ เพื่อช่วยให้โรงเรียนใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 บรรลุสู่เป้าหมายแห่งคุณภาพ 1) ด้านปัจจัยนำเข้า เกี่ยวกับความพอเพียงของบุคลากร วัสดุอุปกรณ์และงบประมาณ พบว่ามีความเพียงพอในระดับมาก โดยมีความพอเพียงมากที่สุดคือ จำนวนหนังสือในห้องสมุดแต่การ ปฏิบัติเพื่อระดมทรัพยากรส่วนใหญ่ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง 2) ด้านกระบวนการ พบว่า ความสำเร็จและการปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลาง โดยกระบวนการ ที่มีความสำเร็จและการปฏิบัติสูงสุดคือกิจกรรม “วางทุกงาน อ่านทุกคน” และ3) ด้านผลผลิต พบว่า ผลผลิตของโครงการมีความสำเร็จและมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก ผลผลิตที่มีคุณภาพสูงที่สุด คือ นิสัยรักการอ่านของผู้เรียน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัย ของไพศาล ทับพุ่ม [6] เรื่องการประเมินโครงการส่งเสริมการอ่านในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 โดยภาพรวมมีปัจจัยพื้นฐาน ด้านสภาวะแวดล้อมของโครงการ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบ พบว่า ความต้องการจำเป็นของโครงการอยู่ในระดับปานกลาง วัตถุประสงค์ของโครงการและความเป็นไปได้ของโครงการ มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ส่วนความพร้อมและทรัพยากรของโครงการ มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก และผลผลิตของโครงการผลการประเมินอยู่ในระดับมาก 2) โรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีปัจจัยพื้นฐานด้านสภาวะแวดล้อมของโครงการอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบ พบว่า วัตถุประสงค์ของโครงการและความเป็นไปได้ของโครงการมีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ส่วนความพร้อมและทรัพยากรของโครงการ มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก และผลผลิตของโครงการผลการประเมินอยู่ในระดับมาก

5.3 ผลการประเมินความคาดหวังของผู้บริหารและ ความพึงพอใจของครูผู้สอนต่อโครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาท้องถิ่น เครือข่ายเพื่อการพัฒนาอุดมศึกษา ภาคกลางตอนบน ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารมีความคาดหวังโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 มีค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.57 และครูผู้สอนมีความพึงพอใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.31 มีค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.59 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพรรณพิศ

รัตนตรัยวงศ์ [7] เรื่องการประเมินโครงการสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อม รักษ์โลก และอนุรักษ์พลังงาน โรงเรียนเทศบาลวัดสระทอง จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า 1) การประเมินโครงการสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมรักษ์โลกและอนุรักษ์พลังงานด้านบริบทครูและนักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 2) การประเมินโครงการสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมรักษ์โลกและอนุรักษ์พลังงานด้านปัจจัยเบื้องต้น ครูและนักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 3) การประเมินโครงการสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมรักษ์โลกและอนุรักษ์พลังงานด้านกระบวนการครูและนักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 4) การประเมินโครงการสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมรักษ์โลกและอนุรักษ์พลังงานด้านผลผลิตครูและนักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และ 5) การประเมินโครงการสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมรักษ์โลกและอนุรักษ์พลังงานด้านผลกระทบครูและนักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

6. ข้อเสนอแนะ

การประเมินโครงการการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาท้องถิ่น เครือข่ายเพื่อการพัฒนาอุดมศึกษา ภาคกลางตอนบน โดยใช้กระบวนการสร้างระบบพี่เลี้ยง Coaching and Mentoring กรณีศึกษา : โรงเรียนวัดช่างเหล็ก (พิบูลเกียรติ) อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาครั้งนี้ เป็นการประเมินโครงการตามแนวปฏิบัติตามความร่วมมือระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยสถาบันอุดมศึกษาแม่ข่าย และมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา จากแนวทางปฏิบัติสู่การประเมินโครงการที่ได้ดำเนินการในปีการศึกษา 2559 โดยดำเนินงานภายใต้ระยะเวลาที่กำหนดและดำเนินการวิจัยภายใต้บริบทที่แตกต่างของสถานศึกษา ผู้เข้าร่วมโครงการ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งปัจจัยเหล่านี้จะประสบผลสำเร็จได้ควรใช้รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เข้ามาเกี่ยวข้องทั้งกระบวนการดำเนินงาน และกระบวนการวิจัยให้สอดคล้องกัน

7. บทสรุป

ผลการวิจัยครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่ารายงานวิจัยฉบับนี้ยึดวัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็นหลัก มีกระบวนการในการดำเนินการโดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ก่อนเริ่มดำเนินการโครงการ ระหว่างดำเนินการโครงการ และหลังเสร็จสิ้น

โครงการแล้ว สำหรับการประเมินโครงการการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาท้องถิ่น เครือข่ายเพื่อการพัฒนาอุดมศึกษา ภาคกลางตอนบน โดยใช้กระบวนการสร้างระบบพี่เลี้ยง กรณีศึกษา : โรงเรียนวัดช่างเหล็ก (พิบูล) (เกียรติ อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยใช้แนวคิดตามรูปแบบการประเมินแบบ CIPREST ของ สตัฟเฟิลบีม (Daneil L. Stufflebeam) เนื่องจากมีการประเมินครอบคลุมด้านการประเมินด้านความรู้ ด้านสมรรถนะของผู้บริหารและครูผู้สอน และด้านความคาดหวังและความพึงพอใจที่ครอบคลุมในโครงการในด้านต่าง ๆ

8. เอกสารอ้างอิง

- [1] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี, แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579, กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด. 2559.
- [2] คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ,กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงาน, ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด, กรุงเทพฯ : ครูสภาลาดพร้าว, 2546.
- [3] กฤติยา วงศ์ก้อม, “รูปแบบการพัฒนาครูด้านการประเมินการเรียนรู้ตามแนวคิดการ ประเมินแบบเสริมพลังอำนาจที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542” วิทยานิพนธ์ปริญญา ดุษฎีบัณฑิต ภาคศึกษาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.
- [4] มลลิกา คงพันธุ์, “การประเมินโครงการรณรงค์ ส่งเสริมการอ่านในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี,” วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, 2548.
- [5] ธรรมพร แซ่กสิการ, “การประเมินโครงการรักการอ่าน สานสู่ฝัน ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์,” วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 2549.
- [6] ไพศาล ทับพุ่ม, “การประเมินโครงการส่งเสริมการอ่านในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2,” วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา ลพบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี. 2549.
- [7] พรณพิศ รัตนตรัยวงศ์, การประเมินโครงการสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อม รักษ์โลกและอนุรักษ์ พลังงาน โรงเรียนเทศบาลวัดสระทอง, ร้อยเอ็ด, 2553.

รูปแบบการบริหารจัดการระบบประกันสุขภาพแรงงานต่างด้าวสัญชาติเมียนมา ในประเทศไทย

Health Insurance System Administration Model For Myanmar Labors in Thailand

หิรัญญา ปะดุกา และ อาภาศิริ สุวรรณานนท์

สาขาวิชาอาชีววิทยา การบริหารงานยุติธรรมและสังคม มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

Email: hirunya2002@yahoo.com ; Email: apadrphd@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารจัดการระบบประกันสุขภาพแรงงานต่างด้าวสัญชาติเมียนมาในประเทศไทย ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน ประกอบด้วย การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 46 คน การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามกลุ่มแรงงานต่างด้าวสัญชาติเมียนมา และผู้ติดตาม จำนวน 2,729 คน และการสนทนากลุ่มผู้มีความรู้และประสบการณ์ วิเคราะห์เนื้อหาสำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ และวิธีการทางสถิติสำหรับข้อมูลเชิงปริมาณ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารจัดการระบบประกันสุขภาพแรงงานต่างด้าว สัญชาติเมียนมาในประเทศไทย ได้แก่ ALINE MODEL ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้ 1) A = Applicable services ด้านการให้บริการที่เหมาะสมในทุกระดับตั้งแต่ระดับปฐมภูมิจนถึงระบบฉุกเฉิน และการส่งต่อ 2) L = LAW กฎหมาย กฎ ข้อบังคับ คำสั่ง มาตรการ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบประกันสุขภาพและการบริหารจัดการระบบประกันสุขภาพสำหรับคนต่างด้าว 3) I = Integration การบูรณาการการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานทุกภาคส่วน รวมถึงการเชื่อมโยงฐานข้อมูล กับประเทศต้นทางของบุคคล 4) E = Extended policy ด้านการกำหนดนโยบายรัฐบาล โดยการขยายกฎหมายหลักประกันสุขภาพ ให้ครอบคลุมทุกคนบนพื้นแผ่นดินไทย 5) N = National Health Authority หน่วยงานกลางระดับชาติดูแลภาพรวมระบบประกันสุขภาพในระดับประเทศ รวมถึงระบบการเงิน การคลัง และการบริหารจัดการ

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหารจัดการ, ระบบประกันสุขภาพ, แรงงานต่างด้าว

Abstract

This research aimed to present the management model of health insurance systems approach to Myanmar workers in Thailand by using an integrated research methodology consisted of in-depth interviews from 46 concerned persons. Quantitative research using questionnaires with 2,729 Myanmar migrant workers and their accompanying dependents, and the expert group discussions. Content analysis method is used for qualitative data approach and statistical method is used for quantitative data approach. The research found that the appropriate health insurance management system model for Myanmar workers in Thailand, namely ALINE MODEL which consists of 5 areas as follows: 1) A = Applicable services, providing appropriate services at all levels, from primary care, emergency and referral system 2) L = LAW, laws, rules, regulations, orders and notifications related to the provision of health insurance system and health insurance management systems for alien workers 3) I = Integration, integrating the data links between departments in all sectors including database links with the country of origin of the person 4) E = Extended policy, government policy

formulation by expanding health insurance laws to be the universal coverage 5) N = National Health Authority, the National Central Agency responsible for the overall health insurance system at the national level including financial, fiscal and management systems.

Keyword: Administration Model, Health Insurance System, Myanmar's labors

วันที่รับบทความ : 14 มิถุนายน 2562
วันที่แก้ไขบทความ : 25 กรกฎาคม 2562
วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ : 31 กรกฎาคม 2562

1. บทนำ

ประเทศไทยเป็นส่วนหนึ่งของระบบทุนนิยมโลกและโลกาภิวัตน์ เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างมากมาย ทั้งด้านวัฒนธรรมและวิถีชีวิต [1] ไม่ว่าในด้านบวกหรือลบ การพัฒนาทางเศรษฐกิจสังคมมีการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างแรงงาน แรงงานไทยมีทัศนคติในการทำงานเปลี่ยนไป ตลาดแรงงานนอกประเทศได้ดึงดูดแรงงานออกไปเป็นจำนวนมาก ในภาวะการณ์ขาดแคลนแรงงานระดับไร้ฝีมือและกึ่งไร้ฝีมือในบางประเภทที่แรงงานไทยไม่นิยมทำเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้แรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านเคลื่อนย้ายเข้ามา ประกอบกับประเทศเพื่อนบ้านมีการชะลอตัวของการพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ทำให้ผู้ประกอบการและนายจ้างในประเทศไทยให้ความสนใจในการหาแรงงานต่างด้าวจากประเทศเพื่อนบ้านซึ่งมีค่าจ้างแรงงานที่ต่ำกว่า ภายใต้สถานการณ์ดังกล่าว แรงงานจากประเทศเมียนมาได้เข้ามา เป็นแรงงานทดแทน มีแรงงานเข้ามาอย่างถูกกฎหมายราว 1.23 ล้านคน ในจำนวนนี้มีแรงงานจากประเทศเมียนมา ถึงร้อยละ 79 [2] และยังพบว่ามีแรงงานต่างด้าวที่หลบหนีเข้าเมืองผิดกฎหมายหลบซ่อนทำงานอยู่อีกเป็นจำนวนกว่า 3 ล้านคน ซึ่งนับวันจะทวีมากขึ้น ความต้องการแรงงานราคาถูกทำให้ผู้ประกอบการ“นำเข้า”แรงงานซึ่งส่วนใหญ่มาจากประเทศเพื่อนบ้าน [3] ได้แก่แรงงานสัญชาติเมียนมา ลาว และกัมพูชา ก่อให้เกิดปัญหาเรื้อรังในเรื่อง “บุคคลหลบหนีเข้าเมืองผิดกฎหมาย” การอพยพเคลื่อนย้ายผู้คนจากประเทศเมียนมาเข้ามาเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ขณะที่ภาครัฐของไทยยังมองว่าแรงงานต่างด้าวเป็นปัญหาที่ส่งผลต่อความมั่นคง นโยบายที่ผ่านมาก็ขาดความต่อเนื่องมักจะเป็นการแก้ไขหรือปรับเปลี่ยนเพื่อแก้ไข ปัญหาเฉพาะหน้า ปริมาณแรงงานต่างด้าวที่ล้นไหลเข้าสู่ประเทศไทย เป็นเพียงประเด็นหนึ่งที่เกิดความ

เปลี่ยนแปลงทางด้านประชากรในประเทศไทย ในขณะที่นโยบายการควบคุมดูแลแรงงานต่างด้าวและสวัสดิการในการทำงานและการเข้าถึงบริการทางสุขภาพของแรงงานก็เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อทิศทางการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมไทยเป็นอย่างมาก

ในด้านสาธารณสุขเห็นว่าประเทศเพื่อนบ้าน ยังขาดความพร้อมในด้านเวชศาสตร์ป้องกันและสุขอนามัย เป็นภาระที่รัฐบาลไทยจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลจากแรงงานเหล่านี้ ไม่สามารถจ่ายค่ารักษาพยาบาลได้ส่วนผลกระทบระดับต่อมาก็คือ ด้านอาชญากรรมซึ่งมักจะมองว่าเป็นปัญหาเกี่ยวกับการฆ่าปล้น จี้ และชิงทรัพย์หลบหนี [4] ภาพด้านลบของปัญหาที่กล่าวมานั้น ในด้านหนึ่งก็ยังคงเป็นเพียงมายาคติเกี่ยวกับแรงงานต่างด้าวที่เป็นสาเหตุของปัญหา ที่ในอีกด้านหนึ่งแรงงานเหล่านี้เป็นที่ต้องการในด้านการผลิต ดังนั้นแทนที่จะมองเฉพาะผลกระทบต่อสังคมไทยด้านเดียว สังคมไทยควรพยายามเข้าใจปัญหาและผลกระทบที่มีต่อแรงงานต่างด้าวเหล่านี้ให้มากขึ้นและแสวงหาแนวทางในการดูแลทั้งในฐานะทรัพยากรแรงงานที่สำคัญต่อเศรษฐกิจไทยและเพื่อนมนุษย์

สิทธิมนุษยชนโดยเฉพาะสิทธิในสุขภาพของบุคคลนั้นมีความสำคัญยิ่งในการสร้างเสริมให้มนุษย์มีความสมบูรณ์ทั้งกายและใจยิ่งขึ้น อันจะนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ สิทธิในการเข้าถึงบริการสาธารณสุขซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสิทธิในสุขภาพ (Right to health) ถือเป็นวัตถุประสงค์หลักขององค์การอนามัยโลก (World Health Organization) ที่ว่า “Health for all” สุขภาพถ้วนหน้าไม่ว่าบุคคลนั้นจะเป็นบุคคลสัญชาติใดกล่าวคือไม่เลือกปฏิบัติด้วยเหตุสัญชาตินั้นเอง การจัดระบบประกันสุขภาพสำหรับแรงงานต่างด้าวเป็นการทำให้แรงงานต่างด้าวเหล่านี้ได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานด้านสาธารณสุข การบริหารจัดการระบบประกันสุขภาพ

แรงงานต่างด้าวสัญชาติเมียนมาในประเทศไทยเป็นประเด็นที่ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเพื่อให้ได้รูปแบบที่เหมาะสมในการนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. วัตถุประสงค์

เพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารจัดการระบบประกันสุขภาพแรงงานต่างด้าว สัญชาติเมียนมาในประเทศไทย

3. วิธีการวิจัย

3.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญประกอบด้วยกลุ่มผู้บริหารจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ในส่วนกลาง ผู้ทรงคุณวุฒิและ บุคลากรจากหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวรวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้องในจังหวัดที่มีความหนาแน่นของการอยู่อาศัยของแรงงานต่างด้าวสัญชาติเมียนมาแต่ละภูมิภาค จำนวน 5 จังหวัดประกอบด้วย จังหวัดสมุทรสาคร กาญจนบุรี เชียงใหม่ นครราชสีมา และสุราษฎร์ธานี รวมทั้งสิ้น 46 คน ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

3.2 การวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามจากแรงงานต่างด้าวสัญชาติเมียนมาและผู้ติดตามในระบบประกันสุขภาพของกระทรวงสาธารณสุข ในจังหวัดสมุทรสาคร กาญจนบุรี เชียงใหม่ นครราชสีมา และสุราษฎร์ธานี 2,729 คน วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปสถิติที่ใช้ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที (T-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) และการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ (Scheffe's Method of Multiple comparison)

3.3 การสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 10 คน เป็นขั้นตอนในการนำร่างรูปแบบการบริหารจัดการระบบประกันสุขภาพแรงงานต่างด้าว สัญชาติเมียนมาในประเทศไทย มาเป็นกรอบในการสนทนากลุ่มเพื่อตรวจสอบความเหมาะสม และเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ

4. ผลการวิจัย

4.1 จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพผลการวิจัยพบว่า ระบบประกันสุขภาพแรงงานต่างด้าวสัญชาติเมียนมาในประเทศไทย เป็นการดำเนินงานที่เกิดจากนโยบาย

ของรัฐบาล เป็นระบบแบบบังคับที่ผูกโยงกับการขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าวของกระทรวงแรงงาน มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการจัดระบบแรงงานที่เข้าประเทศหลายหน่วยงานอาทิ กระทรวงแรงงาน กระทรวงมหาดไทย สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง สภาความมั่นคงแห่งชาติ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงกลาโหม ซึ่งแต่ละหน่วยงานต่างก็รับผิดชอบเฉพาะงานตามหน้าที่ ภายใต้กฎหมาย นโยบาย การสั่งการตามกรอบอำนาจหน้าที่ของตน และยังไม่มีการประสานงานเชิงนโยบายในภาพรวมของประเทศ ในการจัดระบบประกันสุขภาพ สำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน จัดระบบภายใต้พระราชบัญญัติประกันสังคม สำหรับแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาโดยถูกต้องตามกฎหมายและบางกิจการ ยังมีแรงงานต่างด้าวในบางกิจการถึงแม้จะเข้ามาถูกต้องตามกฎหมายแต่ก็ไม่สามารถเข้าสู่ระบบประกันสังคมได้ สำหรับแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองที่ได้รับการผ่อนผันให้ทำงาน หรือแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย รวมถึงผู้ติดตามจะมีประกันสุขภาพได้ก็ด้วยมติคณะรัฐมนตรี กระทรวงสาธารณสุขอาศัยมติดังกล่าว เพื่อออกประกาศและมาตรการในการจัดระบบประกันสุขภาพ ด้านกฎหมาย ประเทศไทยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวหลายฉบับ ในส่วนกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริการสุขภาพ หรือกฎหมายหลักประกันสุขภาพของประเทศไทย ยังไม่ครอบคลุม แรงงานต่างด้าวบางกิจการ โดยเฉพาะแรงงานต่างด้าวที่เข้าเมืองผิดกฎหมายและผู้ติดตาม ไม่ว่าจะอย่างไรก็ตามรัฐบาลต้องให้การสงเคราะห์ตามหลักสิทธิขั้นพื้นฐานที่ประชาชนทุกคนไม่ว่าชนชาติใดควรได้รับ ตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights - UDHR) ดังนั้นนโยบายประกันสุขภาพควรเปิดกว้าง และเป็นนโยบายพื้นฐานที่กำหนดในตัวบทกฎหมายของประเทศ ไม่ใช่เป็นมติคณะรัฐมนตรีผ่อนผันเป็นครั้งคราว ควรขยายพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติให้ครอบคลุมคนต่างด้าวในประเทศไทย การบริหารจัดการในระดับประเทศ จะต้องมีการกำหนดเป้าหมายและพันธกิจ ให้แรงงานต่างด้าว สามารถเข้าถึงบริการสุขภาพขั้นพื้นฐานได้ โดยจะต้องมีสภาพบังคับตามกฎหมาย มีแนวทางในการขึ้นทะเบียนผู้ติดตาม และครอบคลุมเพื่อใช้ในการวางแผนด้านสาธารณสุข รวมถึงกำหนดอัตรา

ประกันสุขภาพที่เหมาะสม สอดคล้องกับการทำงาน มีระบบสารสนเทศ สำหรับการติดตาม และประเมินผลที่ชัดเจนในทุกด้าน ควรมีช่องทางสำหรับรับเรื่องร้องเรียน ในปัจจุบันการกำหนดนโยบายและแนวทางการดำเนินงานถูกสั่งการจากส่วนกลางสู่พื้นที่ในรูปแบบเดียวกัน การจัดระบบจึงอยู่ที่เจ้าหน้าที่ในส่วนภูมิภาคว่าจะทำอย่างไรให้การทำงานขับเคลื่อนไปได้ แต่โดยภาพรวมผู้ให้บริการในส่วนภูมิภาคยังมองว่าบัตรประกันสุขภาพที่ดำเนินการอยู่ยังมีความสับสนในทางปฏิบัติ เป็นการประกันสุขภาพแบบสงเคราะห์ไม่ใช่เรื่องสิทธิ ซึ่งในความเป็นจริงพื้นที่ควรจะต้องได้กำไรจากการขายบัตรประกันสุขภาพสำหรับแรงงานต่างด้าวและผู้ติดตาม

4.2 จากการวิเคราะห์ข้อมูลในผลการวิจัยเชิงปริมาณเกี่ยวกับความต้องการการประกันสุขภาพของแรงงานต่างด้าวสัญชาติเมียนมาในประเทศไทย พบว่ามีความต้องการคู่มือชุดสิทธิประโยชน์เป็นภาษาพม่าอยู่ในระดับมากที่สุด มีความต้องการให้โรงพยาบาลมีเจ้าหน้าที่ที่พูดภาษาเมียนมาได้อยู่ในระดับมาก มีความต้องการให้โรงพยาบาลมีบรรยากาศที่สวยงาม สะอาด มีความสะดวกสบายขณะมารับบริการอยู่ในระดับมาก และมีความต้องการแบ่งชำระค่าบัตรประกันสุขภาพเป็นรายงวดช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายอยู่ในระดับมากที่สุด

4.3 การสนทนากลุ่มเพื่อจัดทำรูปแบบการบริหารจัดการระบบประกันสุขภาพแรงงานต่างด้าวสัญชาติเมียนมาในประเทศไทย กรอบในการสนทนากลุ่มในด้านกฎหมาย นโยบาย การบริหารจัดการฐานข้อมูล ด้านการเงินการคลังและการให้บริการ

5. อภิปรายผล

จากการสัมภาษณ์เชิงลึก การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามและการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยได้นำมาสร้างรูปแบบการบริหารจัดการระบบประกันสุขภาพแรงงานต่างด้าว สัญชาติเมียนมาในประเทศไทย โดยให้ชื่อว่า ALINE MODEL

5.1 A = Applicable services การให้บริการที่เหมาะสมในทุกระดับตั้งแต่ระดับปฐมภูมิ ระบบฉุกเฉิน และการส่งต่อ โครงสร้างของสังคมเป็นสิ่งสำคัญ แรงงานต่างด้าวและผู้ติดตามที่เข้ามาอยู่ในประเทศไทยจะรวมตัวกันอยู่เป็นชุมชน จึงต้องเริ่มที่ชุมชนในระดับปฐมภูมิจะทำให้สามารถเข้าถึงบริการสาธารณสุขได้อย่างไม่ยากลำบาก ในปัจจุบันการจัดบริการสาธารณสุขอยู่ใน

ความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรจะต้องจัดระบบการให้บริการ ให้สอดคล้องกับความต้องการการประกันสุขภาพของแรงงานต่างด้าว ตามแนวคิดของมาสโลว์ (Maslow's-Need-Hierarchy) ซึ่งได้อธิบายว่าความต้องการของบุคคลมี 5 ขั้นตอน [5] มีความต้องการในด้านแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่าย ซึ่งสอดคล้องกับ อัจฉราพร ใจแก้ว [6] พบว่า แรงงานเมียนมาในจังหวัดสมุทรสาคร มีวัตถุประสงค์ในการออมเพื่อให้มีเงินมากขึ้น โดยขวัญชิน บัวแดง [7] ศึกษากรณีที่แรงงานข้ามชาติไม่มีบัตรอนุญาตทำงาน (ไม่ได้ขึ้นทะเบียนแรงงานข้ามชาติ) ทำให้เกิดปัญหาหลบซ่อนและไม่กล้าเดินทางไปใช้บริการการรักษาพยาบาลในสถานพยาบาลที่อยู่ห่างไกลเพราะกลัวการถูกจับกุม รวมถึงข้อจำกัดทางด้านภาษา ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็น ปัจจัยเสี่ยงต่อการขาดความรู้ ในการป้องกันและรักษาโรคอันนำไปสู่ปัญหาทางสุขภาพได้ กระทรวงสาธารณสุขมีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในการดูแลประชาชนทุกคนในพื้นที่ ทั้งด้านรักษา ส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค และฟื้นฟูสุขภาพ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องประสานเชื่อมต่อการให้บริการทั้งระบบปกติ ระบบฉุกเฉิน รวมถึงการส่งตัวไปรักษาต่อ กรณีเกินขอบเขตความสามารถของหน่วยบริการในพื้นที่ จะต้องเป็นการให้บริการที่เหมาะสมต่อเนื่อง เป็นบริการสาธารณะระดับท้องถิ่น เพื่อตอบสนองคนในท้องถิ่นโดยไม่เลือกปฏิบัติ และสอดคล้องกับชีวิตประจำวันของคนในท้องถิ่น โดยภัสสร ลิมานนท์ และคณะ [8] ได้สะท้อนถึงมุมมองต่อนโยบายและกฎหมายไทยในฐานะที่ประเทศไทย เป็นประเทศที่รับแรงงานต่างด้าว คือ มุมมองด้านความมั่นคงของชาติ หรือชาตินิยม (National Security) เป็นแนวคิดของฝ่ายความมั่นคงและ ที่มองว่าแรงงานต่างด้าวที่ลักลอบเข้ามาทำงานในประเทศไทยเป็นผู้หลบหนีเข้าเมืองผิดกฎหมาย ต้องดำเนินการควบคุม ป้องกัน สกัดกั้น และจับตัวคนส่งออกนอกประเทศ ในขณะที่กิริยา กุลกลการ [9] พบว่า นโยบายบริหารแรงงานต่างชาติดของสิงคโปร์มีความยืดหยุ่นปรับเปลี่ยนตามสถานะเศรษฐกิจ ในระยะหลังเมื่อรัฐบาลสิงคโปร์เกรงว่านายจ้างจะพึ่งพาแรงงานต่างชาตินมากเกินไปจนไม่มีการพัฒนาประสิทธิภาพการผลิต รัฐบาลจึงมีนโยบายลดการพึ่งพาแรงงานต่างชาติทุกระดับให้เหลือในอัตรา 1 ใน 3 ตามกฎหมายกระทรวงแรงงานสิงคโปร์ (Ministry of Manpower) กำหนดว่านายจ้างและลูกจ้างจะต้องจ่ายเงินสมทบเข้า Central

Provident Fund หรือเรียกว่า CPF ของสิงคโปร์ และ CPF จัดสรรเงินเข้าบัญชีประกันสุขภาพ ซึ่งเป็นการประกันสุขภาพภาคบังคับ เพื่อช่วยเหลือประชากรในประเทศ (ประชาชนและผู้พำนักถาวร) ในการชำระค่ารักษาพยาบาลที่เกิดจากการเข้าพักรักษาตัวในโรงพยาบาลของรัฐ และสถานบริการทางการแพทย์ที่เข้าร่วมโครงการ ทั้งในส่วนของการทำงานแบบเต็มเวลาและการทำงานแบบบางช่วงเวลาจะต้องจ่ายเงินเข้ากองทุน CPF และนายจ้างจะต้องจ่ายเงินสมทบเพื่อเข้ากองทุน CPF ด้วย

5.2 L = LAW กฎหมาย กฎ ข้อบังคับ คำสั่ง มาตรการ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบประกันสุขภาพและการบริหารจัดการระบบประกันสุขภาพสำหรับคนต่างด้าว แรงงานต่างด้าวและผู้ติดตาม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 4 บัญญัติว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคล ย่อมได้รับความคุ้มครอง...” ซึ่งเป็นหลักประกันสิทธิและเสรีภาพของประชาชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสอดคล้องกับสนธิสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคีในอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ (CERD) “สิทธิในการได้รับบริการสาธารณสุข การดูแลสุขภาพทางการแพทย์การประกันสังคม และการบริการทางสังคม” ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายเฉพาะในการจัดระบบบริการสุขภาพ สำหรับคนต่างด้าว แรงงานต่างด้าวบางกิจการโดยเฉพาะที่เข้าเมืองผิดกฎหมาย จึงควรจัดให้มีกฎหมายระดับพระราชบัญญัติรองรับโดยตรงหรือแก้ไขกฎหมายประกันสุขภาพที่ใช้อยู่ให้ครอบคลุมบุคคลทุกคนที่อยู่บนแผ่นดินไทย จากการศึกษาของสุวิทย์ สัจจาสิทธิ์ [10] พบว่าแรงงานข้ามชาติ ส่งผลกระทบด้านการเมืองความมั่นคง เศรษฐกิจและสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยแรงงานข้ามชาติที่ผิดกฎหมายและไม่ขึ้นทะเบียน ส่งผลกระทบในด้านการให้บริการสาธารณสุขและการกำหนดนโยบายประเทศ เช่น ส่งผลกระทบการกำหนดนโยบายด้านสาธารณสุขของประเทศไทย เนื่องจากแรงงานต่างด้าวที่ผิดกฎหมายมีความยากลำบากในการเข้าถึงบริการสาธารณสุข ก่อให้เกิดผลกระทบในแง่ลบแก่สถานะสุขภาพของแรงงานต่างด้าว ซึ่งนำมาสู่การติดต่อของโรคติดต่อโดยหน่วยงานภาครัฐต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายและได้สูญเสียงบประมาณ

ในการดูแลรักษาพยาบาลแรงงานต่างด้าวปีละจำนวนมากและมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นทุกปี

5.3 I = Integration การบูรณาการการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานทุกภาคส่วน รวมถึงการเชื่อมโยงฐานข้อมูล กับประเทศต้นทาง ประเทศไทยมีพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร เพื่อการจัดเก็บข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรเป็นรายบุคคล ถึงแม้พระราชบัญญัตินี้จะมีการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลบางประการ แต่ก็เพื่อประโยชน์ต่อการอำนวยความสะดวก การอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน การรักษาความสงบเรียบร้อย และการคุ้มครองสิทธิพื้นฐานของประชาชน พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2562 มาตรา 16 ให้ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนดเลขประจำตัวผู้มีสัญชาติไทยหรือคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยที่อาศัยอยู่ในราชอาณาจักร... โดยกำหนดคนละหนึ่งเลขโดยไม่ซ้ำกัน...หลักเกณฑ์ดังกล่าวต้องแยกแยะระหว่างผู้มีสัญชาติไทยและคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย เพื่อกำหนดเลขประจำตัวให้บุคคลแต่ละคนที่มาอยู่ในประเทศไทย ปัจจุบันมีหลายหน่วยงานทำหน้าที่จัดทำทะเบียนประเภทต่าง ๆ ของบุคคลรวมถึงคนต่างด้าว โดยข้อมูลแต่ละหน่วยงานไม่ตรงกัน กระทรวงมหาดไทยจะต้องเป็นหน่วยงานหลักเพื่อให้ฐานข้อมูลของคนที่อยู่ในประเทศไทยมีประสิทธิภาพและสามารถใช้ข้อมูลได้อย่างถูกต้อง แม่นยำขึ้น รวมถึงการเชื่อมโยงข้อมูลบุคคลกับประเทศต้นทาง ในส่วนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดกับชุมชน สามารถระบุตัวตนของบุคคลที่เข้ามาอาศัยได้อย่างดี จะต้องสร้างกลไกการทำงานในการระบุตัวตนของบุคคลในพื้นที่ร่วมกับกระทรวงมหาดไทยอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ทุกคนในชุมชนมีฐานอยู่ในทะเบียนราษฎร จากการศึกษาของ ละอองดาว มูลลา [11] เรื่อง แรงงานต่างด้าวและผลกระทบทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ในเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน ผลการศึกษาพบว่าแรงงานส่วนใหญ่อยู่ในวัยทำงานอพยพออกมาเพราะความไม่สงบทางการเมือง ซึ่งส่งผลถึงเสถียรภาพและความมั่นคงทางสังคมและเศรษฐกิจ โดยพบว่าผลกระทบทางสังคมส่วนใหญ่เป็นเชิงลบ เช่น ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม สาธารณสุข ยาเสพติด และอาชญากรรม เป็นต้น ผลกระทบทางเศรษฐกิจเชิงบวก คือ แก้ปัญหาการขาดแคลนแรงงาน ส่วนผลกระทบเชิงลบ คือ

การแย่งอาชีพของแรงงานชาวไทย ทำให้เกิดเงินตราไหลออกนอกประเทศ ส่วนผลกระทบทางการเมือง คือ เป็นช่องทางกระทำการทุจริตและเป็นสาเหตุให้เกิดการขัดแย้งทางการเมืองกับประเทศต้นทางในอนาคตได้ สำหรับแนวทางในการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว ควรมีการกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน มีการกำหนดมาตรการควบคุมแรงงานต่างด้าวอย่างเข้มงวด

5.4 E = Extended policy ด้านการกำหนดนโยบาย การขยายกฎหมายหลักประกันสุขภาพ ให้ครอบคลุมทุกคนบนผืนแผ่นดินไทยโดย “รัฐบาลมีบทบาทเป็นผู้นำ” ในด้านนโยบาย โดยมีกระทรวงสาธารณสุขเป็นหน่วยงานหลักในการจัดระบบและการบริหารจัดการด้านการประกันสุขภาพ ซึ่งรวมถึงแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย มีการกำหนดนโยบาย เพื่อพัฒนารูปแบบประกันสุขภาพพื้นฐานขึ้นเกี่ยวกับ การประกันสุขภาพของคนไทย การขยายความครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายสู่กลุ่มคนต่างด้าว ควรดำเนินการแก้ไขพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2545 ให้ครอบคลุมตามมาตรา 4 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ซึ่งสอดคล้องกับรพีพงศ์ สุวรรณไชยมาตย์ และคณะ [12] ทำการศึกษาเรื่อง การตอบสนองของนโยบายและผลลัพธ์ของหลักประกันสุขภาพคนต่างด้าวและผู้ติดตามในประเทศไทยพบว่าภาพรวมของนโยบายทางด้านสาธารณสุขของแรงงานต่างด้าว ในระบบประกันสุขภาพ แตกต่างจากการประกันสุขภาพอื่น ๆ เนื่องจากแนวนโยบายและระบบการบริหารจัดการเกิดขึ้นจากมติคณะรัฐมนตรี ไม่มีพระราชบัญญัติรองรับโดยตรง งบประมาณที่ได้รับในแต่ละปี จึงขึ้นอยู่กับภาระจากร่องระหว่างกระทรวงสาธารณสุขกับสำนักงบประมาณ รวมถึงการให้ความสำคัญของรัฐบาลแต่ละยุคสมัย งบประมาณที่ได้รับในแต่ละปีจึงมีความไม่แน่นอน โดยกฤตยา อาชวนิจกุล [13] ทำการศึกษาเรื่อง แรงงานข้ามชาติในประเทศไทยและทิศทางการวิจัยที่พึงพิจารณาพบว่าการศึกษาเจตนารมณ์นโยบายตามมติคณะรัฐมนตรี ว่าเป็นการ “ให้สิทธิ” รักษาพยาบาลตามหลักมนุษยธรรม ซึ่งต่างจากสิทธิหลักประกันสุขภาพอื่น ซึ่งเป็น “สิทธิ” อันพึงได้ของประชาชนทุกคน

5.5 N = National Health Authority หน่วยงานกลางระดับชาติดูแลภาพรวมระบบประกันสุขภาพในระดับประเทศ รวมถึงระบบการเงิน การคลัง และการ

บริหารจัดการ กระทรวงสาธารณสุขควรเป็นหน่วยงานหลักในการกำหนดนโยบายสุขภาพ และการบริหารจัดการระบบประกันสุขภาพของประเทศ โดยมีคณะกรรมการกลางระดับชาติในการบูรณาการกฎหมายนโยบาย การปฏิบัติงานร่วมกัน เพื่อให้เกิดระบบประกันสุขภาพแห่งชาติขึ้น การจัดระบบประกันสุขภาพของแรงงานต่างด้าว คนต่างด้าวที่อยู่ในประเทศไทย ตามพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ โดยแยกงบประมาณเป็นกองทุนเฉพาะอย่างชัดเจน ในส่วนของการบริหารจัดการพระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้มีการดำเนินงานมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 จึงมีระบบที่ชัดเจนและสามารถบริหารจัดการได้ทันที และมีประสิทธิภาพซึ่งจะต้องกำหนดให้สถานพยาบาลทำหน้าที่ให้ความคุ้มครองผู้ประกันตน เพื่อป้องกันการปฏิเสธการให้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับภัสสร ลิมานนท์ และนริสรา พึ่งโพธิ์สภา [8] รายงานการทบทวน และสังเคราะห์นโยบายเกี่ยวกับการเข้าถึงบริการสุขภาพ และประกันสุขภาพภายใต้โครงการส่งเสริมการป้องกันเอดส์ในแรงงานต่างด้าว พบว่า นโยบายด้านความมั่นคงและนโยบายด้านเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับแรงงานข้ามชาติยังไม่ชัดเจนที่จะนำไปปฏิบัติ นโยบายมีลักษณะแยกส่วน และขาดความเชื่อมโยงกันระหว่างกระทรวงที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งมาตรการต่าง ๆ ที่นำมาปฏิบัติ ส่วนใหญ่ไม่ใช่ นโยบายระดับชาติ หรือระดับกระทรวง แต่เป็นนโยบายระดับกรมที่ไม่สามารถเชื่อมโยงถึงนโยบายระดับชาติได้ ส่งผลต่อการบริหารจัดการด้านสุขภาพของแรงงานต่างด้าว กล่าวคือ ผู้ให้บริการด้านสาธารณสุขในฐานะผู้ปฏิบัติระดับพื้นที่มักจะให้บริการในลักษณะเท่าที่จะทำได้ และระบบการให้บริการขึ้นอยู่กับภาระตัดสินใจของผู้บริหารโรงพยาบาล ซึ่งองค์การอนามัยโลก (WHO, 2003) ได้อธิบายว่าการเข้าถึงบริการสุขภาพเป็นการบริการดูแลประชาชนแบบปฐมภูมิ เพื่อให้เข้าถึงบริการสุขภาพในมิติต่าง ๆ ได้แก่ 1) ด้านภูมิศาสตร์ 2) ด้านการเงิน 3) ด้านวัฒนธรรม และ 4) ด้านหน้าที่

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

6.1.1 กระทรวงแรงงาน กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรนำข้อค้นพบจากการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการกำหนด

นโยบาย และแนวปฏิบัติ เพื่อให้มีการบูรณาการการทำงานร่วมกัน และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศ

6.1.2 กระทรวงสาธารณสุข และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรนำรูปแบบการบริหารจัดการระบบประกันสุขภาพแรงงานต่างด้าว สัญชาติเมียนมาในประเทศไทย ไปปรับใช้เป็นแนวทางในการจัดระบบประกันสุขภาพสำหรับแรงงานต่างด้าวสัญชาติอื่น และคนต่างด้าวที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย

6.1.3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้นำชุมชนควรมีบทบาทในการดูแลบุคคลทุกคนในพื้นที่ โดยไม่คำนึงถึงเพศ เชื้อชาติ ศาสนา หรือคุณสมบัติอื่นใดของบุคคล เพื่อสร้างระบบสวัสดิการภายในชุมชน ทั้งระบบรับเรื่องร้องเรียนการจัดบริการสุขภาพในภาพรวม

6.1.4 ในปัจจุบันประเทศไทยมีพื้นที่ การจัดตั้งระเบียบเศรษฐกิจพิเศษ (EEC) ที่มีความเกี่ยวข้องกับกฎหมายหลายฉบับ โดยใช้จุดเด่นในการเป็นพื้นที่ Sandbox ที่เปิดกว้างในการนำ ALINE MODEL ไปทดลองใช้ต่อไป

6.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1 การพัฒนาการจัดทำฐานข้อมูลบุคคล ทุกคนที่อยู่บนแผ่นดินไทยรวมถึงการเชื่อมโยงข้อมูล ระหว่างหน่วยงานในระดับประเทศ และประเทศต้นทาง

6.2.2 การวิเคราะห์ราคาบัตรประกันสุขภาพที่สะท้อนต้นทุน และเหมาะสมกับกลุ่มบุคคล

6.2.3 การศึกษาวิจัยเรื่อง กองทุนสุขภาพระหว่างประเทศ และการประกันสุขภาพระหว่างประเทศในอาเซียน

7. กิติกรรม-ประกาศ

ดุชนินิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาอย่างสูงจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาภาศิริ สุวรรณานนท์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลักและ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทร์แรม เรือนแป้น อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ขอขอบคุณสมาชิกในครอบครัวทุกคนที่เป็นกำลังใจ และช่วยเหลืออำนวยความสะดวกทุกด้านอย่างไม่มีเงื่อนไข และขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลสำหรับดำเนินการวิจัย

8. เอกสารอ้างอิง

- [1] กริชพล ลีลาชัย และรองศาสตราจารย์ดร.โสภณ (ชูพิกุลชัย) ชปิลมันท์, “เครือข่ายแรงงานต่างด้าวชาวพม่าที่ผิดกฎหมายในประเทศไทย,” วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต., ปีที่ 7, ฉบับที่ 1, มกราคม – เมษายน, 2554.
- [2] สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน. (5 กุมภาพันธ์ 2562) สถิติสถานการณ์แรงงานต่างด้าว พ.ศ.2550 - 2555. สืบค้นจาก<http://wp.doe.go.th/joomlawp/index.php/2013-07>.
- [3] วรวิทย์ เจริญเลิศ และบัณฑิตย ธนชัย เศรษฐวุฒิ, “นโยบายพัฒนาอุตสาหกรรมของรัฐกับการจ้างแรงงานข้ามชาติ, นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2540.
- [4] ยงยุทธ แฉล้มวงษ์, การประเมินจำนวนคนงานต่างชาติดังกล่าวเข้ามาทำงานในประเทศไทย, กรุงเทพฯ:สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2539.
- [5] ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, “การบริหารงานวิชาการ, กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ, 2541.
- [6] อัจฉราพร ใจแก้ว, “พฤติกรรมกรรมการออมเงินของแรงงานชาวพม่าในจังหวัดสมุทรสาคร,” วิทยานิพนธ์บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2556.
- [7] ขวัญชีวัน บัวแดง, “สุขภาพของแรงงานข้ามชาติกับการเข้าถึงบริการสาธารณสุขของรัฐ,” วารสารสังคมศาสตร์, ฉบับที่ 20, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2551.
- [8] ภัสสร ลิมานนท์ และ นริสรา พิงโพธิ์ สภา, “รายงานการทบทวนและสังเคราะห์ นโยบายเกี่ยวกับการเข้าถึงบริการสุขภาพและการประกันสุขภาพภายใต้โครงการส่งเสริมการป้องกันเอดส์ในแรงงานข้ามชาติ,” พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ: มูลนิธิรักษ์ไทย, 2553.
- [9] กิริยา กุลกลการ, การบริหารจัดการแรงงานต่างชาตินในสิงคโปร์, จากคอลัมน์ “ASEAN Insight” หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ, 2557.

- [10] สุวิทย์ สัจจาสิทธิ์, “ความคิดเห็นของครูที่มีต่อแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่าในพื้นที่จังหวัดระนอง,” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2546.
- [11] ละอองดาว มูลลา, “แรงงานต่างด้าวและผลกระทบทางสังคม เศรษฐกิจและการเมืองในเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน,” วิทยานิพนธ์บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2553.
- [12] ระพีพงศ์ สุพรรณไชยมาตย์ และคณะ, “การตอบสนองของนโยบายและผลลัพธ์ของหลักประกันสุขภาพคนต่างด้าว และผู้ติดตามในประเทศ,” กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข, 2559.
- [13] กฤตยา อาชวนิจกุล, “การจัดระบบคนไร้รัฐในบริบทประเทศไทย,” การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 7 ประชากรและสังคม 2554 จุดเปลี่ยนประชากรจุดเปลี่ยนสังคม, 1 กรกฎาคม 2554, กรุงเทพมหานคร, 2554.

กฎหมายต้นแบบเพื่อการใช้บังคับผังเมืองเฉพาะ Model Law for the Implementation of Specific City Plan

อดิศักดิ์ น้อยสุวรรณ และ สุนีย์ มัลลิกะมาส

สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

Email : Urbanpolitic@hotmail.com ; Email : sunee.ma@spu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดทำกฎหมายต้นแบบว่าด้วยกฎหมายผังเมืองเฉพาะชุมชนเกาะช้าง ฝั่งตะวันตก วัตถุประสงค์ โดยใช้วิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพประกอบด้วยการวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึกและการมีส่วนร่วม ออกแบบ-ร่วมออกแบบ และการรับฟังความคิดเห็น

การวิจัยพบว่าเกาะช้างเป็นพื้นที่ท่องเที่ยวที่เป็นไปตามปัจจัย 5 ด้านสำหรับการพิจารณาจัดทำผังเมืองเฉพาะ คือ หลักเกณฑ์การเลือกพื้นที่ โครงสร้างของผังเมืองเฉพาะ องค์การดำเนินการ การมีส่วนร่วมของประชาชน และลำดับ ศักดิ์ของกฎหมายให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะ กฎหมายต้นแบบว่าด้วยผังเมืองเฉพาะพื้นที่เกาะช้าง มี 32 มาตรา ประกอบด้วย หมวด 1 บททั่วไป หมวด 2 การใช้ประโยชน์ที่ดินเป็นการเฉพาะ หมวด 3 มาตรการเพื่อปฏิบัติตาม วัตถุประสงค์ของผังเมืองเฉพาะ หมวด 4 บทกำหนดโทษ

การวิจัยเสนอแนะให้ออกกฎกระทรวงกำหนดรายละเอียดการนำกฎหมายไปบังคับใช้และการแก้ไข พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นกรรมการในคณะกรรมการผังเมืองและให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดทำผังเมืองเฉพาะตามที่ประชาชนต้องการ หัวข้อที่เสนอให้วิจัยต่อ คือการจัดทำผังเมืองเฉพาะเกาะช้าง (ฝั่งตะวันออก) เพื่ออนุรักษ์ชุมชนเกษตรกรรม

คำสำคัญ: กฎหมายต้นแบบ, ผังเมืองเฉพาะ, การใช้บังคับ

Abstract

The objective of the research is to issue law for the implementation of specific city planning law of Koh Chang Community (West coast), Trat Province. Research methodology is qualitative research, including documentary research; in-depth interview; participatory design, co-design; and hearing.

The research found out that Koh Chang is a tourism place which meets the 5 factors for the determination of specific city plan are criteria to select the area; structure of specific city plan; operation organizations; people participation; and law for the implementation of specific city plan. The model law on the specific city plan of Koh Change has 32 provisions consisting of Chapter 1 General Provision; Chapter 2 Specific Use of Land; Chapter 3 Measures to Comply with the Objectives of Specific City Plan; and Chapter 4 Punishment and Transitional Provisions.

The research recommendation is to issue Ministerial Regulation to specify the detail for the law enforcement, and to amend the City Plan Act, B.E. 2518. The Local Administration Organization shall be the committee member of the City Plan Committee. The setting up of specific city plan should be according of the people preferences by the authority and duty of Provincial Administration Organization. The recommendation of further research is to continue study for setting up specific city plan of Koh Change, East coast in order to conserve an agricultural community.

Keywords: Model Law, Specific City Plan, Implementation

วันที่รับบทความ : 24 มิถุนายน 2562
วันที่แก้ไขบทความ : 26 กรกฎาคม 2562
วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ : 31 กรกฎาคม 2562

1. บทนำ

การใช้ประโยชน์พื้นที่ของไทยถูกกำหนดโดยการจัดทำเป็นผังเมืองรวมตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ.2518 ซึ่งมีบทบัญญัติให้จัดทำผังเมืองเฉพาะ แต่ประเทศไทยมีการจัดทำผังเมืองรูปแบบเดียว คือ ผังเมืองรวม ซึ่งเป็นการควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินในลักษณะภาพรวม มีการบังคับใช้ด้วยการออกเป็นกฎกระทรวง ซึ่งผังเมืองรวมมีบทบาทหน้าที่เพียงกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน ผังโครงการขยายการคมนาคมและขนส่ง จึงไม่สามารถพัฒนาเมืองเป็นรูปธรรมผ่านโครงการหรือการควบคุมด้านกฎระเบียบ และข้อกำหนดบังคับใช้ผังเมือง ไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดจากกิจกรรมของการใช้ประโยชน์พื้นที่ เช่น ปัญหาการจราจร ปัญหาการขาดแคลนสวนสาธารณะ ปัญหาทัศนอุจาดในชุมชนหรือการควบคุมทัศนียภาพให้สวยงาม ตลอดจนการรักษาพื้นที่หรืออาคารที่มีคุณค่า

การจัดทำผังเมืองรวมมีข้อจำกัดส่งผลให้ประเทศไทยที่มีลักษณะทางกายภาพที่สวยงามต้องเผชิญกับการใช้ประโยชน์ที่ดินตามอำเภอใจของผู้เป็นเจ้าของที่ดินซึ่งแม้จะกำหนดประเภทของกิจกรรมในแต่ละพื้นที่ก็ตามแต่ก็เป็นไปในลักษณะกว้าง ๆ ส่งผลกระทบให้หลายพื้นที่ของประเทศต้องเผชิญกับปัญหามลภาวะตามที่ได้กล่าวมาแล้ว

ดังนั้นผังเมืองเฉพาะจะเป็นอีกวิธีหนึ่งที่มาเสริมหรือแก้ไขปัญหาจากการใช้ประโยชน์พื้นที่ได้ โดยจะช่วยปรับโครงสร้างการใช้ประโยชน์พื้นที่ให้เกิดความสวยงามเป็นระเบียบ และสอดคล้องกับบริบทของลักษณะเฉพาะของพื้นที่นั้น เช่น พื้นที่เหมาะสำหรับการพาณิชย์กรรม การเป็นเมืองที่มีศิลปวัฒนธรรมเฉพาะถิ่น การท่องเที่ยว เมืองชายทะเล เป็นต้น หากมีการจัดทำผังเมืองเฉพาะแล้วจะควบคุมการใช้ประโยชน์พื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรม มีความเป็นระเบียบ สวยงามหรือหากจะมีโครงการพัฒนาใดก็สามารถที่จะพัฒนาได้ตามกรอบของผังเมืองเฉพาะ

แนวคิดการจัดทำผังเมืองเฉพาะนั้น กรมโยธาธิการและผังเมืองพยายามจัดทำในหลายพื้นที่ เช่น พื้นที่แหลมฉบัง พื้นที่มาบตาพุด เป็นต้นรวมทั้งกรุงเทพมหานครได้

ริเริ่มจัดทำผังเมืองเฉพาะย่านตากสินแต่ก็ไม่สามารถดำเนินการให้เสร็จสิ้นจนมีกฎหมายรองรับได้ เพราะผังเมืองเฉพาะเป็นผังที่เน้นการควบคุมและพัฒนาที่มีรายละเอียด มีองค์ประกอบมาก มีขั้นตอนซับซ้อน เกี่ยวข้องกับงบประมาณในการพัฒนาหรือเวนคืน อสังหาริมทรัพย์ ตลอดจนเกี่ยวข้องกับการควบคุมลักษณะอาคารและการใช้ที่ดินอย่างเคร่งครัด และมีสาระสำคัญที่ห้ามขัดแย้งกับผังเมืองรวมที่ออกบังคับใช้ในพื้นที่นั้น มีความเกี่ยวพันกับกฎหมายหลายฉบับ ปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนและความขัดแย้งของผู้มีส่วนได้เสียในพื้นที่อีกทั้งต้องออกกฎหมายผังเมืองเฉพาะในระดับพระราชบัญญัติทำให้ยังไม่มีการจัดทำผังเมืองเฉพาะในประเทศไทย [1]

สำหรับบริบทของการพัฒนาประเทศทำให้บ้านเมืองมีการขยายตัวอย่างรวดเร็วส่งผลต่อการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างมาก ซึ่งหากปล่อยให้มีสภาพการณ์เช่นนี้ต่อไปประเทศไทยคงจะต้องเผชิญกับปัญหาการสูญเสียพื้นที่สวยงามทางกายภาพทั้ง ๆ ที่กฎหมายว่าด้วยการผังเมืองได้บัญญัติหมวดว่าด้วยผังเมืองเฉพาะอยู่แล้วแต่ก็ยังไม่มีการนำไปบังคับใช้ ด้วยเหตุนี้การวิจัยจึงทำการศึกษาและวิจัยเพื่อการจัดทำเป็นกฎหมายต้นแบบใช้บังคับผังเมืองเฉพาะโดยกำหนดพื้นที่ศึกษา คือพื้นที่ท่องเที่ยวเกาะช้าง ฝั่งตะวันตก จังหวัดตราด

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อการจัดทำกฎหมายต้นแบบ (Model Law) ว่าด้วยผังเมืองเฉพาะของพื้นที่ชุมชนเกาะช้าง จังหวัดตราด โดยใช้หลักการ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับผังเมืองเฉพาะ

3. ขอบเขตของการวิจัย

3.1 ขอบเขตพื้นที่ศึกษา คือ เกาะช้าง ฝั่งตะวันตก อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีธรรมชาติงดงาม เป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญซึ่งสร้างรายได้ให้แก่ประเทศ

3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา คือ แนวคิดการจัดทำผังเมืองเฉพาะ หลักเกณฑ์การเลือกพื้นที่ในการจัดทำผังเมืองเฉพาะ โครงสร้างของผังเมืองเฉพาะและองค์การดำเนินการที่เหมาะสมกับสภาพสังคมไทย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำผังเมืองเฉพาะ และลำดับศักดิ์ของกฎหมายเพื่อใช้บังคับผังเมืองเฉพาะ ของประเทศไทย ตลอดจนกฎหมายผังเมืองและกฎหมายผังเมืองเฉพาะของต่างประเทศ

4. วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีวิทยาการวิจัยที่ใช้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) แยกเป็นการเอกสาร (Documentary research) ประกอบด้วย ทฤษฎีหลักการ และ กฎหมายของประเทศไทย และต่างประเทศ คือ สหราชอาณาจักร (Town and Country Planning Act 1990) สหรัฐอเมริกา (The Standard Zoning Enabling Act of 1926) และ (The Standard Planning Enabling Act of 1928) สาธารณรัฐสิงคโปร์ (The Planning Act of 1990) สาธารณรัฐฝรั่งเศส (Code de l'urbanisme 2003) และ ผลงานวิจัยของไทย และของต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) เป็นการการสัมภาษณ์ประชากรที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดทำผังเมืองเฉพาะ และนักวิชาการด้านผังเมือง จำนวน 9 คน การมีส่วนร่วมออกแบบ, ร่วมออกแบบ (Participatory design, Co - design) กลุ่มประชากรผู้มีส่วนได้เสียโดยตรง (Stakeholders) จำนวน 18 คน และการรับฟังความคิดเห็น (Hearing) จากผู้ที่เกี่ยวข้องจำนวน 30 คน เพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่นำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์มากขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) หลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยวิเคราะห์เนื้อหาที่ได้จากเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก การมีส่วนร่วมออกแบบ และการรับฟังความคิดเห็นเพื่อให้ได้คำตอบสำหรับการจัดทำเป็นกฎหมายต้นแบบ (Model Law) ว่าด้วยผังเมืองเฉพาะของพื้นที่ชุมชนเกาะช้าง จังหวัดตราด

5. ผลการวิจัย

การจัดทำผังเมืองเฉพาะมีข้อพิจารณา 5 ปัจจัย คือ

1. หลักเกณฑ์ในการเลือกพื้นที่เพื่อจัดทำผังเมืองเฉพาะ การวิจัยพบว่า การคัดเลือกพื้นที่ที่สวຍงาม พื้นที่แหล่งท่องเที่ยว พื้นที่เพื่อการอนุรักษ์ แต่หากพื้นที่มีวัตถุประสงค์ในการใช้ประโยชน์เป็นการเฉพาะ เช่น พื้นที่อุทยานแห่งชาติจะไม่นำมาจัดทำผัง สำหรับในกรณีเกาะช้างได้เลือกพื้นที่ชุมชน พื้นที่ที่มีความสวยงามบริเวณชายหาด และมีใช้พื้นที่ที่อุทยานแห่งชาติมาจัดทำเป็นพื้นที่จัดทำผังเมืองเฉพาะ

2. โครงสร้างของผังเมืองเฉพาะ การศึกษาได้จำแนกโครงสร้างของผังเมืองเฉพาะเป็นสองส่วนคือ ส่วนที่เป็นรายละเอียดทางวิชาการ ได้แก่ แผนที่แผนผังและรายละเอียด ส่วนที่สองเป็นข้อกำหนด ที่มีลักษณะเป็นการเขียนรายละเอียดเพื่อควบคุมอาคาร การใช้ที่ดินโดยกำหนดบริเวณให้มีการใช้ประโยชน์ที่ดิน 9 ประเภท เพื่อสร้างความเป็นระเบียบให้กับพื้นที่ เป็นต้น

3. องค์การดำเนินการจัดทำผังเมืองเฉพาะ ปัจจุบันเป็นหน่วยงานที่มีศักยภาพ คือ กรมโยธาธิการและผังเมือง โดยมีความร่วมมือจากเทศบาลตำบลเกาะช้าง

4. การมีส่วนร่วมของประชาชน มีหลายระดับแต่ต้องเริ่มจากการให้ข้อมูล การประชุมร่วม การรับฟังข้อเสนอแนะ [2] รวมทั้งมีคณะทำงานโดยให้มีผู้แทนทุกภาคส่วนเข้าร่วมในจัดทำผังเมืองเฉพาะ และสามารถคัดค้านผังเมืองเฉพาะได้ ซึ่งการจัดทำผังเมืองเฉพาะได้ดำเนินการตามนี้

5. ลำดับศักดิ์ของกฎหมายในการใช้บังคับผังเมืองเฉพาะชุมชนเกาะช้าง เป็นกฎหมายระดับพระราชบัญญัติ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการทางกฎหมายที่กำหนดให้กฎหมายที่ใช้บังคับประชาชนที่จะกระทบต่อสิทธิเสรีภาพและทรัพย์สินของประชาชนต้องผ่านการพิจารณาโดยผู้แทนของปวงชนชาวไทยในการใช้อำนาจอธิปไตยเพื่อให้เป็นกฎหมายจากฝ่ายนิติบัญญัติ ซึ่งมีลำดับศักดิ์ของกฎหมาย คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กับ พระราชบัญญัติ ซึ่งการจัดทำผังเมืองเฉพาะจะส่งผลกระทบต่อสิทธิในทรัพย์สินและสิทธิในการดำรงชีพของประชาชนในพื้นที่เนื่องจากมีการเวนคืนและเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์พื้นที่ และหากฝ่ายบริหารจะนำพระราชบัญญัติผังเมืองเฉพาะไปบังคับใช้อาจต้องจัดทำกฎหมายฝ่ายบริหารในรูปแบบของ

กฎหมายลำดับรอง เช่นเป็นกฎกระทรวงหรือประกาศ กระทรวง หรือข้อบัญญัติท้องถิ่นในส่วนที่เป็น รายละเอียด ซึ่งการจัดทำผังเมืองเฉพาะพื้นที่เกาะช้าง มีการควบคุมอาคารด้วยการกำหนดความสูง ขนาด สีและ รูปทรงสถาปัตยกรรมให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของ เกาะช้าง ซึ่งเป็นรายละเอียดจึงต้องจัดทำเป็นกฎหมาย ลำดับรอง [3]

ผลการวิจัยพบว่าพื้นที่เกาะช้างเป็นไปตามหลักเกณฑ์ ข้างต้นเพราะเป็นพื้นที่ท่องเที่ยวทางทะเลที่มีความ สวยงามตามธรรมชาติ แต่มีการพัฒนาไม่เหมาะสม เนื่องจากการสร้างอาคารสูงรวมทั้งสร้างอาคารรुक้าใน ทะเล หากไม่มีการควบคุมอาคารและการกำหนด โครงการพัฒนาจะทำให้สภาพแวดล้อมที่สวยงาม เสื่อมสภาพและไม่สามารถฟื้นฟูได้ ซึ่งการจัดทำผังเมือง เฉพาะเกาะช้างได้กำหนดโครงสร้างประกอบด้วย การใช้ ประโยชน์ในที่ดิน การกำหนดโครงการพัฒนาด้าน โครงสร้างพื้นฐาน การปรับปรุงภูมิทัศน์เมือง และ การมี ส่วนร่วมของประชาชนซึ่งมีการร่วมมือกันในทุกภาค ส่วนรวมทั้งเทศบาลตำบลเกาะช้าง และกำหนดรูปแบบ ผังเมืองเฉพาะของเกาะช้าง ที่มีสาระสำคัญที่เป็น รายละเอียดในการควบคุม พื้นที่ การพัฒนาสาธารณูปโภค เพื่อตอบสนองต่อการใช้ประโยชน์ในที่ดิน การรักษา ความสวยงามตามหลักภูมิสถาปัตย์ การอนุรักษ์พื้นที่หรือ อาคารหรือการแสดงที่โล่ง แสดงการจัดระเบียบการใช้ ที่ดินและมีรายละเอียดควบคุมการก่อสร้างทั้งด้านความ สูง ขนาดอาคาร [4] ให้มีการควบคุมและพัฒนาให้เป็นไป ตามเป้าหมายของผังเมืองเฉพาะ โดยการจัดทำผังเมือง เฉพาะดำเนินการโดยกรมโยธาธิการและผังเมือง และการ จัดทำกฎหมายผังเมืองเฉพาะต้องเป็นกฎหมายระดับ พระราชบัญญัติเนื่องจากเป็นกฎหมายที่มีผลหรือกระทบ ต่อสิทธิในการใช้ที่ดินของประชาชน ในพื้นที่

คำตอบที่ได้มาจากการวิจัยดังกล่าวจะทำให้เกาะ ช้างเป็นพื้นที่ที่สวยงามด้วยการมีทรัพยากรธรรมชาติที่ อุดมสมบูรณ์ มีสภาพของการใช้ประโยชน์ด้านต่าง ๆ ที่ เป็นระเบียบเรียบร้อย เหมาะสมต่อการเป็นพื้นที่ ท่องเที่ยวซึ่งเป็นการเพิ่มมูลค่าให้แก่เกาะช้าง คำตอบที่ ได้มาการวิจัยนำไปจัดทำเป็นกฎหมายต้นแบบเพื่อการใช้ บังคับผังเมืองเฉพาะเกาะช้าง เพื่อให้เป็นต้นแบบ กฎหมายที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการจัดผังเมือง เฉพาะพื้นที่ท่องเที่ยวอื่นของประเทศได้ [5]

โครงสร้างของกฎหมายต้นแบบเพื่อการใช้บังคับผัง เมืองเฉพาะ เรียกว่า พระราชบัญญัติผังเมืองเฉพาะชุมชน เกาะช้าง จังหวัดตราด พ.ศ. ประกอบด้วย

บทบัญญัติจำนวน 32 มาตรา แบ่งเป็น 4 หมวด และบทเฉพาะกาล โดยเป็นส่วนนำ มี 6 มาตรา หมวด 1 บททั่วไป มี 2 มาตรา หมวด 2 การใช้ประโยชน์ที่ดิน เป็นการเฉพาะ มี 15 มาตรา หมวด 3 มาตรการเพื่อ ปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของผังเมืองเฉพาะ มี 7 มาตรา หมวด 4 บทกำหนดโทษ มี 1 มาตรา และบทเฉพาะกาล มี 1 มาตรา

6. การอภิปรายผล

จากการวิเคราะห์พบว่าโครงสร้างของผังเมืองเฉพาะ ในพื้นที่เกาะช้าง ประกอบด้วยข้อมูลทางวิชาการ แผนที่ แสดงเขต แสดงพื้นที่ควบคุมและพัฒนา มีรายละเอียดที่ เรียกว่า “ข้อกำหนด” ที่ชี้ถึงมาตรการควบคุมอาคาร การพัฒนาโครงการ การอนุรักษ์พื้นที่หรืออาคารหรือการ แสดงที่โล่ง แสดงการจัดระเบียบการใช้ที่ดินและ สิ่งก่อสร้าง กล่าวโดยสรุปรายละเอียดของผังเมืองเฉพาะ มีเนื้อหาสาระสองส่วนคือ ข้อมูลวิชาการกับข้อกำหนดที่ เป็นส่วนบังคับให้เป็นไปตามกฎหมาย [6]

การจัดทำผังเมืองเฉพาะในพื้นที่ศึกษาจะมีสาระสำคัญ ที่เป็นรายละเอียดในการควบคุม พื้นที่ การพัฒนา สาธารณูปโภคเพื่อตอบสนองต่อการใช้ประโยชน์ในที่ดิน ทั้งนี้เพื่อให้มีการควบคุมและพัฒนา ให้เป็นไปตาม เป้าหมายของผังเมืองเฉพาะ

การจัดทำกฎหมายต้นแบบเพื่อใช้บังคับผังเมือง เฉพาะ

จากสภาพปัญหาที่ได้กล่าวมา การวิจัยจึงศึกษาใน ประเด็นต่าง ๆ เพื่อให้ผังเมืองบรรลุเป้าหมายในการ พัฒนาเมืองให้มีความสวยงามน่าอยู่ ด้วยการศึกษ เพื่อให้มีการจัดทำผังเมืองเฉพาะ ซึ่งมีปัญหาเกี่ยวกับผัง เมืองเฉพาะหลายประเด็นที่ต้องศึกษาคำตอบ ข้อมูลที่ จะได้จากการศึกษาและวิจัยดังกล่าวจะมีความสำคัญและ เป็นประโยชน์ต่อการนำคำตอบที่ได้มาจากการวิเคราะห์ มาจัดทำเป็นกฎหมายว่าด้วยผังเมืองเฉพาะชุมชนเกาะ ช้าง ภายใต้หลักเกณฑ์ คือ การเลือกพื้นที่เพื่อจัดทำผัง เมืองเฉพาะ โครงสร้างของผังเมืองเฉพาะ องค์การดำเนินการ การมีส่วนร่วมของประชาชนและลำดับศักดิ์ของกฎหมาย ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะ ซึ่งจะนำมาสู่การจัดทำเป็น

ต้นแบบของกฎหมายสำหรับจัดทำผังเมืองเฉพาะในพื้นที่
ท้องถิ่นอื่นให้เป็นระเบียบเรียบร้อยสวยงาม

7. ข้อเสนอแนะ

จากผลของการวิจัยที่พบปัญหาและเพื่อให้การนำเอา
ร่างพระราชบัญญัติผังเมืองเฉพาะที่จัดทำขึ้นมาเพื่อให้
เป็นต้นแบบของกฎหมายที่สามารถนำไปสู่การบังคับใช้ได้
หากมีการดำเนินการตามข้อเสนอแนะดังนี้

7.1 การให้ข้อมูลข่าวสาร เพื่อเป็นการสร้างความ
เข้าใจร่วมกันในการจัดทำผังเมืองเฉพาะในทุกขั้นตอน
ดำเนินการอย่างครบถ้วน เนื่องจากการจัดทำผังเมือง
เฉพาะเป็นการรอนสิทธิซึ่งส่งผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพ
ของประชาชนในเขตผังเมืองเฉพาะ เพื่อมิให้มีการ
บิดเบือนหรือปกปิดข้อเท็จจริง จึงสมควรประชาสัมพันธ์
เพื่อแจ้งให้ประชาชนได้ทราบถึงหลักการและเหตุผล
วัตถุประสงค์ ผลกระทบ ผลประโยชน์ กระบวนการ
ดำเนินการ เพื่อให้ประชาชนที่มีส่วนได้รับผลหากจะมี
การพัฒนาพื้นที่ได้รับรู้และเพื่อมิให้เกิดทัศนคติในทางลบ
กับการดำเนินโครงการ ซึ่งการประชาสัมพันธ์สามารถทำ
ได้หลายรูปแบบ เช่นการใช้ระบบเสียงตามสาย หรือ การ
ใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ฯลฯ เพื่อให้ทุกภาคส่วนได้รับทราบ
การจัดทำผังเมืองเฉพาะในทุกขั้นตอน

7.2 การมีส่วนร่วมของประชาชน มีความสำคัญมาก
เนื่องจากผังเมืองเฉพาะมีการบังคับที่เข้มงวดเน้นให้ทุก
ภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการ ดังนั้นการวิจัยจึง
เสนอแนะให้การจัดทำผังเมืองเฉพาะให้เป็นการ
ดำเนินการขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นองค์กร
ระดับท้องถิ่นที่อยู่ใกล้ชิดประชาชนย่อมทราบถึงความ
ต้องการของประชาชนในพื้นที่ และเนื่องจากเป็นองค์กร
ขนาดใหญ่ระดับจังหวัดที่มีศักยภาพและมีอำนาจหน้าที่
ดำเนินการครอบคลุมทั้งจังหวัดซึ่งเป็นองค์กรที่น่าจะ
สามารถเลือกและกำหนดพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการ
จัดทำผังเมืองเฉพาะภายในจังหวัดได้ดี และเป็นการ
สอดคล้องกับหลักการกระจายอำนาจที่กำหนดใน
พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจาย
อำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ที่
ให้ถ่ายโอนงานด้านผังเมือง ส่วนกรมโยธาธิการและผัง
เมือง คงมีบทบาทหน้าที่ในการกำกับดูแลและกำหนด
มาตรฐานผังเมือง เพื่อให้แต่ละองค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่นจัดทำผังเมืองให้เป็นไปตามหลักวิชาการผังเมือง
เฉพาะ

7.3 การตรานโยบายด้วยการออกกฎกระทรวงเพื่อ
ควบคุมอาคาร ให้มีรายละเอียดในการควบคุม เพื่อเป็น
แนวทางให้เกิดความสวยงามในการใช้ที่ดิน ก่อสร้าง
อาคารและจัดภูมิทัศน์เมือง

7.4 การแก้ไขพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ.
2518 ในประเด็นดังต่อไปนี้

1) ให้อำนาจแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้า
ร่วมเป็นกรรมการในคณะกรรมการผังเมือง ซึ่งเป็นองค์กร
ที่มีอำนาจในการพิจารณาอนุมัติผังเมืองเฉพาะ เพื่อให้ผู้มี
ส่วนเกี่ยวข้องได้ร่วมพิจารณาและมีอำนาจในการ
ตัดสินใจในการกำหนดทิศทางของชุมชน

2) เนื่องจากพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ.
2518 มาตรา 41 ได้บัญญัติให้ผังเมืองเฉพาะเมื่อจะใช้ใน
ท้องที่ใด ให้ตราเป็นพระราชบัญญัติและให้มีอายุการใช้
บังคับห้าปี ซึ่งจะเกิดปัญหาในทางปฏิบัติ เนื่องจากหากมี
การประกาศใช้บังคับแล้วครบกำหนดจะต้องมีการออกผัง
เมืองเฉพาะเพื่อประกาศใช้อย่างต่อเนื่อง ห้ามมิให้มีการ
เว้นว่างการใช้บังคับ เนื่องจากผังเมืองเฉพาะจะมีการ
ควบคุมที่เข้มงวด หากปล่อยให้เกิดภาวะสุญญากาศใน
การใช้บังคับ จะมีการอาศัยช่องว่างของกฎหมายในการ
ดำเนินการก่อสร้างอาคารที่ขัดกับผังเมืองเฉพาะเดิมอัน
จะส่งผลเสียหายร้ายแรง เพราะสิ่งที่ดำเนินการเพื่อ
ควบคุมมาอย่างยากลำบาก จะสูญเปล่าทันที ทั้งนี้เป็น
เพราะการจัดทำผังเมืองและการออกพระราชบัญญัติเพื่อ
ใช้บังคับจะใช้เวลานาน อาจไม่สามารถ ออกบังคับอย่าง
ต่อเนื่อง ดังนั้น เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการใช้บังคับ
ผังเมืองเฉพาะ การวิจัยจึงเสนอแนะว่า ไม่ควรกำหนด
อายุการใช้บังคับผังเมืองเฉพาะโดยให้ตัดระยะเวลาการ
ใช้บังคับออก

3) ในการจัดทำผังเมืองเฉพาะจะมีค่าใช้จ่ายที่ ไม่
สามารถจะเบิกค่าใช้จ่ายจากงบประมาณแผ่นดินได้
เพราะไม่เป็นไปตามระเบียบการพัสดุ แต่ก็ยังเป็นค่าใช้จ่าย
ที่จำเป็นต่อการจัดทำผังเมืองเฉพาะ ดังนั้นเพื่อให้เกิด
ความคล่องตัว การวิจัยจึงเสนอแนะให้มีการจัดตั้งกองทุน
เพื่อสนับสนุนการดำเนินการตามผังเมืองเฉพาะซึ่งต้อง
แก้ไขพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 โดยเพิ่ม
บทบัญญัติเรื่องกองทุนผังเมืองเฉพาะ โดยมีวัตถุประสงค์
ให้กองทุนเป็นเครื่องมือขับเคลื่อน อาทิ เป็นค่าชดเชยใน

การรื้อ ย้ายอาคาร ชดเชยการใช้ที่ดินเอกชนเพื่อนำมาเป็นที่อุปถัมภ์ อุดหนุน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นหรือส่วนราชการอื่นที่จะต้องเข้ามาปฏิบัติการเพื่อจัดทำโครงการพัฒนาตามผังเมืองเฉพาะที่มีความยืดหยุ่นมากขึ้นเป็นต้น

4) แนวทางการแก้ไข พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 มาตรา 29 เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นหากผังเมืองเฉพาะที่ออกมาใช้บังคับจะไม่สอดคล้องกับผังเมืองรวม การวิจัยจึงเสนอแนะให้แก้ไขมาตรา 29 โดยมีข้อความกฎหมาย ดังนี้

“เมื่อได้มีกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวม ณ ท้องที่ใดแล้ว ถ้าเจ้าพนักงานท้องถิ่นของท้องที่นั้นเห็นสมควรจะจัดให้มีการวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะขึ้น หรือจะขอให้สำนักผังเมืองเป็นผู้วางและจัดทำผังเมืองเฉพาะก็ได้ ผังเมืองเฉพาะจะต้องสอดคล้องกับผังเมืองรวม ทั้งนี้หากมีความจำเป็นที่ส่งผลให้การจัดทำผังเมืองเฉพาะไม่สอดคล้องกับผังเมืองรวม ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการผังเมือง”

ข้อเสนอแนะประเด็นวิจัยต่อไป

การศึกษาวิจัยเพื่อตรานโยบายเกี่ยวกับรายละเอียดของการควบคุมอาคารตามกฎหมายควบคุมอาคาร ในพื้นที่ที่ออกพระราชบัญญัติผังเมืองเฉพาะชุมชนเกาะช้าง เนื่องจากตามร่างพระราชบัญญัติผังเมืองเฉพาะชุมชนเกาะช้างมาตรา 28 ได้บัญญัติให้มีการออกกฎกระทรวงเพื่อกำหนดรายละเอียดและหลักเกณฑ์ ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการควบคุมอาคารที่สำคัญ อาทิ แนวทางและขนาดของที่อุปถัมภ์ประเภท ชนิด ขนาดและจำนวนอาคารที่จะอนุญาต ประเภท ชนิด ขนาด จำนวนและลักษณะของอาคารชำรุดซึ่งอาจจะถูกสั่งให้รื้อหรือย้ายการใช้ประโยชน์ของอาคารที่อนุญาตให้สร้างหรืออนุญาตให้เปลี่ยนแปลงขนาด เนื้อแปลงที่ดินที่จะขออนุญาตก่อสร้างอาคาร ขนาด เนื้อที่ของแต่ละหน่วยพักอาศัย ระยะร่นและความสูงของอาคาร อัตราส่วนพื้นที่อาคารรวมต่อพื้นที่ดินและอัตราส่วนของพื้นที่ว่างต่อพื้นที่ดิน การรื้อ ย้ายหรือดัดแปลงอาคารรูปทรงทางสถาปัตยกรรม และสีของอาคารป้ายหรือสิ่งก่อสร้างขึ้นสำหรับติดหรือตั้งป้ายที่จอดรถยนต์ระบบถนนและเขตทาง รายละเอียดอื่นที่จำเป็นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของผังเมืองเฉพาะ

ดังนั้นหากมีการวิจัยเพื่อศึกษารายละเอียดในประเด็นข้างต้นจะเกิดประโยชน์ต่อการจัดทำผังเมืองเฉพาะในพื้นที่เกาะช้าง

8. เอกสารอ้างอิง

- [1] สมพร นิลประพันธ์. (16 เมษายน 2558). ความเป็นมาสภาพปัญหาและข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาการผังเมืองของประเทศไทย. สืบค้นจาก <http://www.lawreform.or.th6>.
- [2] สุวัฒนา ธาดานิติ, การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเมือง, คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.
- [3] เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์, หลักพื้นฐานกฎหมายมหาชน, สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2556.
- [4] เฮอริเบต จิราเดย์, (พียาน อุดมวิทย์พงศ์, ผู้แปล). ทำเมืองให้น่าอยู่, มูลนิธิโกลบอลทิมทอง, 2539.
- [5] สุนีย์ มัลลิกะมาส, ปรัชญากฎหมาย, ในการผังเมือง การพัฒนาเมืองกับปรัชญากฎหมาย, กรมโยธาธิการและผังเมือง, 2562.
- [6] อภิชาติ พงษ์สวัสดิ์. (3 ตุลาคม 2559). สิทธิการมีส่วนร่วมของชุมชนกับกฎหมายผังเมือง. สำนักงานคณะกรรมการการปฏิรูปกฎหมาย. สืบค้นจาก <http://www.lrc.go.th/th/wp-content>.

การประยุกต์ใช้หลักสันโดษและหลักสปปุริสธรรมในการซื้อและการใช้ โทรศัพท์สมาร์ทโฟนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา The Application of Plinciples of Santutthi and Sappurisa-dhamma to Purchasing and Using Smartphone of Students of Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

กาวิ ศรีรัตน์

สาขาวิชาปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

Email: kawee_srirut@yahoo.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักสันโดษในการซื้อโทรศัพท์สมาร์ทโฟนของนักศึกษา 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยสนับสนุนกับการประยุกต์ใช้หลักสันโดษในการซื้อโทรศัพท์สมาร์ทโฟนของนักศึกษา 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางการประยุกต์ใช้หลักสันโดษในการซื้อโทรศัพท์สมาร์ทโฟน 4) เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักสปปุริสธรรมในการใช้โทรศัพท์สมาร์ทโฟนของนักศึกษา 5) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยสนับสนุนกับการประยุกต์ใช้หลักสปปุริสธรรมในการใช้โทรศัพท์สมาร์ทโฟนของนักศึกษา และ 6) เพื่อเสนอแนะแนวทางการประยุกต์ใช้หลักสปปุริสธรรมในการใช้โทรศัพท์สมาร์ทโฟน ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Krejcie และ Morgan เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าไคสแควร์ โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P=0.05$ ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษามีการประยุกต์ใช้หลักสันโดษในการซื้อโทรศัพท์สมาร์ทโฟน โดยรวมทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านยถาสารูปสันโดษ รองลงมาคือด้านยถาพลสันโดษ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือด้านยถาลาภสันโดษ ส่วนการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เพศและความรู้ของนักศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับการประยุกต์ใช้หลักสันโดษ แต่ชั้นปีและรายได้ต่อเดือนมีความสัมพันธ์กับการประยุกต์ใช้หลักสันโดษ นักศึกษาได้เสนอแนะแนวทางการประยุกต์ใช้หลักสันโดษในการซื้อโทรศัพท์สมาร์ทโฟน ดังนี้ 1) ควรซื้อโทรศัพท์สมาร์ทโฟนตามภาวะและฐานะของตนเอง 2) ควรพอใจในโทรศัพท์สมาร์ทโฟนที่ตนเองมีอยู่แล้ว 3) ควรซื้อโทรศัพท์สมาร์ทโฟนโดยมุ่งประโยชน์เป็นหลัก และผลการวิจัย ยังพบว่า นักศึกษามีการประยุกต์ใช้หลักสปปุริสธรรมในการใช้โทรศัพท์สมาร์ทโฟน โดยรวมทั้ง 7 ด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านธัมมัญญา รองลงมาคือด้านปริสัญญญา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือด้านอัตตัญญา ส่วนการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เพศ รายได้ต่อเดือนและความรู้ของนักศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับการประยุกต์ใช้หลักสปปุริสธรรม แต่ชั้นปีมีความสัมพันธ์กับการประยุกต์ใช้หลักสปปุริสธรรม นักศึกษาได้เสนอแนะแนวทางการประยุกต์ใช้หลักสปปุริสธรรมในการใช้โทรศัพท์สมาร์ทโฟน ดังนี้ 1) ควรมีการยาตราในการใช้โทรศัพท์สมาร์ทโฟน 2) ควรมีวินัยในการใช้โทรศัพท์สมาร์ทโฟน 3) ควรรู้กาลเทศะในการใช้โทรศัพท์สมาร์ทโฟน

คำสำคัญ: หลักสันโดษ, หลักสปปุริสธรรม, โทรศัพท์สมาร์ทโฟน

Abstract

The research contained 6 objectives: 1) to study the application of Santutthi principle to purchasing smartphone of students 2) to study the relation of between personal and supporting factors and the application of Santutthi principle to purchasing smartphone of students 3) to propose the method of application of Santutthi principle to purchasing smartphone 4) to study the application of Sappurisa-dhamma principle to using smartphone of students 5) to study the relation of between personal and supporting factors and the application of Sappurisa-dhamma principle to using smartphone of students, and 6) to propose the method of application of Sappurisa-dhamma principle to using smartphone. The sample size was calculated by using Krejcie & Morgan's formula. The tool used in the study is questionnaires created by studying related literary works and researches. The statistics used in analyzing the data are frequency, percentage, mean and standard deviation. Statistical hypothesis testing was conducted by using Chi-Square Test. The statistical significance was set at the level of $P = 0.05$. The results of the study were as follows: In overall, the application of Santutthi principle to purchasing smartphone of students was of high level. When each aspect was individually considered, from the highest mean to the lowest, it was found that the aspect of Yathāsāruppasantutthi was of the highest level, followed by the aspect of Yathābalasantutthi, and the aspect of Yathālabhasantutthi was of the lowest level. In hypothesis testing it was found that there is no relation of sex and knowledge with the application of Santutthi principle to purchasing smartphone of students, but there is a relation of year and income with the application of Santutthi principle to purchasing smartphone of students. In the application of Santutthi principle to purchasing smartphone students suggested that 1) one should purchase smartphone according to one's own condition and state 2) one should be content with one's own smartphone 3) one should purchase smartphone by focusing its real value. And it was still found that, in overall, the application of Sappurisa-dhamma principle to using smartphone of students was of high level. When each aspect was individually considered, from the highest mean to the lowest, it was found that the aspect of Dhammāññutā was of the highest level, followed by the aspect of Parisaññutā, and the aspect of Attaññutā was of the lowest level. In hypothesis testing it was found that there is no relation of sex, income and knowledge with the application of Sappurisa-dhamma principle to using smartphone of students, but there is a relation of year with the application of Sappurisa-dhamma principle to using smartphone of students. In the application of Sappurisa-dhamma principle to using smartphone students suggested that 1) one should be courteous in using smartphone 2) one should have discipline in using smartphone 3) one should know the time and place for using smartphone .

Keywords: Santutthi principle, Sappurisa-dhamma principle, Smartphone

วันที่รับบทความ : 12 กันยายน 2561

วันที่แก้ไขบทความ : 10 ตุลาคม 2561

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ : 18 ตุลาคม 2561

1. บทนำ

ในสังคมยุคปัจจุบัน มนุษย์ดำรงชีวิตอยู่ท่ามกลางความเจริญก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ มากมาย โดยเฉพาะความเจริญทางด้านเทคโนโลยีการสื่อสารและเครื่องมือ

สื่อสาร มนุษย์มีความสะดวกสบายในการดำเนินชีวิตมากขึ้น แต่ความพอใจของมนุษย์ก็ไม่เคยหยุดนิ่ง ยังคงต้องการสิ่งที่ดีกว่าอยู่เสมอ สภาวะการณ์อย่างนี้ทำให้มนุษย์มีวิถีชีวิตที่ผูกพันอยู่กับสิ่งที่เป็นวัตถุมากยิ่งขึ้นและ

ถูกรอรับโดยกระแสบริโภคนิยมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และนับวันก็ยิ่งนำวิกฤตกังวล เนื่องจากพฤติกรรมการบริโภคดังกล่าวได้แทรกซึมเข้ามาในวิถีชีวิตของมนุษย์มากยิ่งขึ้นจนกลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต เป็นเหตุให้มนุษย์มีพฤติกรรมการบริโภคสินค้าโดยไม่คำนึงถึงความเหมาะสม นอกจากความพึงพอใจของตนเพียงอย่างเดียว พฤติกรรมดังกล่าวทำให้ต้องสูญเสียเงินเป็นจำนวนมากโดยไม่จำเป็น และทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงลบในการดำเนินชีวิต เพราะพฤติกรรมการบริโภคตามกระแสนิยมไม่ได้ส่งผลกระทบต่อตนเองเท่านั้น แต่ยังส่งผลกระทบต่อคนใกล้ชิดและครอบครัวของบุคคลนั้นอีกด้วย และในปัจจุบันกระแสบริโภคนิยมนี้ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงแค่สินค้าฟุ่มเฟือยทั่วไปเท่านั้น แต่ยังได้ลุกลามไปถึงเครื่องมือสื่อสารด้วย ดังจะเห็นได้จากกระแสความนิยมการใช้โทรศัพท์ สมาร์ทโฟนของคนในสังคม

ในสังคมของนักเรียน นักศึกษา หากใครใช้โทรศัพท์รุ่นใหม่ล่าสุดก็จะเป็นที่สนอกสนใจของกลุ่มเพื่อน ปรัชญาการณดังกล่าวทำให้นักเรียน นักศึกษาบางคนเปลี่ยนโทรศัพท์ใหม่ ทั้งที่เครื่องเดิมยังใช้ได้ดีอยู่ บางคนซื้อเครื่องใหม่เพื่อสนองความอยากมากกว่าความจำเป็น ขาดการคำนึงถึงคุณค่าแท้คุณค่าเทียมของโทรศัพท์ ยิ่งไปกว่านั้น เมื่อได้ครอบครองแล้วก็ไม่รู้จักวิธีใช้ที่ถูกต้องเหมาะสม จริงอยู่ที่โทรศัพท์สมาร์ทโฟนทำให้ชีวิตเรามีความสะดวกสบายมากขึ้น แต่หากใช้โดยไม่รู้จักประมาณ และ กาลเทศะย่อมมีผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิตประจำวันและก่อให้เกิดโทษมากกว่าประโยชน์ ผู้ใช้บางรายอาจมีพฤติกรรมเสพติด ใช้โดยไม่เลือกเวลาและสถานที่ พฤติกรรมการใช้โทรศัพท์ดังกล่าวทำให้ขาดปฏิสัมพันธ์กับคนรอบข้าง แม้แต่ใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับโทรศัพท์ หากนักเรียน นักศึกษามีพฤติกรรมอย่างนี้ ก็จะทำให้ขาดความสนใจในสิ่งที่ครู อาจารย์กำลังสอน ก้มหน้าก้มตาจ้องมองแต่โทรศัพท์ อาจเป็นเหตุให้ผลการเรียนตกต่ำ และเรียนไม่จบในที่สุด พฤติกรรมเหล่านี้ย่อมส่งผลกระทบต่อสังคมโดยรวม เพราะนำมาซึ่งปัญหาสังคมต่าง ๆ เช่น ปัญหาการใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ปัญหาการค้าประเวณีเพื่อนำเงินไปซื้อโทรศัพท์ ปัญหาเกี่ยวกับการเผยแพร่ภาพลามกอนาจาร ปัญหาอาชญากรรม ฯลฯ ปัญหาเหล่านี้หากไม่ได้รับการแก้ไขจะส่งผลกระทบต่อเยาวชนและก่อความเสียหายให้แก่ประเทศชาติในอนาคต

ปัญหาที่เกิดจากพฤติกรรมการใช้และพฤติกรรมการใช้โทรศัพท์สมาร์ทโฟนตามที่ได้กล่าวมานี้ เป็นสัญญาณบ่งบอกถึงความอ่อนแอของสังคมไทย มีความจำเป็นที่จะได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน ผู้วิจัยเห็นว่าปัญหาดังกล่าวสามารถแก้ไขได้ด้วยหลักพุทธธรรม โดยเฉพาะหลักสันโดษและหลักสัปปริสธรรมซึ่งเป็นหลักธรรมที่เราสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการซื้อและการใช้โทรศัพท์สมาร์ทโฟนได้เป็นอย่างดี ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักสันโดษและหลักสัปปริสธรรมในการซื้อและการใช้โทรศัพท์สมาร์ทโฟนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา” เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาดังกล่าว

2. วัตถุประสงค์งานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขต ดังนี้

2.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่ การประยุกต์ใช้หลักสันโดษและหลักสัปปริสธรรมในการซื้อและการใช้โทรศัพท์สมาร์ทโฟน และปัจจัยส่วนบุคคลซึ่งประกอบด้วยเพศ ชั้นปีและรายได้ต่อเดือน รวมถึงปัจจัยสนับสนุนอันได้แก่ความรู้เกี่ยวกับหลักสันโดษและหลักสัปปริสธรรม

2.2 ขอบเขตด้านประชากร ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 4,922 คน

2.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเฉพาะมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ตำบลประตูชัย อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 กลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ขนาดของกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย ครั้งนี้คำนวณตามสูตรของเครจซี่และมอร์แกน [1] จากประชากรจำนวน 4,922 คน คำนวณได้ 356.44 คน และเพื่อให้การวิจัยมีความสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงปรับขนาดของกลุ่มตัวอย่างเป็น 357 คน

3.1.2 ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่ง ชั้น (Stratified Random Sampling) โดยการแบ่งชั้นของประชากรตามคณะที่สังกัด แต่เนื่องจากแต่ละ คณะมี

จำนวนประชากรไม่เท่ากัน เพื่อให้การกระจายของกลุ่มตัวอย่างครอบคลุมทั้ง 4 คณะ ผู้วิจัยจึงทำการ กำหนดสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละคณะโดยใช้การเปรียบเทียบบัญชีไตรยางศ์เพื่อหาจำนวนกลุ่ม ตัวอย่างในแต่ละคณะ โดยคิดจากจำนวนประชากร ของแต่ละคณะ คูณด้วยขนาดของกลุ่มตัวอย่างและหารด้วยจำนวนประชากรทั้งหมด จึงได้กลุ่มตัวอย่าง ของการวิจัยแยกออกเป็นแต่ละคณะ ดังรายละเอียดในตาราง ดังนี้

คณะ	จำนวนประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
คณะครุศาสตร์	1,263	92
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	1,735	126
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	776	56
คณะวิทยาการจัดการ	1,148	83
รวม	4,922	357

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaires) ซึ่งแบ่งออกเป็น 7 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ชั้นปีและรายได้ต่อเดือน

ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับหลักสั่นโดซของนักศึกษา

ตอนที่ 3 การประยุกต์ใช้หลักสั่นโดซในการซื้อโทรศัพท์มือถือของนักศึกษา

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักสั่นโดซในการซื้อโทรศัพท์มือถือ

ตอนที่ 5 ความรู้เกี่ยวกับหลักสั่นโดซของนักศึกษา

ตอนที่ 6 การประยุกต์ใช้หลักสั่นโดซในการใช้โทรศัพท์มือถือของนักศึกษา

ตอนที่ 7 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักสั่นโดซในการใช้โทรศัพท์มือถือ

3.3 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ผู้วิจัยใช้สถิติ 2 ประเภท ดังนี้

1. สถิติเชิงบรรยาย (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สำหรับใช้บรรยายข้อมูลพื้นฐานทั่วไปที่เป็นตารางเดียว

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ได้แก่ ค่าสถิติที่นำมาทดสอบสมมติฐานระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตาม ได้แก่ ค่าไคสแควร์ (Chi-Square) ซึ่งกำหนดค่านัยความสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p = 0.05$

4. สรุปผลการวิจัย

4.1 นักศึกษามีการประยุกต์ใช้หลักสั่นโดซในการซื้อโทรศัพท์มือถือ โดยรวมทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 2.12 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.04 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านยถาสูรูป สั่นโดซ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 2.15 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.08 รองลงมาคือ ด้าน ยถาพลสั่นโดซ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 2.14 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.15 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านยถาลากสั่นโดซ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 2.07 และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.) = 0.09

4.2 เพศและความรู้ของนักศึกษามีความสัมพันธ์กับการประยุกต์ใช้หลักสั่นโดซในการซื้อโทรศัพท์มือถือ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

4.3 ชั้นปีและรายได้ต่อเดือนของนักศึกษามีความสัมพันธ์กับการประยุกต์ใช้หลักสั่นโดซในการซื้อโทรศัพท์มือถือ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

4.4 นักศึกษาได้เสนอแนะแนวทางการประยุกต์ใช้หลักสั่นโดซในการซื้อโทรศัพท์มือถือ ดังนี้ 1) ควรซื้อโทรศัพท์มือถือตามภาวะและฐานะของตนเอง 2) ควรพอใจในโทรศัพท์มือถือที่ตนเองมีอยู่แล้ว 3) ควรซื้อโทรศัพท์มือถือโดยมุ่งประโยชน์เป็นหลัก

4.5 นักศึกษามีการประยุกต์ใช้หลักสั่นโดซในการใช้โทรศัพท์มือถือ โดยรวมทั้ง 7 ด้านอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 2.31 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

(S.D.) = 0.04 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้าน วัฒนธรรม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 2.49 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.05 รองลงมาคือ ด้านปรีชาญาณ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 2.40 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.04 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านอัตตญาณ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 2.13 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.16

4.6 เพศ รายได้ต่อเดือนและความรู้ของนักศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรมในการใช้โทรศัพท์มือถือ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

4.7 ชั้นปีของนักศึกษามีความสัมพันธ์กับการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรมในการใช้โทรศัพท์มือถือ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

4.8 นักศึกษาได้เสนอแนะแนวทางการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรมในการใช้โทรศัพท์มือถือ ดังนี้ 1) ควรมีมารยาทในการใช้โทรศัพท์มือถือ 2) ควรมีวินัยในการใช้โทรศัพท์มือถือ 3) ควรรู้กาลเทศะในการใช้โทรศัพท์มือถือ

5. การอภิปรายผล

จากสรุปผลการวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรมและหลักสัปปุริสธรรมในการซื้อและการใช้โทรศัพท์มือถือของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายได้ดังต่อไปนี้

5.1 นักศึกษามีการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรมในการซื้อโทรศัพท์มือถือ โดยรวมทั้ง 3 ด้านในอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เป็นมหาวิทยาลัยที่เน้นการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีความรู้ควบคู่คุณธรรม โดยมีการจัดการเรียนการสอนในหลายรายวิชาที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับหลักคำสอนทางศาสนา นักศึกษาจึงมีโอกาสได้เรียนรู้หลักธรรมต่าง ๆ รวมทั้งหลักสัปปุริสด้วย จึงมีส่วนสำคัญทำให้การประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสในการซื้อโทรศัพท์มือถือ โดยรวมทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของพระสาธิต จิตปญโญ [2] ซึ่งได้ทำวิจัยเรื่อง “การปฏิบัติตามหลักสัปปุริสของชาวบ้าน บ้านหนองข่า ตำบลหนองเหียง อำเภอนสนิม จังหวัดชลบุรี” ผลการวิจัยพบว่า

ชาวบ้านมีการปฏิบัติตามหลักสัปปุริส โดยรวมทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.99 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.52

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านยถาสารูปสันโดษ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มีรายได้ปานกลาง ทำให้ต้องระมัดระวังในการใช้จ่าย โดยเฉพาะเกี่ยวกับสินค้าฟุ่มเฟือย เมื่อจะใช้จ่ายก็มักคำนึงถึงความเหมาะสมแก่ฐานะและฐานะของตัวเอง จึงมีส่วนสำคัญทำให้การประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสในการซื้อโทรศัพท์มือถือ ด้านยถาสารูปสันโดษ อยู่ในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยสูงสุด สอดคล้องกับผลการวิจัยของสันติ อุณจะนา [3] ซึ่งได้ทำวิจัยเรื่อง “การนำหลักความสันโดษไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมราช ปีการศึกษา 2548” ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษานายยถาสารูปสันโดษไปใช้ในชีวิตประจำวันมากที่สุด โดยมีการนำไปใช้ร้อยละ 94

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือด้านยถาสารูปสันโดษ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาแม้ส่วนใหญ่จะนับถือศาสนาพุทธ และมีความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสัปปุริสอยู่พอสมควร แต่ด้วยความที่ยังเป็นเยาวชนอยู่ บางครั้งก็มีอาการเบื่อง่ายหน่ายเร็วในสิ่งของของตน นำมาซึ่งความไม่พอใจหรือไม่ยินดีตามที่มีหรือได้ จึงมีส่วนสำคัญทำให้การประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสในการซื้อโทรศัพท์มือถือ ด้านยถาสารูปสันโดษแม้จะอยู่ในระดับมาก แต่ก็มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น ๆ ทั้งนี้ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของพระสาธิต จิตปญโญ [2] ซึ่งได้ทำวิจัยเรื่อง “การปฏิบัติตามหลักสัปปุริสของชาวบ้าน บ้านหนองข่า ตำบลหนองเหียง อำเภอนสนิม จังหวัดชลบุรี” ผลการวิจัยพบว่าชาวบ้านมีการปฏิบัติตามหลักสัปปุริส โดยรวมทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ ด้านยถาสารูปสันโดษ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.82 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.71

5.2 เพศของนักศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสในการซื้อโทรศัพท์มือถือ ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า ในสังคมยุคปัจจุบันโทรศัพท์มือถือเป็นสิ่งจำเป็นจนอาจกล่าวได้ว่าเป็นปัจจัยที่ 5 ไม่ว่าเพศชายหรือหญิงต่างก็พกพาโทรศัพท์มือถือติดตัวเสมอ

เพราะได้รับความสะดวกสบายในหลาย ๆ ด้าน เพศจึงไม่มีผลต่อการประยุกต์ใช้หลักสันโดษในการซื้อโทรศัพท์สมาร์ทโฟนของนักศึกษา สอดคล้องกับผลการวิจัยของนฤมล เป้นอินทร์ [4] ซึ่งได้ทำวิจัยเรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์ความคิดเห็นตามหลักสันโดษของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนที่ครูไม่ครบชั้นเรียน” ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีเพศ อายุและระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นตามหลักสันโดษต่อการบริหารโรงเรียนที่ครูไม่ครบชั้นเรียนไม่แตกต่างกัน

5.3 ชั้นปีของนักศึกษามีความสัมพันธ์กับการประยุกต์ใช้หลักสันโดษในการซื้อโทรศัพท์สมาร์ทโฟน ทั้งนี้ อภิปรายได้ว่า นักศึกษาแต่ละชั้นปีมีสังคมในมหาวิทยาลัยต่างกัน ซึ่งสังคมในที่นี้ก็คือกลุ่มเพื่อนนั่นเอง กระแสสังคมของแต่ละชั้นปีจึงไม่เหมือนกันและส่งผลต่อการประยุกต์ใช้หลักสันโดษในการซื้อโทรศัพท์สมาร์ทโฟน ชั้นปีจึงมีผลต่อการประยุกต์ใช้หลักสันโดษในการซื้อโทรศัพท์สมาร์ทโฟนของนักศึกษา ทั้งนี้ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของนฤมล เป้นอินทร์ [4] ซึ่งได้ทำวิจัยเรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์ความคิดเห็นตามหลักสันโดษของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนที่ครูไม่ครบชั้นเรียน” ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีเพศ อายุและระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นตามหลักสันโดษต่อการบริหารโรงเรียนที่ครูไม่ครบชั้นเรียนไม่แตกต่างกัน

5.4 รายได้ต่อเดือนของนักศึกษามีความสัมพันธ์กับการประยุกต์ใช้หลักสันโดษในการซื้อโทรศัพท์สมาร์ทโฟน ทั้งนี้ อภิปรายได้ว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่มีรายได้เป็นของตนเอง ต้องพึ่งพารายได้จากผู้ปกครองอย่างเดียว เมื่อจะซื้อสินค้าจึงมักคำนึงถึงราคาเป็นหลัก รายได้จึงมีผลต่อการประยุกต์ใช้หลักสันโดษในการซื้อโทรศัพท์สมาร์ทโฟนของนักศึกษา สอดคล้องกับผลการวิจัยของสันติ อุณจะนา [3] ซึ่งได้ทำวิจัยเรื่อง “การนำหลักความสันโดษไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมราช ปีการศึกษา 2548” ผลการวิจัยพบว่า สถานภาพและรายได้มีความสัมพันธ์กับการนำศาสนารูปสันโดษไปใช้ในชีวิตประจำวัน

5.5 ความรู้ของนักศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับการประยุกต์ใช้หลักสันโดษในการซื้อโทรศัพท์สมาร์ทโฟน ทั้งนี้ อภิปรายได้ว่า นักศึกษาแม้จะมีความรู้เกี่ยวกับหลักสันโดษต่างกัน แต่โดยความเป็นจริงแล้วนักศึกษาล้วนใหญ่มีการประยุกต์ใช้หลักสันโดษอยู่แล้ว เนื่องจากบริบท

ทางสังคมหล่อหลอมให้ต้องปฏิบัติเช่นนั้นโดยไม่ต้องอาศัยความรู้ ความรู้จึงไม่มีผลต่อการประยุกต์ใช้หลักสันโดษในการซื้อโทรศัพท์สมาร์ทโฟน ของนักศึกษา ทั้งนี้ ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของวิบูล ทาชา [5] ซึ่งได้ทำวิจัยเรื่อง “การนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ปีการศึกษา 2551” ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่มีระดับความรู้ เพศ ชั้นปีที่กำลังศึกษา และอาชีพผู้ปกครองต่างกัน มีการนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.6 นักศึกษามีการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรมในการใช้โทรศัพท์สมาร์ทโฟน โดยรวมทั้ง 7 ด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อภิปรายได้ว่า นักศึกษาส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ และในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีวัดเป็นจำนวนมาก เมื่อถึงวันสำคัญทางศาสนา นักศึกษามีโอกาสได้ฟังพระธรรมเทศนาและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิต จึงมีส่วนสำคัญทำให้การประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรมในการใช้โทรศัพท์สมาร์ทโฟนของนักศึกษายู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของเพ็ญภา พลิก [6] ซึ่งได้ทำวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการบริหารสถานศึกษา: กรณีศึกษาผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42” ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 มีการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.09 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.675

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านธัมมัญญตา อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อภิปรายได้ว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มิรู้คุณและโทษของการใช้โทรศัพท์สมาร์ทโฟน รู้ว่าใช้อย่างไรจึงจะเป็นไปเพื่อประโยชน์ จึงมีส่วนสำคัญทำให้การประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรมในการใช้โทรศัพท์สมาร์ทโฟน ด้านธัมมัญญตา อยู่ในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยสูงสุด สอดคล้องกับผลการวิจัยของวัชร คำทะเนตร [7] ซึ่งได้ทำวิจัยเรื่อง “การปฏิบัติงานตามหลักปฐิธรรมของข้าราชการตำรวจสังกัด กองบังคับการตำรวจนครบาล 8” ผลการวิจัยพบว่า ระดับการปฏิบัติงานตามหลักสัปปุริสธรรมของข้าราชการตำรวจสังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 8 โดยรวมทั้ง 7 ด้านอยู่ในระดับ

มาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.13 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.420 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้าน ธีมัญญตา โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.23 และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.) = 0.436

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านอัตตัญญตา อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ก็อธิบายได้ว่า นักศึกษาแม้จะได้รับการอบรมให้มีการนำหลักธรรมทางศาสนาไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน แต่ด้วยความเป็นเยาวชนทำให้บางครั้งขาดความระมัดระวังในการใช้โทรศัพท์มือถือ จึงมีส่วนสำคัญทำให้การประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรมในการใช้โทรศัพท์มือถือ ด้านอัตตัญญตา แม้จะอยู่ในระดับมาก แต่ก็มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าข้ออื่น ๆ ทั้งนี้ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของเพ็ญภา พิลิก [6] ซึ่งได้ทำวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการบริหารสถานศึกษา: กรณีศึกษาผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42” ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 มีการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านอัตตัญญตา โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.85 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.789

5.7 เพศของนักศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรมในการใช้โทรศัพท์มือถือ ทั้งนี้ก็อธิบายได้ว่า การนำหลักธรรมทางศาสนาไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันไม่ขึ้นอยู่กับเพศ แต่ขึ้นอยู่กับความตั้งใจของแต่ละคน เพศจึงไม่มีผลต่อการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรมในการใช้โทรศัพท์มือถือ สอดคล้องกับผลการวิจัยของวัชรดา คำทะเนตร [7] ซึ่งได้ทำวิจัยเรื่อง “การปฏิบัติงานตามหลักปฐิธธรรมของข้าราชการตำรวจสังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 8” ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานตามหลักสัปปุริสธรรมของข้าราชการตำรวจ ที่มีเพศและระดับชั้นต่างกัน มีการปฏิบัติงานตามหลักสัปปุริสธรรมโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

5.8 ชั้นปีของนักศึกษามีความสัมพันธ์กับการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรมในการใช้โทรศัพท์มือถือ ทั้งนี้ก็อธิบายได้ว่า นักศึกษาแต่ละชั้นปีมีสังคมและความสนใจต่างกัน จึงทำให้ชั้นปีมีผลต่อการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรมในการใช้โทรศัพท์มือถือ สอดคล้องกับผลการวิจัยของพระมหาสุวิทย์ ปัญญาธิษฐ์ [8] ซึ่งได้ทำ

วิจัยเรื่อง “การบริหารตามหลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1” ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารอายุน้อยมีการบริหารตามหลักสัปปุริสธรรมสูงกว่าผู้บริหารอายุมาก และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ผู้บริหารที่มีประสบการณ์น้อยมีการบริหารตามหลักสัปปุริสธรรมสูงกว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์มาก และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

5.9 รายได้ต่อเดือนของนักศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรมในการใช้โทรศัพท์มือถือ ทั้งนี้ก็อธิบายได้ว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้โทรศัพท์แบบเหมาจ่ายเป็นรายเดือน กล่าวคือ จะใช้น้อยใช้มากก็จ่ายเท่าเดิม รายได้ต่อเดือนจึงไม่มีผลต่อการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรมในการใช้โทรศัพท์มือถือของนักศึกษา สอดคล้องกับผลการวิจัยของพระจำรัส ฐิตธมโม [9] ซึ่งได้ทำวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการบริหารจัดการชุมชน: กรณีศึกษา ชุมชนวัดใหม่พิเรนทร์ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีเพศ ระดับการศึกษาและรายได้รวมต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

5.10 ความรู้ของนักศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรมในการใช้โทรศัพท์มือถือ ทั้งนี้ก็อธิบายได้ว่า โดยพหุัตินัยนักศึกษาส่วนใหญ่มีการนำหลักสัปปุริสธรรมไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตเป็นปกติอยู่แล้ว โดยการหล่อหลอมของครอบครัวและบริบททางสังคม ความรู้จึงไม่มีผลต่อการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรมในการใช้โทรศัพท์มือถือของนักศึกษา สอดคล้องกับผลการวิจัยของพงศ์จิรา จินดาเรือง [10] ซึ่งได้ทำวิจัยเรื่อง “การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารตามการรับรู้ของพนักงาน: กรณีศึกษาบริษัทเอกชนแห่งหนึ่ง” ผลการวิจัยพบว่า พนักงานที่มีอายุและระดับการศึกษาต่างกันมีการรับรู้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและภาวะผู้นำตามหลัก สัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารไม่แตกต่างกัน

6. เอกสารอ้างอิง

- [1] ธีรวุฒิ เอกะกุล, ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์, อุบลราชธานี: สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี, 2543.

- [2] พระสาธิต จิตปัญญา, “การปฏิบัติตามหลักสันโดษของชาวบ้าน บ้านหนองข่า ตำบลหนองเหียง อำเภอนพนาคมน จังหวัดชลบุรี,” วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่, 2553.
- [3] สันติ อุณจะนา, “การนำหลักความสันโดษไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช ปีการศึกษา 2548,” มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2548.
- [4] นฤมล แป้นอินทร์, “การศึกษาวิเคราะห์ความคิดเห็นตามหลักสันโดษของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนที่ครูไม่ครบชั้นเรียน,” วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2556.
- [5] วิฑูล ทาชา, “การนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักศึกษามหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ปีการศึกษา 2551,” รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2551.
- [6] เพ็ญภา พิลิก, “การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการบริหาร สถานศึกษา: กรณีศึกษาผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 42,” วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2556.
- [7] วัชร คำทะเนตร, “การปฏิบัติงานตามหลักสัปปุริสธรรมของข้าราชการตำรวจสังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 8,” วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2554.
- [8] พระมหาสุวิทย์ ปัญญาดิษฐ์, “การบริหารตามหลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 1,” วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, 2556.
- [9] พระจำรัส ฐิตธมโม, “การประยุกต์ใช้หลัก สัปปุริสธรรม 7 ในการบริหารจัดการชุมชน: กรณีศึกษาชุมชนวัดใหม่พิเรนทร์ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร,” วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2554.
- [10] พงศ์จิรา จินดาเรือง, “การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารตามการรับรู้ของพนักงาน: กรณีศึกษาบริษัทเอกชนแห่งหนึ่ง,” วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2554

รูปแบบการบริหารจัดการพื้นที่มรดกโลกแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวนครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาและเมืองบริวารอย่างยั่งยืน

Participatory Management Model of the World Heritage Site to Promote Tourism in the Historic City of Phra Nakhon Si Ayutthaya and Satellite Cities Sustainably

ธাত্রี มหันตรัตน์ และ จันทร์แรม เรือนแป้น

สาขาวิชาอาชีววิทยา การบริหารงานยุติธรรมและสังคม มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

Email: dhatreecu24@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการบริหารจัดการพื้นที่มรดกโลกแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวนครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาและเมืองบริวารอย่างยั่งยืน เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี มี 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) ศึกษาสภาพปัญหาการบริหารจัดการพื้นที่มรดกโลก ฯ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกตัวแทนหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง 5 หน่วยงาน รวม 10 คน 2) ศึกษาหาแนวทางการบริหารจัดการพื้นที่มรดกโลกแบบมีส่วนร่วม ฯ โดยจัดการสนทนากลุ่มตัวแทนหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง 5 หน่วยงาน รวม 10 คน และ 3) สำนวจความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหารจัดการพื้นที่มรดกโลกแบบมีส่วนร่วม ฯ โดยใช้แบบสอบถามกับของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจำนวนทั้งสิ้น 135 คน ผลการศึกษพบว่า สภาพปัญหาการบริหารจัดการพื้นที่มรดกโลกนครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาและเมืองบริวารที่สำคัญมี 7 เรื่อง ได้แก่ 1) การบุกรุกพื้นที่ 2) การขาดองค์รหลักเพื่อเป็นศูนย์กลางการบริหารจัดการ 3) การขาดบุคลากรในการบริหารจัดการ 4) การใช้ที่ดินในพื้นที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 5) การเมืองท้องถิ่นภายในพื้นที่ 6) งบประมาณในการบริหารจัดการ 7) การบังคับใช้กฎหมาย ส่วนแนวทางการบริหารจัดการพื้นที่มรดกโลกแบบมีส่วนร่วม ฯ เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว ได้แก่ 1) การกำหนดนโยบายและแผนแม่บทการอนุรักษ์วัฒนธรรมและธรรมชาติให้ชัดเจนทั้งในระดับชาติและระดับจังหวัดเพื่อให้เกิดความต่อเนื่อง 2) การกำหนดให้มีกฎหมายพิเศษเป็นการเฉพาะเพื่อใช้บังคับในพื้นที่ 3) การตั้งหน่วยงานพิเศษขึ้นเป็นการเฉพาะเพื่อทำหน้าที่บริหารจัดการพื้นที่ และ 4) การให้อำนาจจังหวัดพระนครศรีอยุธยาในการบริหารจัดการพื้นที่ภายใต้กฎหมายพิเศษที่บัญญัติขึ้น และการวิจัยครั้งนี้ ได้นำเสนอรูปแบบการบริหารจัดการพื้นที่มรดกโลกแบบมีส่วนร่วม ฯ มีองค์ประกอบ 7 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการกำหนดนโยบายและการวางแผน ฯ 2) ด้านการจัดองค์การการบริหารจัดการพื้นที่ 3) ด้านการจัดบุคลากรบริหารจัดการในพื้นที่ 4) ด้านการอำนวยความสะดวกและการส่งการ 5) ด้านการประสานงาน 6) ด้านการรายงานผลการปฏิบัติการ 7) ด้านการบริหารงบประมาณในพื้นที่

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม, พื้นที่มรดกโลก, การส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

Abstract

This research aims to study a participatory management model of the World Heritage Site to promote tourism in the historical city of Phra Nakhon Si Ayutthaya and Satellite Cities Sustainably by using mix methodology. There are three steps of conducting the research consisted of 1) study

the management problems of the World Heritage Site, by using an in-depth interview of 5 relevant government departments total of 10 people 2) find the guideline for the management model of the World Heritage Site, by using a focus group of 5 relevant government departments total of 10 people and 3) explore the agreement towards a participatory management model of the World Heritage Site, by using questionnaires total of 135 participants. The result revealed that; Management issues of the World Heritage Site in the historical city of Phra Nakhon Si Ayutthaya and Satellite Cities Sustainably are 7 main issues; 1) the area invasion, 2) lack of administration center, 3) lack of staffs for management, 4) the using land in the area of relevant agencies, 5) problem form local politics in the area, 6) budget for management and 7) law enforcement. Guidelines for the participatory management to solve these problems consisted of; 1) policy and master plan for conservation and management of cultural and natural world heritage that is clear and continuous both at the national and provincial levels, 2) the special law to be enforced in the World Heritage Site, 3) establishment of a special agency to manage the area, 4) power allocation to Phra Nakhon Si Ayutthaya province to manage all the sites based on the special law. This research propose Participatory management model of the World Heritage Site of the historical city of Phra Nakhon Si Ayutthaya and Satellite Cities Sustainably consisted of 7 aspect; 1) policy and master plan, 2) organizing the administration center, 3) organizing the staffs for management, 4) directing and commanding, 5) coordination, 6) reporting and 7) local budget management.

Keywords: Participatory management model, World heritage site, Promote tourism sustainably

วันที่รับบทความ : 15 กรกฎาคม 2562

วันที่แก้ไขบทความ : 28 สิงหาคม 2562

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ : 04 กันยายน 2562

1. บทนำ

จังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรมจากองค์การศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ หรือ UNESCO ภายใต้ชื่อ “นครประวัติศาสตร์ พระนครศรีอยุธยา (Historic City of Ayutthaya)” เมื่อปี วันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2534 ด้วยการตระหนักถึงความสำคัญและความยิ่งใหญ่ของกรุงศรีอยุธยา ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ที่หาได้ยากยิ่ง หรือเป็นหลักฐานแสดงขนบธรรมเนียมประเพณีหรืออารยธรรมที่ยังหลงเหลืออยู่หรืออาจได้สูญหายไปแล้ว โดยนครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาเป็นประจักษ์พยานหลักฐานที่แสดงถึงการพัฒนาทางศิลปะของไทยซึ่งยังคงปรากฏร่องรอยความเจริญรุ่งเรืองของศิลปวัฒนธรรม

อันทรงคุณค่า ตลอดจนวิถีชีวิตในอดีตและความชาญฉลาดในการเลือกที่ตั้งชุมชน [1] จังหวัดพระนครศรีอยุธยาถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางอารยธรรมอันยิ่งใหญ่ในภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แต่เนื่องด้วยนครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาเป็นพื้นที่เมืองใหม่ทับซ้อนอยู่บนพื้นที่เมืองเก่า ทำให้วิถีของผู้คนที่อาศัยยังคงมีวิถีแบบเดิม ทำให้มุมมองของคนท้องถิ่นอาจขัดแย้งกับแนวทางการอนุรักษ์โบราณสถาน เกิดปัญหาการรुकล้ำพื้นที่ ก่อสิ่งปลูกสร้างบนในพื้นที่วัดร้าง ทำลายโบราณสถานและการอ้างกรรมสิทธิ์ที่ดินภายในเขตโบราณสถาน แต่ด้วยความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและสังคมที่เติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะการเป็นพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว ทำให้จังหวัดพระนครศรีอยุธยาประสบกับปัญหาในพื้นที่หลายประการ เช่น การบุกรุก

ครอบครองพื้นที่เพื่อก่อสร้างอาคารบ้านเรือนและร้านค้า ทำให้เกิดความเสียหาย ซึ่งเป็นภาระฝืนต่ออนุสัญญา มรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ ค.ศ.1972 อีกทั้งยังฝืนพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ พ.ศ. 2504 นอกจากนี้ยังประสบปัญหาเรื่องการบริหารจัดการพื้นที่ เนื่องจากมีหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอยู่ในพื้นที่ ต่างทำหน้าที่บริหารจัดการภายใต้กฎหมายของตน ทำให้เกิดปัญหาการประสานงานและสร้างความขัดแย้งระหว่างหน่วยงาน เช่น การบังคับใช้กฎหมาย การตีความกฎหมาย นอกจากนี้ ปริมาณของนักท่องเที่ยวมีจำนวนเพิ่มขึ้นในแต่ละปี ทำให้มีความจำเป็นต้องก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว และมุ่งสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนในพื้นที่ มีการขยายถนน การขุดคลอง การปรับภูมิทัศน์ สร้างร้านค้า โดยมีได้คำนึงถึงหลักเกณฑ์ในการบริหารตามกฎหมายว่าด้วยโบราณสถาน โบราณวัตถุ และสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ ทำให้หลายฝ่ายมีความวิตกกังวลถึงสภาพและผลกระทบต่อความเป็นมรดกโลกของนครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา ที่อาจตกอยู่ในภาวะเสี่ยงต่อการถูกถอนออกจากการเป็นเมืองมรดกโลก เนื่องจากมีสภาพภูมิทัศน์เสื่อมโทรมอันเนื่องมาจากปัญหาต่าง การบุกรุกพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์ [2] ด้วยเหตุผลและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจและมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาเพื่อหารูปแบบการบริหารจัดการพื้นที่มรดกโลกแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว นครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาและเมืองบวรอย่างยั่งยืน ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ จะนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนทางการบริหารจัดการพื้นที่มรดกโลกต่อไป

2. วัตถุประสงค์งานวิจัย

เพื่อศึกษารูปแบบการบริหารจัดการพื้นที่มรดกโลกแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว นครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาและเมืองบวรอย่างยั่งยืน

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีผสมผสานวิธี (Mixed Methodology) เริ่มต้นด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ

(Qualitative Research) โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับปัญหาในพื้นที่ 5 หน่วยงาน จำนวน 10 คน เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารจัดการพื้นที่มรดกโลก นครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาและเมืองบวร จากนั้นได้จัดการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ด้วยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับปัญหาในพื้นที่ 5 หน่วยงาน จำนวน 10 คน จากนั้นจึงใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถามเพื่อสำรวจความคิดเห็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการพื้นที่มรดกโลกแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว นครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาและเมืองบวรอย่างยั่งยืน ประชากรที่ใช้คือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่ทั้งหมดจำนวน 135 คน แบ่งออกเป็น 6 กลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหารของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการพื้นที่มรดกโลก บุคลากรของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการพื้นที่มรดกโลก นักวิชาการในพื้นที่มรดกโลก ผู้แทนชุมชนในพื้นที่มรดกโลก ผู้แทนผู้ประกอบการร้านค้าที่ขึ้นทะเบียนในพื้นที่มรดกโลก และผู้แทนผู้ประกอบการร้านค้าที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนในพื้นที่มรดกโลก

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) โดยประเด็นคำถามหลักจะครอบคลุมเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับสภาพปัญหาการบริหารจัดการพื้นที่มรดกโลก นครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาและเมืองบวร โดยผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วจึงนำไปใช้

3.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ การจัดการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้วิจัยได้สร้างคำถามที่ใช้ในการสนทนากลุ่มโดยวิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อกำหนดคำถามการสนทนากลุ่มให้ครอบคลุมแนวทางการบริหารจัดการพื้นที่มรดกโลกแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว นครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาและเมืองบวรอย่างยั่งยืน

โดยนำคำถามที่ใช้ให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่านตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วจึงนำไปใช้

3.2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม (Questionnaires) เพื่อสอบถามความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหารจัดการพื้นที่มรดกโลกแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวนครประวัติศาสตร์ พระนครศรีอยุธยาและเมืองบริวารอย่างยั่งยืน ลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำไปทดสอบกับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน จากนั้นนำมาหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95 จากนั้นจึงนำไปใช้เก็บข้อมูลจริง

4. วิธีการวิจัย

4.1 ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า สภาพปัญหาการบริหารจัดการพื้นที่มรดกโลกนครประวัติศาสตร์ พระนครศรีอยุธยาและเมืองบริวาร ที่สำคัญมี 7 เรื่อง ได้แก่ 1) การบุกรุกพื้นที่ เนื่องจากนครประวัติศาสตร์ พระนครศรีอยุธยาเคยเป็นเมืองหลวงเก่ามีประชาชนอาศัยอยู่ในพื้นที่ก่อนได้รับการประกาศขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก และปัจจุบันเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศ ทำให้มีการบุกรุกพื้นที่เพื่อใช้เป็นที่อยู่อาศัยและประกอบอาชีพอย่างต่อเนื่อง 2) ขาดองค์รหลักเพื่อเป็นศูนย์กลางการบริหารจัดการ เนื่องจากมีหลายหน่วยงานทำหน้าที่ควบคุม กำกับ ดูแลพื้นที่ ทำให้การทำงานไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกันส่งผลให้เกิดปัญหาความขัดแย้งขึ้นระหว่างหน่วยงาน 3) ขาดบุคลากรในการบริหารจัดการพื้นที่ เป็นผลมาจากการที่เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในพื้นที่มรดกโลกนครประวัติศาสตร์ พระนครศรีอยุธยา ขาดความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในการบริหารจัดการ ขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงาน และในหลายหน่วยงานมีเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอต่อการดูแลพื้นที่อย่างทั่วถึง 4) การใช้ที่ดินของ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ เป็นผลมาจากมีหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ต่างทำหน้าที่ ควบคุม กำกับ ดูแลและมีรายได้จากการใช้ประโยชน์บนพื้นที่ ส่งผลให้เกิดการทับซ้อนในอำนาจหน้าที่ของหน่วยงาน ไม่มีแผนการดูแลพื้นที่ร่วมกันส่งผลให้การบริหารจัดการพื้นที่ขาดความเป็นเอกภาพและเกิดความขัดแย้งระหว่างหน่วยงานที่ดูแลพื้นที่ 5) การเมืองท้องถิ่นภายในพื้นที่เป็นผลมาความแตกต่างทางนโยบาย กฎหมาย และภารกิจของแต่ละหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ทำให้เกิดปัญหาขาดการร่วมมือระหว่างหน่วยงานในท้องถิ่นกับหน่วยงานจากส่วนกลาง 6) ด้านงบประมาณ เนื่องจากมีนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากในแต่ละปี ซึ่งต้องใช้งบประมาณในการบริหารจัดการพื้นที่จำนวนมาก แต่หน่วยงานที่รับผิดชอบไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอ 7) การบังคับใช้กฎหมาย เนื่องจากในพื้นที่มีหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงาน ทำหน้าที่ควบคุม กำกับ ดูแลพื้นที่ และมีกฎหมายหลายฉบับที่อยู่ในความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงาน ทำให้เกิดการใช้อำนาจทับซ้อนกัน ขาดความเป็นเอกภาพ ส่งผลให้เกิดการละเว้นการบังคับใช้กฎหมายในพื้นที่

4.2 ผลการสนทนากลุ่ม พบว่า แนวทางการบริหารจัดการพื้นที่มรดกโลกแบบมีส่วนร่วม ฯ ได้แก่ 1) การกำหนดนโยบายและการแผนแม่บทฯ เนื่องจากปัจจุบันยังไม่มีแผนแม่บทฯ ฉบับใหม่ใช้บังคับในพื้นที่ ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ดังนั้น ควรมีการกำหนดนโยบายและแผนฯ ที่ชัดเจน และให้มีความต่อเนื่องทั้งในระดับชาติและระดับจังหวัดเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างแท้จริง 2) ด้านกฎหมาย วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีการบริหารจัดการและการสนับสนุนงบประมาณเพื่อการศึกษา การปกป้องคุ้มครองการอนุรักษ์การบริการทางการศึกษา และการฟื้นฟูมรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ เนื่องจากมีหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ และมีกฎหมายหลายฉบับใช้บังคับ ทำ

ให้การบังคับใช้ การตีความกฎหมาย ตลอดจนข้อบังคับต่าง ๆ แตกต่างกัน ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งขึ้นระหว่างหน่วยงาน นอกจากนี้ยังขาดหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบในการดำเนินการ ดังนั้น แนวทางการแก้ไขปัญหาได้แก่ การกำหนดให้มีกฎหมายพิเศษขึ้นใช้บังคับเป็นเฉพาะในพื้นที่เมืองมรดกโลก 3) ด้านการละเว้นการดำเนินการใด ๆ ที่อาจทำลายมรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ เนื่องจากมีหลายหน่วยงานรับผิดชอบในพื้นที่และในแต่ละหน่วยงานมีกฎหมายภายในของแต่ละหน่วยงาน ทำให้กลไกการทำงานร่วมกันเกิดความขัดแย้งขึ้นระหว่างหน่วยงาน ดังนั้น แนวทางในการแก้ไขปัญหาได้แก่ การตั้งหน่วยงานพิเศษขึ้นเป็นการเฉพาะเพื่อให้ทำหน้าที่บริหารจัดการพื้นที่เพียงหน่วยงานเดียว 4) ด้านการให้อำนาจอธิปไตยสูงสุดเหนือแหล่งมรดกโลกยังเป็นของรัฐภาคีซึ่งแหล่งมรดกโลกนั้นตั้งอยู่และให้จังหวัดพระนครศรีอยุธยาใช้อำนาจในการบริหารจัดการพื้นที่ภายใต้กฎหมายพิเศษที่บัญญัติขึ้น

4.3 ผลการสำรวจความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหารจัดการพื้นที่มรดกโลกแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริม

การท่องเที่ยวนครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาและเมืองบริวารอย่างยั่งยืน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.60$ $\sigma = 0.40$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับความคิดเห็นในลำดับแรก คือ ด้านการอำนวยความสะดวกและการสั่งการ ($\mu = 4.66$ $\sigma = 0.53$) ลำดับที่ 2 คือ ด้านการบริหารงบประมาณในพื้นที่ ($\mu = 4.62$ $\sigma = 0.48$) ลำดับ 3 คือด้านการจัดบุคลากรบริหารจัดการในพื้นที่ ($\mu = 4.61$ $\sigma = 0.46$) ลำดับ 4 คือด้านการกำหนดนโยบายและการวางแผนแม่บทเพื่อการอนุรักษ์และจัดการมรดกโลกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ ($\mu = 4.61$ $\sigma = 0.40$) ลำดับ 5 คือด้านการจัดองค์การบริหารจัดการพื้นที่ ($\mu = 4.60$ $\sigma = 0.52$) ลำดับ 6 คือด้านการประสานงาน ($\mu = 4.57$ $\sigma = 0.60$) และลำดับสุดท้ายคือด้านการรายงานผลการปฏิบัติการ ($\mu = 4.53$ $\sigma = 0.48$) โดยมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุดทุกด้าน รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหารจัดการพื้นที่มรดกโลกแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวนครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาและเมืองบริวารอย่างยั่งยืนในภาพรวมและรายด้าน

รูปแบบการบริหารจัดการพื้นที่มรดกโลกแบบมีส่วนร่วม ฯ	μ	σ	ระดับความคิดเห็น	ลำดับ
1. ด้านการกำหนดนโยบายและการวางแผนแม่บทฯ	4.61	0.40	มากที่สุด	4
2. ด้านการจัดองค์การบริหารจัดการพื้นที่	4.60	0.52	มากที่สุด	5
3. ด้านการจัดบุคลากรบริหารจัดการในพื้นที่	4.61	0.49	มากที่สุด	3
4. ด้านการอำนวยความสะดวกและการสั่งการ	4.66	0.53	มากที่สุด	1
5. ด้านการประสานงานระหว่างหน่วยงาน	4.57	0.60	มากที่สุด	6
6. ด้านการรายงานผลการปฏิบัติการ	4.53	0.48	มากที่สุด	7
7. ด้านการบริหารงบประมาณ	4.62	0.48	มากที่สุด	2
รวม	4.60	0.40	มากที่สุด	

5. ผลการวิจัย

กล่าวได้ว่า ปัญหาที่ปรากฏในพื้นที่ ได้ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการพื้นที่มรดกโลก อาทิเช่น ปัญหาการบุกรุกพื้นที่ ส่งผลให้ขาดบรรยากาศของการเป็นเมืองประวัติศาสตร์ ซึ่งเสี่ยงต่อการถูกถอดถอนจากการเป็นเมืองมรดกโลก สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพรรณ โปร่งจิตร์ [2] ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง นครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาและเมืองปริมาร การถอดถอนจากการเป็นมรดกโลก พบว่า ปัญหาการบุกรุกพื้นที่ของอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาในปัจจุบัน เป็นปัจจัยสำคัญของความเสี่ยงจากการถอดถอนเป็นมรดกโลกของอุทยานประวัติศาสตร์อยุธยา ดังนั้น แนวทางในการแก้ไขปัญหาจึงควรมีการตั้งหน่วยงานพิเศษขึ้นเพื่อรับผิดชอบในการบริหารจัดการพื้นที่มรดกโลกโดยตรง

นอกจากนี้ยังมีปัญหาการขาดองค์กรหรือหน่วยงานหลักเพื่อเป็นศูนย์กลางการบริหารจัดการพื้นที่ ทำให้ขาดการประสานงานอย่างมีประสิทธิภาพ และการทำงานไม่สอดคล้องกัน ทำให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมา เช่น การทำลายภูมิทัศน์โบราณสถาน การก่อสร้างไม่ถูกต้องไม่เหมาะสม การก่อสร้างรुकล้ำคูคลองโบราณ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ขาดิชา มหาคีตะ, และ ธาตรี มหันตรัตน์ [3] ซึ่งได้ศึกษาวิจัยเรื่อง มรดกโลกอำนาจ ความขัดแย้งและการเปลี่ยนแปลงนครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ในพื้นที่เมืองมรดกโลกพระนครศรีอยุธยา ยังไม่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการบริหารจัดการพื้นที่โดยตรง แต่มีหลายหน่วยงานทำหน้าที่ตามกฎหมายของตนเอง เช่น กรมศิลปากร เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) ส่งผลให้การใช้อำนาจทับซ้อนกันในพื้นที่ ดังนั้น การแก้ไขปัญหาจึงควรมีหน่วยงานที่รับผิดชอบในพื้นที่มรดกโลกโดยตรง

ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายในพื้นที่มรดกโลก เนื่องจากมีกฎหมายหลายฉบับใช้บังคับในพื้นที่ ซึ่งแต่ละหน่วยงานใช้กฎหมายไม่สอดคล้องไปในแนวทางเดียวกัน ส่งผลให้ไม่สามารถควบคุมความเป็นระเบียบในพื้นที่ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนีย์ ทองจันทร์ [4] ซึ่งได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายในการบริหารจัดการโบราณสถานโบราณวัตถุ และ

สถานที่ศักดิ์สิทธิ์ในเกาะเมืองจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบด้านโบราณสถานโบราณวัตถุ ซึ่งได้แก่กรมศิลปากรกับ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต่างใช้อำนาจตามกฎหมายในการบริหารจัดการพื้นที่มรดกโลกพระนครศรีอยุธยา ทำให้เกิดปัญหาการซ้ำซ้อนของกฎหมาย ที่ส่งผลกระทบต่อโบราณสถาน โบราณวัตถุโดยตรง ดังนั้น แนวทางการแก้ไขปัญหา จึงควรบัญญัติกฎหมายพิเศษขึ้นใช้บังคับในพื้นที่มรดกโลกเป็นการเฉพาะ

สำหรับแนวทางการแก้ปัญหาที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ คือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งกำหนดนโยบายและจัดทำแผนแม่บทเพื่อการอนุรักษ์และจัดการมรดกโลกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ โดยให้มีความชัดเจนและมีความต่อเนื่องเพื่อให้สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ ค.ศ. 1972 และกฎบัตรประเทศไทยว่าด้วยการบริหารจัดการแหล่งมรดกวัฒนธรรม (Thailand Charter on Cultural Heritage Site Management) ซึ่งสอดคล้อง กับการศึกษาวิจัยของ อรรถัย เจริญเรืองเดช [5] ที่เห็นว่า ปัญหาทางกายภาพในการจัดการพื้นที่มรดกโลกในเขตอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา คือแผนแม่บทโครงการอนุรักษ์และพัฒนานครประวัติศาสตร์ ขาดความต่อเนื่องของแผนและการดำเนินการตามแผน หน่วยงานต่าง ๆ ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้ ดังนั้น ควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญทางด้านการพัฒนาตามแผนแม่บทต่าง ๆ มากกว่าการพัฒนาทางด้านสาธารณูปโภค

สำหรับแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านกฎหมาย วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีการบริหารจัดการและการสนับสนุนงบประมาณเพื่อการศึกษาการปกป้องคุ้มครองการอนุรักษ์การบริการทางการศึกษาและการฟื้นฟูมรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาตินั้น ควรบัญญัติกฎหมายพิเศษขึ้นใช้บังคับเป็นการเฉพาะสำหรับในพื้นที่เมืองมรดกโลก เนื่องจากปัจจุบันประเทศไทยยังไม่กฎหมายในการคุ้มครองมรดกโลกเป็นการเฉพาะตามอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ ค.ศ. 1972 จึงทำให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมาสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ ขาดิชา มหาคีตะ, และ ธาตรี มหันตรัตน์ [3] ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง มรดกโลก อำนาจ ความขัดแย้งและ

การเปลี่ยนแปลงนครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาวิจัย พบว่า ในพื้นที่เมืองมรดกโลก พระนครศรีอยุธยายัง ไม่มีการบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมรดกโลกตามอนุสัญญาฉบับดังกล่าวขึ้นใช้บังคับเป็นการเฉพาะ แต่คงใช้พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2535) ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีอยู่แล้วโดยให้กรมศิลปากรเป็นผู้ดำเนินการตามกฎหมายฉบับดังกล่าว

นอกจากนี้ด้านการละเว้นการดำเนินการใด ๆ ที่อาจทำลายมรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ เนื่องจากปัจจุบันในพื้นที่ดังกล่าว ยังขาดความเหมาะสมในโครงสร้างและกลไกจากการทำงาน โดยเฉพาะโครงสร้างที่กฎหมายกำหนดให้แต่ละหน่วยงานต้องทำงานร่วมกันในพื้นที่ ทั้ง ๆ ที่แต่ละหน่วยงานมีกฎหมายของตัวเอง ทำให้การทำงานไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เกิดความขัดแย้งขึ้นระหว่างหน่วยงาน ด้วยเหตุนี้ แนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว การตั้งหน่วยงานพิเศษขึ้นเป็นการเฉพาะเพื่อทำหน้าที่บริหารจัดการพื้นที่เพียงหน่วยงานเดียว โดยให้บริหารงานในรูปคณะกรรมการบริหารพื้นที่ และเปิดโอกาสให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ผู้แทนชุมชน มีส่วนร่วมเข้าเป็นคณะกรรมการเพื่อลดปัญหาความขัดแย้ง ลดข้อพิพาท และเพื่อให้เกิดการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

6. อภิปรายผล

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้นี้

6.1.1 ให้กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรมเร่งกำหนดนโยบายเพื่อการอนุรักษ์และจัดการมรดกโลก วัฒนธรรมและธรรมชาติ ให้มีความชัดเจนในอำนาจหน้าที่ของหน่วยงาน และความต่อเนื่องของนโยบายทั้งระดับชาติและระดับจังหวัด

6.1.2 นโยบายและแผนแม่บทฯ ที่กำหนดประกอบด้วยด้านการศึกษาค้นคว้าวิจัยทางโบราณคดี และการอนุรักษ์โบราณสถาน, ด้านการควบคุมการใช้ที่ดินและการปรับปรุงชุมชนเพื่อจัดการเขตพื้นที่โบราณสถาน, ด้านการประชาสัมพันธ์ส่งเสริมการท่องเที่ยว, ด้านการปรับภูมิทัศน์ในพื้นที่, ด้านการ

ส่งเสริมรายได้กับชุมชน พัฒนาวัฒนธรรม ท้องถิ่น และสร้างรายได้จากศิลปหัตถกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของนครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา

6.1.3 ให้รัฐบาลจัดตั้งหน่วยงานพิเศษขึ้นสำหรับบริหารจัดการพื้นที่เป็นการเฉพาะในรูปแบบพิเศษ โดยใช้การบริหารงานในรูปคณะกรรมการที่มาจากผู้แทนของหน่วยงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดโดยตำแหน่งเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด และให้มีการกำหนดคุณสมบัติเจ้าหน้าที่ประจำหน่วยงาน เป็นพิเศษด้านการอนุรักษ์ การปกป้องคุ้มครอง ด้านโบราณคดี การบำรุงรักษาและการฟื้นฟูมรดกโลกทางวัฒนธรรมในพื้นที่มรดกโลกอย่างเพียงพอ

6.1.4 ให้มีการกำหนดคณะทำงานในระดับจังหวัดเพื่อทำหน้าที่กำหนดหลักเกณฑ์ การติดตามผลการปฏิบัติงาน รวบรวมปัญหาอุปสรรค และเพื่อรายงานต่อผู้บังคับบัญชาระดับสูงและรายงานต่อคณะกรรมการมรดกโลกระดับชาติ

6.1.5 ให้รัฐบาลเร่งดำเนินการบัญญัติกฎหมายพิเศษขึ้นเพื่อใช้บังคับเป็นการเฉพาะในพื้นที่มรดกโลกนครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา รวมถึงจัดสรรงบประมาณให้กับหน่วยงานพิเศษเป็นการเฉพาะ

6.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1 ควรศึกษารูปแบบของกฎหมายพิเศษที่จะใช้บังคับเป็นการเฉพาะในพื้นที่ โดยกำหนดให้มีกฎหมายในประชากรกลุ่มเป้าหมายเป็นการเฉพาะ

6.2.2 ควรศึกษาถึงลักษณะองค์กรพิเศษที่จะตั้งขึ้นเพื่อบริหารจัดการพื้นที่มรดกโลกพระนครศรีอยุธยาอย่างเหมาะสม

7. ข้อเสนอแนะ

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทร์แรม เรือนแป้น อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาภาศิริ สุวรรณานนท์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ของดุสิตธานีพนธ์เรือง รูปแบบการบริหารจัดการพื้นที่มรดกโลกแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว นครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาและเมืองบริวารอย่างยั่งยืน

และขอขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ทำให้ความ
อนุเคราะห์ข้อมูลสำหรับดำเนินการวิจัยเรื่องนี้

8. เอกสารอ้างอิง

- [1] กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม, แผนแม่บท
การอนุรักษ์และพัฒนานครประวัติศาสตร์
พระนครศรีอยุธยา พ.ศ. 2561-2570, กระทรวง
วัฒนธรรม, 2561.
- [2] พรพรรณ โปรงจิตร, “นครประวัติศาสตร์
พระนครศรีอยุธยาและเมืองบริวาร การถอดถอน
จากการเป็นมรดกโลก,” วารสารสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ., ปีที่ 21, ฉบับเดือน
มกราคม-ธันวาคม, หน้า 154, 2561.
- [3] ซาติชาย มหาคิตะ และชาตรี มหันรัตน์, “มรดก
โลก อำนาจ ความขัดแย้งและการเปลี่ยนแปลง
นครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา,” วารสาร
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต,
ปีที่ 11 ฉบับที่ 1, หน้า 197-206, 2558
- [4] สุนีย์ ทองจันทร์ และคณะ, “ปัญหาการบังคับใช้
กฎหมายในการบริหารจัดการ โบราณสถาน
โบราณวัตถุ และสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ ศึกษากรณีเกาะ
เมืองจังหวัดพระนครศรีอยุธยา, สำนักงาน
เลขาธิการวุฒิสภา, 2556.
- [5] อรทัย เจริญเรืองเดช, “ปัญหาการจัดการพื้นที่
มรดกโลกในเขตอุทยานประวัติศาสตร์
พระนครศรีอยุธยา,” วิทยานิพนธ์ภูมิ
สถาปัตยกรรมศาสตร์มหาบัณฑิต.สาขาวิชาภูมิ
สถาปัตยกรรมศาสตร์บัณฑิต, มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์, 2557.

ผลการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามโครงการพระราชดำริ ด้านสิ่งแวดล้อม ที่มีต่อทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัย กลุ่มโรงเรียน ตำบลบุงคล้า อำเภอเมืองจังหวัดชัยภูมิ

The Results of the Experience-Enhancement Activities for The Royal Projects Environmental Towards Basic Skills The Science of Early Childhood in Bung Klang School, Tumbol Bung Klang Amphoe Mueang, Chaiyaphum Province

ทิพย์อักษร เรือนแก้ว

หลักสูตรคณะครุศาสตร์ สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
Email : s-kids@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัย โดยรวมและจำแนกรายทักษะ ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามโครงการพระราชดำริ ด้านสิ่งแวดล้อม 2) เพื่อเปรียบเทียบทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัย โดยรวมและจำแนกรายทักษะ ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามโครงการพระราชดำริ ด้านสิ่งแวดล้อมของ กลุ่มโรงเรียน ตำบลบุงคล้า อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ คือ เด็กปฐมวัยชายหญิงที่มีอายุระหว่าง 4-5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 กลุ่มโรงเรียน ตำบลบุงคล้า อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 2 ห้อง จำนวน 40 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจงทำการทดลองเป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน คือวันจันทร์ วันอังคาร และวันพุธ วันละ 30 นาที รวม 24 ครั้ง ในช่วงเวลา 09.00 - 09.30 น.

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แผนการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามโครงการพระราชดำริ ด้านสิ่งแวดล้อม 2) แบบประเมินทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองโดยอาศัยแบบการทดลองกลุ่มเดียว มีการวิจัยแบบแผนการวิจัยเป็นการวิจัยกึ่งการทดลอง One-Group Pretest-Posttest Design วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามโครงการพระราชดำริด้านสิ่งแวดล้อม ที่มีต่อทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัย ของกลุ่มโรงเรียน ตำบลบุงคล้า อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ เมื่อพิจารณาทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัย โดยรวมและจำแนกรายทักษะก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ พบว่า สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: โครงการพระราชดำริ ด้านสิ่งแวดล้อม, ทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัย, กิจกรรมเสริมประสบการณ์

Abstract

This research aims to 1) To study the basic science skills of early childhood overall and classify the skills before and after experience-enhancement activities for the Royal Project Environmental. 2) To compare the basic science skills of early childhood. overall and classify the skills before and after experience-enhancement activities Royal Projects Environmental in Bung Klang School, Tumbol Bung Klang Amphoe Mueang, Chaiyaphum Province.

The population used in this study is early childhood between the ages of 4-5 years studying in Kindergarten 2 Academic Year 2017 in Bung Klang School, Tumbol Bung Klang Amphoe Mueang, Chaiphaphum Province. 2 rooms 40 people. Acquired by specifying. Experiment for 8 weeks/ 3 days a week is Monday, Tuesday and Wednesday. 30 minutes a day, 24 times during the period 09.00 - 09.30.

The instrument used in the research was 1) Plan for experience-enhancement activities Royal Projects Environmental. 2) Basic science skills assessment form for preschool children. The research was carried out using a single trial. Research design is semi-experimental (One – Group Pretest - Posttest Design). Analyze the data by mean and standard deviation.

Research result of the experience-enhancement activities for the Royal Project Environmental Towards Basic Skills The Science of Early Childhood in Bung Klang School. Tumbol Bung Klang Amphoe Mueang, Chaiphaphum Province. Considering Compare basic science skills of early childhood. Overall and skills before and after the experience-enhancement activities. It was found that statistically significant at .01 level.

Keyword: Royal Projects Environmental, Basic Skills The Science of Early Childhood, Experience-Enhancement Activities.

วันที่รับบทความ : 26 พฤศจิกายน 2562

วันที่แก้ไขบทความ : 20 ธันวาคม 2562

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ : 23 ธันวาคม 2562

1. บทนำ

เด็กในวันนี้คือผู้ที่ได้รับช่วงสานต่ออนาคตในวันข้างหน้าจากผู้ใหญ่ อนาคตของสังคมและประเทศชาติจะสามารถดำเนินไปในทิศทางใดพื้นฐานสำคัญย่อมมาจากคนในชาติต้องได้รับการศึกษาและพัฒนาตนเอง ดังพระราชดำริความตอนหนึ่งว่า

“...ต้องพัฒนาอาชีพความเป็นอยู่ของประชาชนเป็นอาชีพไม่ใช่เพียงแต่ปลูกผัก ถั่ว งา ให้หลานเฝ้าแต่เป็นเรื่องของความอยู่ดีกินดี ความรู้การศึกษาที่กล่าวว่า ต้องช่วยให้การศึกษาดีขึ้น เพราะถ้าการศึกษาไม่ดี คนไม่สามารถทำงานได้ การศึกษาต้องได้ทุกระดับถ้าพูดถึงระดับสูง หมายความว่านักวิทยาศาสตร์ชั้นสูงถ้าไม่มีการศึกษาขั้นประถม อนุบาล ไม่มีทางที่จะให้คนไทยเรียนชั้นสูงหรือเรียนขั้นไม่ต่ำซึ่งเดี๋ยวนี้ก็ยังไม่ได้เพราะชั้นสูงต้องมีรากฐานการเรียนรู้ขั้นพื้นฐาน...” พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงชี้แนะให้คนไทยทุกคนตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาเพราะการศึกษาคือเป็นเสมือนเครื่องมือในการพัฒนามนุษย์ในทุก ๆ ด้านทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญาเพื่อช่วยให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพสามารถใช้ความรู้และสติปัญญาของตนให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพราะเป็นสิ่งจำเป็นต่อการปฏิบัติงานและพัฒนางาน [1] ดังความหมายตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ความว่าการศึกษามีความหมายว่า “กระบวนการ

การเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากสภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต” [2] การศึกษาในฐานะกลไกพื้นฐานของการพัฒนาคน จึงเป็นสิ่งที่สังคมหวังพึ่งพาให้เป็นเครื่องเตรียมคนและสังคมให้พร้อมรับความเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ แผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและการศึกษาของไทยตั้งแต่พุทธศักราช 2540 อันเนื่องมาจากรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน พ.ศ.2540 สู่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2541-2544) และแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2541-2544) ต่างมุ่งเน้นมีจุดหมายร่วมกันคือให้ความสำคัญในการพัฒนาคนและ มุ่งให้ทุกคนมีการพัฒนาเต็มศักยภาพ โดยอาศัยการศึกษาเป็นกลไก สร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เต็มสมบูรณ์ [3] จากแนวคิดที่ว่าเด็กเป็นเหมือนนักวิทยาศาสตร์ที่มีความสงสัยใคร่รู้มีคำถามเกี่ยวกับโลกธรรมชาติและเรียนรู้สิ่งที่มีอยู่รอบตัวผ่านประสบการณ์ต่างๆ ตลอดเวลาการกระตุ้นและส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กโดยเปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้ความสามารถของตนเองในการค้นคว้า การทดลอง การคิดตัดสินใจและสามารถนำมาอธิบายได้อย่างมีเหตุผล [4] การมีปฏิสัมพันธ์ของเด็กดังกล่าว เป็นการใช้ทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ในการ

นำมาแสวงหาความรู้อย่างมีระบบโดยการปฏิบัติฝึกฝนด้านความคิด การแก้ปัญหาจนเกิดความคล่องแคล่วและชำนาญ

การเรียนวิทยาศาสตร์เริ่มได้ตั้งแต่ระดับปฐมวัยเด็กปฐมวัยสามารถพัฒนาทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์จากการเล่นและทำงานตามที่เด็กสนใจ ได้ลงมือปฏิบัติจริงลองผิดลองถูกและเรียนรู้จากการค้นพบด้วยตนเอง [5] การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยเป็นการเรียนเพื่อสร้างพัฒนาการให้เด็กเต็มศักยภาพ วิธีการเรียนของเด็กมาจากประสบการณ์กิจกรรมการเรียนรู้ที่เด็กหยิบจับ สัมผัสจากประสบการณ์ที่เด็กได้รับนี้ จะทำให้เด็กพัฒนาตนเองได้ตามวัยและเกิดการเรียนรู้จากการสังเกตการคิดและเกิดความเข้าใจจากการกระทำกิจกรรมที่เรียน [6] การสอนวิทยาศาสตร์เด็กปฐมวัยเป็นการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้กับเด็กด้วยการสังเกต การคิด การสนทนาเพื่อสื่อสารสิ่งที่เข้าใจและการสะท้อนความกระตือรือร้น ความกระหายใคร่รู้ปรากฏการณ์ธรรมชาติ [7] เป็นการสอนข้อความรู้ซึ่งต่างจากการสอนให้รู้ ข้อความรู้ ตรงที่การสอนข้อความรู้ต้องการความสนใจ การสังเกต การจำ และการเรียกความจำจากความเข้าใจถ้อยได้ไม่ใช่ว่าท่องจำ [6] การนำวิธีการสอนทางวิทยาศาสตร์ในการเรียนการสอนระดับปฐมวัยจะส่งเสริมให้เด็กเกิดความคิดอย่างเป็นระบบและศึกษาสิ่งต่าง ๆ ด้วยการนำทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์มาใช้กระตุ้นพัฒนาการเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านให้เกิดขึ้นอย่างสมดุลและเต็มศักยภาพ [7] ครูสามารถนำวิธีการมาดัดแปลงให้เหมาะสมกับธรรมชาติในการเรียนรู้เด็กปฐมวัย ซึ่งทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ประกอบด้วย ทักษะการสังเกต เป็นการใช้ประสาทสัมผัสอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกันได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น ผิวกายเข้าไปสัมผัสโดยตรงกับวัตถุหรือเหตุการณ์เพื่อค้นหาข้อมูลทักษะการจำแนกประเภทเป็นการแบ่งพวกหรือเรียงลำดับวัตถุหรือสิ่งที่มีอยู่ในปรากฏการณ์โดยเกณฑ์ทักษะการสื่อความหมายเป็นการนำข้อมูลที่ได้อาจจากการสังเกต การวัดการทดลองและจากแหล่งอื่น ๆ มาวัดกระทำเสียใหม่ โดยมุ่งสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจทักษะการลงความเห็น เป็นการตีความหมายข้อมูล หมายถึง การแปลความหมายหรือบรรยายสถานะข้อมูลที่มีอยู่ [7]

จากหลักการและทฤษฎีตามแนวพระราชดำริที่มีจุดเด่นให้ผู้ศึกษาเรียนรู้และปฏิบัติปลูกฝังให้เกิดกับเด็กตั้งแต่ระดับปฐมวัยจัดการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์สำคัญและกิจกรรมที่คำนึงถึงหลักการพัฒนาการและความสามารถของเด็กปฐมวัยเป็นหลัก และด้วยหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ที่มีองค์ประกอบ

ของการจัดสาระการเรียนรู้ 2 ส่วน คือ 1. ประสบการณ์สำคัญประกอบด้วยการพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน และ 2. สาระที่ควรเรียนรู้ประกอบด้วยเรื่องที่เด็กควรเรียนรู้ 4 เรื่อง ได้แก่ ตัวเด็ก บุคคลและสถานที่ ธรรมชาติรอบตัว และสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ทั้งนี้เพื่อให้ผู้สอนนำไปจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านโดยผู้สอนสามารถกำหนดการจัดการเรียนการสอนให้เด็กสร้างองค์ความรู้และอื่น ๆ ได้ด้วยตนเอง

จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะวิจัยเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามโครงการพระราชดำริ ด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัย เพื่อส่งเสริมและพัฒนาให้เด็กได้รู้จักการจำแนกประเภท การสื่อความหมาย และการลงความเห็น ตลอดจนสามารถช่วยกันดูแลรักษาและปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ผู้วิจัยหวังว่าผลจากการศึกษาในครั้งนี้สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีคุณภาพ เป็นคนดีของสังคม และมีจิตสำนึกต่อการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและการอนุรักษ์ต่อไป

2. ความมุ่งหมายของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาระดับทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัย โดยรวมและจำแนกรายทักษะ ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามโครงการพระราชดำริ ด้านสิ่งแวดล้อม

2.2 เพื่อเปรียบเทียบทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัย โดยรวมและจำแนกรายทักษะ ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามโครงการพระราชดำริ ด้านสิ่งแวดล้อม

3. วิธีดำเนินการวิจัย ศึกษาตามหัวข้อดังนี้

3.1 กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.3 การดำเนินการทดลอง

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เครื่องมือและข้อมูล

4. กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ คือ เด็กปฐมวัยชายหญิง มีอายุระหว่าง 4-5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 กลุ่มโรงเรียนตำบลบ้านบึงคล้า อำเภอมะนัง จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 2 ห้อง จำนวน 40 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง

ตารางที่ 1 แบบแผนการทดลอง

Group	Pretest	Test	Posttest
Test	T ₁	X	T ₂

5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

5.1 แผนการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามโครงการพระราชดำริ ด้านสิ่งแวดล้อม

5.2 แบบประเมินทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัย

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

6.1 แบบแผนการทดลอง ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการกึ่งทดลองเป็นตามแบบแผนการทดลอง One-Group Pretest-Posttest Design เพื่อความเหมาะสมและสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการดำเนินการกึ่งทดลอง ดังข้อมูลในตาราง

เมื่อ T1 แทน การทดสอบทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ก่อนการทดลอง

X แทน การใช้กิจกรรมการเรียนรู้ประกอบชุดแบบฝึกทักษะ

T2 แทน การทดสอบทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์หลังการทดลอง

6.2 วิธีดำเนินการทดลอง การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการศึกษาเด็กปฐมวัยชายหญิง มีอายุระหว่าง 4-5 ปี

ตารางที่ 2 แสดงระยะเวลาในการดำเนินการศึกษาและทดลอง

สัปดาห์ที่	การดำเนินการศึกษาและทดลอง	จำนวนวัน/ สัปดาห์
1	ประเมินทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ก่อนทดลอง (Pre - test)	3 วัน
2 - 9	ปฏิบัติการทดลองการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ตามโครงการพระราชดำริ ด้านสิ่งแวดล้อม ที่มีต่อทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัย	3 วัน
10	ประเมินทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์หลังการทดลอง (Post - test)	3 วัน

7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลและทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

7.1 การหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Construct Validity)

การทดสอบสมมติฐาน

7.2 การหาค่าเฉลี่ย (Mean)

ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 เป็นเวลา 10 สัปดาห์ โดยแบ่งเป็นสัปดาห์ในการประเมินทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ก่อนและหลัง ในสัปดาห์ที่ 1 และสัปดาห์ที่ 10 ดำเนินการทดลองกิจกรรมเสริมประสบการณ์ การเฝ้าตามโครงการพระราชดำริ ด้านสิ่งแวดล้อม ในสัปดาห์ที่ 2 ถึงสัปดาห์ที่ 9 โดยมีขั้นตอน ดังนี้

6.2.1 จัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมเพื่อประเมินทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ ผู้วิจัยทำการประเมินทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัย (Pretest) ก่อนการทดลองและบันทึกผลของข้อมูลพื้นฐานชุดที่ 1

6.2.2 ผู้วิจัยและผู้ช่วยในการดำเนินการทดลอง กิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามโครงการพระราชดำริ ด้านสิ่งแวดล้อม ในสัปดาห์ที่ 2 ถึงสัปดาห์ที่ 9 สัปดาห์ละ 3 วัน คือ วันจันทร์ วันอังคาร วันพุธ ในช่วงเวลา 09.00-09.30 น.เป็นระยะเวลา 24 วัน

6.2.3 ผู้วิจัยทำการประเมินทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัย (Posttest) หลังการทดลอง บันทึกผลของข้อมูลพื้นฐานชุดที่ 2 ดังข้อมูลในตาราง

7.3 หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

8. ผลการวิจัย

8.1 ระดับทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัยโดยรวมและจำแนกรายทักษะก่อนและหลังการกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามโครงการพระราชดำริ ด้านสิ่งแวดล้อม ผลปรากฏดังนี้

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะพื้นฐานพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัยโดยรวมและจำแนกรายทักษะก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ตามโครงการพระราชดำริ ด้านสิ่งแวดล้อม

ทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ ของเด็กปฐมวัย	ก่อนการทดลอง					หลังการทดลอง		
	N	K	$\bar{X}$	S.D	ระดับ	$\bar{X}$	S.D	ระดับ
1. ทักษะการจำแนกประเภท	40	5	2.73	0.47	พอใช้	4.45	0.69	ดีมาก
2. ทักษะการสื่อความหมาย	40	5	3.09	0.54	ดี	4.27	0.7	ดีมาก
3. ทักษะการลงความเห็น	40	5	2.91	0.70	พอใช้	4.18	0.60	ดีมาก
ทักษะโดยรวม 3 ทักษะ	40	15	8.73	1.27	พอใช้	12.91	1.51	ดีมาก

ก่อนการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามโครงการพระราชดำริ ด้านสิ่งแวดล้อม ทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัยโดยรวม อยู่ในระดับพอใช้มีค่าเฉลี่ยรวม 8.73 และจำแนกรายทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ ได้แก่ 1). ทักษะการจำแนกประเภท 2). ทักษะการสื่อความหมาย 3). ทักษะการลงความเห็น อยู่ในระดับพอใช้, ดี, พอใช้ ตามลำดับ หลังการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามโครงการพระราชดำริ ด้านสิ่งแวดล้อมทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัยโดยรวม อยู่ในระดับดีมากมีค่าเฉลี่ยรวม 12.91

และจำแนกรายทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ ได้แก่ 1). ทักษะการจำแนกประเภทมาก 2). ทักษะการสื่อความหมาย และ 3). ทักษะการลงความเห็น อยู่ในระดับดี, ดีมาก, ดีมาก ตามลำดับ

8.2 เพื่อเปรียบเทียบทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัย โดยรวมและจำแนกรายทักษะก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามโครงการพระราชดำริด้านสิ่งแวดล้อม ผลปรากฏดังนี้

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบคะแนนทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัยโดยรวมและจำแนกรายทักษะก่อนและหลังการจัดการกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามโครงการพระราชดำริ ด้านสิ่งแวดล้อม

ทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ ของเด็กปฐมวัย		$\bar{X}$	S.D	t	p
1. ทักษะการจำแนกประเภท	ก่อนทดลอง	2.73	0.47	13.50	<0.001
	หลังทดลอง	4.45	0.69		
2. ทักษะการสื่อความหมาย	ก่อนทดลอง	3.09	0.54	6.00	<0.001
	หลังทดลอง	4.27	0.79		
3. ทักษะการลงความเห็น	ก่อนทดลอง	2.91	0.70	8.51	<0.001
	หลังทดลอง	4.18	0.60		
ทักษะโดยรวม 3 ทักษะ	ก่อนทดลอง	8.73	1.27	27.00	<0.001
	หลังทดลอง	12.91	1.51		

หลังการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามโครงการพระราชดำริ ด้านสิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัยมีทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ โดยรวมและจำแนกรายทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์

ตามโครงการพระราชดำริ ด้านสิ่งแวดล้อม สามารถพัฒนาทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัยได้

9. สรุปและการอภิปรายผลการวิจัย

9.1. ผลการศึกษาระดับทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัย โดยรวมและจำแนกรายทักษะก่อนการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามโครงการพระราชดำริ ด้านสิ่งแวดล้อม ทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัยโดยรวมอยู่ในระดับพอใช้มีค่าเฉลี่ยรวม 8.73 และจำแนกรายทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ ได้แก่ 1). ทักษะการจำแนกประเภท 2). ทักษะการสื่อความหมาย 3). ทักษะการลงความเห็นอยู่ในระดับพอใช้, ดี, พอใช้ มีค่าเฉลี่ย 2.73, 3.09, 2.91 ตามลำดับ และหลังการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามโครงการพระราชดำริ ด้านสิ่งแวดล้อม ทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัยโดยรวมอยู่ในระดับดีมากมีค่าเฉลี่ยรวม 12.91 และจำแนกรายทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัย ได้แก่ 1). ทักษะการจำแนกประเภท 2). ทักษะการสื่อความหมาย 3). ทักษะการลงความเห็นอยู่ในระดับดีมาก, ดีมาก, ดีมาก มีค่าเฉลี่ย 4.45, 4.27, 4.18 ตามลำดับทั้งนี้การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามโครงการพระราชดำริ ด้านสิ่งแวดล้อมสามารถส่งเสริมและพัฒนาระดับทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัยได้จากการลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง การจัดเตรียมอุปกรณ์ที่หลากหลายการเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานที่ ด้วยการสังเกต สำรวจ บันทึกการเรียนรู้ สนทนาซักถาม และการแสดงความคิดเห็นอภิปรายในเรื่องต่างๆ ที่สนใจ ดังที่ เพสตาลอสซี (Pestalozzi: ค.ศ.1746-1842) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยว่าเด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ต่าง ๆ ทางวัตถุหรือรูปธรรมที่ทำให้เด็กได้สังเกตและเข้าใจจากการเห็นด้วยตาสัมผัสจับต้องและรู้สึกในทำนองเดียวกัน ดิวอี้ (Dewey: ค.ศ.1859-1952) ได้กล่าวว่า เด็กรับรู้ได้โดยการกระทำด้วยตนเองโดยอาศัยประสาทสัมผัสทั้ง 5 คือ ตา หู จมูก ปาก และมือเป็นการฝึกความสามารถและความชำนาญ ทั้งนี้ ยังมีผู้วิจัยได้ทดลองให้เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรม ค้นพบว่า การที่เด็กได้เรียนรู้จากการกระทำได้ปฏิบัติกิจกรรมที่เป็นรูปธรรมและได้มีโอกาสลงมือทดลองถูกจากการทำกิจกรรมส่งผลให้เด็กปฐมวัยหลังจากที่ได้รับประสบการณ์มีความสามารถด้านมิติสัมพันธ์สูงขึ้น [8] [9] พบว่า เด็กได้เรียนรู้จากการปฏิบัติกิจกรรมที่เป็นรูปธรรมเด็กได้เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้าจึงส่งผลต่อพัฒนาการทางการคิดเชิงเหตุผลในแต่ละด้านของเด็กปฐมวัยมีความแตกต่างกันตามความสามารถพื้นฐานเดิม

9.2 ผลการเปรียบเทียบทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัย โดยรวมและจำแนกรายทักษะก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตาม

โครงการพระราชดำริ ด้านสิ่งแวดล้อม สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยรวมก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ย 8.73 หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ย 12.91 ซึ่งมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 และอภิปรายผลจำแนกรายทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัย ดังนี้

9.2.1. ทักษะการจำแนกประเภท หมายถึง ความสามารถในการจัดแบ่งสิ่งของออกเป็นหมวดหมู่ตามขนาด รูปร่าง สี รส โดยใช้เกณฑ์ความเหมือนและความต่างของวัตถุตามที่ตนเองหรือคนอื่นเป็นผู้กำหนดจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามโครงการพระราชดำริ ด้านสิ่งแวดล้อมเป็นกิจกรรมที่มีความหลากหลายที่มุ่งเน้นให้เด็กได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้โดยกิจกรรมบูรณาการเนื้อหาวิชาที่เด็กได้ปฏิบัติเป็นรูปธรรมสอดคล้องกับอุไรวรรณ คุ่มวงศ์ [10] กล่าวว่าความสำคัญของการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ คือการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนบรรลุจุดหมายของการส่งเสริมพัฒนาการทุกด้าน โดยจะคำนึงถึงสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวสิ่งที่เป็นรูปธรรม เปิดโอกาสให้เด็กได้ปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองจนเด็กเกิดความคิดรวบยอดที่ชัดเจน เนื่องจากกิจกรรมนี้ใช้อุปกรณ์และสภาพแวดล้อมที่เป็นของจริง เด็กจะได้สัมผัส สังเกต ตลอดจนสามารถปฏิบัติจริงจากอุปกรณ์ที่หลากหลาย เด็กจะให้ความสนใจและสนุก สนุกกับการทำกิจกรรมจนเกิดการเรียนรู้ และเกิดการจัดแบ่งสิ่งของออกเป็นหมวดหมู่ตามขนาด รูปร่าง สี รส ตามเกณฑ์ความเหมือนความต่างและความสนใจของตนเอง ดังจะเห็นได้ว่าการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามโครงการพระราชดำริ ด้านสิ่งแวดล้อมผ่านกระบวนการต่าง ๆ สามารถพัฒนาการให้เด็กเกิดการเรียนรู้ทักษะการจำแนกประเภทได้จริง

9.2.2 ทักษะการสื่อความหมาย หมายถึง ความสามารถในการนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการค้นพบและปฏิบัติจริงด้วยการสังเกต สำรวจ ทดลอง หรือจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ โดยนำมาถ่ายทอดให้ผู้อื่นเข้าใจด้วยการบอกเล่า อธิบาย หรือการบันทึกการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามโครงการพระราชดำริ ด้านสิ่งแวดล้อมเป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้เด็กได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ เช่น การสนทนาซักถามเด็ก ๆ ก่อนปฏิบัติกิจกรรมถึงสิ่งที่เด็กได้ไปศึกษาค้นคว้าจากผู้ปกครอง ผู้รู้ หนังสือการอภิปรายของเด็ก การพาเด็กไปชมผลงานจัดนิทรรศการโดยใช้เนื้อหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวเด็กตามโครงการพระราชดำริมาเป็นเนื้อหาในการทำกิจกรรมในแต่ละวันเนื้อหาประกอบด้วยเรื่องน้ำ ดิน สัตว์ และพืชซึ่งยึดแนวตามโครงการพระราชดำริการไปศึกษานอกสถานที่ที่พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติ ซึ่งเป็นการไปหลังจากที่เด็กได้ดำเนินกิจกรรมครบทุกกิจกรรมแล้ว

พบว่า เด็กตื่นเต้นและสนุกสนานจนเกิดการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้นสอดคล้องกับกรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ [11] กิจกรรมเสริมประสบการณ์เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้เด็กได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ฝึกการทำงานและอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่จัดมุ่งฝึกให้เด็กได้มีโอกาส ฟัง พูด สังเกต คิดแก้ปัญหาใช้เหตุผลและฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดความคิดรวบยอดที่เกี่ยวกับที่เรื่องเรียน โดยจัดกิจกรรม เช่น การสนทนาอภิปราย สาธิตทดลอง เล่นทานเล่นบทบาทสมมติร้องเพลง ท่องคำคล้องจอง ซึ่งสอดคล้อง [12] กล่าวว่าการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยควรจะผสมผสานหรือบูรณาการเรื่องที่ต้องการให้เด็กเรียนรู้กับประสบการณ์ของเด็กสภาพแวดล้อมสภาพท้องถิ่นสภาพธรรมชาติร่วมกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหรืออยู่ในความสนใจของเด็ก การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ถูกต้องเหมาะสมก็คือ เด็กและครูจะเป็นผู้ทำกิจกรรมร่วมกันโดยการสัมผัส สืบถาม แยกแยะ ฯลฯ ได้ใช้หรือปฏิบัติจริงไม่ใช่อยู่ที่การนำเนื้อหาหรือแนวคิดไปท่องจำ ดังจะเห็นได้ว่าการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามโครงการพระราชดำริ ด้านสิ่งแวดล้อมส่งเสริมพัฒนาการให้เด็กเกิดการเรียนรู้ทักษะการสื่อความหมายได้จริง

9.2.3 ทักษะการลงความเห็น หมายถึง ความสามารถในการสรุปผลข้อมูลที่ได้จากการค้นพบหรือได้จากประสบการณ์ตรงที่เกิดจากการเรียนรู้ หรืออธิบายได้ถึงคุณค่าและประโยชน์ของสิ่งนั้นอย่างมีเหตุผล การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามโครงการพระราชดำริ ด้านสิ่งแวดล้อม เป็นกิจกรรมที่ผ่านกระบวนการฟัง พูด สังเกต คิดแก้ปัญหา เช่น การสาธิตวิธีการใช้น้ำอย่างไรให้ประหยัดในการล้างจาน ชักผ้า ล้างผัก อาบน้ำ การทดลองเรื่องของการแก้ปัญหา น้ำเน่าเสีย จากการนำดอกจอก ผักตบ ชลอริน ปูยชีวภาพ มาช่วยแก้ปัญหา การเล่นนิทานในชั้นนำก่อนเริ่มกิจกรรมจะมีการเล่นนิทานให้เด็กได้ฟังซึ่งนิทานที่เล่าจะมีทั้งการเล่าจากหนังสือ จากหุ่นมือ เล่าปากเปล่าให้เด็กได้ฟังรวมถึงการร้องเพลงและการท่องคำคล้องจอง ทั้งนี้จะทำสลับกันไปในแต่ละกิจกรรมวันหนึ่ง เหมาะผดุงกุล [13] กล่าวว่าการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการ หมายถึง การจัดประสบการณ์ให้เนื้อหาวิชาการต่าง ๆ หลายวิชามีความสัมพันธ์ต่อเนื่องเป็นเรื่องเดียวกันครูอาจใช้วิธีการสอนหลายรูปแบบ เช่น การอภิปราย การเล่นนิทาน การศึกษานอกสถานที่ การสาธิต ปฏิบัติการทดลอง การเล่นเกม เป็นต้น การเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ในบางกิจกรรม เช่น การประดิษฐ์งานธรรมชาติสร้างฝัน การจัดสวน การสร้างที่อยู่ให้กับสัตว์

เป็นการอธิบายให้เด็กได้เห็นถึงคุณค่าและประโยชน์ของสิ่งนั้นอย่างมีเหตุผล การลงมือปฏิบัติกิจกรรมในแต่ละวันดังจะเห็นได้ว่า การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามโครงการพระราชดำริ ด้านสิ่งแวดล้อมสามารถพัฒนาการให้เด็กเกิดการเรียนรู้ทักษะการลงความเห็นได้

10. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

10.1 ควรมีการศึกษาในเรื่องกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามโครงการพระราชดำริด้านอื่น ๆ เช่น เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง

10.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามโครงการพระราชดำริ ด้านสิ่งแวดล้อมกับเด็กปฐมวัยในกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ

10.3 ควรมีการนำนวัตกรรมการเรียนรู้และการส่งเสริมกระบวนการคิดทางด้านต่าง ๆ มาพัฒนาทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัย เช่น การประกอบอาหารและการปลูกพืช

11. เอกสารอ้างอิง

- [1] ทิศนา ขัมมณี, รูปแบบการเรียนการสอน: ทางเลือกที่หลากหลาย, กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545
- [2] สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, การพัฒนาเด็กปฐมวัยตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542, 2544.
- [3] สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์, การวัดและประเมินผลแนวใหม่: เด็กปฐมวัย, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2545.
- [4] สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, แนวทางจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ปฐมวัย, 2551.
- [5] พรรษา นิลวิเชียร, ปฐมวัยศึกษาหลักสูตรและแนวปฏิบัติ, โอเดียนสโตร์ กรุงเทพ, 2535.
- [6] กุลยา ตันติผลาชีวะ, การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย, กรุงเทพฯ: เอดิสันเพรสโปรดักส์, 2547.
- [7] ประสาท เนืองเฉลิม, “ทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ปฐมวัยศึกษา,” วารสารการศึกษาปฐมวัย, หน้า 24-25, 2545.
- [8] วลัย สาโตด, “ความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับจากกิจกรรมอบขนม,” ปริญญานิพนธ์ ก.ศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2549.

- [9] รัตนา นิสกุล, “การคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยน้ำตาลไอซิ่ง,” ปริญญานิพนธ์ ก.ศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย), บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2550.
- [10] อุไรวรรณ คุ่มวงษ์, “จิตสาธารณะของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ เรื่อง ปัญหาสิ่งแวดล้อมตามโครงการพระราชดำริ,” ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย), บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2551.
- [11] กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ 2546, หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2), 2545.
- [12] วราภรณ์ รักวิจัย, แนวการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในเอกสารประกอบการอบรม ครูโรงเรียนเอก ชนระดับก่อนประถมศึกษา, กรุงเทพฯ: สำนักคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2542.
- [13] วันทนี๋ เหมาะผดุงกุล, “การพัฒนาสติปัญญาของเด็กก่อนประถมศึกษาที่ครูมีการใช้คำถามในระหว่างการทำกิจกรรมและหลักการทำกิจกรรมในวงกลม,” ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย), บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2535.

การพัฒนารูปแบบศาลทหารที่เป็นอิสระจากอำนาจบริหาร The Development Model of the Independence of the Military Court From Executive Power

ประเสริฐ แดงไผ่ และ สุนีย์ มัลลิกะมาลย์

สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

Email : Urbanpolitic@hotmail.com ; Email : sunee.ma@spu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ในการจัดทำรูปแบบศาลทหารให้เป็นอิสระจากฝ่ายบริหาร กำหนดขอบเขต การวิจัยเฉพาะศาลทหารปกติ โดยใช้วิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย การวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก การมีส่วนร่วมออกแบบ, ร่วมออกแบบ และการรับฟังความคิดเห็น

การวิจัยพบว่าศาลทหารไม่เป็นอิสระในการใช้อำนาจตุลาการจาก 5 ปัจจัยที่บ่งชี้ถึงความเป็นอิสระของศาลทหารจากฝ่ายบริหาร คือ องค์การสังกัด คณะกรรมการตุลาการศาลทหาร การแต่งตั้งและถอดถอนตุลาการ องค์คณะตุลาการ การออกข้อบังคับและระเบียบศาลทหาร ซึ่งสะท้อนถึงผลกระทบของการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม และแตกต่างจากศาลทหารของประเทศพัฒนา

การวิจัยเสนอแนะให้พัฒนารูปแบบศาลทหารให้เป็นอิสระจากฝ่ายบริหารโดยการมีนโยบายระดับชาติเพื่อให้มีการปฏิรูปศาลทหารและแก้ไขกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความศาลทหาร ข้อเสนอแนะ หัวข้อวิจัยต่อ คือ โครงสร้างกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความศาลทหาร

คำสำคัญ: ศาลทหาร, อำนาจบริหาร, อิสระ, รูปแบบ, การพัฒนา

Abstract

The objective of the research is to develop model of the independence of Military Court from executive power. The study focuses on the Regular Military Court. The research methodology is qualitative research including documentary research; in-depth interview; participatory design, co-design; and hearing.

The research found out that Military Court is not independence to execute judiciary power due to 5 factors indicating the independence of military court from executive power i.e., the affiliation of Military Court; the military judicial commission; the appointment and deposition of judge; the judge committee; and the authority of issuing regulation. Present Military Court reflects the impact of accessibility to justice, which is different from other Courts of Thailand and Military Court of the developed countries.

The research recommendation is to develop a model of Military Court in order to be independence from the executive power by setting national policy for the reforming model of Military Court; and amending the military procedure law. The recommendation of further research is the new structure of military procedure law.

Keywords: Military Court, Executive Power, Independence, Model, Development

วันที่รับบทความ : 20 มิถุนายน 2562
วันที่แก้ไขบทความ : 26 กรกฎาคม 2562
วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ : 31 กรกฎาคม 2562

1. บทนำ

ศาลทหารเป็นองค์กรซึ่งใช้อำนาจตุลาการดังเช่น ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลยุติธรรม และศาลปกครอง ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติไว้ซึ่งเป็นไปตามหลักการแบ่งแยกอำนาจ (Separation of Powers) อันเป็นหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย (Democratic Regime) ที่แบ่งแยก อำนาจอธิปไตย (Sovereignty) เพื่อการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน (Human Rights) ดังนั้น ศาลทหารจึงต้องมีความเป็น อิสระตามหลักการแบ่งแยกอำนาจ จึงมีความสำคัญต่อศาลทหารที่จะต้องมีความมาตรฐานสอดคล้องกับศาลอื่นของประเทศไทย [1, 2, 3]

ศาลทหารมีการพัฒนามาเป็นลำดับโดยสมัยกรุงสุโขทัยตอนปลายมีการจัดการปกครองเป็นแบบจตุสดมภ์ คือ กรมเวียง วัง คลัง และกรมนา โดยเสนาบดีกรมวังมีอำนาจวินิจฉัยคดีแทนพระมหากษัตริย์ทั้งกรณีทหารและพลเรือน สำหรับการปกครองแบบจตุสดมภ์นี้เป็นต้นแบบการปกครองมาจนถึงรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงมีการยกเลิกแล้วทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ จัดตั้ง 12 กระทรวงขึ้น [4] และภายหลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตยเมื่อ พ.ศ. 2475 ศาลทหารและศาลยุติธรรมได้มีการพัฒนาควบคู่กันมาโดยพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 ได้บัญญัติให้ศาลทหารอยู่ในสังกัดกระทรวงกลาโหม ส่วนศาลยุติธรรมนั้นพระธรรมนูญศาลยุติธรรม พ.ศ. 2477 ได้บัญญัติให้อยู่ในสังกัดกระทรวงยุติธรรม [5, 6]

ต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 บัญญัติให้ศาลยุติธรรมแยกออกจากกระทรวงยุติธรรมทั้งฝ่ายงานตุลาการคือการวินิจฉัยอรรถคดีและฝ่ายงานธุรการคือการบริหารงานในด้านต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนฝ่ายงานตุลาการ นอกจากนี้ยังได้จัดตั้งศาลปกครองและศาลรัฐธรรมนูญที่เป็นอิสระเช่นเดียวกับศาลยุติธรรม แต่ศาลทหารทั้งหมดนั้นยังคงอยู่ในสังกัดกระทรวงกลาโหม ตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 เหมือนเดิมตลอดมาจนถึงปัจจุบัน [7, 8]

การวิจัยนี้ จึงกำหนดประเด็นที่นำไปสู่การวิเคราะห์เพื่อแสดงถึงความเป็นอิสระใน 5 ด้านที่เป็นปัจจัยบ่งชี้ถึงความเป็นอิสระของศาลทหาร คือ 1) ด้านองค์กรสังกัด 2) ด้านคณะกรรมการตุลาการศาลทหาร (กตท.) 3) ด้านการแต่งตั้งและถอดถอนตุลาการ 4) ด้านองค์คณะตุลาการ และ 5) ด้านการออกข้อบังคับและระเบียบศาลทหาร

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อวิจัยสภาพปัญหาและผลกระทบจากรูปแบบองค์กรศาลทหาร

2.2 เพื่อจัดทำรูปแบบศาลทหารที่เป็นอิสระจากอำนาจบริหาร

3. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้ศึกษาถึงรูปแบบศาลทหารที่เป็นอิสระจากอำนาจบริหารเฉพาะศาลจังหวัดทหาร ศาลมณฑลทหาร และศาลทหารกรุงเทพ (ศาลทหารชั้นต้น) ศาลทหารกลาง (ศาลทหารชั้นอุทธรณ์) และศาลทหารสูงสุด (ศาลทหารชั้นฎีกา) โดยไม่รวมถึงศาลประจำหน่วยทหารและศาลอาญาศึก

4. วิธีวิทยาการวิจัย

วิธีวิทยาการวิจัยที่ใช้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยใช้วิธีการรวบรวมเอกสาร (Documentary research) ประกอบด้วย ทฤษฎีหลักการ และกฎหมายของประเทศไทยพร้อมกับกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง เช่น หลักสากลว่าด้วยหลักพื้นฐานความเป็นอิสระของตุลาการ (United Nations' Basic Principles on the Independence of the Judiciary, 1985) [9] กฎบัตรสากลของตุลาการ (Universal Charter of the Judge, 1999) [10] หลักการบังกลอร์ว่าด้วยจริยธรรมของตุลาการ (The Bangalore Principles of Judicial Conduct, 2002) [11] และร่างหลักการกำกับการบริหารความยุติธรรมในระบบศาลทหาร (Draft Principles Governing the Administration of Justice through Military

Tribunals,2017) [12] รวมถึงการจัดตั้งและการบริหาร ศาลทหารประเทศสหรัฐอเมริกากับประเทศอังกฤษ และ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอันได้แก่ ผลงานวิจัยของไทย และ ผลงานวิจัยของต่างประเทศ

นอกจากนี้ยังใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ซึ่งเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการ สัมภาษณ์ประชากร จำนวน 19 คน การมีส่วนร่วม ออกแบบ,ร่วมออกแบบ (Participatory design, Co - design) จากกลุ่มประชากรผู้มีส่วนได้เสียโดยตรง (Stakeholders) จำนวน 16 คน และการรับฟังความคิดเห็น (Hearing) จากการจัดประชุมสัมมนาภายหลังจากผู้วิจัยได้จัดทำรูปแบบศาลทหารต้นแบบแล้ว

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) หลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยวิเคราะห์เนื้อหาที่ได้จากเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก การมีส่วนร่วมออกแบบ และการรับฟังความคิดเห็นต่อปัจจัยบ่งชี้ความเป็นอิสระของศาลทหาร จนครบทั้ง 5 ด้านซึ่งประกอบเป็นศาลทหารที่มีรูปแบบที่เป็นอิสระจากอำนาจบริหารอันเป็นคำตอบของการวิจัยครั้งนี้

5. ผลวิจัยและอภิปรายผล

ปัจจัยที่บ่งชี้ความเป็นอิสระของศาลทหารจากฝ่ายปกครองมี 5 ด้าน คือ

5.1 ด้านองค์กรสังกัด

ปัจจุบัน ศาลทหารอยู่ในสังกัดของฝ่ายบริหารคือ กระทรวงกลาโหม จึงทำให้ขอบเขต แห่งอำนาจหน้าที่ของกระทรวงกลาโหมมีผลผูกพันกับศาลทหารจึงอาจส่งผลกระทบต่อปฏิบัติ หน้าที่ของฝ่ายตุลาการศาลทหารที่มีหน้าที่ใช้อำนาจตุลาการเพื่อบำรุงความเป็นธรรมซึ่งเป็นความไม่อิสระทางด้านองค์กรสังกัดของศาลทหารจากอำนาจบริหาร

ดังนั้นความเป็นอิสระของศาลทหารด้านองค์กรสังกัดต้องมีโครงสร้างองค์กรศาลทหารที่มีศาลทหารสูงสุดไม่อยู่ในสังกัดขององค์กรอื่นใด และมีศาลทหารกลาง ศาลทหารกรุงเทพ ศาลมณฑลทหาร และศาลจังหวัดทหาร เป็นองค์กรอยู่ในสังกัดศาลทหารสูงสุด โดยมีฝ่ายธุรการศาลมีสถานะเป็นนิติบุคคลสังกัดศาลทหารทุกศาล

5.2 ด้านคณะกรรมการตุลาการทหาร (กตท.)

คณะกรรมการตุลาการทหาร (กตท.) มีอำนาจให้ความเห็นชอบต่อนายทหารชั้นสัญญาบัตรที่มีความเหมาะสมต่อการดำรงตำแหน่งตุลาการศาลทหารและมีความเห็นชอบในการถอดถอนตุลาการศาลทหารให้พ้นจากตำแหน่ง เพื่อเสนอรายชื่อของผู้ที่ได้รับความเห็นชอบดังกล่าวนั้นสู่ขั้นตอนการแต่งตั้งและถอดถอน (ตามข้อ 5.3) ปัจจัยที่นำไปสู่การถูกแทรกแซงโดยฝ่ายบริหารก็คือสัดส่วนของคณะกรรมการที่ประกอบด้วยฝ่ายบริหาร 9 คน กับฝ่ายตุลาการพระธรรมนูญ 5 คน ทำให้ฝ่ายบริหารที่มีจำนวนมากกว่าสามารถขึ้นการให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งและถอดถอนตุลาการศาลทหารส่งผลให้ผู้ที่จะทำหน้าที่ตุลาการขึ้นอยู่กับฝ่ายบริหารจึงกระทบต่อการใช้อำนาจตุลาการที่ต้องมีความอิสระ ดังนั้นองค์ คณะกรรมการตุลาการที่มาจากฝ่ายตุลาการพระธรรมนูญจึงต้องมีสัดส่วนที่มากกว่ามาจากฝ่ายบริหารเพื่อมิให้เกิดการแทรกแซงของฝ่ายบริหารในการให้ความเห็นชอบต่อการแต่งตั้ง และถอดถอนตุลาการศาลทหาร

5.3 ด้านการแต่งตั้งและถอดถอนตุลาการศาลทหาร

ผลจากการให้ความเห็นชอบต่อผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งหรือถอดถอนการเป็นตุลาการศาลทหารตามข้อ 5.2 นั้นในการแต่งตั้งและถอดถอนตุลาการศาลทหารกลางและศาลทหารสูงสุด เป็นพระราชอำนาจที่พระมหากษัตริย์ทรงใช้ด้วยพระองค์เอง ส่วนในศาลทหารชั้นต้นนั้นทรงมอบพระราชอำนาจให้ฝ่ายบริหารของกระทรวงกลาโหม จึงทำให้อำนาจบริหารสามารถแทรกแซงการได้มาซึ่งตุลาการศาลทหารในขั้นตอนการแต่งตั้งและถอดถอนตุลาการศาลทหารได้ ดังนั้นการจะให้ศาลทหารมีความเป็นอิสระในด้านการแต่งตั้งและถอดถอนตุลาการจึงต้องให้ฝ่ายตุลาการพระธรรมนูญรับมอบพระราชอำนาจจากพระมหากษัตริย์ในการแต่งตั้งและถอดถอนตุลาการศาลทหารในศาลจังหวัดทหาร ศาลมณฑลทหาร และศาลทหารกรุงเทพ

5.4 ด้านองค์กรคณะตุลาการศาลทหาร

ในการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลทหารจะดำเนินการในรูปขององค์กรคณะตุลาการประกอบด้วยตุลาการร่วมซึ่งเป็นนายทหารชั้นสัญญาบัตรที่ดำรงตำแหน่งทางทหารในกระทรวงกลาโหมและตำแหน่งตุลาการร่วม

ในขณะเดียวกันจึงมีความรู้กับประสบการณ์ทางด้านวินัย ทหาร การทหาร ความมั่นคง และข้อเท็จจริงอันเกี่ยวกับ คดี จึงไม่จำเป็นต้องมีความรู้และประสบการณ์ทางด้าน กฎหมาย ทำให้ตุลาการร่วมต้องผูกพันต่ออำนาจหน้าที่ ทั้งในฝ่ายบริหารและฝ่ายตุลาการที่ทับซ้อนรวมอยู่ใน ตนเอง องค์คณะตุลาการอีกฝ่ายหนึ่งคือตุลาการพระ ธรรมณูญที่เป็นตุลาการโดยแท้เนื่องจากเป็นนายทหารชั้น สัญญาบัตรที่มีความรู้และประสบการณ์ทางด้านกฎหมาย และไม่ได้ดำรงตำแหน่งฝ่ายบริหารของกระทรวงกลาโหม ดังนั้นองค์คณะตุลาการศาลทหารจึงมีฝ่ายบริหารและ ตุลาการพระธรรมณูญ แต่ปฏิบัติหน้าที่ของการใช้อำนาจ ตุลาการเหมือนกันจึงเห็นได้ชัดว่าเป็นการแทรกแซงโดย ฝ่ายบริหารในการใช้อำนาจตุลาการ

ปัจจุบันในองค์คณะตุลาการศาลจังหวัดทหาร ศาลมณฑลทหาร ศาลทหารกรุงเทพ และศาลทหารกลาง มีตุลาการร่วมมากกว่าตุลาการพระธรรมณูญโดยอ้างว่า คดีความที่ขึ้นสู่การพิจารณานั้นมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับวินัย ทหาร การทหาร ความมั่นคง และข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้อง กับคดีจึงจะต้องให้มีตุลาการร่วมและมีสัดส่วนมากกว่า ตุลาการพระธรรมณูญจึงส่งผลให้ฝ่ายบริหารโดยตุลาการ ร่วมมีอำนาจเหนือตุลาการพระธรรมณูญอันแสดงถึงความ ไม่เป็นอิสระจากอำนาจบริหารขององค์คณะตุลาการศาล จังหวัดทหาร ศาลมณฑลทหาร ศาลทหารกรุงเทพ และ ศาลทหารกลาง ในเรื่องของ “สัดส่วนองค์คณะตุลาการ” ดังนั้นแม้จะยังคงเป็นความจำเป็นที่ต้องมีตุลาการร่วมใน ศาลทหารชั้นต้น กับ ศาลทหารชั้นอุทธรณ์แต่ก็สมควรที่ จะให้มีสัดส่วนน้อยกว่าตุลาการพระธรรมณูญและให้ จำกัดขอบเขตอำนาจหน้าที่เพียงเฉพาะการวินิจฉัย ข้อเท็จจริงเท่านั้น ส่วนข้อกฎหมายและข้อเท็จจริงให้เป็น อำนาจของตุลาการพระธรรมณูญ

สำหรับศาลทหารสูงสุด มีตุลาการพระธรรมณูญ มากกว่าตุลาการร่วมแต่เนื่องจากการฎีกานั้นมีแต่ข้อ กฎหมายเป็นหลักแม้บางกรณีจะมีข้อเท็จจริงอยู่ด้วยแต่ก็ เป็นข้อเท็จจริงที่ ผ่านการพิจารณาของศาลทหารชั้นต้น และทบทวนโดยศาลอุทธรณ์ ประกอบกับตุลาการพระ ธรรมณูญก็มีความรู้และประสบการณ์ด้านข้อเท็จจริงจึงไม่มี ความจำเป็นที่จะต้องให้มีตุลาการ ร่วมในศาลทหารสูงสุด ดังนั้น ขอบเขตแห่งอำนาจของตุลาการพระธรรมณูญใน ศาลทหารสูงสุด จึงมีทั้งอำนาจในการวินิจฉัยทั้ง ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย

5.5 ด้านการออกข้อบังคับและระเบียบศาลทหาร

ในการปฏิบัติหน้าที่ของตุลาการศาลทหารและ ฝ่ายตุลาการศาลทหารจะต้องเป็นไปตามข้อบังคับและ ระเบียบศาลทหาร ซึ่งปัจจุบันเป็นอำนาจของ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมและอาจมอบหมายให้ เจ้ากรมพระธรรมนูญปฏิบัติหน้าที่แทนซึ่งเป็นการใช้อำนาจบริหารเข้าแทรกแซงการใช้อำนาจตุลาการของ ศาลทหารจึงส่งผลให้ฝ่ายบริหารสามารถแทรกแซงศาล ทหารในการกิจหลักและภารกิจสนับสนุนที่ส่งผลกระทบต่อ การดำรงความยุติธรรมของศาลทหารได้ ดังนั้นเพื่อให้ ตุลาการศาลทหารและฝ่ายสนับสนุนสามารถปฏิบัติ หน้าที่ด้านตุลาการได้อย่างอิสระตามขอบเขตที่กฎหมาย กำหนดจึงสมควรที่จะให้ฝ่ายตุลาการพระธรรมณูญมี อำนาจในการออกข้อบังคับและระเบียบของศาลทหาร ทั้งหมด

จากผลการวิจัยพบว่า การจะให้ศาลทหารใช้อำนาจตุลาการในการพิจารณาพิพากษาคดีที่มีโจทก์หรือ จำเลยเป็นทหารหรือเกี่ยวข้องกับทหารเพื่อประสิทธิภาพ ความยุติธรรมดังเช่นศาลอื่นตามที่รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติไว้ก็ต้องให้ศาลทหารไม่ถูก แทรกแซงโดยกระทรวงกลาโหมซึ่งเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจ บริหาร โดยมีปัจจัย 5 ด้านที่แสดงถึงความเป็นอิสระของ ศาลทหารจากฝ่ายบริหารดังที่ได้กล่าวมานี้

6. ข้อเสนอแนะของการวิจัย

ข้อค้นพบจากผลการวิจัยที่ได้รับแบบศาลทหารที่เป็น อิสระจากอำนาจบริหารหากจะนำไปสู่การพัฒนาศาล ทหารทั้งระบบแล้วการวิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

6.1 ด้านนโยบายและการบริหาร

ด้วยเหตุที่ศาลทหารเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจตุลา การซึ่งเป็นอำนาจหนึ่งของรัฐหรือประเทศ และประกอบ กับศาลทหารนั้นถูกกำหนดอำนาจหน้าที่จากรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทยและกฎหมายที่มีลำดับศักดิ์เป็น พระราชบัญญัติ คือ พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498

ดังนั้น การวิจัยจึงเสนอแนะให้กำหนดเป็น นโยบายระดับชาติเพื่อให้เกิดการปฏิรูปศาลทหารตาม รูปแบบที่ได้จากการวิจัยนี้ โดยให้คณะกรรมการ ยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำ ยุทธศาสตร์ชาติตาม พระราชบัญญัติการจัดทำ

ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 ดำเนินการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการพัฒนาสาละทการ และกำหนดเป็นแผนปฏิบัติการแม่บทโดยมีการกำหนดขั้นตอน วิธีการ และระยะเวลาในการดำเนินการให้ชัดเจนเป็นเอกภาพ

6.2 ด้านกฎหมาย

ด้วยเหตุที่พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 ได้กำหนดรูปแบบศาลทหารที่ส่งผลถึงความเป็นอิสระตามปัจจัยบ่งชี้ทั้ง 5 ด้านดังกล่าว ดังนั้นหากจะให้ศาลทหารมีรูปแบบตามผลการวิจัย จึงต้องแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 ในมาตราที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1) ด้านองค์กรสังกัดต้องแก้ไขและเพิ่มเติม มาตรา 5 วรรคแรก ให้เป็นอิสระจากฝ่ายบริหาร

2) ด้านองค์ประกอบคณะกรรมการตุลาการทหาร (กตท.) ปัจจุบัน กำหนดโดยข้อบังคับกระทรวงกลาโหมว่าด้วยตุลาการศาลทหาร พ.ศ. 2528 แต่หากจะให้ กตท. มีรูปแบบตามผลของการวิจัยนี้ จึงเสนอแนะให้แก้ไขข้อกำหนดของข้อบังคับกระทรวงกลาโหมว่าด้วยตุลาการศาลทหาร พ.ศ. 2528 อันเป็น “กฎ” ที่ปัจจุบันนี้ออกโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม การวิจัยจึงเสนอแนะให้แก้ไขพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 โดยการเพิ่มเติม มาตรา 5/1 โดยให้สัดส่วนของตุลาการพระธรรมนูญมากกว่าฝ่ายบริหาร

3) ด้านการแต่งตั้งและถอดถอนตุลาการศาลทหาร การวิจัยเสนอแนะให้แก้ไขและเพิ่มเติม มาตรา 10 วรรคสุดท้าย มาตรา 20 และมาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 ให้การแต่งตั้งและถอดถอนตุลาการในศาลจังหวัดทหาร ศาลมณฑลทหาร และศาลทหารกรุงเทพ เป็นอำนาจของฝ่ายตุลาการพระธรรมนูญด้วยการรับมอบพระราชอำนาจจากพระมหากษัตริย์

4) ด้านองค์คณะตุลาการศาลทหาร ต้องแก้ไขและเพิ่มเติม มาตรา 25 ถึง มาตรา 29 เพื่อให้สัดส่วนองค์คณะและขอบเขตอำนาจเป็นไปตามผลการวิจัย

5) ด้านอำนาจการออกข้อบังคับและระเบียบศาลทหาร ต้องแก้ไขและเพิ่มเติม มาตรา 4 มาตรา 5 มาตรา 11 มาตรา 11/1 มาตรา 12 และมาตรา 18 ให้เป็นอำนาจของตุลาการฝ่ายพระธรรมนูญ

6.3 ข้อเสนอแนะประเด็นวิจัยต่อไป

1) หัวข้อที่สมควรวิจัยต่อ คือ รูปแบบศาลประจำหน่วยทหารและศาลอาญาศึก เนื่องจากเป็นศาลทหารที่จัดตั้งขึ้นชั่วคราว และเมื่อภารกิจเสร็จสิ้นก็จะถูกยกเลิกจึงสมควรศึกษาถึงรูปแบบที่เหมาะสมกับบริบทในปัจจุบัน

2) หัวข้อ “การพัฒนาตุลาการศาลทหาร” เนื่องจากคุณภาพของตุลาการศาลทหารนั้นมาจากสมรรถนะ (Competency) อันประกอบด้วยความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และคุณลักษณะ (Attribute) ที่จำเป็นต่อการใช้อำนาจตุลาการ แม้ว่าปัจจุบันจะมีการกำหนดคุณสมบัติของตุลาการศาลทหารทั้งตุลาการพระธรรมนูญและตุลาการร่วมไว้แล้ว แต่การวิจัยเพื่อหาคำตอบเพื่อการพัฒนาตุลาการศาลทหารก็ยังคงมีความสำคัญเนื่องจากเป็นปัจจัยที่ส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาประสิทธิภาพของศาลทหาร

3) หัวข้อ “รูปแบบนโยบายและการบริหารของศาลทหารที่เป็นอิสระจากฝ่ายบริหาร” เนื่องจากผลของการวิจัยไม่ได้ศึกษาและวิจัยในรายละเอียดของประเด็นนี้

4) หัวข้อ “รูปแบบกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาสำหรับศาลทหารที่เป็นอิสระจากฝ่ายบริหาร” เพื่อให้เป็นกฎหมายที่สามารถรองรับกับศาลทหารที่เป็นอิสระจากฝ่ายบริหาร

7. เอกสารอ้างอิง

- [1] เกรียงไกร เจริญนาวัฒน์, หลักพื้นฐานกฎหมายมหาชน, พิมพ์ครั้งที่ 3, สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2555.
- [2] สติชัย ไพเราะ, ความเป็นอิสระของผู้พิพากษารัฐธรรมนูญ, รพี'48, บพิธการพิมพ์, 2548.
- [3] อัมพร มีสุข และ เสน่ห์ จามริก, สิทธิมนุษยชนในสังคมไทย, พิมพ์ครั้งที่ 7, คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, 2543.
- [4] สงขลา วิชัยชิตะ, อิทธิพลตะวันตกที่มีผลต่อการปฏิรูประบบกฎหมายในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, เอกสารวิชาการนักศึกษาสถาบันพระปกเกล้า รุ่นที่ 7 สถาบันพระปกเกล้า, 2546.
- [5] สมาน สุดโต, พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 กษัตริย์นักธุรกิจ, เอกสาร

ความรู้ สตร.12/ปีงบประมาณ 2554: สถาบันดำรง
ราชานุภาพ กระทรวงมหาดไทย, 2554.

- [6] กรมพระธรรมนูญ, 100 ปี กรมพระธรรมนูญ 12
กันยายน 2449-2549, กองกลาง กรมพระธรรมนูญ,
2549.
- [7] สำนักตุลาการทหาร กรมพระธรรมนูญ, ระบบศาล
ทหารและวิธีพิจารณาความอาญา, เอกสารสำนัก
ตุลาการทหาร, สำนักตุลาการทหาร, (ม.ป.ป.).
- [8] มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, โครงการศึกษารวบรวม
ข้อมูลด้านการเมืองการปกครองของไทย ข้อมูล
พื้นฐานเกี่ยวกับสถาบันฝ่ายตุลาการ, ศูนย์วิจัย
คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2546.
- [9] United Nations' Basic Principles on the
Independence of the Judiciary.
(May 6, 2018). United Nations Available
from [https:// www.un.org /ruleoflaw/blog/
document/ basic-principles-on theinden-
dence- of-the-judiciary/](https://www.un.org/ruleoflaw/blog/document/basic-principles-on-the-independence-of-the-judiciary/).
- [10] Universal Charter of the Judge. (March 25,
2017). International Association of Judges,
Availablefrom [http://www.iaj-uim.org/universal
-charter-of-the-judges/](http://www.iaj-uim.org/universal-charter-of-the-judges/).
- [11] The Bangalore Principles of Judicial
Conduct. (March 25, 2017, 2002). United
Nations Office on Drugs and Crime
(UNODC). Available from [https://www.
unodc.org/](https://www.unodc.org/).
- [12] _University of Minnesota. (May 5, 2017.).
Draft Principles Governing the Administration
of Justice through Military Tribunals,
Available from [http://hrlibrary. umn.edu/
instree/DecauxPrinciples.html](http://hrlibrary.umn.edu/instreet/DecauxPrinciples.html).

สภาพปัญหาที่ก่อให้เกิดอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ กรณีการร่วมกันฉ้อโกงประชาชนผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่

The problems that cause economic crime in the case of conjoint public cheating and fraud via mobile phone

ปัทมธร หอมบุญมา

สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

Email: Pannathorn1970@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาที่ก่อให้เกิดอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ กรณีการร่วมกันฉ้อโกงประชาชนผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 37 คน ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาที่ก่อให้เกิดอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ กรณีการร่วมกันฉ้อโกงประชาชนผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ เกิดขึ้นจาก 3 ปัจจัย ประกอบด้วย 1) ปัจจัยส่วนบุคคล 2) ปัจจัยด้านหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 3) ปัจจัยด้านกฎเกณฑ์และมาตรการกำกับดูแลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

คำสำคัญ: สภาพปัญหาที่ก่อให้เกิดอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ, การฉ้อโกงประชาชน, โทรศัพท์เคลื่อนที่

Abstract

The research aimed to study the problems that cause economic crime in the case of conjoint public cheating and fraud via mobile phone. The research by qualitative collecting data using in-depth interview the total of 37 subjects, the result shows that; the problems that cause economic crime in the case of conjoint public cheating and fraud via mobile phone consist of 3 parts; 1) problems arising from personal factors, 2) problems arising from related agency factors, 3) problems arising from the factor of rules and regulatory measures of related agencies.

Keywords: Problems that cause of economic crime, Public cheating and fraud, Mobile phone

วันที่รับบทความ : 10 กรกฎาคม 2562

วันที่แก้ไขบทความ : 25 สิงหาคม 2562

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ : 04 กันยายน 2562

1. บทนำ

โทรศัพท์เคลื่อนที่ ถือเป็นอุปกรณ์สื่อสารที่สำคัญของคนในสังคมยุคปัจจุบัน นอกจากจะเป็นอุปกรณ์สื่อสารที่ทันสมัยแล้ว โทรศัพท์เคลื่อนที่ยังมีส่วนช่วยในการพัฒนาประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมให้มีความเจริญก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้โทรศัพท์เคลื่อนที่ยังเป็นอุปกรณ์สื่อสารที่สามารถใช้แทนอุปกรณ์

คอมพิวเตอร์เพื่อเพิ่มความสะดวกและสามารถเข้าถึงเครือข่ายอินเทอร์เน็ตแบบไร้สายได้ในทุกที่ โดยเฉพาะโทรศัพท์เคลื่อนที่ในรูปแบบสมาร์ทโฟน (Smart Phone) ด้วยเหตุดังกล่าว จึงทำให้โทรศัพท์เคลื่อนที่ได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว อัตราการเติบโตและจำนวนผู้ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ในประเทศไทยมีปริมาณเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากช่วงปลายปี พ.ศ. 2557 มีผู้ใช้เลขหมาย

โทรศัพท์เคลื่อนที่ จำนวน 94 ล้านเลขหมาย เพิ่มเป็น 121.53 ล้านเลขหมายในปี พ.ศ. 2561 [1] การใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ เปรียบเสมือนดาบสองคม หากใช้ในทางสร้างสรรค์ก็จะเป็นคุณอนันต์ แต่หากใช้ในทางที่ผิดก็จะมีโทษอย่างหนัก ปัจจุบันมีการนำเทคโนโลยีเพื่อใช้ประกอบความผิดหรือก่ออาชญากรรมในรูปแบบต่าง ๆ สร้างความเดือดร้อนเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมโดยรวมเป็นอย่างมาก ซึ่งอาชญากรรมประเภทนี้มักเรียกว่า “อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ” [2] การใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายทำให้มีบุคคลบางกลุ่มแสวงหาประโยชน์ในทางที่ผิดด้วยการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่เป็นอุปกรณ์ในการหลอกลวงประชาชนหรือที่เรียกกันว่า “แก๊งคอลเซ็นเตอร์” ซึ่งกลุ่มบุคคลดังกล่าวจะใช้วิธีการหลอกลวง ด้วยการใช้ระบบ วีโอไอพี Voice over Internet Protocol (VoIP) ซึ่งเป็นระบบที่สามารถเชื่อมต่อผ่านอินเทอร์เน็ตไปยังโทรศัพท์เคลื่อนที่ผู้รับสาย เนื่องจากมีความทันสมัย คุณภาพเสียงชัดเจนเหมาะกับการใช้โทรจากต่างประเทศเพื่อกระทำความผิดและยังสามารถเคลื่อนย้ายอุปกรณ์เพื่อหลบหนีการจับกุมจากเจ้าหน้าที่ได้ง่าย ที่สำคัญคือระบบนี้ สามารถตั้งโปรแกรมแปลงให้เป็นหมายเลขของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือให้กับแก๊งมิจฉาชีพได้ เช่น แปลงเป็นหมายเลขของกรมสอบสวนคดีพิเศษ, ธนาคารพาณิชย์, สำนักงานศาลยุติธรรม, บริษัทประกันภัยไทย เป็นต้น ทำให้มีประชาชนในหลากหลายอาชีพ หลงเชื่อและตกเป็นเหยื่อแก๊งคอลเซ็นเตอร์ เป็นจำนวนมากในปัจจุบัน ปี พ.ศ. 2561 กรมสอบสวนคดีพิเศษหรือ (DSI) ได้รับเรื่องร้องเรียนจากประชาชนจำนวน 8,000 ราย ถูกแก๊งคอลเซ็นเตอร์หลอกซึ่งคาดว่า มีผู้หลงเชื่อและตกเป็นเหยื่อรวม 100 ราย วงเงินเสียหายคาดว่าจะมากกว่า 200 ล้านบาท [3] ปัญหาดังกล่าวแม้จะมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายฝ่ายพยายามให้ความช่วยเหลือในการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหอาทิ กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ หรือ บก.ปอศ. กรมสอบสวนคดีพิเศษ หรือ DSI สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือ ปปง. แต่ปัญหาดังกล่าว ก็ยังไม่หมดสิ้นไปและยังมีเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่วนหนึ่งเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการก่ออาชญากรรมอันมีลักษณะเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างประเทศไม่ว่าจะเป็นในระดับทวิภาคี

(Bilateral) หรือในระดับพหุภาคี (Multilateral) ซึ่งหากมีการร่วมมือกันอย่างจริงจังน่าจะทำให้ปัญหาดังกล่าวลดลงได้ นอกจากนี้ แก๊งคอลเซ็นเตอร์ส่วนใหญ่จะกระทำความผิดในต่างประเทศ มีการคบคิดแบ่งหน้าที่กันทำเป็นขบวนการ หลอกลวงคนไทยที่อยู่ในประเทศไทย และมีคนไทยร่วมในขบวนการก่อความผิดนั้นด้วย ซึ่งที่ผ่านมาแม้จะมีการจับกุมกวาดล้างโดยเจ้าหน้าที่รัฐอย่างจริงจัง แต่ก็ยังไม่สามารถจับกุมผู้เป็นตัวการใหญ่ที่อยู่เบื้องหลังได้ [4] การหลอกลวงของแก๊งคอลเซ็นเตอร์ในประเทศไทยแม้จะมีข่าวการจับกุมและการแจ้งเตือนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายฝ่ายอย่างต่อเนื่อง แต่ยังคงพบว่ามีประชาชนยังหลงเชื่อและตกเป็นเหยื่อ ด้วยการโอนเงินผ่านตู้เอทีเอ็มให้กับแก๊งเหล่านี้อย่างต่อเนื่อง ดังนั้น ด้วยเหตุดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจทำการศึกษาวิจัยถึงสภาพปัญหาที่สำคัญที่ทำให้ประชาชนตกเป็นเหยื่อของแก๊งคอลเซ็นเตอร์หรือแก๊งมิจฉาชีพเหล่านี้

2. วัตถุประสงค์งานวิจัย

การศึกษานี้เป็นการศึกษาถึงสภาพปัญหาที่ก่อให้เกิดอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ กรณีการร่วมกันฉ้อโกงประชาชนผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ โดยทำการศึกษาเฉพาะกรณีการหลอกลวงประชาชนผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ โดยใช้ระบบ วีโอไอพี (Voice over Internet Protocol) ซึ่งเป็นระบบที่แก๊งมิจฉาชีพเลือกใช้กระทำความผิดอยู่ในปัจจุบัน

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

3.1 ทฤษฎีการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม (Theories of Victimization)

3.1.1 ทฤษฎีกิจวัตรประจำวัน (Routine activities theory) ทฤษฎีนี้มองว่า สถิติอาชญากรรมเป็นผลผลิตของโอกาสในการก่ออาชญากรรม เนื่องจากองค์ประกอบ การเกิดอาชญากรรมจะประกอบด้วย เป้าหมาย โอกาส และแรงจูงใจ ซึ่งกิจกรรมในชีวิตประจำวันที่ทำอย่างสม่ำเสมอ จะทำให้อาชญากรรมสังเกตและวางแผนการก่ออาชญากรรมได้ง่ายรวมถึงบุคคลบางประเภทที่อาจตกเป็นเหยื่อได้ง่าย เช่น ผู้หญิง เด็ก คนชรา เป็นต้น [5]

3.1.2 ทฤษฎีการเลียนแบบ (Theory of Imitation)

ทฤษฎีการเลียนแบบถูกเสนอโดย Gabriel Tarde, (1843-1904) ใช้แนวคิดด้านจิตวิทยาอธิบายการ

เลียนแบบที่ทำให้คนเป็นอาชญากร คือ ความสัมพันธ์ กล่าวคือ คนที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันจะเลียนแบบพฤติกรรมกันและจะเลียนแบบคนที่มีสถานะเหนือกว่า เช่น เด็กจะเลียนแบบผู้ใหญ่ คนชั้นกลางจะเลียนแบบคนชั้นสูง การเลียนแบบพฤติกรรมใหม่จะเข้าทดแทนพฤติกรรมเก่าตามกฎของการแทรกแทน (law of insertion) เช่น ในการก่ออาชญากรรมทั่วไป เป็นต้น

3.1.3 ประเภทเหยื่ออาชญากรรม นักอาชญาวิทยา ได้ทำการศึกษาระเภทของเหยื่อไว้แตกต่างกัน Hentig 1948 ใช้ความรู้ด้านจิตวิทยา สังคมวิทยา และชีววิทยา หาความสัมพันธ์ของอาชญากรรมกับเหยื่อโดยเห็นว่า ผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรมสามารถเกิดขึ้นได้กับบุคคลประเภทต่าง ๆ เช่น ผู้เยาว์ (The young) ผู้หญิง (The Female) หรือคนที่บกพร่องทางจิตและคนวิกลจริต (The mentally defective and other mentally deranged person) หรือคนโลภ (The Acquisitive person) เนื่องจากบุคคลที่กล่าวมา จะมีความอ่อนแอหรือมีประสบการณ์ในการตกเป็นเหยื่อที่แตกต่างกัน [6]

3.2 ทฤษฎีการป้องกันอาชญากรรม

การป้องกันอาชญากรรม (Crime Prevention) เป็นมาตรการหนึ่งในการลดปัญหาการเกิดอาชญากรรม โดยเฉพาะการลดช่องว่างหรือลดโอกาสในการกระทำความผิด ดังนี้ [7]

3.2.1 ทฤษฎีบังคับใช้กฎหมาย (Law enforcement) ทฤษฎีนี้จะเน้นถึงประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมโดยมุ่งเน้น การควบคุม ป้องกัน และปราบปรามอาชญากรรมเป็นสำคัญ ซึ่งการบังคับใช้กฎหมายจะต้องกระทำโดยรวดเร็ว ต่อเนื่องและเด็ดขาด ยิ่งระงับการกระทำความผิดได้เร็วเท่าไร ก็ยิ่งถือว่าการบังคับใช้กฎหมายเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2.2 ทฤษฎีป้องกันหรือการยับยั้งข่มขู่ (Deterrence Theory) ทฤษฎีป้องกันหรือการยับยั้งข่มขู่ถือเป็นหัวใจสำคัญของสำนักอาชญาวิทยาแบบดั้งเดิม โดยเฉพาะเป็นการลดโอกาสในการกระทำความผิดของอาชญากร ทฤษฎีนี้มองว่า พื้นฐานอาชญากรจะเป็นคนที่มีความเกรงกลัวต่อกฎหมาย ซึ่งหากมีการบังคับใช้กฎหมายที่เข้มงวดรวดเร็ว แน่นนอน และมีการลงโทษที่รุนแรง จะสามารถป้องกันมิให้บุคคลกระทำความผิดหรือก่ออาชญากรรมได้

3.3 ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี (Technological Change Theory)

ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีเป็นแนวคิดของ William F. Ogburn 1976 มีความเชื่อว่าการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีเป็นต้นเหตุของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เทคโนโลยีจะเปลี่ยนแปลงเร็วกว่าการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคมและจะทำให้เกิดความล่าช้าทางวัฒนธรรม ดังนั้น รูปแบบของอาชญากรรมต่าง ๆ จะมีวิวัฒนาการที่เปลี่ยนไป โดยจะใช้เทคโนโลยีมาเป็นส่วนหนึ่งสำหรับการประกอบอาชญากรรม เช่น การใช้กล้องถ่ายภาพ หรือโทรศัพท์เคลื่อนที่ เป็นต้น [8]

4. วิธีการวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยกำหนดแหล่งการเก็บข้อมูลสำคัญจาก 2 แหล่ง คือ แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 4 กลุ่ม และแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาทบทวนองค์ความรู้จากเอกสารที่เป็นหนังสือวิชาการ (text book) บทความในวารสาร (Journal) ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง งานวิจัยดุษฎีนิพนธ์และวิทยานิพนธ์ย้อนหลังไม่เกิน 10 ปี รวมทั้งการสืบค้นจากสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศจากอินเทอร์เน็ต (www.) และเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้อง

4.1 การกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

การกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากผู้ที่มีคุณสมบัติและประสบการณ์ทำงานที่เกี่ยวข้องกับปัญหาในแต่ละด้านไม่น้อยกว่า 2 ปี แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม จำนวน 37 คน ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วย 1) ผู้บังคับการกองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ (บก.ปอศ.) หรือผู้เกี่ยวข้อง 2) ผู้อำนวยการสำนักเทคโนโลยีสารสนเทศ กรมสอบสวนคดีพิเศษหรือผู้เกี่ยวข้อง 3) เลขาธิการสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) หรือผู้เกี่ยวข้อง 4) ผู้บริหารด้านนโยบาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกากระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม

แห่งชาติ (กสทช.) หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง และ 5) เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง กลุ่มที่ 2 ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วย 1) กลุ่มผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ในส่วนที่รับผิดชอบด้านการกำกับดูแลกิจการด้านโทรคมนาคม 2) กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) ในส่วนที่รับผิดชอบด้านการคุ้มครองผู้บริโภคเกี่ยวกับกิจการด้านโทรคมนาคม 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีจากหน่วยงานภาคเอกชน และ 4) เจ้าหน้าที่ธนาคารด้านการให้บริการลูกค้า กลุ่มที่ 3 ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านอาชีวศึกษาและกระบวนการยุติธรรม ซึ่งประกอบด้วย 1) ผู้ทรงคุณวุฒิหรือนักวิชาการด้านอาชีวศึกษา 2) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านกระบวนการยุติธรรม คือ ผู้พิพากษา, พนักงานอัยการ, ทนายความ และพนักงานสอบสวน กลุ่มที่ 4 ได้แก่ ประชาชนผู้ใช้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ผู้ตกเป็นเหยื่อที่ยังไม่ได้รับความเสียหาย และผู้ตกเป็นเหยื่อที่ได้สูญเสียเงินจากการถูกหลอกแล้ว

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในเชิงคุณภาพ คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) โดยประเด็นคำถามจะครอบคลุมในเรื่องต่าง ๆ คือ สภาพปัญหาที่ก่อให้เกิดอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ โดยผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและประเด็นที่ต้องการทราบ (item objective congruence index-IOC) สำหรับการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล โดยการตรวจสอบข้อมูลสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) คือการตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากแหล่งต่าง ๆ ว่ามีความสอดคล้องกันหรือไม่ซึ่งจะทำให้ข้อค้นพบที่เกิดขึ้นมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยใช้การวิเคราะห์จำแนกแยกแยะข้อมูล และถอดประเด็นเนื้อหาที่สำคัญเพื่อนำไปสู่การสรุปผลวิจัย

5. ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่าสภาพปัญหาที่ก่อให้เกิดอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ กรณีการร่วมกันฉ้อโกงผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ ประกอบด้วย 3 ปัจจัย คือ

5.1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ความโลภ ความกลัว และการขาดความรู้ความเข้าใจเทคโนโลยีสมัยใหม่

5.2 ปัจจัยด้านหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ 1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องขาดการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนรับทราบ 2) การแก้ไขปัญหของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นไปอย่างล่าช้า 3) ขาดหน่วยงานหลักสำหรับการประสานงาน 4) ขาดหน่วยงานประสานงานด้านความร่วมมือระหว่างประเทศ 5) เจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหขาดความรู้เท่าทันเทคโนโลยี 6) จำนวนบุคลากรด้านสอบสวนไม่เพียงพอ

5.3 ปัจจัยด้านกฎหมาย ได้แก่ 1) การไม่มีกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลใช้บังคับ 2) ขาดการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพ 3) ขาดมาตรการกำกับดูแลธนาคารพาณิชย์ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

6. อภิปรายผล

จากการสัมภาษณ์เชิงลึก สรุปสภาพปัญหาได้ ดังนี้

6.1 สภาพปัญหาที่เกิดจากปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ความโลภและความกลัว การเลือกเหยื่อของกลุ่มมิจฉาชีพจะใช้วิธีพุดคุยโดยหลอกว่าเหยื่อเป็นผู้โชคดีได้รับเงินรางวัล แต่ต้องเสียค่าธรรมเนียมเล็กน้อยและจะอ้างว่าหากเหยื่อไม่สนใจ ก็จะส่งหาผู้โชคดีรายต่อไป หากเหยื่อสนใจก็จะเข้าสู่ขั้นตอนการเจรจาจนเหยื่อหลงเชื่อในที่สุด ส่วนวิธีการเลือกเหยื่อจากความกลัวนั้น เมื่อเหยื่อรับสายจะอ้างเป็นเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานซึ่งเป็นที่ยุ่จักและมีอำนาจตามกฎหมาย เช่น กรมสอบสวนคดีพิเศษ DSI สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือ ป.ง. และจะอ้างกับเหยื่อว่า บัญชีธนาคารของเหยื่อถูกอายัดเนื่องจากมีส่วนพัวพันกับขบวนการค้ายาเสพติด ทำให้เหยื่อตกใจกลัว นอกจากนี้นักกลุ่มมิจฉาชีพจะใช้วาทศิลป์ในการเจรจากับเหยื่อจนหลงเชื่อและต้องสูญเสียเงินให้กับแก๊งมิจฉาชีพในที่สุด หรือบางรายอ้างเป็นเจ้าหน้าที่ธนาคารแจ้งว่าเหยื่อเป็นหนี้บัตรเครดิต จะต้องรีบตรวจสอบเพื่อพิสูจน์ตัวเอง จากนั้นแก๊งมิจฉาชีพจะ

นำเข้าสู่ขั้นตอนการพูดคุยและหลอกล่อให้โอนเงินผ่านทางตู้เอทีเอ็มเพื่อให้เข้าบัญชีที่จัดเตรียมไว้ สอดคล้องกับการประชาสัมพันธ์แจ้งเตือนของกองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ (บก.ปอศ.) [9]

6.2 สภาพปัญหาที่เกิดจากปัจจัยด้านหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

6.2.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องขาดการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนรับทราบ ทำให้ประชาชนขาดความรู้ในข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องส่งผลทำให้เกิดเป็นเหยื่อแก๊งมิจฉาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพิศตรา แผนวิชิต [10] ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการความรู้เกี่ยวกับการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ผลการศึกษาวิจัย พบว่า สาเหตุของปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม คือ การขาดการประชาสัมพันธ์โครงการ ทำให้ประชาชนไม่ทราบข้อมูลข่าวสาร ดังนั้น จึงควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ตระหนักถึงการป้องกันอาชญากรรมด้วยตนเอง

6.2.2 การแก้ไขปัญหของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นไปอย่างล่าช้า ความล่าช้าในการแก้ไขปัญหาทำให้ผู้กระทำความผิดไม่เกรงกลัวต่อกระบวนการยุติธรรม ส่งผลให้มีผู้กระทำความผิดเกิดพฤติกรรมการเลียนแบบมากขึ้น สอดคล้องทฤษฎีการเลียนแบบ (Theory of imitation) ของกาเบรียล ทาร์ด (Gabriel Tarde, (1843-1904) ที่อธิบายถึง พฤติกรรมการเลียนแบบการก่ออาชญากรรมว่า หากเห็นคนใกล้ชิดหรือเพื่อนที่ทำความผิดแล้วมีโอกาสดูถูกจับน้อย เพราะกระบวนการยุติธรรมทำงานล่าช้าหรือขาดประสิทธิภาพ ก็จะเกิดการเลียนแบบก่ออาชญากรรมในลักษณะเดียวกัน [11]

6.2.3 ขาดหน่วยงานหลักในการประสานงาน ทำให้การติดตามตัวผู้กระทำความผิดมารับโทษล่าช้า เป็นเหตุให้เหยื่อหมดโอกาสที่จะได้ทรัพย์สินคืน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พงษ์ธร ธัญญสิริ [12] ได้ศึกษาวิจัยถึงบทบาทของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม พบว่าการทำงานในระดับหน่วยงานของกระบวนการยุติธรรมยังขาดการประสานงานกันอย่างมีประสิทธิภาพ ล่าช้า จึง

ต้องพัฒนามาตรฐานการทำงานและการแก้ไขปัญหาในกระบวนการยุติธรรมให้ดีขึ้น

6.2.4 ขาดหน่วยงานประสานงานด้านความร่วมมือระหว่างประเทศ ทำให้ไม่สามารถติดตามตัวผู้กระทำความผิดมารับโทษในประเทศได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชิตพล กาญจนกิจ [13] ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความท้าทายของรัฐอาเซียนในการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ ผลการวิจัยพบว่า การต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติเป็นเรื่องที่ท้าทายรัฐในประเทศอาเซียน โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาทางไซเบอร์ของประเทศไทย หากจะให้การแก้ไขปัญหาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รัฐควรจัดตั้งหน่วยงานพิเศษสำหรับการประสานงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนโดยตรง

6.2.5 เจ้าหน้าที่ขาดความรู้เท่าทันเทคโนโลยีในการแก้ไขปัญหา ทำให้การป้องกันและการแก้ไขปัญหาเกิดความล่าช้าขาดประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณรงค์ กุลนิต [14] ที่ได้ศึกษาถึง รูปแบบและมาตรการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมไซเบอร์ ผลการวิจัยพบว่า พนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมไซเบอร์ ขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องเทคโนโลยีต่าง ๆ ดังนั้น ควรฝึกอบรมเพิ่มเติมความรู้ด้านเทคโนโลยีและด้านอาชญากรรมไซเบอร์ให้กับเจ้าหน้าที่เหล่านั้น

6.2.6 จำนวนบุคลากรด้านสอบสวนไม่เพียงพอต่อปริมาณงาน ทำให้การแก้ไขปัญหาเกิดความล่าช้า โดยเฉพาะการติดตามตัวผู้กระทำความผิดมารับโทษ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรหมขญา ศิริวรรณบุญ [15] ศึกษาถึง แนวทางการปฏิรูประบบงานสอบสวนของตำรวจไทย ผลการศึกษาวิจัย พบว่า แนวทางการปฏิรูประบบงานสอบสวนของตำรวจไทยให้มีประสิทธิภาพจะต้องพัฒนาศักยภาพของพนักงานสอบสวนให้มีความรู้เท่าทันสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี และควรเพิ่มตำแหน่งพนักงานสอบสวนที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้าน เทคโนโลยีและอาชญากรรมข้ามชาติให้มากขึ้นเพื่อลดความล่าช้าในการแก้ไขปัญหา

6.3 สภาพปัญหาที่เกิดจากปัจจัย ด้านกฎหมายและมาตรการกำกับดูแลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

6.3.1 การขาดกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ทำให้ประชาชนขาดการคุ้มครองจากรัฐ ทำให้มีโอกาสดกเป็นเหยื่ออาชญากรรมเพิ่มขึ้น ดังนั้น หากมีกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลใช้บังคับจะเป็นการลดโอกาสผู้กระทำความผิดให้น้อยลงเพราะเกรงกลัวต่อกฎหมาย ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีสามเหลี่ยมอาชญากรรม (Crime triangle theory) ขณะเดียวกันจะทำให้การตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมลดน้อยลงด้วย ชรินทร์ โภพัฒน์ตา [16]

6.3.2 ขาดการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อการป้องกันอาชญากรรม เพราะจะทำให้การป้องกันอาชญากรรมขาดประสิทธิภาพ เนื่องจากจะมีผู้กระทำความผิดเกิดขึ้นใหม่เพราะไม่เกรงกลัวต่อกฎหมาย สอดคล้องกับคำอธิบายของ พรชัย ชันดี [17] ที่เห็นว่า การบังคับใช้กฎหมายของกระบวนการยุติธรรม จะต้องมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเด็ดขาดรวดเร็ว ต่อเนื่องและกฎหมายต้องมีโทษที่รุนแรง จึงจะทำให้ผู้กระทำความผิดจะไม่กล้ากระทำความผิด เพราะกลัวว่าจะเสี่ยงต่อการถูกจับและจะได้รับโทษที่รุนแรง

6.3.3 ขาดมาตรการกำกับดูแลของธนาคารพาณิชย์ ซึ่งหากธนาคารพาณิชย์มีมาตรการตรวจสอบหรือกำกับดูแลการเปิดบัญชีอย่างเข้มงวด จะมีส่วนช่วยลดการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมได้มาก ตามทฤษฎีลดช่องโอกาส ซึ่งได้อธิบายให้เห็นถึงการป้องกันอาชญากรรมด้วยการลดช่องโอกาสในด้านต่าง ๆ เช่น การทำให้เป้าหมายของการกระทำความผิดหมดไปหรือยากต่อการเข้าถึงเหยื่อหรือการมีมาตรการที่เข้มงวดของเจ้าหน้าที่หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง จะทำให้อาชญากรก็จะไม่กล้าก่ออาชญากรรมนั้น [18]

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

7.1.1 ควรมีการตรากฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลใช้บังคับในประเทศไทย เพื่อป้องกันการนำข้อมูลส่วนบุคคลไปแสวงหาประโยชน์และเพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิในข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชนมิให้ถูกละเมิด ด้วยวิธีการต่าง ๆ ทั้งนี้ ให้กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เสนอกฎหมายเข้าพิจารณาในสภาผู้แทนราษฎร เพื่อประกาศเป็นกฎหมายใช้บังคับต่อไป

7.1.2 ควรจัดตั้งหน่วยงานพิเศษขึ้น เพื่อให้เป็นหน่วยงานหลักสำหรับรับผิดชอบเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาทั้งระบบ ทั้งด้านนโยบายและการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ทั้งในและต่างประเทศ ตลอดจนการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ให้ประชาชนทราบ ทั้งนี้ ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นผู้ดำเนินการเสนอเรื่องต่อรัฐบาลเพื่อขอให้จัดสรรงบประมาณในการจัดทำต่อไป

7.1.3 ธนาคารแห่งประเทศไทยควรออกหลักเกณฑ์เป็นประกาศเพื่อบังคับใช้กับธนาคารพาณิชย์ทุกแห่ง ให้มีมาตรการที่เข้มงวดในการตรวจสอบข้อมูลส่วนบุคคลของลูกค้าธนาคารในการเปิดบัญชีใหม่ เพื่อป้องกันการรับจ้างเปิดบัญชีนำไปใช้กระทำความผิด

7.2 ข้อเสนอแนะในครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาเจาะลึกถึงสภาพปัญหาการเกิดอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ กรณีการฉ้อโกงด้วยการใช้เทคโนโลยีในรูปแบบอื่น ๆ เช่น การฉ้อโกงประชาชนผ่านทางแอปพลิเคชัน (Application) บนโทรศัพท์เคลื่อนที่รูปแบบใหม่ หรือทางอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

8. กิตติกรรม-ประกาศ

ขอขอบคุณ สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ที่เปิดโอกาสให้เป็นอาจารย์พิเศษสาขาวิชานิติศาสตร์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน และขอขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลสำหรับดำเนินการวิจัยเรื่องนี้

9. เอกสารอ้างอิง

- [1] สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ. (8 มิถุนายน 2562). ตลาดบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่. สืบค้นจาก <http://www.nbtc.go.th/getattachment/Business/commu/telecom/ตลาดโทรคมนาคม/ตลาดบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่/pdf.aspx>.
- [2] วีรพงษ์ บุญโยภาส และสุพัตรา แผนวิชิต, “อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ” กรุงเทพฯ: นิติธรรม, 2557

- [3] กรมสอบสวนคดีพิเศษ. (25 พฤศจิกายน 2561). เตือนภัยกลุ่มมิจฉาชีพการหลอกลวงทางโทรศัพท์ (แก๊งค์คอลเซ็นเตอร์). สืบค้นจาก <https://dsi.go.th/View?tid=T000151>.
- [4] วันชัย รุจนวงศ์, “ฝ่าองค์กรอาชญากรรมมั่งร่ำรวยของสังคม” กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน, 2548
- [5] สุดสงวน สุธีสร, “อาชญาวิทยา”, สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2554.
- [6] ปกรณ์ มณีปกรณ์, “ทฤษฎีอาชญาวิทยา”, กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดเวิลด์เทรดประเทศไทย, 2555.
- [7] พรชัย ชันดี, “ทฤษฎีอาชญาวิทยา: หลักการงานวิจัยและนโยบายประยุกต์”, ศูนย์ฟิล์ม, 2553.
- [8] สาโรจน์ กล่อมจิต, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรสาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา, สถาบันราชภัฏจันทรเกษม, 2547.
- [9] กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ. (1 พฤษภาคม 2562). เตือนภัยแก๊งค์ Call Center แอบอ้างเป็นตำรวจ บก.ปอศ. สืบค้นจาก https://www.edpolice.com/Index.php?modules=news&f=view&nesCatID=1&newx_id=63.
- [10] สุพัตรา แผนวิจิต, “การจัดการความรู้เกี่ยวกับการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม”, วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, ปีที่ 36, ฉบับที่ 1, 2559, หน้า 99-110.
- [11] วีรพงษ์ บุญโยภาส และสุพัตรา แผนวิจิต, “อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ” กรุงเทพฯ: นิติธรรม, 2557
- [12] พงษ์ธร ธัญญสิริ, “บทบาทของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมในการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมทางอาญาเชิงบูรณาการ”, วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยปทุมธานี, ปีที่ 1, ฉบับที่ 1, 2552, หน้า 201-211.
- [13] ชิตพล กาญจนกิจ, “ความท้าทายของรัฐอาเซียนในการต่อต้านอาชญากรรมไซเบอร์” วารสารสังคมศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ปีที่ 46, ฉบับที่ 1, 2559, หน้า 51-77.
- [14] ณรงค์ กุลนิตเทศ, “รูปแบบและมาตรการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมไซเบอร์” การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 6, กรุงเทพฯ 2558, หน้า 224-237
- [15] พรณชญา ศิริวรรณบุศย์, “แนวทางการปฏิรูประบบงานสอบสวนของตำรวจไทย” วารสารสังคมศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาฯ, ปีที่ 46, ฉบับที่ 2, 2559, หน้า 131-146.
- [16] ชรินทร์ โกพัฒน์ตา, “คู่มือการบริหาร การป้องกันและควบคุมอาชญากรรมคดีประเภทประทุษร้ายต่อทรัพย์สินอาคารร้านค้า”, วิทยาลัยการตำรวจกองบัญชาการศึกษานักงานตำรวจแห่งชาติ, 2557.
- [17] พรชัย ชันดี, “ทฤษฎีอาชญาวิทยา: หลักการงานวิจัยและนโยบายประยุกต์”, ศูนย์ฟิล์ม, 2553.
- [18] สุดสงวน สุธีสร, “อาชญาวิทยา”, สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2554.

การพัฒนาความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมดนตรีตามแนวนวคาร์ล ออร์ฟ โรงเรียนบ้านเขว้าศึกษา อำเภอมือง จังหวัดชัยภูมิ

Development Self-discipline of Early Childhood by Experience with Music activities by Carl Orff, Ban Khwao School Muang District, Chaiyaphum Province.

สุรียันต์ แสงงาม

สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
Email: teacher.dance12341@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเพื่อพัฒนาความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมดนตรีตามแนวนวคาร์ล ออร์ฟ โรงเรียนบ้านเขว้าศึกษา อำเภอมือง จังหวัดชัยภูมิ มีความมุ่งหมายในการวิจัยเพื่อพัฒนาความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมดนตรีตามแนวนวคาร์ล ออร์ฟ (Carl Orff, 1895-1982) โรงเรียนบ้านเขว้าศึกษา อำเภอมือง จังหวัดชัยภูมิ ได้ให้ความหมายความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย ไว้ดังนี้ 1) ด้านความรับผิดชอบ 2) ด้านการรู้จักเวลา 3) ด้านความอดทน อดกลั้น 4) ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง 5) ด้านความเป็นผู้นำ ผู้ตาม กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัยชายหญิง อายุระหว่าง 4-5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 1 ห้องเรียน มีเด็กปฐมวัยทั้งหมดจำนวน 20 คน ซึ่งได้มาโดยการเจาะจง เพื่อพัฒนาความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมดนตรีตามแนวนวคาร์ล ออร์ฟ โดยทำการสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยกลุ่มตัวอย่างก่อนการทดลอง จากนั้นจัดกิจกรรมประสบการณ์ดนตรีตามแนวนวคาร์ล ออร์ฟ เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ และทำการสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยในช่วงเวลาการทดลองทุก 2 สัปดาห์ ได้แก่ สัปดาห์ที่ 2, 4, 6 และ 8

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ 1) แผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมดนตรีตามแนวนวคาร์ล ออร์ฟ (Carl Orff, 1895-1982) 2) แบบสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองโดยอาศัยแบบการทดลองกลุ่มเดียว มีการวิจัยแบบ One Group Pretest-Posttest Design กับแบบ One Group Time-Series เข้าด้วยกันสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) มัธยฐาน (Median)

ผลการวิจัย พบว่า ก่อนการจัดประสบการณ์กิจกรรมดนตรีตามแนวนวคาร์ล ออร์ฟ มีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ 1.28-45) หลังการจัดประสบการณ์กิจกรรมดนตรีตามแนวนวคาร์ล ออร์ฟ มีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{x}$ 1.73-1.84) แสดงว่า การจัดประสบการณ์กิจกรรมดนตรีตามแนวนวคาร์ล ออร์ฟ พฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยมีแนวโน้มสูงขึ้น

คำสำคัญ: ความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย, กิจกรรมดนตรีตามแนวของคาร์ล ออร์ฟ, การจัดประสบการณ์

Abstract

The purpose of this research to develop self-discipline of early childhood by experience with music activities by Carl Orff (Carl Orff,1895-1982), Ban Khwao School Muang District, Chaiyaphum Province. By definition. Self-discipline of early childhood is as follows: 1) Responsibility 2) Timing 3) Endurance 4) Self-confidence 5) Leadership, follower.

The population used in this research. Early Childhood between the ages of 4-5 years studying in Kindergarten Year 1 Semester 2 Academic Year 2017, There are 20 children in the classroom. Obtained by specifying to develop self-discipline of early childhood by experience with music activities by Carl Orff. The self-discipline of early childhood behaviors of the sample were investigated. Then organize a musical experience with music activities by Carl Orff For a period of 8 weeks and Self-discipline behaviors were observed during the experimental period of 2 weeks, week 2, 4, 6 and 8.

The instrument used in this research was 1) a plan to organize an experience with music activities by Carl Orff (Carl Orff,1895-1982). 2) Self-Discipline Observation of early childhood Form. This Experimental Research. The Research was carried out using a single trial. One Group Pretest-Posttest Design and One Series Time-Series. Statistics for Mean, Standard Deviation, Median

Research is Pretest to educational experience with music activities by Carl Orff, early childhood had an average score of self-discipline. The mean score was moderate ($\bar{x}$ 1.28-45). After an educational experience with music activities by Carl Orff of early childhood. Self-discipline behavior an average scores of early childhood. At the high level ($\bar{x}$ 1.73-1.84). Posttest to educational experience with music activities by Carl Orff, there is high tendency for self-discipline

Keyword: Self-discipline of early childhood, Music activities by Carl Orff, Experience Activities.

วันที่รับบทความ : 29 พฤศจิกายน 2562

วันที่แก้ไขบทความ : 19 ธันวาคม 2562

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ : 23 ธันวาคม 2562

1. บทนำ

การมีวินัยเป็นคุณธรรมขั้นพื้นฐานด้านหนึ่ง ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ให้สถานศึกษานำไปเป็นจุดมุ่งหมายการพัฒนาด้านจิตพิสัยของนักเรียน ทั้งนี้ผู้ที่มิวินัยคือผู้ที่ปฏิบัติตนในขอบเขต กฎระเบียบของสถานศึกษาสถาบัน/องค์กร/สังคมและประเทศโดยที่ตนเองยินดีปฏิบัติตามอย่างเต็มใจและตั้งใจ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา [1] การสอนดนตรีสำหรับเด็กในปัจจุบันมีผู้คิดค้นหลักการและวิธีการต่าง ๆ มากมายที่เป็นที่ยอมรับและเผยแพร่ไปทั่วโลกแนวหนึ่งได้แก่การสอนดนตรีสำหรับเด็กตามแนวคาร์ล ออร์ฟ (Carl Orff, 1895-1982) ซึ่งเป็นการสอนดนตรีผ่านการลงมือกระทำอย่างมีชีวิตชีวาและสร้างสรรค์การมีปฏิสัมพันธ์กับวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ตามแนวคาร์ล ออร์ฟ เน้นกระบวนการที่

เด็กได้ลงมือปฏิบัติ เด็กจะได้รับรู้ถึงความรู้สึกของสิ่งที่เขาได้ลงมือกระทำภาพที่อยู่ในใจรวมถึงข้อมูลต่าง ๆ จะถูกสะสมไว้และสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในเวลาต่อมาการเล่นดนตรีในการเรียนการสอนตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟเน้นไปที่การทำให้เด็กสามารถเล่นดนตรีทั้งเดี่ยวและกลุ่มได้ตั้งแต่ช่วงแรกของการเล่นเด็กแต่ละคนอาจมีบทบาทคนละเล็กคนละน้อยแต่สามารถประกอบเป็นเพลงที่บรรเลงร่วมกันได้ทั้งเพลงบางตอนของเพลงอาจเปิดโอกาสให้เด็กแต่ละคนได้แสดงเดี่ยว (Solo) สลับกับการเล่นพร้อมกันทั้งวง ดังนั้นการเล่นดนตรีของเด็กจึงเริ่มจากสิ่งที่เด็กสามารถทำได้ไม่ยาก ได้แก่การร้องเพลง การตบมือและทำเสียงต่าง ๆ จากร่างกาย (Body percussion) และการเล่นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องประกอบจังหวะ (Percussion) การร้องเพลงเป็นสิ่งที่ง่าย

สำหรับมนุษย์ทุกคน เพราะการส่งเสียงและการพูดเป็นธรรมชาติที่เกิดขึ้นในตัวมนุษย์ทุกคน เด็กหัดพูดได้จากการเลียนแบบพ่อแม่และคนรอบข้างโดยอาศัยการฟังและการสังเกต การฝึกพูดของเด็กถูกพัฒนาขึ้นอย่างเป็นธรรมชาติในการเรียนการสอนดนตรีตามแนวคิดของ คาร์ล ออร์ฟ จึงใช้การร้องเพลงเพื่อสร้างสรรค์ดนตรีตั้งแต่เบื้องต้น

ดนตรีของคาร์ล ออร์ฟมีพื้นฐานบนความเข้าใจในพัฒนาการของเด็กโดยพยายามพัฒนารากฐานในการสอนดนตรีของเขาว่าดนตรี (Music) การเคลื่อนไหว (Movement) และคำพูด (Speech) เป็นสิ่งที่แยกออกจากกันได้ทั้งสามสิ่งรวมกันเป็นเอกภาพ (Unity) ซึ่งคาร์ล ออร์ฟ เรียกว่าดนตรีเบื้องต้น (Elemental music) [2] การเรียนการสอนแบบกลุ่ม เพราะเด็กจะเกิดการเรียนรู้ซึ่งกันและกันทั้งในด้านของความคิดสร้างสรรค์ซึ่งถือเป็นจุดมุ่งหมายหลักของดนตรีแนวคาร์ล ออร์ฟ แต่เป็นความคิดสร้างสรรค์ที่พัฒนาไปพร้อมกับความมีวินัยการเห็นแบบอย่างการเป็นผู้นำผู้ตาม รู้จักการรอคอย การสร้าง สรรค์ดนตรีร่วมกันโดยยอมรับกฎเกณฑ์ของกลุ่ม อันเป็นจุดเริ่มต้นสู่ความมีวินัยในตนเองด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมในรูปแบบดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยตามแนวคาร์ล ออร์ฟ โดยจัดทำแผนประสบการณ์กิจกรรมดนตรีตามแนวคาร์ล ออร์ฟ ให้ครอบคลุมในเรื่องของคำพูด (Speech) การร้องเพลง (Singing) ลีลาและการเคลื่อนไหว (Movement) การใช้ร่างกายทำจังหวะ (The Use of Body in Percussion) การใช้ร่างกายทำจังหวะ (The Use of Body in Percussion) และการคิดแต่งทำนองหรือทำทางแบบทันทีทันใด (Improvisation) โดยใช้ช่วงเวลากิจกรรมเสริมประสบการณ์เพื่อแก้ไขและพัฒนาความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยในด้านความรับผิดชอบ ด้านการรู้จักเวลา ด้านความอดทนอดกลั้น ด้านความเชื่อมั่นในตนเองและด้านความเป็นผู้นำผู้ตาม ผู้วิจัยหวังว่าผลจากการศึกษาในครั้งนี้สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีคุณภาพเป็นคนดีของสังคมและเป็นที่กำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

2. ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมดนตรีตามแนวคาร์ล ออร์ฟ

3. สมมติฐานของการวิจัย

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมดนตรีตามแนวคาร์ล ออร์ฟ มีวินัยในตนเองสูงขึ้นการจัดประสบการณ์กิจกรรมดนตรีตามแนวคาร์ล ออร์ฟ

4. วิธีดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

- 4.1 การเลือกกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย
- 4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 4.4 การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

5. การเลือกกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

การเลือกกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเด็กปฐมวัยชายหญิงอายุระหว่าง 4-5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 ของโรงเรียนบ้านเขวาสีช้างชาจำนวน 1ห้องเรียน มีจำนวนเด็กปฐมวัย 20 คน ซึ่งได้มาโดยการเจาะจง

6. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 6.1 แผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมดนตรีตามแนวคาร์ล ออร์ฟ
- 6.2 แบบสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเอง

7. การเก็บรวบรวมข้อมูล

7.1 แบบแผนการทดลอง การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองโดยอาศัยแบบการทดลองกลุ่มเดียว มีการดำเนินการวิจัยแบบ One Group Pretest - Posttest Design กับแบบ One Group Time-Series [4] เข้าด้วยกันคือทำการสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยกลุ่มตัวอย่างก่อนการทดลอง จากนั้นจัดกิจกรรมประสบการณ์ดนตรีตามแนวคาร์ล ออร์ฟ เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์และในช่วงเวลาการทดลองทุก 2 สัปดาห์ ได้แก่ สัปดาห์ที่ 2, 4, 6 และ 8 ผลปรากฏดังข้อมูลในตารางหมายเลข 1 แบบแผนการทดลอง

ตารางหมายเลข 1 แบบแผนการทดลอง	
ก่อนการทดลอง	ช่วงเวลาในการทดลอง
To	X1 X2 T1, X3 X4 T2, X5 X6 T3, X7 X8 T4

7.2 วิธีดำเนินการทดลอง การทดลองครั้งนี้ ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 เป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 40 นาที รวมทั้งสิ้น 24 ครั้ง โดยมีแผนการทดลองดังนี้

7.2.1 ก่อนการทดลอง ผู้วิจัยทำการสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยในคาบ ตารางหมายเลข 2 กำหนดระยะดำเนินการทดลอง

วิธีการดำเนินการทดลอง	คาบกิจกรรม	เวลา
ก่อนการทดลอง สังเกตพฤติกรรมความมีวินัย ในตนเอง ในวันศุกร์ ก่อนสัปดาห์ที่จะทำการทดลอง	1. คาบกิจกรรมเสริม ประสบการณ์	09.10- 09.40
	2. คาบกิจกรรมเสรี	10.00- 11.00
	3.คาบกิจกรรมกลางแจ้ง	11.00- 11.30
ดำเนินการทดลอง จัดประสบการณ์กิจกรรมดนตรีตามแนวคาร์ล ออร์ฟ เป็นเวลา 8 สัปดาห์ ๆ ละ 3 วัน รวม 24 ครั้ง	1. คาบกิจกรรมการ เคลื่อนไหวและจังหวะ	09.00-09.10
	2. คาบกิจกรรมเสริม ประสบการณ์	09.10-09.40
การสังเกตพฤติกรรม สังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเอง โดยใช้แบบสังเกต พฤติกรรมความมีวินัยในตนเอง	1. คาบกิจกรรมเสริม ประสบการณ์	09.10- 09.40
	2. คาบกิจกรรมเสรี	10.00- 11.00
	3.คาบกิจกรรมกลางแจ้ง	11.00- 11.30

8. การวิเคราะห์ข้อมูล

8.1 สถิติขั้นพื้นฐาน

8.1.1 การหาค่าเฉลี่ยของคะแนน (Mean) [5]

8.1.2 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

8.1.3 ค่ามัธยฐาน (Median)

8.2 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

8.2.1 การหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา

8.2.2 การหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้ดัชนีความสอดคล้องของผู้สังเกตจากสูตร RAI

กิจกรรมเสริมประสบการณ์ คาบกิจกรรมเสรี คาบกิจกรรมกลางแจ้ง โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย

7.2.2 ดำเนินการทดลองโดยผู้วิจัยจัดประสบการณ์กิจกรรมดนตรีตามแนวคาร์ล ออร์ฟ เวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน คือในวันอังคาร วันพุธ และพฤหัสบดี วันละ 40 นาที รวมทั้งสิ้น 24 ครั้ง

7.2.3 ในช่วงเวลาการทดลอง ผู้วิจัยทำการสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยของกลุ่มตัวอย่างทุกวันศุกร์ ได้แก่ สัปดาห์ที่ 2, 4, 6 และ 8 โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย ผลปรากฏดังข้อมูลตารางหมายเลข 2 กำหนดระยะดำเนินการทดลอง

9. ผลการวิจัย

ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยการวิเคราะห์ในครั้งนี้ ได้นำคะแนนพฤติกรรมที่แสดงควมมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้จากการสังเกตก่อนการจัดกิจกรรม 1 ครั้งและในช่วงเวลาจัดกิจกรรม 4 ครั้งภายใน 8 สัปดาห์ (สัปดาห์ที่ 2, 4, 6, และ 8) มาหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ค่าเฉลี่ยมัธยฐานและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลปรากฏดังข้อมูลตารางหมายเลข 3 คะแนนเฉลี่ย มัธยฐาน และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตารางหมายเลข 3 คะแนนเฉลี่ย มัธยมศึกษา และความเปี่ยงเบนมาตรฐาน

พฤติกรรม ความมีวินัยใน ตนเอง	จำนวน	ค่าสถิติ พื้นฐาน	ก่อนจัด กิจกรรม	สัปดาห์			
				2	4	6	8
1) ด้านความ รับผิดชอบ	20	$\bar{X}$	1.28	1.33	1.38	1.64	1.80
		Mdn	1.25	1.31	1.36	1.61	1.81
		S.D	0.22	0.19	0.13	0.15	0.11
2) ด้านการรู้จักเวลา	20	$\bar{X}$	1.40	1.51	1.64	1.69	1.73
		Mdn	1.30	1.44	1.64	1.69	1.73
		S.D	0.33	0.18	0.17	0.11	0.09
3) ด้านความอดทน อดกลั้น	20	$\bar{X}$	1.37	1.49	1.66	1.75	1.84
		Mdn	1.23	1.45	1.67	1.77	1.85
		S.D	0.33	0.22	0.17	0.15	0.10
4) ด้านความเชื่อมั่น ในตนเอง	20	$\bar{X}$	1.36	1.50	1.58	1.74	1.82
		Mdn	1.28	1.45	1.61	1.74	1.83
		S.D	0.30	0.17	0.14	0.10	0.10
5) ด้านความเป็น ผู้นำ ผู้ตาม.	20	$\bar{X}$	1.45	1.53	1.61	1.72	1.77
		Mdn	1.36	1.56	1.64	1.71	1.78
		S.D	0.25	0.20	0.19	0.13	0.11
รวม	20	$\bar{X}$	1.37	1.48	1.57	1.71	1.79
		Mdn	1.35	1.47	1.58	1.71	1.79
		S.D	0.22	0.15	0.10	0.09	0.06

ก่อนการจัดประสบการณ์กิจกรรมเด็กปฐมวัยมีคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย โดยรวมพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยอยู่ในระดับปานกลาง (1.28–1.45) หลังการจัดประสบการณ์เด็กปฐมวัยมีคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย โดยรวมพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยอยู่ในระดับสูง (1.73–1.84) แสดงว่าหลังการจัดประสบการณ์กิจกรรมดนตรีตามแนวคาร์ล ออร์ฟ มีผลต่อพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยมีแนวโน้มสูงขึ้น

10. สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมดนตรีตามแนวคาร์ล ออร์ฟ สรุปผลการวิจัยได้ว่าเด็กปฐมวัยมีวินัยในตนเองทุกด้านมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่สูงขึ้นตลอดช่วงเวลาจัดกิจกรรม

10.1 เมื่อเปรียบเทียบกับก่อนการจัดกิจกรรมทั้งโดยรวมแสดงให้เห็นว่าการจัดประสบการณ์กิจกรรมดนตรีตามแนวคาร์ล ออร์ฟ เพราะเด็กจะมีความสุข เกิดสมาธิ กิจกรรมดนตรีช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดทางอารมณ์

การใช้เสียงดนตรีที่เหมาะสมสามารถช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ ดนตรีจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการสร้างอารมณ์และนำไปสู่ความสนใจที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข [6] สอดคล้องกับ เยาวพา เดชะคุปต์ [7] ได้อธิบายไว้ว่าดนตรีจะเป็นสื่อในการสื่อสารของเด็กปฐมวัยเพื่อให้ผู้คนและเด็กอื่น ๆ เข้าใจเขา ประสบการณ์ดนตรีควรให้เด็กสนุกสนานเพลิดเพลินและเกิดสุนทรีภาพลดอารมณ์กลัวและอารมณ์เครียด ดังที่พิทักษ์ คชวงษ์ [8] ได้อธิบายไว้ว่า ปัจจุบันผู้เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยนำดนตรีมาใช้กับเด็กปฐมวัยโดยมิได้หวังเพื่อความบันเทิงสนุกสนานแต่เพียงอย่างเดียวแต่ได้นำมาประยุกต์ใช้ในชั้นเรียนเป็นกิจกรรมการสอนที่ช่วยให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงเพื่อพัฒนาหรือปรับพฤติกรรมของเด็กอีกด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัทธรา พุ่มพชาติ [9] ได้อธิบายไว้ว่าการที่เด็กได้ฟังเสียงดนตรีที่ให้ความรู้สึกที่สนุกสนานเพลิดเพลิน เด็กจะเกิดความรู้สึกอบอุ่นมีความไว้วางใจในสิ่งแวดล้อม สามารถที่จะปรับตัวในลักษณะที่เหมาะสมเมื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่น ประกอบกับกิจกรรมดนตรีแนวคาร์ล ออร์ฟ มีลักษณะเป็นกิจกรรมกลุ่มซึ่งเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงด้วยตนเองเด็กได้ลงมือปฏิบัติมีการช่วยเหลือ แบ่งปัน

การทำตามกฎกติกามีความเข้าใจตนเองและผู้อื่นมากขึ้น การเรียนรู้โดยวิธีการกลุ่ม ช่วยฝึกทักษะที่จำเป็นหลายๆ ด้านและสำคัญก็คือ ทักษะทางสังคม (Social Skill) [10] สอดคล้องกับวิจัยของ ทองคำ บุญประเสริฐดี [11] ได้อธิบายไว้ว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสอนด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์จะมีความสามารถทางสังคม เช่นการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดีมีมนุษยสัมพันธ์ มีมีโนภาพแห่งตน มีทัศนคติที่ดีต่อเพื่อนจากการสังเกตในระหว่างการเล่น พบว่า เด็กมีความรู้สึกพึงพอใจยิ้มแย้มแจ่มใสมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนมากขึ้น มีพฤติกรรมทางสังคมมากขึ้น เช่น การรู้จักช่วยเหลือมีความเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่มีความสามัคคีร่วมมือในการทำกิจกรรม สรุปได้ว่า การจัดประสบการณ์กิจกรรมดนตรีตามแนวคาร์ล ออร์ฟ ช่วยจุดใจและส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยทั้งทางด้านของอารมณ์จิตใจซึ่งถือเป็นพื้นฐานของความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย

10.2 จากผลการวิจัยสามารถพิจารณาพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยแยกเป็นรายด้านดังนี้

10.2.1 พฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย ด้านความรับผิดชอบ พบว่า เด็กปฐมวัยเริ่มมีความรับผิดชอบสูงขึ้น เนื่องจากกิจกรรมดนตรีตามแนวคาร์ล ออร์ฟ เป็นกิจกรรมที่ต้องใช้สื่อ อุปกรณ์ที่กิจกรรมขั้นตอนในการนำอุปกรณ์เหล่านั้นมาใช้กับเด็กการฝึกเก็บอุปกรณ์เข้าที่อย่างมีระเบียบ ความรู้สึกคุ้นเคย ดังคำกล่าวของพระธรรมปิฎก [12] ได้อธิบายไว้ว่าพื้นฐานวินัยเกิดจากการสร้างความเคยชินที่ดีซึ่งเกิดจากการไม่บังคับแต่ให้เด็กปฏิบัติโดยใช้เหตุผล ประกอบกับความหลากหลายของกิจกรรมที่ได้นำเอาบทร้องเล่นที่เด็กคุ้นเคยนิทานที่มีเนื้อหาสอดแทรกคุณธรรมเกมที่สนุกสนานท้าทายความสามารถเด็กแบ่งกลุ่มกันเล่น ช่วยกันร้อง ช่วยกันคิดทำทางประกอบการแสดงบทบาทสมมติ แบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบ สิ่งเหล่านี้เองทำให้เด็กสามารถซึมซับความรับผิดชอบไปโดยไม่รู้ตัวเด็ก สามารถทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในกลุ่มให้บรรลุผลสำเร็จได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ พนม ลิ้มอารีย์ [13] ได้อธิบายไว้ว่ากลุ่มช่วยเสริมสร้างความมีวินัยในตนเอง เมื่อสมาชิกเข้ากลุ่มจะต้องมีการปฏิบัติกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอการปฏิบัติกิจกรรมนั้นจะต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ร่วมกันซึ่งจะช่วยให้สมาชิกมีความอดทนและรับผิดชอบมากยิ่งขึ้น

10.2.2 พฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยด้านการรู้จักเวลา พบว่า เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมด้านการรู้จักเวลาสูงขึ้น เนื่องจากการจัดประสบการณ์กิจกรรมดนตรีแนวคาร์ล ออร์ฟ จะเน้นให้เด็กได้ทำกิจกรรมด้วยตนเองตลอดเวลา ซึ่งกิจกรรมที่จัดขึ้นมีหลายรูปแบบ เช่น การร้องเพลง การเล่นเครื่องดนตรี บทบาทสมมติ นิทาน เกมการแข่งขัน ฯลฯ ขณะที่ทำกิจกรรมเด็กได้เคลื่อนไหวตลอดเวลา มีความกระตือรือร้นและตั้งใจทำกิจกรรมเนื่องจากเป็นกิจกรรมที่สนุกสนานและยังไม่ล้าที่ จะต้องรักษาเวลาในการทำกิจกรรมแต่ละอย่าง ประเทิน มหาพันธ์ [14] ได้อธิบายไว้ว่าการสร้างความมีวินัยให้แก่ผู้เรียนนั้นขึ้นอยู่กับ การวางแผนการเรียนการสอนที่รัดกุม จัดกิจกรรมที่มีคุณค่าและความหมายแก่เด็กโดยเน้นให้เด็กได้ทำกิจกรรมตลอดเวลาการทำกิจกรรมกลุ่มย่อยร่วมกันนั้นจะทำให้เด็กเรียนรู้ถึงความคิดความรู้สึก ปฏิกริยาและพฤติกรรมซึ่งกันและกัน

10.2.3 พฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย ด้านความอดทน อดกลั้น พบว่า ในช่วงเวลาจัดกิจกรรมโดยใช้การจัดประสบการณ์กิจกรรมดนตรีตามแนวคาร์ล ออร์ฟ เด็กปฐมวัยมีความอดทนอดกลั้นสูงขึ้น เนื่องจากการจัดประสบการณ์กิจกรรมดนตรีตามแนวคาร์ล ออร์ฟ มีลักษณะเป็นกิจกรรมกลุ่มที่เด็กได้มีโอกาสเรียนรู้และฝึกความอดทน อดกลั้นจากความขัดแย้งความไม่เข้าใจกัน โดยในระยะแรกของกิจกรรม เด็กยังมีพฤติกรรมการยึดตนเองในลักษณะต่างๆ เช่น ว่ากล่าว พูด ก่อวุ่นผู้อื่น แย่งอุปกรณ์ ฯลฯ แต่หลังจากดำเนินกิจกรรมไปได้สักระยะหนึ่งพฤติกรรมการยึดตนเองในลักษณะดังกล่าวลดน้อยลง เปลี่ยนเป็นพฤติกรรมความร่วมมือ ความเอื้อเฟื้อเสียสละอดทนรอคอยเพิ่มขึ้น ประกอบกับกิจกรรมดนตรีตามแนวคาร์ล ออร์ฟ มีการวางแผนการจัดกิจกรรมหลากหลายรูปแบบสามารถตอบสนององวิธีการเรียนรู้ของเด็กที่แตกต่างกันได้เป็นอย่างดีกิจกรรมสนุกสนานท้าทายช่วยสร้างความกระตือรือร้น เพิ่มความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ รักตวรรณ ศิริภาพร [15] ได้อธิบายไว้ว่า กิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทั้งทางวัตถุและบุคคลจะทำให้เด็กเรียนรู้ถึงวิธีการปฏิบัติตนในสังคมทำให้มีความสามารถในการเข้าใจผู้อื่นปรับ ตัวเข้ากับผู้อื่นอันจะเป็นแนวทางในการฝึกเด็กให้มีความอดทนอดกลั้นเพิ่มขึ้น

10.2.4 พฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง พบว่า เด็กปฐมวัยมี

ความเชื่อ มั่นในตนเองสูงขึ้น เนื่องจากกิจกรรมดนตรีตามแนวคาร์ล ออร์ฟ ที่เน้นกระบวนการเรียนการสอนที่เป็นขั้นเป็นตอนอย่างต่อเนื่อง จากสิ่งที่ใกล้ตัวสิ่งที่ใกล้ตัวและการเปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติ ได้เล่น ร้องหรือฟัง เด็กจะมีสมาธิเข้าถึงดนตรีเร็วขึ้นได้แสดงอารมณ์ความรู้สึกโดยมีกิจกรรมดนตรีเป็นสื่อกลาง สิ่งเหล่านี้เองที่ทำให้เด็กค่อยๆ ซึมซับความเข้าใจเนื้อหาของกิจกรรมเมื่อถึงคราวที่จะแสดงเองก็เล่นด้วยความเต็มใจมีความรู้สึกว่าได้ตนเองสามารถทำได้และประสบความสำเร็จเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจเห็นคุณค่าในตนเองส่งผลให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง นุ่มล นุ่มนวล [16] ได้อธิบายไว้ว่าวินัยความเชื่อในตนเอง หมายถึง การควบคุมตนเองให้ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ได้เรียนรู้ว่าเป็นสิ่งที่ดี เป็นที่ยอมรับและละเว้นการปฏิบัติในสิ่งที่ไม่ดี ไม่เป็นที่ยอมรับโดยสมัครใจไม่มีใครบังคับโดยที่การประพฤติปฏิบัติตนในสิ่งที่ส่งผลดีต่อตนเองและไม่ทำให้คนอื่นเดือดร้อนเดือดร้อน

10.2.5 พฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย ด้านความเป็นผู้นำผู้ตาม พบว่า เด็กปฐมวัยมีความเป็นผู้นำผู้ตามสูงขึ้น เนื่องจากกิจกรรมดนตรีตามแนวคาร์ล ออร์ฟ เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งถือเป็นจุดประสงค์หลักของกิจกรรมการให้อิสระแก่เด็กที่จะคิดแต่งคำพูด เนื้อร้องทำนองเพลง คิดออกแบบท่าทางการเคลื่อนไหวตลอดจนการเลือกเล่นเครื่องดนตรีที่ตนเองพอใจ โดยมีการกำหนดกรอบไว้อย่างกว้างๆ เพื่อให้เด็กได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ให้มากที่สุด ทั้งนี้เพราะในวัยนี้เด็กควรได้รับการส่งเสริมบุคลิกภาพส่วนบุคคลให้มากที่สุด การส่งเสริมบุคลิกภาพที่จะเป็นแนวทางให้บุคคลแสดงความรู้สึกนึกคิดและความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่ [7] การเป็นแบบอย่างที่ดีของครู การชี้แนะของครูที่อยู่ภายใต้บรรยากาศที่อิสระและผ่อนคลายครูไม่ได้บังคับหรือออกคำสั่งแต่ใช้วิธีชักชวนให้เด็กเห็นความสำคัญและประโยชน์ที่เกิดจากการปฏิบัติซึ่งทำให้เด็กยอมรับและปฏิบัติตามครูด้วยดี ขณะเดียวกันก็กล้าที่จะแสดงความคิดเห็นของตนเองกล้าแสดงออกเพราะธรรมชาติของเด็กวัยนี้จะชอบเลียนแบบพฤติกรรมของผู้ที่มีความสามารถหรือบุคคลที่เด็กพอใจ [17] นอกจากนี้ในขณะที่เด็กทำกิจกรรมร่วมกันนั้น เด็กจะมีการแลกเปลี่ยนและรับรู้ความหลากหลายของความคิดและจินตนาการจากการมีปฏิสัมพันธ์

ร่วมกันบางกิจกรรมมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบโดยจะหมุนเวียนผลัดกันมาเป็นผู้นำผู้ตามทำให้รู้บทบาทหน้าที่ของตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทองคำ บุญประเสริฐดี [11] ได้อธิบายไว้ว่า เด็กปฐมวัยที่สอนโดยวิธีการกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มีความสามารถทางสังคม เช่น การเป็นผู้นำผู้ตามที่สูงกว่าเด็กปฐมวัยที่สอนโดยวิธีปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

11. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย

11.1 ควรมีการนำกิจกรรมดนตรีตามแนวคาร์ล ออร์ฟไปทดลองใช้กับนักเรียนในระดับอายุที่แตกต่างกันออกไปหรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยปรับกิจกรรมให้เหมาะสมกับอายุความสามารถและพัฒนาการของนักเรียนในกลุ่มอายุนั้น

11.2 ควรมีการศึกษาค้นคว้าผลของการจัดประสบการณ์กิจกรรมดนตรีตามแนวคาร์ล ออร์ฟ ที่มีต่อตัวแปรอื่นๆ เช่น ความคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น

11. เอกสารอ้างอิง

- [1] สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552, ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง, พ.ศ.2552-2561.
- [2] ธวัชชัย นาควงศ์, การสอนดนตรีสำหรับเด็กตามแนวของคาร์ล ออร์ฟ(Carl Orff,1895-1982), กรุงเทพฯ:ภาควิชาศิลปนิเทศคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2549.
- [3] บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์, การทดสอบแบบอิงเกณฑ์:แนวคิดและวิธีการ, กรุงเทพฯ:ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526
- [4] ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, เทคนิคการวิจัยทางการ ศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์สุวิริยา สารสน, 2549.
- [5] นิภา ศรีโพธิ์จันทร์, หลักการวิจัยเบื้องต้น, กรุงเทพฯ: ภาควิชาพื้นฐานการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2527.
- [6] ผลทาน ศรีณรงค์, “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์,” วิทยานิพนธ์ ศศ.ม., บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2528.

- [7] เยาวพา เดชะคุปต์, การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย, ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2540.
- [8] พิทักษ์ คชวงษ์. “ดนตรี: ภูมิปัญญาสำหรับเด็กปฐมวัย,” การศึกษาปฐมวัย, 2541.
- [9] พัชรา พุ่มพชาติ, “อิทธิพลของเสียงดนตรีที่มีต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัย,” ปริญญานิพนธ์ กศ.ม., บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2533.
- [10] รัชดาภรณ์ อินทะนิน, “การศึกษาแนวโน้มและอัตราการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 ที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม,” ปริญญานิพนธ์ กศ.ม., บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2544.
- [11] ทองคำ บุญประเสริฐดี, “การทดลองใช้วิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์พัฒนาความสามารถทางสติปัญญาและความสามารถทางสังคมของเด็กระดับก่อนประถมศึกษา,” ปริญญานิพนธ์ กศ.ม., บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2535.
- [12] พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต), “สรุปคำบันทึกการตอบแบบสำรวจเกี่ยวกับวินัยของคนในชาติ” ณ สถานพำนักสงฆ์สายใจธรรม อำเภอพนมสารคาม ฉะเชิงเทรา, 2537.
- [13] พนม ลีมาอารีย์, กลุ่มสัมพันธ์, มหาสารคาม: ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2522.
- [14] ประเทิน มหาจันทร์, คู่มืออบรมนักเรียน, สานิตพิบูลบำเพ็ญ, 2515.
- [15] รักตวรรณ ศิริภาพร, “ความสามารถในการรับรู้และเข้าใจทักษะของผู้อื่นของเด็กปฐมวัยที่ได้เล่นกิจกรรมการเล่นเพื่อคลายการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง,” ปริญญานิพนธ์ กศ.ม., บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534.
- [16] นฤมล เนียมหอม, การพัฒนากิจกรรมการเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยใช้วิธีสะท้อนความคิดแบบผสมผสาน,” วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต, 2549.
- [17] กิ่งแก้ว อุตถากร, วรรณกรรมจากบ้านโน กรุงเทพฯ โรงพิมพ์คุรุสภา, 2513.

กระบวนการเรียนรู้ชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้านอาชีพ ของชุมชนบ้านหนองขวาง ตำบลพรสำราญ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ Community's Learning Process for Developing the Elderly's Quality of Life on Occupation in Nong Khwang Community, Phon Samran Subdistrict, Khu Muang District, Buriram Province

คณางค์ ช่อชู

สาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Email : kakanang.ch@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาสถานการณ์และปัญหาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ 2) เพื่อศึกษากระบวนการเรียนรู้ของชุมชนบ้านหนองขวาง และ 3) เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้านอาชีพของชุมชนบ้านหนองขวาง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือการประชุม การสนทนากลุ่ม และการสัมภาษณ์ โดยมีกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้นำชุมชน ผู้สูงอายุ เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลพรสำราญ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล โดยกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม ได้ผลดังนี้ ผลการวิจัย 1) สถานการณ์และปัญหาผู้สูงอายุพบว่า ชุมชนบ้านหนองขวางมีผู้สูงอายุ ร้อยละ 13.98 ของประชากร และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้น มีภาระหนี้สินค่อนข้างมาก (ร้อยละ 76) ปัญหาสุขภาพ และวิถีการดำเนินชีวิตเปลี่ยนไปทำให้ภูมิปัญญาเก่าเริ่มหาย ที่ยังคงอยู่คือการทอผ้า จักสาน เกษตรผสมผสาน และยังมีผู้สูงอายุบางส่วนรู้สึกหดหู่ เหนง เนื่องจากไม่มีความมั่นคงในชีวิต และมีความต้องการมีอาชีพที่มีเหมาะสม 2) กระบวนการเรียนรู้ของชุมชนมีอยู่ 4 ระดับ คือ การเรียนรู้ระดับบุคคล การเรียนรู้ระดับครอบครัว การเรียนรู้ระดับชุมชน และระดับเครือข่าย 3) การสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้านอาชีพ เริ่มจากสร้างแรงบันดาลใจจากคนต้นแบบ การรวมกลุ่มด้านอาชีพ ใช้วัดเป็นพื้นที่ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันด้วยกิจกรรมทางศาสนาเชื่อมคนหลายวัยทำกิจกรรมร่วมกับผู้สูงอายุ การศึกษาดูงานด้านอาชีพชุมชนอื่น นอกจากนี้มีการยกระดับความรู้ในระดับปัจเจกให้เป็นฐานเรียนรู้ชุมชนจำนวน 3 ฐาน ได้แก่ ฐานเรียนรู้เกษตรประณีต 1 ไร่ ฐานเรียนรู้การทำเกษตรในบ้านผู้สูงอายุ และฐานเรียนรู้จักสาน เป็นต้น

คำสำคัญ : คุณภาพชีวิต, กระบวนการเรียนรู้ชุมชน, ผู้สูงอายุ, อาชีพผู้สูงอายุ

Abstract

The objectives of this research were to study: 1) situations and problems of quality of life of the elderly, 2) community learning process, and 3) establishment of learning process for improving the quality of life in occupation of the elderly. The research tools were forums, group discussions and interviews. Community participation process was applied to the samples which consisted of community leaders, the elderly and officers of Phon Samran Sub district Administrative Organization and sub district health promoting hospital via the participatory action research. The results were as follows: 1) In terms of situations and problems affecting the quality of life of the elderly, has an elderly population of 13.98 percent of the population, it was found that the elderly held a lot of debt (76%). Health problems and lifestyles have changed, causing old wisdom to disappear. There were some elderly who felt depressed about their well-being. However, they desired to have career-related activities and restoration of local wisdom to improve their quality of life. 2) There were three

levels of original learning process in the community : individual level such as personal attention and individual learning from specialists, family level through absorbing and following the activities of family's members from generation to generation, community level through the process of community refinement and practices and network level learning. 3) in terms of the establishment of learning process for improving the quality of life in career, it revealed that the process started with listening to the persons who directed their thought for self-analysis, studying other communities with similar social contexts then imitating, and using religious activities such as festivals for knowledge exchange. For example, on the Buddhist Lent and Buddhist Holy days, the elderly gathered together at temples and learned to make basketry. In addition, there was an elevation in individualized knowledge to be a community learning base such as 1 Rai integrated farming, elderly's backyard farming, basket making, etc.

Keywords: quality of life, community learning process, elderly's occupation

วันที่รับบทความ : 25 พฤศจิกายน 2562

วันที่แก้ไขบทความ : 24 ธันวาคม 2562

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ : 25 ธันวาคม 2562

1. บทนำ

ประเทศไทยกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ (Complete aged society) ในราวปี 2564 และจะใช้เวลาอีกเพียง 10 ปี ก็จะกลายเป็น “สังคมสูงวัยระดับสุดยอด” (Super aged society) ประมาณปี 2574 นับเป็นอัตราการเพิ่มที่รวดเร็ว เพราะความไม่สมดุลของโครงสร้างประชากรของไทย กลุ่มผู้สูงอายุวัยกลางและวัยปลายมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น สะท้อนถึงภาระค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นในอนาคตเพราะปัญหาสุขภาพตามวัย แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ที่อยู่ภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ว่าด้วยการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ โดยการยกระดับการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่ทุกหน่วยงานมีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้วยมิติต่างๆ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 80 (2) ระบุไว้รัฐต้องส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาระบบสุขภาพที่เน้นการสร้างเสริมสุขภาพอันนำไปสู่ที่มีมาตรฐานอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้เอกชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสุขภาพและการจัดการบริการสาธารณสุข โดยผู้มีหน้าที่ให้บริการดังกล่าวซึ่งได้ปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานวิชาชีพและจริยธรรมย่อมได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ [1] คุณภาพชีวิตคือการตอบสนองความจำเป็นในการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุเพื่อให้มีระดับมาตรฐานความมีคุณภาพชีวิตที่ดีในด้าน

ร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม โดยผู้สูงอายุสามารถดำรงชีวิตได้อย่างเป็นสุข มีคุณค่าและมีศักดิ์ศรี โดยเฉพาะอาชีพของผู้สูงอายุถ้าพัฒนาให้มีศักยภาพช่วยเหลือตนเอง ครอบครัวก็สามารถลดภาระค่าใช้จ่ายได้

ชุมชนบ้านหนองขวาง หมู่ที่ 1 ตำบลพรสำราญ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นชุมชนที่ตั้งอยู่พื้นที่ของเมืองโบราณโนนเมือง หรือโนนขมิ้น สันนิษฐานว่ามีอายุกว่า 2000 ปี นับเป็นชุมชนเก่าแก่ มีจำนวนครัวเรือน 205 ครัวเรือน และมีประชากรผู้สูงอายุ 161 คน จากประชากรจำนวน 1,152 คน คิดเป็นร้อยละ 13.98 ซึ่งจากข้อมูลพื้นฐานพบว่าผู้สูงอายุมีปัญหาสุขภาพ มีผู้สูงอายุมีโรคประจำตัว จำนวน 73 คน (ร้อยละ 44.34) เช่น โรคความดัน โรคเบาหวาน เป็นต้น และผู้สูงอายุที่มีสุขภาพแข็งแรงตามวัย จำนวน 88 คน (ร้อยละ 54.66) และยังมีผู้สูงอายุที่พิการ จำนวน 12 คน (ร้อยละ 7.45) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโนนยานาง [2] วิถีอาชีพส่วนใหญ่ทำนา อาชีพเสริมเลี้ยงไหมทอดผ้า และรับจ้างทั่วไป ด้วยการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีความเจริญทางเทคโนโลยีและการสื่อสารที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้อาชีพและภูมิปัญญาของผู้สูงอายุเคยทำมาถูกกลดบทบาทลง ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่มีบทบาททางด้านอาชีพและบทบาททางสังคมลดลง ลูกหลานต้องออกจากบ้านไปทำงานในตัวเมืองบุรีรัมย์ และไปทำงาน

ต่างกัน ทำให้ผู้สูงอายุบางคนอยู่ตามลำพัง เกิดความเหงา และกิจกรรมที่จะทำให้เกิดรายได้มีน้อยลงเพราะช่องว่างของความรู้ใหม่กับความรู้เก่าที่แตกต่างกัน และยังมีภาระหนี้สินที่เกิดจากการประกอบอาชีพและจากการช่วยเหลือบุตรหลาน สิ่งเหล่านี้เป็นปัญหาของผู้สูงอายุ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุจำเป็นต้องตระหนักถึง และให้ความสำคัญทุกภาคส่วน ดังนั้นการสร้างกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนจึงเป็นประเด็นที่สนใจวิจัย เพื่อให้ชุมชนได้เรียนรู้ร่วมกันในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้านอาชีพของชุมชนบ้านหนองขวาง ซึ่งขอให้นิยามคุณภาพชีวิตด้านอาชีพ คือ การที่ผู้สูงอายุได้รับการยอมรับ มีภาคภูมิใจต่ออาชีพ ในการได้ถ่ายทอดแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการได้ลงมือปฏิบัติการด้านอาชีพที่ส่งผลก่อให้เกิดความสุขกาย สุขใจ และสังคม

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสถานการณ์ปัญหาด้านอาชีพของผู้สูงอายุชุมชนบ้านหนองขวาง ตำบลพรสำราญ อำเภอกุเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

2.2 เพื่อศึกษากระบวนการเรียนรู้ด้านอาชีพของผู้สูงอายุ ชุมชนบ้านหนองขวาง ตำบลพรสำราญ อำเภอกุเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

2.3 เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้านอาชีพ ชุมชนบ้านหนองขวาง ตำบลพรสำราญ อำเภอกุเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

3. ขอบเขตการวิจัย

3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา มุ่งเน้นการศึกษาประเด็นสถานการณ์ปัญหาด้านอาชีพผู้สูงอายุ กระบวนการเรียนรู้ด้านอาชีพของผู้สูงอายุ และการสร้างกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้านอาชีพ ชุมชนบ้านหนองขวาง ตำบลพรสำราญ อำเภอกุเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

3.2 ขอบเขตด้านพื้นที่ ชุมชนบ้านหนองขวาง ตำบลพรสำราญ อำเภอกุเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

3.3 ขอบเขตกลุ่มเป้าหมายที่เป็นแหล่งข้อมูลในการวิจัย เป็นกลุ่มเป้าหมายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับประเด็นวิจัยแยกเป็น

กลุ่มเป้าหมายเชิงปริมาณ คือ ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปที่ได้จากการสุ่มด้วยวิธีประมาณของบุญชม ศรีสะอาด [3] ประชากรมีทั้งหมดเป็นหลักร้อย ใช้กลุ่มตัวอย่าง 19% ของจำนวนผู้สูงอายุทั้งหมด 161 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน และเลือกเจาะจง (Purposive sampling) ผู้สูงอายุที่มีสุขภาพแข็งแรง สามารถทำงานได้และมีความสนใจที่จะร่วมกิจกรรมได้

กลุ่มเป้าหมายเชิงคุณภาพ การสัมภาษณ์เจาะลึก การอภิปรายกลุ่ม (Group discussion) และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ประชากรเป้าหมายได้มาจากการคัดเลือกจากประชากรตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้นำชุมชนทั้งที่เป็นทางการ และผู้นำที่ไม่เป็นทางการ ผู้สูงอายุ หน่วยงานภาครัฐ ที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่ และภาคีความร่วมมือภายนอกพื้นที่ซึ่งทั้งหมดได้มาโดยกำหนดผู้ให้ข้อมูลซึ่งคัดเลือกจากกลุ่มเป้าหมายโดยเจาะจง และเต็มใจให้ข้อมูล

4. วิธีการวิจัย

เป็นการวิจัยเพื่อท้องถิ่น (Community-based Research : CBR) เน้นกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) มีขั้นตอนดำเนินการวิจัย ดังนี้

4.1 การเตรียมทีมวิจัย การสร้างความเข้าใจของนักวิจัยกับชุมชนและประสานผู้เกี่ยวข้องประชุมเพื่อทำความเข้าใจโครงการผ่านผู้นำชุมชน ประชุมทีมวิจัย เพื่อสร้างความเข้าใจและการออกแบบเครื่องมือ ตลอดจนการเตรียมนักวิจัยในชุมชน ผู้ช่วยนักวิจัย ประกอบด้วย นักศึกษาสาขาวิชาการพัฒนาสังคม ประธาน อสม. ตัวแทนผู้สูงอายุ ผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น และการอบรมเพื่อออกแบบเครื่องมือการวิจัยและแตกกรอบการวิจัยของทีมวิจัย เพื่อสร้างเข้าใจต่อกระบวนการทำวิจัยร่วมกัน

การประชุมชี้แจงโครงการต่อชุมชน คณะทีมวิจัยได้ทำการประชุมชี้แจงโครงการวิจัยกับชาวบ้านที่มีผู้สูงอายุ กลุ่มเป้าหมายการวิจัย และผู้นำชุมชน ร่วมประชุม เมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2560 ณ ศาลาประชาคม ชุมชนบ้านหนองขวาง

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.2.1 เก็บข้อมูลสถานการณ์และปัญหาคุณภาพชีวิตด้านอาชีพของผู้สูงอายุชุมชนหนองขวาง ตำบลพรสำราญ อำเภอกุเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยการสำรวจ

ข้อมูลคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ความรู้ด้านอาชีพ วิเคราะห์จากข้อมูลปัญหาสุขภาพของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโดยแบบสัมภาษณ์ และความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน เป็นต้น

4.2.2 การออกแบบกิจกรรมกระบวนการเรียนรู้ จัดทำโดยนำข้อมูลเชิงสถานการณ์และปัญหาคุณภาพชีวิตด้านอาชีพ กระบวนการเรียนรู้ชุมชน มาวิเคราะห์ออกแบบกิจกรรมร่วมกัน โดยการจัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus group)

4.2.3 การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนา คุณภาพชีวิตด้านอาชีพ เมื่อออกแบบกิจกรรมกระบวนการเรียนรู้แล้วนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้สูงอายุที่เลือกอย่างเจาะจง โดยพิจารณาจากเข้าร่วมกระบวนการวิจัยด้วยความสมัครใจ และมีสภาพร่างกายที่แข็งแรงสามารถดำเนินกิจกรรมร่วมกับคนอื่นได้จำนวน 30 คน

4.2.4 การสรุปบทเรียนร่วมกัน ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการว่ามีความรู้สึกอย่างไร เกิดอะไรกับชุมชน เช่น มีการรวมกลุ่มทำกิจกรรม มีการใช้พื้นที่สาธารณะสู่การเรียนรู้ร่วมกันและมีส่วนร่วมของคนหลายวัย เป็นต้น เกิดผลอย่างไร ชีวิตมีความสุขเพิ่มขึ้นหรือไม่อย่างไรเมื่อเข้าร่วมกระบวนการแล้ว

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูล คือการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ตามวัตถุประสงค์การวิจัยในส่วนที่เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ และในส่วนที่เป็นข้อมูลเชิงปริมาณวิเคราะห์ด้วยสถิติ เช่น ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ในส่วนข้อมูลที่เป็นเชิงสถานการณ์ปัญหาของผู้สูงอายุ และในส่วนของการวิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุออกเป็น 5 ระดับ โดยการแปลความหมายค่าเฉลี่ยตามวิธีของเบสท์ (Best, W. John) [4]

ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง คุณภาพชีวิตดีมาก

ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง คุณภาพชีวิตดี

ค่าเฉลี่ย 2.59-3.49 หมายถึง คุณภาพชีวิตปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง คุณภาพชีวิตไม่ดี

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง คุณภาพชีวิตไม่ดีที่สุด

5. ผลการวิจัย

5.1 ข้อมูลเชิงสถานการณ์และปัญหาด้านอาชีพของ ผู้สูงอายุบ้านหนองขวาง ตำบลพรสำราญ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการสำรวจข้อมูลที่ประกอบด้วย สภาพความเป็นอยู่ อาชีพของผู้สูงอายุ

ทัศนคติของผู้สูงอายุ รายได้และหนี้สินของผู้สูงอายุ เพื่อให้เห็นถึงปัญหาด้านคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุของชุมชนบ้านหนองขวางมีจำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 13.98 ของประชากร ปัญหาด้านสุขภาพ พบว่า ผู้สูงอายุมีภาวะความดันโลหิตมากที่สุด มีภาวะติดสังคม ร้อยละ 30.43

ด้านอาชีพและเศรษฐกิจของผู้สูงอายุชุมชนบ้านหนองขวาง พบว่า ผู้สูงอายุมีอาชีพที่พอสร้างรายได้ให้กับผู้สูงอายุที่เป็นหญิงทอผ้า ทอเสื้อ ผู้สูงอายุที่เป็นชาย เช่น จักสาน การทำเกษตรผสมผสาน เป็นต้น ทำให้รายได้ไม่เพียงพอและรายได้บางส่วนได้จากลูกหลานเป็นบางครั้งคราว ส่งผลให้ผู้สูงอายุมีภาระหนี้สิน (ร้อยละ 76.67) ส่วนใหญ่เป็นหนี้เกิดจากการช่วยเหลือลูกหลาน กู้มาทำการเกษตรโดยเฉพาะเป็นหนี้ในระบบ คือ เป็นหนี้ ธกส. ซึ่งมีภาระหนี้สินอยู่ในช่วง 50,000-300,000 บาท ร้อยละ 33.33 และมากกว่า 300,000 บาท ร้อยละ 26.67 ทำให้ผู้สูงอายุมีความต้องการด้านอาชีพเพื่อจะสามารถสร้างรายได้ให้ตนเองได้และมีกิจกรรมด้านอาชีพที่เหมาะสมโดยอาศัยศักยภาพความรู้เดิมที่ผู้สูงอายุมีไม่ว่าจะเป็นทอผ้า จักสาน การเกษตร เป็นต้น นอกจากปัญหานี้สินรายได้ไม่เพียงพอแล้ว ส่วนปัญหาสุขภาพได้วิเคราะห์จากข้อมูลของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ซึ่งผู้สูงอายุที่ขึ้นทะเบียนกับโรงพยาบาล จำนวน 161 คน ส่วนใหญ่มีสุขภาพแข็งแรง (ร้อยละ 50.87) และมีการเจ็บป่วย (ร้อยละ 45.34) เป็นสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันสะท้อนให้เห็นปัญหาสุขภาพของผู้สูงอายุชุมชน ดังตารางที่ 1 ตารางที่ 1 ปัญหาสุขภาพผู้สูงอายุ

ปัญหาสุขภาพ	จำนวน	ร้อยละ
ความดันโลหิตสูง	39	22.54
เบาหวาน	23	13.29
มะเร็ง	3	1.73
ปอดเรื้อรัง	3	1.73
วัณโรค	3	1.73
หลอดเลือดในสมอง	1	0.58
โรคหัวใจ	1	0.58
พิการ/ทุพพลภาพ	12	6.94
สุขภาพแข็งแรง	88	50.87
รวม	173	100.00

หมายเหตุ ผู้สูงอายุ 1 คนอาจเป็นโรคมามาก 1 โรค

คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุชุมชนหนองขวาง ผู้วิจัยได้สำรวจข้อมูลจากคุณภาพชีวิต 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจ ของผู้สูงอายุ กลุ่มเป้าหมาย พบว่า คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของชุมชนหนองขวางอยู่ในระดับดี และมีคุณภาพชีวิตด้านร่างกายมีคะแนนสูงที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.96) ซึ่งอาจเป็นเพราะกลุ่มเป้าหมายผู้สูงอายุที่ร่วมโครงการ 30 คน เป็นผู้ที่มีสุขภาพดีอยู่แล้วที่เข้าร่วม ด้านสังคม และด้านจิตใจมีคะแนนเท่ากัน (ค่าเฉลี่ย 3.73) และด้านเศรษฐกิจมีคะแนนต่ำสุดสอดคล้องกับภาวะหนี้สินสูง รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

คุณภาพชีวิต	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลความหมาย
ด้านกาย	3.96	0.859	ดี
ด้านใจ	3.73	1.000	ดี
ด้านสังคม	3.73	0.666	ดี
ด้านเศรษฐกิจ	3.36	0.683	ปานกลาง
รวม	3.70	0.802	ดี

บริบทชุมชนบ้านหนองขวาง ตำบลพรสำราญ อำเภอกุเมือง เป็นชุมชนที่อยู่ไม่ห่างไกลจากตัวเมืองบุรีรัมย์ ระยะทางประมาณ 25 กิโลเมตร จึงได้รับอิทธิพลของการขยายตัวของเมือง และมีวิถีการดำเนินชีวิตที่เปลี่ยนไปจากเดิม การไปรับจ้างในตัวเมืองเป็นลูกจ้างบริษัท การทำนาจะเป็นการจ้างแรงงานแทนการทำเอง อาชีพหลักของชาวชุมชนหนองขวางคือการทำนา ผู้สูงอายุจึงไม่ได้ทำงานที่ตนเองมีความรู้เพราะสังคมสมัยใหม่จะทำงานนอกชุมชน ฟังพาคคนอื่นและความรู้นอกชุมมากกว่าในชุมชน อย่างไรก็ตามชุมชนยังยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณีสำคัญของชุมชน เช่น บุญผะเหวด เทศกาลเข้าพรรษา จะเห็นว่าผู้สูงอายุมีกิจกรรมทางสังคมที่อาศัยงานบุญประเพณีทำให้ได้พบปะและร่วมกันทำกิจกรรม เป็นจุดเด่นของชุมชนบ้านหนองขวาง การใช้พื้นที่ทางสังคมทำกิจกรรมไม่ว่าจะเป็นวัด โรงเรียน ยังเป็นพื้นที่ที่เอื้อต่อกิจกรรมของชุมชนส่วนร่วมได้ดีเหมาะในการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยกลไกของความเชื่อและประเพณีท้องถิ่น

5.2 กระบวนการเรียนรู้ชุมชน พบว่า ชุมชนบ้านหนองขวาง ตำบลพรสำราญ อำเภอกุเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ มีกระบวนการเรียนรู้ชุมชน แยกได้ 4 ระดับ ได้แก่ ระดับบุคคล เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากความสนใจของบุคคลและผ่านการฝึกฝนจนมีความเชี่ยวชาญเฉพาะบุคคล ระดับครอบครัว เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่สืบทอดองค์ความรู้จากบุคคลในครอบครัว หรือตระกูลจนเป็นที่ยอมรับของคนในชุมชนว่าตระกูลนั้นเด่นในเรื่องใดหรือมีความสามารถด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นใด เช่น ครอบครัวพ่อเก่าทำมิด มีความสามารถด้านการจักสาน ระดับชุมชน เป็นกระบวนการเรียนรู้ตามวิถีวัฒนธรรมของชุมชนสื่อออกมาในลักษณะของงานบุญ ประเพณี ความเชื่อ และวิถีปฏิบัติของคนชุมชนหนองขวาง เช่น บุญผะเหวด บุญกฐิน การไหว้ปู่ตา เป็นต้น ส่วนในสมัยปัจจุบันมีการเรียนรู้ผ่านเครือข่าย เป็นการเรียนรู้ของชุมชนผ่านกิจกรรมโครงการของเครือข่ายหน่วยงานทางสังคมของชุมชน เช่น โครงการขององค์การบริหารส่วนตำบลพรสำราญ มหาวิทยาลัย โรงพยาบาล ส่งเสริมสุขภาพตำบล พัฒนาชุมชน เกษตรอำเภอ เป็นต้น ทำให้ชาวบ้านได้รับความรู้ใหม่ๆ เข้าสู่ชุมชน

รูปที่ 1 การศึกษาดูงานชุมชนอื่นที่มีบริบททางสังคมที่ใกล้เคียงกัน

5.3 การสร้างกระบวนการเรียนรู้ชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านอาชีพของผู้สูงอายุ พบว่า งานวิจัยนี้ได้สร้างกระบวนการเรียนรู้ชุมชนด้วยการรวมกลุ่มเป้าหมายผ่านกิจกรรมทางศาสนาเนื่องจากเป็นช่วงเทศกาลเข้าพรรษา ด้วยบริบทของชุมชนเคยมีคณะหมอลำที่มีชื่อเสียง ดังนั้นการใช้กิจกรรมเกี่ยวกับการร้องสรภัญญะ

เป็นสื่อกลางเพื่อรวมผู้สูงอายุทำกิจกรรม “กลุ่มอาชีพผู้สูงอายุ” การรับฟังแนวคิดปราชญ์ชาวบ้านจังหวัดบุรีรัมย์ คือ พ่อคำเตื่อง ภาษี ที่ให้ข้อคิดในการดำเนินชีวิตบนพื้นฐานของการพึ่งตนเองและเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้สามารถวิเคราะห์ตนเองออกอย่างมีเหตุผล ผลการศึกษาชุมชนที่มีบริบททางสังคมใกล้เคียงกัน คือ ชุมชนสายยาว เป็นชุมชนที่อยู่ตำบลติดต่อกันแต่มีการรวมกลุ่มที่เข้มแข็ง และหลากหลายอาชีพ สร้างการเรียนรู้ร่วมกันในลักษณะของฐานเรียนรู้ ซึ่งผู้นำและวิทยากรส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุและใช้ทุนทางสังคมของชุมชนเป็นส่วนใหญ่ จนได้รับยกย่องให้เป็นชุมชนต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง และเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวไหมของจังหวัดบุรีรัมย์ ผลจากการเรียนรู้ร่วมกันของกลุ่มเป้าหมายทำให้เกิดการรวมกลุ่มอาชีพผู้สูงอายุเพื่อสร้างอาชีพของผู้สูงอายุ หรือการใช้ความรู้ด้านอาชีพของผู้สูงอายุเพื่อคนอื่นก็ได้ เช่น จักสาน การทำเปลม้าไม้ การเกษตร เป็นต้น และได้ยกระดับความรู้ในระดับปัจเจกให้เป็นฐานเรียนรู้ชุมชนได้ 3 ฐานเรียนรู้ ได้แก่ ฐานเรียนรู้การจักสานที่บ้านของพ่อคำ ทำมิด ฐานเรียนรู้เกษตรประณีต 1 ไร่ บ้านพ่อเสรี และฐานเรียนรู้การทำเกษตรรอบบ้านผู้สูงอายุ บ้านของพ่อทองดี นาเหล็ก การมีฐานเรียนรู้ชุมชนจะทำให้คนในชุมชนมีพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้และยังถ่ายทอดความรู้สู่คนรุ่นหลัง โรงเรียน และชุมชนใกล้เคียงสามารถเข้าศึกษาดูงานได้ หากมีการพัฒนาฐานเรียนรู้ให้มีระบบจัดการที่ดีจะทำให้ชุมชนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาระดับคุณภาพชีวิตของตนให้ดีขึ้น

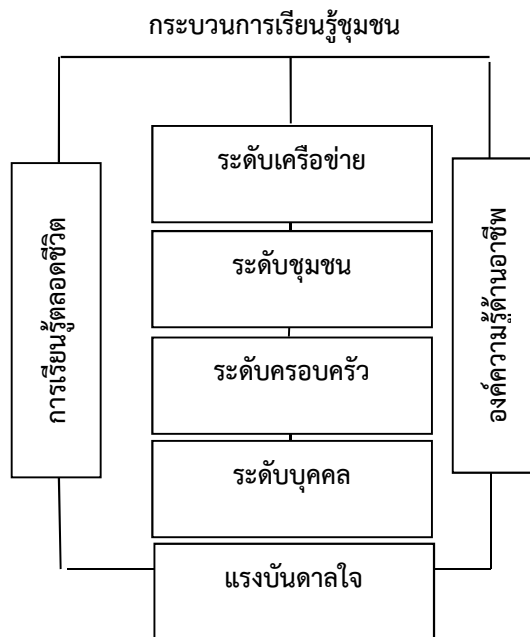

รูปที่ 2 พ่อคำ ผู้สูงอายุสามารถเป็นวิทยากรสอนเยาวชนด้านภูมิปัญญาจักสานให้เยาวชนในชุมชน

นอกจากนี้ได้รวมกลุ่มด้านอาชีพภายใต้ชื่อ “กลุ่มอาชีพผู้สูงอายุชุมชนบ้านหนองขวาง” ร่วมกันออกแบบ โลโก้และแต่งตั้งคณะทำงาน เพื่อพัฒนาต่อยอดงานวิจัยไปสู่การพัฒนากลุ่มอาชีพ ด้วยการประสานกับพัฒนาชุมชนตำบลพรสำราญ และพัฒนาชุมชนอำเภอคูเมือง กระบวนการกลุ่มจะทำให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน เมื่อใดมีการเรียนรู้ในชุมชนจะกลายเป็นพลังชุมชนที่จะนำไปสู่ความเข้มแข็งส่งผลต่อคุณภาพชีวิตดีขึ้นของผู้สูงอายุ ข้อค้นพบการวิจัยสรุปกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุชุมชนบ้านหนองขวางได้

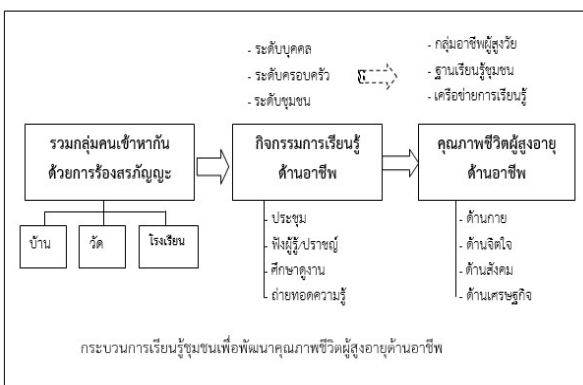

รูปที่ 3 พัฒนาความรู้ครอบครัวให้เป็นฐานเรียนรู้ชุมชน

รูปที่ 4 กระบวนการเรียนรู้ชุมชน

รูปที่ 5 สร้างกระบวนการเรียนรู้ชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้านอาชีพ

6. การอภิปรายผล

6.1 กลไกการสร้างกระบวนการเรียนรู้ชุมชนที่สำคัญ บ้าน วัด โรงเรียน และ อบต. เป็นกลไกที่ก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน โดยเฉพาะเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ชุมชนบ้านหนองขวางได้ใช้พื้นที่ทางสังคมวัดบ้านหนองขวางจัดกิจกรรมเพื่อรวมกลุ่มคนในชุมชนทำกิจกรรมกับผู้สูงอายุ เริ่มแรกได้เลือกการร้องสรภัญญะซึ่งมีผู้สูงอายุสอนร้องสรภัญญะให้กับแม่บ้านและเยาวชนที่ได้รับการสนับสนุนจากเจ้าอาวาสวัดหนองขวาง จากนั้นได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ภูมิปัญญาจากผู้สูงอายุทั้งด้านอาชีพ และด้านอื่นๆ เป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ส่วนโรงเรียนบ้านหนองขวางโดยครูที่สอนวิชาสังคมศึกษานักเรียนมาร่วมเรียนรู้การร้องสรภัญญะ และเรียนรู้ภูมิปัญญาด้านอาชีพ เช่น จักสาน เกษตร ทำเป็ดไม้ไผ่ แปรรูปขมิ้น เป็นต้น ส่วนองค์การบริหารส่วนตำบลพรสำราญได้รับประสานการพัฒนากลุ่มอาชีพ ทุกภาคส่วนร่วมกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ การรวมกลุ่มทำกิจกรรมและทำให้ผู้สูงอายุเห็นคุณค่าในตนเอง ได้ใช้ศักยภาพของตนเองและได้รับการยอมรับ เนื่องจากผู้สูงอายุมีความรู้และภูมิปัญญาอยู่ในตัวสามารถเป็นครูถ่ายทอดความรู้ด้านอาชีพ เป็นการสร้างคุณภาพชีวิตที่ใช้ความรู้และศักยภาพชุมชนทำกิจกรรมร่วมกันจะทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ดังที่สีลาภรณ์ บัวสาย [5] ที่ได้เสนอไว้ว่า การศึกษาจะเป็นประโยชน์ขึ้นได้ต้องมีกลไกไปประสานความสัมพันธ์ในระดับพื้นที่ที่สามารถทำให้เกิดการศึกษาทางเลือก โรงเรียน และชุมชนเชื่อมโยงเข้าหากันสร้างพื้นที่การเรียนรู้ทางเลือก วัด โรงเรียน และประชาคม ได้เรียนรู้ด้านอาชีพสมประโยชน์กันทุกวัย กลายเป็นพลังที่เข้มแข็งจะดำเนินกิจกรรมใดในชุมชนก็สำเร็จเพราะคนในชุมชนมีความสัมพันธ์ที่ดี และหากต้องการขยายผลงานหรือสร้างผลิตภัณฑ์ที่ต้องการได้รับการสนับสนุน อบต. เช่นเดียวกับ สมพันธ์ เตชะอธิก [6] ที่ให้ความสำคัญของ

กลไก หากได้กระตุ้นให้กลไกได้ทำหน้าที่สอดประสานกับส่วนอื่นๆ ของชุมชนจะทำให้คนในชุมชนมีการประสานกันเกิดสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน บ้าน วัด โรงเรียน และองค์กรปกครองท้องถิ่น

6.2 กระบวนการเรียนรู้ชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต เกิดจากการเรียนรู้ในระดับบุคคล เช่น พ่อเรีเรียนรู้จากผู้สร้างแรงบันดาลใจอย่างพ่อคำเตื่อง ภาษี และนำกลับมาทำต่ที่บ้านจัดการพื้นที่ตนเองเพื่อทำเกษตรผสมผสาน การเรียนรู้ในระดับครอบครัว กล่าวคือแต่ละครอบครัวมีความรู้และความชำนาญไม่เหมือนกันและสืบทอดต่อกันมา ระดับชุมชน และระดับเครือข่ายเป็นการเรียนรู้กับชุมชนอื่นเครือข่ายกลุ่มอื่นเพื่อเสริมศักยภาพของกลุ่ม และพัฒนาระดับความรู้ในระดับครอบครัวให้เป็นฐานเรียนรู้ชุมชน เช่น ฐานเรียนรู้เกษตรผสมผสาน ฐานเรียนรู้จักสาน และฐานเรียนเกษตรในบ้านของครอบครัวผู้สูงอายุ ทำให้ชุมชนบ้านหนองขวางสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุอย่างเป็นรูปธรรม คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้านอาชีพของชุมชนบ้านหนองขวาง คือ ความพอใจในการร่วมกิจกรรมที่ทำให้ผู้สูงอายุได้รับการยอมรับ การได้ร่วมกิจกรรมทางสังคมด้านอาชีพ ทั้งการถ่ายทอดและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตลอดชีวิตด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีความเหมาะสมกับทำให้มีความสุขทางกาย ทางใจการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ด้วยความรู้อย่างรอบคอบ และคุณธรรม การเรียนรู้ด้านอาชีพของผู้สูงอายุ ให้ความสำคัญต่อความจำเป็นและเป็นสิ่งที่ใกล้ตัวในความเป็นวิถีชีวิตอยู่แล้วเพราะมีความสำคัญต่อคุณภาพชีวิต เช่น การฟังผู้รู้ที่เป็นผู้สร้างแรงบันดาลใจ การพาผู้สูงอายุไปเรียนรู้ชุมชนอื่น จะทำให้เกิดการตื่นตัวเรียนรู้และปรับตัวเอง สอดคล้องกับชัยฤทธิ์ โพธิสุวรรณ [7] ได้กล่าวถึงการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ไว้ว่า ผู้สูงอายุสนใจเรียนรู้จากประสบการณ์ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้ใหญ่จึงต้องไปเรียนรู้จากสถานที่จริง การวิเคราะห์และศึกษาจากประสบการณ์ ฉะนั้นการใช้ศักยภาพผู้สูงอายุจึงเป็นได้ทั้งบทบาทของผู้ถ่ายทอดความรู้และผู้รับความรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง การตื่นตัวต่อการสร้างกระบวนการเรียนรู้ในชุมชนทำให้ผู้สูงอายุบางคน

เป็นครูสอนสร้งญะ บางคนเป็นครูสอนจักสาน และบางคนสอนเกษตรประณีต เป็นต้น

คุณภาพชีวิตชีวิตผู้สูงอายุ คือการได้รับการยอมรับและเห็นคุณค่าในศักยภาพด้านองค์ความรู้ ภูมิปัญญาด้านอาชีพ ผู้สูงอายุนับเป็นบุคคลที่ได้ผ่านประสบการณ์ชีวิตมามาก มีความรู้ด้านอาชีพมากมาย การใช้ศักยภาพจากผู้สูงอายุด้านการรวมกลุ่มกันร้องสร้งญะ และรวมกลุ่มด้านอาชีพ และทำกิจกรรมที่ให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมใช้พื้นที่ทางศาสนา วัดเป็นพื้นที่เรียนรู้ โดยเจ้าอาวาสวัดหนองขวางให้ใช้ศาลาวัดเป็นพื้นที่ทำกิจกรรมกันทุกวันอาทิตย์ และก่อเกิดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านอาชีพตามมา การทำตะกร้าจากขยะที่เป็นกระป๋อง การจักสาน การร่วมกันทำบ่อยๆ กลายเป็นการเรียนรู้ร่วมกันของคนหลายวัยและเป็นพฤติกรรมที่เด็กเยาวชนก็มีความสนใจและรอคอยวันอาทิตย์เพื่อที่จะได้ร่วมกิจกรรมกับนักวิจัย สิ่งสำคัญการไปร่วมกิจกรรมที่วัดยังได้ใกล้ชิดพระศาสนา รับฟังคำสอน สวดมนต์ไปด้วย ซึ่งผู้สูงอายุแต่ละคนมีความรู้ความสามารถที่หลากหลาย เมื่อผู้สูงอายุได้มีกิจกรรมทำร่วมกันและได้มีบทบาทถ่ายทอดความรู้ที่ตนเองถนัดก็เห็นคุณค่าในตนเอง สอดคล้องกับประเวศ วะสี [8] ที่มองคุณภาพชีวิตเป็นเรื่องของสุขภาวะที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตทั้งหมดมองในมิติที่เป็นองค์รวม ซึ่งในแต่ละมิติกระทบถึงกันและกัน ทั้ง กาย จิตใจ และสังคม เป็นต้น การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุต้องอาศัยการมีส่วนร่วม ของชุมชน ปลูกจิตสำนึกใหม่ (new consciousness) ให้เรียนรู้ แบ่งปันกัน เพื่อสร้างสุขอันลึกซึ้งอย่างประณีต ดังนั้นการสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุจำเป็นอย่างยิ่งที่จะสร้างเสริมด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นสื่อกลางที่ชาวบ้านคุ้นเคยในการเชื่อมประสานคนในชุมชนให้ร่วมกันนำไปสู่ความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนที่จะช่วยเหลือเกื้อกูลกันและเห็นความสำคัญของผู้สูงอายุ และ นพวรรณ คาดพันโน [9] ได้เสนอการส่งเสริมคุณภาพชีวิตแบบมีส่วนร่วมต้องคำนึงถึงหลัก 3 ประการ คือ การสร้างความเข้มแข็งให้กับบุคคล ชุมชน และการประสานงาน ค้นหาทุนทางสังคมเพื่อหาจุดร่วมที่ดีของชุมชนโดยมีคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา เช่นเดียวกับศักดิ์พงศ์ หอมหวล [10] ได้อธิบายถึงคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาท้องถิ่นโดยอธิบายในมิติของนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นว่าเป็นศาสตร์แขนงหนึ่งที่อธิบายเคลื่อนไหวตัวโดยใช้คนเป็น

กลไกสำคัญนั้นอยู่ได้ด้วยการสร้างความสัมพันธ์อย่างลึกซึ้งละเอียดกับสิ่งที่อยู่รอบตัว คือ คน ที่มีการสร้างกฎและใช้กฎเกณฑ์เพื่อให้ตัวเองอยู่ได้ อยู่รอด อยู่ดี นั่นเอง

7. เอกสารอ้างอิง

- [1] สำนักศาลรัฐธรรมนูญ, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550, สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรี, 2550.
- [2] โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพโนนยานาง, ข้อมูลสถิติผู้สูงอายุ, 2559.
- [3] บุญชม ศรีสะอาด, การวิจัยเบื้องต้น, พิมพ์ครั้งที่ 6, สำนักพิมพ์สุริยาสารสน, 2543.
- [4] Best, W. John, Research in Education, 3rd ed. Englewood Cliffs, New Jersey, 1997.
- [5] สีสภรณ์ บัวสาย, พลังท้องถิ่นบทสักระหว่างวิจัยด้านชุมชน, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2547.
- [6] สัมพันธ์ เตชะอธิก และคณะ, พลังชุมชนกับมหาวิทยาลัยความท้าทายและคำตอบของโลกอนาคต, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2553.
- [7] ชัยฤทธิ์ โพธิสุวรรณ, การศึกษาผู้ใหญ่ปรัชญาตะวันตกและการปฏิบัติ, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2544.
- [8] ประเวศ วะสี, พลังขับเคลื่อนการจัดการตนเองบนแผ่นดินไทย, สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน, 2557.
- [9] นพวรรณ คาดพันโน และคณะ, แนวทางการเสริมสร้างสุขภาวะและการควบคุมโรคติดต่อโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน จังหวัดยโสธร, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), 2555.
- [10] ศักดิ์พงศ์ หอมหวล, การศึกษาท้องถิ่นเชิงพหุลักษณะ, โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2557.

การพัฒนาทักษะภาษาญี่ปุ่นเพื่อการท่องเที่ยวของชุมชนไทยเบิ้ง บ้านโคกสูง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

Development of Japanese Communication Skills for Tourism of Thai Beung Ban Khoksalung Community, Phatthananiksom District, Lopburi Province

ชุตินา ฐนธรรมทัศน์ วิเนส จันทะวงษ์ศรี Kanna Imai และ Satoko Otsuka

สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
E-mail: chutimathanu@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาเนื้อหาและบริบทการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนไทยเบิ้งบ้านโคกสูง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี 2) จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นภาษาญี่ปุ่น 3) พัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาญี่ปุ่นในการต้อนรับนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่น โดยใช้สื่อประชาสัมพันธ์ที่จัดทำขึ้น 4) ศึกษาความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมความรู้เพื่อพัฒนาทักษะภาษาญี่ปุ่น งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ คนในชุมชนไทยเบิ้งบ้านโคกสูงที่เกี่ยวข้องกับการต้อนรับนักท่องเที่ยว จำนวน 60 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม และแบบประเมินความพึงพอใจเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาญี่ปุ่น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ผลการวิจัย พบว่า 1) เนื้อหาและบริบทการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการต้อนรับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่จำเป็น ได้แก่ สถานที่ท่องเที่ยวภายในชุมชน อาหารท้องถิ่น วิถีชีวิตไทยเบิ้ง 2) สื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นภาษาญี่ปุ่นที่พัฒนาขึ้น ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย มีความดึงดูดใจ และมีภาพประกอบ 3) ชุมชนไทยเบิ้งบ้านโคกสูงสามารถสื่อสารภาษาญี่ปุ่นเบื้องต้นในการต้อนรับนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นได้ และ 4) ผู้เข้ารับการอบรมการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาญี่ปุ่นมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.69 ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.46

คำสำคัญ: การพัฒนาทักษะภาษาญี่ปุ่น, การท่องเที่ยว, ชุมชนไทยเบิ้ง

Abstract

The objectives of this study were to: 1) study the content and context for cultural tourism of Thai Beung Ban Khok Salung Community, Phatthana Nikhom District, Lop Buri Province 2) develop cultural tourism media for public relations in Japanese 3) develop Japanese communication skills for welcoming Japanese tourists using the media for public relations for cultural tourism and 4) examine the satisfaction of the participants towards the development of Japanese communication skills. The population of this participatory action research was 60 Thai Beung Ban Khok Salung community people responsible for welcoming tourists. The research instruments were focus group discussion report form and satisfaction survey questionnaire about the development of Japanese communication skills. The quantitative data were analysed in terms of mean and standard deviation,

and content analysis was used for analyzing the qualitative data. The findings revealed that 1) the needs for the content of cultural tourism media for public relations were local tourist attractions, food and Thai Beung people's ways of living, 2) the cultural tourism media for public relations developed in the Japanese language were easy to understand, attractive and contained pictures and illustrations, 3) the local people of Thai Beung Ban Khok Salung had basic Japanese communication skills for welcoming Japanese tourists, and 4) the overall satisfaction of the participants towards the development of Japanese communication skills was rated in the highest level with a mean score of 4.69 (S.D. = 0.46).

Keywords: Skill Development, Tourism, Thai Beung Community.

วันที่รับบทความ : 04 ธันวาคม 2562

วันที่แก้ไขบทความ : 24 ธันวาคม 2562

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ : 25 ธันวาคม 2562

1. บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ตั้งใจให้ความสำคัญของการท่องเที่ยวที่มีการบรรจุแผนการท่องเที่ยวไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และมียุทธศาสตร์ที่ชัดเจนในการบริหารจัดการปัจจุบันการท่องเที่ยวจัดเป็นอุตสาหกรรมหนึ่งที่สำคัญในการนำรายได้เข้าสู่ประเทศ เกิดการขยายตัวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวส่งผลในการพัฒนาประเทศในเชิงบวกอย่างเป็นรูปธรรม เช่น เกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพ ทำให้มีการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่นต่าง ๆ ทั่วประเทศรวมทั้งมีการพัฒนาระบบคมนาคมขนส่งระบบสาธารณูปโภคในท้องถิ่นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างคนในท้องถิ่น เพื่อไม่ให้ท้องถิ่นฐานไปที่อื่น เกิดความรักและความภาคภูมิใจต่อการพัฒนา ฐานฐานของตน

การบริหารวิชาการเพื่อท้องถิ่นถือว่าเป็นพันธกิจที่สำคัญของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จังหวัดลพบุรีมีเป้าหมายต้องการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ อันเป็นลักษณะเด่นของจังหวัดจากการเป็นแหล่งอารยธรรมของอาณาจักรโบราณที่ควรค่าแก่การเรียนรู้และสร้างรายได้จากการท่องเที่ยว ด้วยศักยภาพดังกล่าวจึงทำให้นักท่องเที่ยวต่างชาตินิยมมาท่องเที่ยวจังหวัดลพบุรี การจัดการท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมด้วยบริบทของพื้นที่ที่ถูกพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวด้วยฐานทรัพยากรด้านเกษตรที่สามารถรับรองการท่องเที่ยวไปกับบริบทชุมชนวิถีเกษตรกรรมได้แก่ ชุมชนบ้านไทยเป็ง

ตำบลโคกสลุงที่คนในชุมชนรวมตัวอย่างเข้มแข็งในการพัฒนาชุมชนเพื่อการท่องเที่ยว ซึ่งมีทั้งแบบวันเดียวและโฮมสเตย์เต็มรูปแบบ แต่คนในชุมชนยังขาดทักษะการสื่อสารรวมถึงสื่อต่าง ๆ ที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว

จากการศึกษาข้อมูลภาคเอกสาร งานวิจัยและบทความวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพด้านการสื่อสารภาษาต่างประเทศ เพื่อใช้ในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของท้องถิ่นต่าง ๆ รวมถึงงานวิจัยที่มุ่งพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นพบว่า งานวิจัยสนับสนุนให้ชุมชนท้องถิ่นยังคงอนุรักษ์ความโดดเด่นทางวัฒนธรรมของตนเอาไว้และรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และภูมิปัญญาของตนไปพร้อมกับเพิ่มเติมศักยภาพด้านอื่น ๆ เข้าไป อาทิ การนำองค์ความรู้ของท้องถิ่นไปเผยแพร่โดยใช้รูปแบบภาษาที่สอง การเพิ่มทักษะด้านการสื่อสารภาษาที่สองให้แก่เยาวชน ผู้นำเที่ยวในท้องถิ่นให้มีความหลากหลายมากขึ้น เพื่อให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถสร้างรายได้ และปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในโลกปัจจุบัน

อัญชลี อติแพทย์ [1] งานวิจัยเรื่องรูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเองในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อสื่อสารทางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในท้องถิ่น ตำบลท่าคา อำเภอมะนัง จังหวัดสมุทรสงคราม มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจสภาพปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อสื่อสารทางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ดังกล่าว ผลวิจัยพบว่าสภาพปัญหาหลักเกิดจากตัวบุคคล คือผู้ให้บริการและนักท่องเที่ยวที่สามารถเข้าใจกันและกันได้ถูกต้อง

ผู้ให้บริการไม่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้แม้ว่าจะมีการอบรมให้ความรู้มาบ้าง แต่เมื่อไม่ได้นำไปใช้เป็นประจำ ก็ไม่สามารถสื่อสารจนคล่องแคล่วได้ ดังนั้นผู้ให้บริการจึงมีความต้องการพัฒนาศักยภาพภาษาอังกฤษของตน รวมถึงการจัดทำสื่อป้ายสัญลักษณ์เป็นภาษาอังกฤษ จัดทำสื่อสรุปภาพประกอบ มีคำศัพท์ รูปประโยค คำอธิบายที่มีทั้งภาษาอังกฤษและภาษาไทย รวมถึงจัดทำเอกสารแสดงผลิตภัณฑ์เด่นของชุมชนเพื่อเพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้าท้องถิ่นได้อีกด้วย ทั้งนี้ การให้ความรู้จะต้องยืดหยุ่นและสะท้อนวัฒนธรรม ภูมิปัญญา การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชน เพื่อให้ผู้ให้บริการสามารถนำไปใช้ได้จริง

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้รวบรวมข้อมูลจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคภาษาญี่ปุ่นเพื่อการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่น พร้อมกับสร้างองค์ความรู้และพัฒนาทักษะภาษาญี่ปุ่นเพื่อการท่องเที่ยวให้แก่คนในชุมชนในการทำความเข้าใจและสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังชุมชนแห่งนี้

2. วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาเนื้อหาและบริบทการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนไทยเบิ้ง บ้านโคกสูง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

2.2 เพื่อจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นภาษาญี่ปุ่น

2.3 เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาญี่ปุ่นในการต้อนรับนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่น โดยใช้สื่อประชาสัมพันธ์ที่จัดทำขึ้น

2.4 ศึกษาความพึงพอใจของคนในชุมชนที่เข้ารับการอบรม ความรู้เพื่อพัฒนาทักษะภาษาญี่ปุ่น

3. ขอบเขตของงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งเน้นการสร้างองค์ความรู้โดยการรวบรวมข้อมูลจากการสำรวจ เก็บข้อมูลและสัมภาษณ์จากชาวบ้านในชุมชน จากนั้นนำข้อมูลไปสังเคราะห์เพื่อสร้างเป็นองค์ความรู้ที่เหมาะสมกับการเป็นข้อมูลสำหรับการท่องเที่ยวและนำองค์ความรู้ดังกล่าวแปลงเป็นภาษาญี่ปุ่นเพื่อเผยแพร่สู่สากล

3.1 ประชากรในงานวิจัย

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เยาวชน และคนในชุมชนบ้านโคกสูง จำนวน 60 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2.1 สื่อและแผนพับประชาสัมพันธ์

ภาคภาษาไทย และภาคภาษาญี่ปุ่น

3.2.2 การสัมภาษณ์ จากการลง

ภาคสนามสนทนากลุ่มย่อย

3.2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจและ

ประโยชน์ที่ได้รับ

4. วิธีดำเนินงานวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) จากผู้มีส่วนสำคัญในการพัฒนา อันได้แก่ ประชาชนในตำบลโคกสูง กลุ่มเยาวชนในสถานศึกษาของท้องถิ่น และบุคลากรจากสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี โดยขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยทุกขั้นตอนจะได้รับความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยดังนี้

4.1 ข้อมูลจากเอกสารและลงพื้นที่ภาคสนาม

4.1.1 ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร สิ่งพิมพ์ และสื่อเผยแพร่ของชุมชนจากเอกสารสิ่งพิมพ์ ไทยเบิ้ง บ้านโคกสูง เพื่อสัมผัสกับวิถีวัฒนธรรมของไทยเบิ้งที่เรียบง่าย มีชีวิตชีวา และแบ่งปันความสุขร่วมกันเหมือนญาติมิตร มีกำหนดการท่องเที่ยวแบบวันเดียวและแบบพักค้างคืนโฮมสเตย์

4.1.2 ศึกษาภาคสนาม พูดคุย สัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ตัวแทนคนในชุมชน เกี่ยวกับวิถีการดำเนินชีวิต วัฒนธรรมประเพณี สถานที่ท่องเที่ยวของชุมชน โดยการค้นหาจากแหล่งภูมิปัญญาปัจจุบัน ได้แก่ การทอผ้า การทำของเล่นจากใบลาน การทอเสื่อและจักสาน เป็นต้น

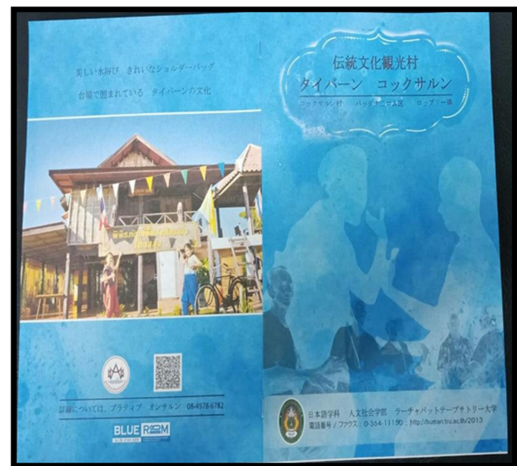
4.1.3 สรุปและประมวลผลข้อมูล ปรับรูปแบบแผนการท่องเที่ยว และแผนพับประชาสัมพันธ์ให้เข้าใจ และเป็นที่น่าสนใจของนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่น

4.1.4 นำผลการจัดทำแผนพับประชาสัมพันธ์ และแผนการท่องเที่ยว มาทดลองใช้แก่นักท่องเที่ยว ที่มาสำรวจและดูงานชุมชน

4.1.5 นำข้อมูลจากแผ่นพับและแผนการท่องเที่ยวมาเรียบเรียงเป็นภาษาญี่ปุ่น แล้วถ่ายทอดโดยการจัดอบรมความรู้ภาษาญี่ปุ่นเพื่อการท่องเที่ยวให้แก่คนในชุมชน

รูปที่ 1 แผนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

รูปที่ 2 สื่อแผ่นพับประชาสัมพันธ์

4.2 สร้างองค์ความรู้และพัฒนาทักษะภาษาญี่ปุ่นแก่คนในชุมชน

4.2.1 อบรมความรู้และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทย-ญี่ปุ่น เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจในวัฒนธรรมไทย-ญี่ปุ่นที่มีความเหมือนและแตกต่างกันเพื่อเพิ่มความน่าสนใจและต้องการเรียนรู้วัฒนธรรมความเป็นญี่ปุ่น

4.2.2 อบรมความรู้ภาษาญี่ปุ่นเพื่อการท่องเที่ยว จัดขึ้นเพื่อให้คนในชุมชนได้เรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นผ่านทางวัฒนธรรมโดยนำคำศัพท์ รูปประโยค สำนวนจากคำในแผ่นพับประชาสัมพันธ์ที่จัดทำไปแล้วนั้น มาทดลองใช้ออกเสียง อธิบายอย่างง่าย ๆ จากสิ่งที่มีอยู่หรือต้องการอธิบายให้เกิดความเข้าใจจากคนในชุมชนจากนั้นเข้าสูการเรียนภาษาญี่ปุ่น เบื้องต้น ได้แก่ คำทักทายการแนะนำตนเองและอธิบายถึงผลิตภัณฑ์ ภูมิปัญญาตลอดจนสถานที่ท่องเที่ยวของชุมชนได้

ตารางที่ 1 ผลการประเมินความรู้ความเข้าใจ ความพึงพอใจและการนำความรู้ไปใช้ของผู้เข้าร่วมกิจกรรม

รายการ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความเห็น
1. ความพึงพอใจต่อวิทยากรในเรื่องความเป็นมืออาชีพในการให้บริการ เช่น การให้ตอบคำถาม/แนะนำ/อธิบาย	4.66	0.48	มากที่สุด
2. ความพึงพอใจต่อกระบวนการที่หน่วยงานได้จัดโครงการ เช่น การประชาสัมพันธ์โครงการ สถานที่คุณภาพเนื้อหา ระยะเวลา ขั้นตอน ดำเนินงานสภาพแวดล้อม และสิ่งอำนวยความสะดวก	4.54	0.52	มากที่สุด

ตารางที่ 1 ผลการประเมินความรู้ความเข้าใจ ความพึงพอใจและการนำความรู้ไปใช้ของผู้เข้าร่วมกิจกรรม (ต่อ)

รายการ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความเห็น
4. โครงการที่จัดได้รับความรู้และเกิดความเข้าใจในวิชาชีพที่ได้รับจากการบริการ	4.75	0.42	มากที่สุด
5. ความพึงพอใจในภาพรวมและประโยชน์ของโครงการ	4.78	0.46	มากที่สุด
รวม	4.69	0.46	มากที่สุด
คิดเป็นร้อยละ	93.80		

จากตาราง พบว่า ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจในความรู้อย่างดี โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.69) และเมื่อพิจารณาเป็นรายการ อันดับแรกในเรื่องความพึงพอใจในภาพรวมและประโยชน์ของโครงการ (เฉลี่ย 4.78) รองลงมาเรื่องสามารถนำสิ่งที่ได้รับจากโครงการนำไปใช้ประโยชน์และ/หรือประยุกต์ใช้ได้และ/หรือถ่ายทอดความรู้ได้และมีความเห็นว่าโครงการที่จัดได้รับความรู้และเกิดความเข้าใจในวิชาชีพที่ได้รับจากการบริการ (เฉลี่ย 4.75) และคิดเป็นร้อยละของผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจในความรู้อย่างดี ร้อยละ 93.80

5. สรุปผลการวิจัย

5.1 จากการศึกษาเนื้อหาและบริบทการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนไทยเบิ้ง บ้านโคกสูง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี สัมผัสได้ถึงวิถีวัฒนธรรมของชุมชนไทยเบิ้งที่เรียบง่าย มีชีวิตชีวา และแบ่งปันความสุขร่วมกัน เหมือนญาติมิตร มีแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมและผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ควรค่าแก่การศึกษาเรียนรู้และน่าสนใจ โดยมีกำหนดการท่องเที่ยวแบบวันเดียวและแบบพักค้างคืนโฮมสเตย์

5.2 ได้สื่อสารประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคภาษาญี่ปุ่น เพื่อนำข้อมูลเกี่ยวกับวิถีการดำเนินชีวิต วัฒนธรรมประเพณี แหล่งภูมิปัญญา ได้แก่ การทอผ้าของเล่นจากใบลาน การทอเสื่อ และจักสาน เป็นต้น ตลอดจนสถานที่ท่องเที่ยวของชุมชนที่นำมาปรับรูปแบบการนำเสนอให้เข้าใจง่าย น่าสนใจมากขึ้น

5.3 คนในชุมชนไทยเบิ้งได้รับการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาญี่ปุ่น และสามารถสื่อสารภาษาญี่ปุ่นเบื้องต้นในการต้อนรับนักท่องเที่ยวญี่ปุ่นได้ โดยการอบรมให้ความรู้ภาษาญี่ปุ่นผ่านทางวัฒนธรรมไทยญี่ปุ่นที่มีความเหมือนและความแตกต่างกันมาปรับใช้ให้เกิด

ความเข้าใจและต้องการนำเสนอเรื่องราวทางวัฒนธรรมโดยใช้คำศัพท์ และรูปประโยคที่คนในชุมชนมีพื้นฐานความเข้าใจในเรื่องราวของตน แล้วนำมาอธิบายบอกเล่าอย่างง่าย ๆ ให้เป็นที่น่าสนใจ

5.4 คนในชุมชนไทยเบิ้งที่ได้รับการอบรมความรู้เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาญี่ปุ่น มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.69 (SD. = 0.46) แสดงถึงความพึงพอใจอย่างมาก และต้องการศึกษาภาษาเพื่อการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่น

6. อภิปรายผล

จากการพัฒนาทักษะภาษาญี่ปุ่น เพื่อการท่องเที่ยวของชุมชนไทยเบิ้ง บ้านโคกสูง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี เป็นการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนไทยเบิ้งเป็นภาษาญี่ปุ่นในรูปแบบที่เข้าใจง่ายและอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่น

ส่วนผลของการอบรมความรู้ภาษาและวัฒนธรรมญี่ปุ่น จากผู้ได้รับการอบรม ได้แก่ คนในชุมชนมีความพึงพอใจอย่างมากและต้องการศึกษาภาษา เพื่อการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่น สอดคล้องกับงานวิจัย วาริชย์ มัธยมบุรุษ [2] งานวิจัยเรื่องการตลาดการท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นที่เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ นิยมท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ซึ่งพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวจะนิยมเลือกการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ รองลงมาคือการท่องเที่ยวแบบผจญภัย และการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ งานวิจัยนี้ระบุว่าการส่งเสริมการตลาดด้านการท่องเที่ยว นั้นผู้ประกอบการจะต้องทำการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น แผ่นพับ โปสเตอร์ สื่อวิดีโอที่มีทั้งภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาญี่ปุ่น ด้วยจะช่วยกระตุ้นให้

นักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นสนใจในการบริการสินค้า การท่องเที่ยวมากขึ้น

จากตัวอย่างงานวิจัยข้างต้น จะพบว่า การเพิ่มศักยภาพให้สามารถแข่งขันในตลาดอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว นับว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ท้องถิ่น ชุมชน มีอัตลักษณ์ เอกลักษณ์ของตน บุคลากรในชุมชนร่วมกันสืบทอดและพัฒนาให้คงอยู่ ขึ้นต่อไปจึงควรส่งเสริมการเพิ่มศักยภาพให้ทรัพยากรมนุษย์ในชุมชนมีความเข้มแข็งและความสามารถที่หลากหลายมากขึ้น ดังนั้นการเพิ่มช่องทางการสื่อสารด้านภาษาจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่ง เพราะถือเป็นการลงทุนที่เกิดผล ระยะยาว สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวต่างชาติได้เป็นอย่างดี สร้างรายได้เข้าสู่ผู้ประกอบการท่องเที่ยวและผู้นำขายสินค้าพื้นเมืองในชุมชนได้อีกด้วย ด้วยเหตุนี้งานวิจัยเรื่องนี้จึงเป็นการส่งเสริมการเพิ่มศักยภาพให้คนในชุมชนมีความสามารถทางการสื่อสารภาษาญี่ปุ่นด้วยสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อรองรับและเตรียมความพร้อมกับการเข้ามาของนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่น

- [2] วาริชต์ มัธยมบุรุษ, “การตลาดการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นที่พำนักระยะยาว ในจังหวัดเชียงใหม่,” วารสารการบริการและการท่องเที่ยวไทย, ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2556.

7. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการรวมตัวอย่างเข้มแข็งของคนในชุมชนไทยเบ็งบ้านโคกสูงประกอบด้วยวิถีชีวิต และภูมิปัญญาไทยเบ็งบถือว่าเป็นทรัพยากรสำคัญ ในการส่งเสริมให้กิจกรรมการเรียนรู้ และพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของบ้านโคกสูง ชุมชนบ้านโคกสูงมีองค์ความรู้การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์นำไปต่อยอดในการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวให้เป็นสากลอันจะนำมาปรับหรือออกแบบผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่สนใจแก่นักท่องเที่ยว สร้างรายได้ให้แก่ชุมชนเพิ่มมากขึ้น

ดังนั้นควรมีการสร้างกลุ่มเยาวชนผู้นำเที่ยวท้องถิ่นเพื่อเป็นกำลังในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนให้แพร่หลายต่อไป

8. เอกสารอ้างอิง

- [1] อัญชลี อติแพทย์, รูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเองในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางการท่องเที่ยวอนุรักษ์ในท้องถิ่น ตำบลท่าคา อำเภอมะปาวะ จังหวัดสมุทรสงคราม. รายงานการศึกษาค้นคว้า มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 2553.

เศรษฐกิจการเมืองระหว่างประเทศว่าด้วยเรื่องกองทุนความมั่งคั่งแห่งชาติ

The International Political Economy of Sovereign Wealth Funds

ธิตี สุวรรณทัต

สาขาวิชาสหวิทยาการ วิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Email: suwannathat@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความเรื่อง เศรษฐกิจการเมืองระหว่างประเทศว่าด้วยเรื่องกองทุนความมั่งคั่งแห่งชาติ มีวัตถุประสงค์ คือ (1) เพื่อศึกษาพัฒนาการกองทุนความมั่งคั่งแห่งชาติในระบบเศรษฐกิจการเมืองระหว่างประเทศ และ (2) เพื่อศึกษาว่าพัฒนาการดังกล่าวส่งผลกระทบต่อภูมิรัฐศาสตร์-เศรษฐศาสตร์โลกอย่างไร ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลด้านงานวิจัยเชิงเอกสาร เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่จากการศึกษาพบว่า บทบาทของกองทุนความมั่งคั่งแห่งชาติ (Sovereign Wealth Funds: SWFs) ในเศรษฐกิจการเมืองระหว่างประเทศกำลังได้รับความสนใจอย่างมาก โดยเฉพาะจากการที่กองทุนเหล่านี้ได้เข้าไปร่วมลงทุนในธนาคารและสถาบันการเงินต่าง ๆ ที่ประสบปัญหาจากวิกฤตซับไพรม์ (Subprime) เช่น การเข้าไปซื้อหุ้นประมาณ 10% มูลค่ากว่า 4,400 ล้านดอลลาร์ ในบริษัทเมอร์ริล ลินช์ (Merrill Lynch) โดยกองทุนเทมาเส็ก (Temasek) ของประเทศสิงคโปร์ การเข้าไปถือหุ้นประมาณ 10% มูลค่าประมาณ 5,000 ล้านดอลลาร์ ในบริษัทมอร์แกน แสตนเลย์ (Morgan Stanley) โดยบริษัทเพื่อการลงทุนของรัฐบาลจีน (China Investment Corporation – CIC) หรือ การเข้าไปลงทุนในซีที กรุ๊ป (Citigroup) ด้วยจำนวนเงินประมาณ 7,500 ล้านดอลลาร์โดยองค์การเพื่อการลงทุนอาบูดาบี (Abu Dhabi Investment Authority) ของประเทศสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ การเข้ามาซื้อหุ้นเพิ่มทุนในสถาบันการเงินต่าง ๆ เหล่านี้ ทำให้กองทุนความมั่งคั่งแห่งชาติกลายเป็นผู้มีบทบาทและอิทธิพลต่อตลาดทุนและตลาดเงินโลกเป็นอย่างมาก ในขณะที่อีกด้านหนึ่ง บทบาทกองทุนเหล่านี้โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศเอเชียและกลุ่มประเทศในตะวันออกกลางที่ได้ขยายการลงทุนในกิจการที่มีความสำคัญด้านยุทธศาสตร์ของประเทศสหรัฐอเมริกาและกลุ่มประเทศยุโรป เช่น กิจการน้ำมัน โทรมานาคม ท่าเรือ สนามบิน หรือโครงการสาธารณูปโภคต่าง ๆ ก็ทำให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์และความหวาดระแวงที่มีต่อกองทุนความมั่งคั่งแห่งชาตินี้ว่าอาจถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือทางการเมืองระหว่างประเทศได้ ความเคลื่อนไหวของ SWFs ได้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อระบบทุนนิยมโลกเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของเศรษฐกิจการเมืองระหว่างประเทศ เพราะบรรษัทข้ามชาติต่างๆซึ่งมีลักษณะเป็นทุนนิยมโดยเอกชน (Private Capitalism) และมีบทบาทเป็นอย่างสูงในฐานะตัวขับเคลื่อนระบบทุนนิยมโลกมาโดยตลอด โดยเฉพาะในช่วงตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่สองเป็นต้นมานั้น กำลังถูกท้าทายจาก SWFs ของประเทศต่างๆ ซึ่งมีลักษณะเป็นทุนนิยมโดยรัฐ (State Capitalism) ที่กำลังมีขนาดใหญ่ขึ้น ๆ

คำสำคัญ: เศรษฐกิจการเมืองระหว่างประเทศ, กองทุนความมั่งคั่งแห่งชาติ, ทุนนิยมโดยรัฐ

Abstract

The study of “The International Political Economy of Sovereign Wealth Funds” aims to examine the evolution of Sovereign Wealth Fund in the international political economy system and its consequence to the geo-politics and geo-economics. This study is conducted by qualitative method by employing documentary research to explore a new knowledge. The study found that the emergence of

Sovereign Wealth Funds (SWFs) has been becoming increasingly important in the world capitalism, particularly, when SWFs have used their tremendous wealth to invest and give support some of financial institutions and investment banking. The actions come as other kinds of acquirers have been sidelined by the subprime crisis. The Wall Streets' best-known firms such as Merrill Lynch, Morgan Stanley and Citigroup became the latest to get the sovereign-wealth treatment, picking up a further \$ 4.4 billion, 5 billion and 7.5 billion respectively, by the Temasek of Singapore, China Investment Corporation and Abu Dhabi Investment Authority of the United Arab Emirates, much of them from the governments in Asia and the Middle East. In the one hand, in principle everyone welcomes foreign investment, but on the other hand when the money belongs to other governments, people, especially politicians, are not always so sure. American's Congress has uttered barely a success as Wall Streets' big firms have taken foreign cash. But when credit was loosed it was alarmed at the state-backed acquisition of oil companies, telecommunications, airports, ports and infrastructure projects. The role of SWFs has made a change to the international political economy, particularly, in the capital globalization, international monetary and financial system. After the World War II, the trans-national corporations have driven the world capitalism, those firms characterized as the private capitalism. Today, the capitalism system that has been forcing by the private capitalism is challenged by the SWFs, the government-owned investment funds, which is becoming greater influence in the global capital market.

Keywords: International Political Economy, Sovereign Wealth Fund, State Capitalism

วันที่รับบทความ : 23 มีนาคม 2562

วันที่แก้ไขบทความ : 22 พฤษภาคม 2562

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ : 24 พฤษภาคม 2562

1.บทนำ

วันที่ 17 และ 18 มีนาคม 2009 ณ ห้องปฏิบัติการการวิเคราะห์สงคราม มหาวิทยาลัยจอห์นฮอปกินส์ (John Hopkin University) กระทรวงกลาโหมสหรัฐอเมริกา (The Pentagon) ได้เชิญบุคคลกลุ่มหนึ่งประกอบด้วย ผู้จัดการเฮดจ์ฟันด์ (Hedge Fund) วาณิชธนการจากธนาคารเพื่อการลงทุนระหว่างประเทศ (Investment Bank) นักวิชาการด้านต่าง ๆ เช่น Steven Halliwell ผู้จัดการเฮดจ์ฟันด์ ชื่อ River Capital Management, ผู้บริหาร USB Investment Bank, Paul Bracken ศาสตราจารย์ด้านการเมืองและความมั่นคงระหว่างประเทศ มหาวิทยาลัยเยล เป็นต้น เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการกับนายทหารของเพนตากอน ในการจำลองสถานการณ์ภัยพิบัติทางเศรษฐกิจที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตกับประเทศสหรัฐ ฯ จากการทำสงครามเศรษฐกิจ (Economic Warfare) กับตัวแสดงอื่น ๆ ทั้งที่เป็นรัฐ (State Actors) และไม่ใช่รัฐ (Non-State Actors) อันจะมีผลร้ายต่อระบบเศรษฐกิจของสหรัฐ ฯ

การประชุมเชิงปฏิบัติการครั้งนี้มีการจำลองสถานการณ์ เช่น เหตุการณ์ล่มสลายของตลาดหุ้นนิวยอร์ก การล่มสลายของเกาหลีเหนือ การบิดเบือนราคาก๊าซธรรมชาติของรัสเซีย ความแตกหักระหว่างจีนกับไต้หวัน หรือการขยายพันธบัตรรัฐบาลสหรัฐอเมริกา [1] โดยเฉพาะจากเงินประเทศผู้ซื้อตราสารหนี้ (Government Bond) รายใหญ่หรือรัสเซีย คู่แข่งทางด้านการเมือง [2] (ปัจจุบันยอดหนี้สาธารณะ (Public Debt) ของรัฐบาลสหรัฐอเมริกา ณ เดือนธันวาคม 2018 มีประมาณ 21.85 ล้านล้านดอลลาร์ โดยเงินถือครองพันธบัตร รัฐบาลสหรัฐอเมริกา อยู่ประมาณ 1.17 ล้านล้านดอลลาร์ ขณะที่รัสเซียถืออยู่ 4.87 หมื่นล้านดอลลาร์ ตัวเลขหนี้สาธารณะของสหรัฐแบบ real time สามารถดูได้ที่ www.usdebtclock.org)

ในแต่ละสถานการณ์จำลองจะประกอบไปด้วยตัวแสดงห้าทีม คือ ทีมสหรัฐอเมริกา รัสเซีย จีน และประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงและประเทศอื่น ๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อดูว่าแต่ละทีมจะมีปฏิริยาการกระทำ

และตัดสินใจอย่างไรต่อสถานการณ์ต่าง ๆ หากเกิดสงครามเศรษฐกิจที่อาจส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนดุลอำนาจด้านเศรษฐกิจและการเมืองระหว่างประเทศ และในทุกสถานการณ์จำลองดังกล่าว ตัวแสดงตัวหนึ่ง (actor/agent) ซึ่งมีบทบาทสำคัญที่แต่ละทีมใช้เป็นเครื่องมือในการทำสงครามเศรษฐกิจระหว่างกันก็คือ กองทุนความมั่งคั่งแห่งชาติ (Sovereign Wealth Fund) หรือ SWF ของรัฐบาลประเทศต่าง ๆ ที่ถูกสร้างขึ้นมาเป็นอาวุธทางเศรษฐกิจและการเมืองเพื่อรักษาผลประโยชน์แห่งชาติของตน

กองทุนความมั่งคั่งแห่งชาติ หมายถึง กองทุนเพื่อการลงทุนของรัฐบาลที่ถูกตั้งขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่บริหารจัดการทุนสำรองระหว่างประเทศ (Foreign Exchange Reserve) ที่ถูกสะสมไว้เป็นจำนวนมากจนเกินความจำเป็น ดังนั้น ในหลาย ๆ ประเทศจึงมีการแก้ไขปัญหาด้วยการจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะ (government vehicle) เพื่อนำเงินทุนสำรองเงินตราต่างประเทศดังกล่าวบางส่วนไปลงทุนแสวงหากำไรในรูปแบบอื่น ๆ

ในปัจจุบันการเติบโตอย่างรวดเร็วของกองทุนความมั่งคั่งแห่งชาติของประเทศที่สะสมทุนสำรองส่วนเกิน (Excess Foreign Reserve) เป็นจำนวนมากศาลกำลังได้รับความสนใจอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นบทบาทของ SWFs ในกลุ่มประเทศตะวันออกกลางซึ่งร่ำรวยหรือมีเงินทุนสำรองส่วนเกินขึ้นมากจากการค้าสินค้าโภคภัณฑ์ เช่น น้ำมัน แร่ธาตุและทรัพยากรธรรมชาติ ดังเช่น Abu Dhabi Investment Authority (ADIA) ของประเทศสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์, Kuwait Investment Authority (KIA) ของประเทศคูเวต, Saudi Holdings ของประเทศซาอุดีอาระเบีย หรือ SWFs ที่เกิดขึ้นมาจากประเทศที่มีทุนสำรองเงินตราต่างประเทศส่วนเกินเป็นจำนวนมากจากรายได้การส่งออกอันทำให้บัญชีดุลสะพัดและบัญชีดุลการค้าเกินดุลเป็นจำนวนมาก เช่น กองทุนเทมาเส็ก (Temasek) และ The Government of Singapore Investment Corporation (GIC) ของประเทศสิงคโปร์ หรือ The China Investment Corporation (CIC) ของประเทศจีนซึ่งกำลังเป็นที่ถูกจับตามากในขณะนี้เพราะผลจากการที่ประเทศจีนมีทุนสำรองเงินตราต่างประเทศ มากเป็นอันดับหนึ่งของโลกในเวลานี้ โดยมีถึงประมาณ 3,073,000 ล้านดอลลาร์ ในสิ้นเดือนธันวาคมปี 2018 [3] โดยเหตุผลสำคัญ 3 ประการที่

ทำให้ SWFs กำลังเป็นตัวละครที่สำคัญในระบบเศรษฐกิจการเมืองโลกก็คือ

ประการแรก จำนวนและขนาดของกองทุนความมั่งคั่งแห่งชาติเหล่านี้ที่นับวันจะมีขนาดใหญ่ขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งในปัจจุบันข้อมูลจากสถาบันกองทุนความมั่งคั่งแห่งชาติ (Sovereign Wealth Fund Institute) ระบุว่าในเดือนพฤศจิกายน 2018 กองทุนดังกล่าวเหล่านี้มีมูลค่าทรัพย์สินรวมกันทั้งหมดถึง 8.1 ล้านล้านดอลลาร์ และในปัจจุบันมี SWFs กว่า 80 กองทุนในกว่า 50 ประเทศทั่วโลก [4]

ประการที่สอง การบริหารจัดการและรูปแบบการลงทุนของกองทุนเหล่านี้ไม่ได้เล่นหรือเป็นไปตามตามระบบระเบียบ กฎเกณฑ์ของตลาดทุนนิยมเสรี นั่นคือการสร้างกำไรให้แก่ผู้มาถือหน่วยลงทุนซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะเป็นปัจเจกบุคคลในระยะสั้นและกลาง แต่ SWFs นี้เกิดขึ้นมาจากการแก้ไขปัญหาการมีเงินทุนสำรองเงินตราต่างประเทศส่วนเกิน ดังนั้นจึงมีการแยกเงินทุนสำรองส่วนเกินนี้ไปบริหารจัดการ โดยหน่วยงานหรือองค์การภาครัฐซึ่งมักลงทุนโดยมองประโยชน์ของชาติในระยะยาว

ประการที่สาม กลยุทธ์ พฤติกรรมและลักษณะในการลงทุนของกองทุนเหล่านี้ที่ออกไปลงทุนในกิจการสำคัญ ๆ ทั่วโลก เช่น การลงทุนในด้านพลังงาน การผลิตกระแสไฟฟ้า การทำเหมืองแร่ อุตสาหกรรมปิโตรเคมี อุตสาหกรรมเหล็ก การผลิตอาวุธ เครื่องจักร การบริหารท่าเรือและเทคโนโลยีคมนาคม เป็นต้น

การเกิดขึ้นของ SWFs นับเป็นปรากฏการณ์ที่น่าสนใจในเวทีเศรษฐกิจการเมืองระหว่างประเทศ โดยเฉพาะนับตั้งแต่ปี 2000 เป็นต้นมาที่ SWFs ถูกสร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างปฏิสัมพันธ์เชิงอำนาจในระบบเศรษฐกิจโลก ด้วยพฤติกรรมการลงทุนในแหล่งที่มาทางอำนาจเชิงโครงสร้าง (Structural Power) ในระบบเศรษฐกิจโลก ทั้งทางด้านการเงิน การผลิตความรู้และเทคโนโลยี พลังงานและโครงสร้างพื้นฐาน ด้วยบทบาทดังกล่าวของ SWFs นอกจากจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อดุลอำนาจทางเศรษฐกิจการเมืองระหว่างประเทศและสถานการณ์ทางภูมิรัฐศาสตร์และเศรษฐกิจศาสตร์ของโลกแล้ว ยังจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเส้นทางพัฒนาการของระบบทุนนิยมโลกในช่วงต้นศตวรรษที่ 21 อีกด้วย กล่าวคือ ทิศทาง

เศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ จะเปลี่ยนแนวทางจากเศรษฐกิจแบบทุนนิยมที่มีภาคเอกชนเป็นตัวนำ (Private-led Capitalism) หันไปสู่แนวทางทุนนิยมโดยรัฐ (State-led Capitalism) มากยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์งานวิจัย

2.1 ศึกษาพัฒนาการกองทุนความมั่งคั่งแห่งชาติในระบบเศรษฐกิจการเมืองระหว่างประเทศ

2.2 เพื่อศึกษาว่าพัฒนาการดังกล่าวข้างต้นส่งผลกระทบต่อภูมิรัฐศาสตร์-เศรษฐศาสตร์โลกอย่างไร

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

งานศึกษาเรื่อง เศรษฐกิจการเมืองระหว่างประเทศว่าด้วยเรื่องกองทุนความมั่งคั่งแห่งชาติ ได้ศึกษาถึงพัฒนาการ SWFs ในระบบเศรษฐกิจการเมืองระหว่างประเทศและผลกระทบที่มีต่อภูมิรัฐศาสตร์และเศรษฐกิจโลก ดังนั้นจึงได้ใช้กรอบคิดทางด้านเศรษฐศาสตร์การเมืองระหว่างประเทศในการวิเคราะห์

การศึกษาประเด็นทางเศรษฐศาสตร์การเมืองในระดับระหว่างประเทศจำเป็นต้องอ้างอิงที่จะต้องมุมมองทางวิชาการจากทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์การเมืองระหว่างประเทศ เนื่องจากปรากฏการณ์ในระดับดังกล่าวไม่สามารถอธิบายได้ด้วยแนวคิดเพียงเฉพาะด้านได้ ไม่ว่าจะเป็น เศรษฐศาสตร์ การเมือง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศหรือสังคมวิทยา แต่การศึกษาทางเศรษฐศาสตร์การเมืองระหว่างประเทศนี้จะศึกษา วิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแสดงในปรากฏการณ์ที่ต้องการศึกษาที่เกิดขึ้นในหลายมิติทั้งระดับปัจเจกบุคคล รัฐและระบบระหว่างประเทศ

เศรษฐกิจการเมืองระหว่างประเทศ เป็นแนวคิดที่ใช้วิเคราะห์ข้อถกเถียงเรื่องปฏิสัมพันธ์และการดำรงอยู่แบบคู่ขนานอย่างเป็นพลวัตระหว่างรัฐกับตลาด (State vs Market) ในโลกสมัยใหม่ ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐและตลาดเป็นระบบความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนในโครงสร้างของสังคม โดยทั่วไปแล้ว สถานะคู่ขนานของรัฐ (การเมือง) กับ ตลาด (เศรษฐศาสตร์) มิได้ขัดแย้งกันเสมอไป แต่มีความทับซ้อนกันหลายระดับและหลายมิติ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมืองและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ปฏิสัมพันธ์ระหว่าง รัฐ กับ ตลาดจึงมีลักษณะเป็นพลวัตที่สามารถเปลี่ยนแปลงไปได้ตลอดเวลา รัฐสามารถมี

อิทธิพลต่อตลาดได้ ในทางกลับกัน ตลาดก็สามารถมีอิทธิพลต่อรัฐได้เช่นกัน ดังนั้นเศรษฐศาสตร์การเมืองระหว่างประเทศจึงคือปฏิสัมพันธ์คู่ขนาน (dichotomy) ระหว่างรัฐกับตลาด เป็นการศึกษาปัญหาของปฏิสัมพันธ์ระหว่างกิจการทางการเมืองและเศรษฐกิจซึ่งการศึกษาเพียงด้านใดด้านหนึ่งอย่างเดียวมักจะมองข้ามปัจจัยบางอย่างออกไป เศรษฐศาสตร์การเมืองระหว่างประเทศจะให้คำอธิบายอย่างครอบคลุมถึงมุมมองทั้งทางสังคม เศรษฐกิจและการเมืองต่อปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้น ดังนั้น การเมืองและกระบวนการทางการเมืองส่งผลกระทบต่อการผลิตและแบ่งผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ เช่นไร กิจกรรมทางเศรษฐกิจก็ส่งผลต่อการตัดสินใจทางการเมืองเช่นเดียวกัน ทั้งรัฐและตลาดต่างเป็นส่วนหนึ่งของกันและกัน โดยรัฐนั้นเป็นแรงผลักดันที่สำคัญต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจด้วยการตัดสินใจในการกระจายทรัพยากรและความมั่งคั่ง ขณะที่ในอีกด้านหนึ่ง ตลาดก็เป็นแหล่งของอำนาจที่จะขับเคลื่อนผลทางการเมืองและการสร้างความสัมพันธ์ทางอำนาจ [5]

นอกจากนี้ การศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมืองโดยเฉพาะในระดับระหว่างประเทศจะต้องให้ความสำคัญกับบทบาทของเรื่อง อำนาจ ในระบบเศรษฐกิจโลก อำนาจเป็นตัวกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างผู้ถือครองอำนาจ (Authority) กับตลาด ทั้งนี้ก็เพราะตลาดจะไม่สามารถมีบทบาทที่โดดเด่นหรือทำงานได้ดีนอกเสียจากว่าจะได้รับการยินยอมโดยใครก็ตามที่ใช้และถือครองอำนาจอยู่ ความแตกต่างระหว่างระบบตลาดเสรีกับตลาดที่ถูกควบคุมจากรัฐหรือส่วนกลางว่าไม่ได้ตั้งอยู่แค่บนพื้นฐานของระดับการได้รับสิทธิ เสรีภาพของผู้เล่นในตลาดได้รับจากผู้มีอำนาจเพียงเท่านั้น แต่ยังคงคำนึงถึงสภาพแวดล้อมหรือบริบทข้างในที่ทำให้ตลาดทำงาน และตัวบริบทข้างในนี้ที่สะท้อนให้เห็นถึงการกระจายอำนาจบางอย่าง

Susan Strange [6] แบ่งอำนาจออกเป็นสองประเภทคือ อำนาจเชิงสัมพันธ์ (Relational Power) และอำนาจเชิงโครงสร้าง (Structural Power) สำหรับอำนาจเชิงสัมพันธ์นั้นคือการที่ตัวแสดงตัวหนึ่งมีอำนาจเหนือกว่าตัวแสดงอีกตัวหนึ่ง และสามารถใช้อำนาจนั้นก่อให้เกิดการปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ โดยการแสดงออกในลักษณะการให้คุณให้โทษ ส่วนอำนาจเชิงโครงสร้างเปรียบเสมือนเครือข่ายที่เชื่อมร้อยรัดพลังต่าง ๆ ที่เป็นตัวขับเคลื่อนตลาดเข้าด้วยกันไม่ว่าจะเป็น

ปัจเจกบุคคล สถาบันการเมืองและเศรษฐกิจไปจนถึงหน่วยย่อยอย่างรัฐชาติและระบบระหว่างประเทศ อำนาจเชิงโครงสร้างนั้นมีสองส่วน อำนาจเชิงโครงสร้างส่วนแรกประกอบไปด้วย 1. โครงสร้างด้านความมั่นคง (The Security Structure) 2. โครงสร้างการผลิต (The Production Structure) 3. โครงสร้างด้านการเงิน (The Financial Structure) 4. โครงสร้างด้านองค์ความรู้ (The Knowledge Structure)

ส่วนอำนาจเชิงโครงสร้างส่วนที่สอง คือความสามารถในการจัดการระบบสาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐานเพื่อเป็นสิ่งที่เอื้ออำนวยให้แก่ปัจเจกบุคคล กลุ่มทางสังคม กลุ่มธุรกิจ-วิสาหกิจและแม้กระทั่งตัวรัฐเอง บรรลุสู่การมีชีวิตที่ดี สามารถทำธุรกรรม ประกอบการทางด้านธุรกิจและดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ โครงสร้างหลักของส่วนสองที่สำคัญได้แก่ โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) ที่ยังอาจจะเป็นแยกย่อยได้เป็น 1) ระบบสาธารณูปโภค (Utilities System) 2) ระบบการขนส่ง (Transport System) และ 3) ระบบสวัสดิการ (Welfare System)

4. วิธีการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลด้านงานวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ โดยจะเก็บข้อมูลจากสิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์บนอินเทอร์เน็ต หนังสือบทความทางวิชาการต่าง ๆ ทั้งภาษาอังกฤษและภาษาไทย ซึ่งแหล่งข้อมูลหลักจะเป็นองค์กรระหว่างประเทศ สถาบันทางความคิด วารสารวิชาการและนิตยสารชั้นนำต่าง ๆ ที่มีเว็บไซต์เผยแพร่ เช่น World Bank , IMF , SWF Institute , American Enterprise Institute, Council Foreign Relations, Review of International Economy, Foreign Policy Magazine เป็นต้น แหล่งข้อมูลทั้งหมดจะได้รับการตรวจสอบอย่างละเอียด เพื่อความมั่นใจในความน่าเชื่อถือของเนื้อหาของข้อมูลที่สืบค้นได้

5. ผลการวิจัย

5.1 กำเนิดและพัฒนาการของ SWFs

คำว่า “Sovereign Wealth Fund” ถูกใช้เป็นครั้งแรกโดย Andrew Rozanov ผู้จัดการอาวุโสของ State Street Global Advisors ในบทความเรื่อง Who Hold the Wealth of Nations? [7] ที่ตีพิมพ์เมื่อปี 2005 เพราะด้วยหน้าที่การงานที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษาการบริหารสินทรัพย์ด้านการลงทุนให้กับกองทุนต่าง ๆ ทั่วโลก นับตั้งแต่ปี 2000 ทำให้ Rozanov สังเกตเห็นปรากฏการณ์การเพิ่มเป็นจำนวนมากของสินทรัพย์ภาครัฐในประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะจากเอเชีย และด้วยเหตุที่ลักษณะบริหารจัดการสินทรัพย์ (Sovereign Wealth Manager) ดังกล่าวไม่ได้อยู่ในรูปแบบของกองทุนบำนาญ (Public-Pension Funds)ทั่วไปหรืออยู่ภายใต้การบริหารทรัพย์สินของธนาคารกลาง Rozanov จึงเรียกกองทุนลักษณะนี้ว่า “Sovereign Wealth Funds” และนิยาม SWFs ว่าเป็น กองทุนใดก็ตามที่ได้รับการจัดสรรเงินจากธนาคารกลางของรัฐบาลนั้น ๆ ในการจัดตั้งเพื่อวัตถุประสงค์การดำเนินงานที่ต่างไปจากหน้าที่ของธนาคารกลางแล้ว ถือว่ามีคุณสมบัติเป็น SWF [7]

รายงานของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) เรื่อง “Sovereign Wealth Funds” ที่ตีพิมพ์เมื่อกุมภาพันธ์ 2008 [8] ได้ให้ความหมายของ SWFs เพียงสั้น ๆ ว่าเป็น “กองทุน/หน่วยงานการลงทุนที่รัฐบาลเป็นเจ้าของ ที่ถูกตั้งขึ้นมาเพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ด้านเศรษฐกิจ ” โดยได้แบ่งประเภทของ SWF ออกเป็นห้าประเภทตามวัตถุประสงค์ในการลงทุนดังนี้ [8]

1. กองทุนสร้างเสถียรภาพ (Stabilization Funds) จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการสะสมความมั่งคั่งเอาไว้ใช้ในยามจำเป็นและเพื่อสร้างการออมในอนาคตที่ยั่งยืนของรัฐบาลลง อันเนื่องมาจากความแปรปรวนในการจัดเก็บรายได้ โดยเฉพาะกรณีประเทศที่พึ่งพารายได้จากภาคส่งออกทรัพยากรธรรมชาติเป็นหลัก SWFs ประเภทนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันเงินงบประมาณและสถานะทางเศรษฐกิจของประเทศออกจากความผันผวนของสินค้าโภคภัณฑ์ เช่น น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ โดย SWF จะสร้างสินทรัพย์ให้เพิ่มขึ้นในปีที่มีการจัดเก็บรายได้ที่มากพอเพื่อเตรียมไว้สำหรับปีที่จัดเก็บรายได้น้อย

2. กองทุนเพื่อการออม (Saving Funds) มีวัตถุประสงค์เพื่อแบ่งปันความมั่งคั่งให้กับอนาคต และ

ต้องการที่จะเปลี่ยนสินทรัพย์ที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่ไม่อาจหาทดแทนใหม่ได้เมื่อใช้หมดไปแล้วให้กลายเป็นกลุ่มสินทรัพย์ที่มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น

3. กองทุนเพื่อบริหารเงินทุนสำรอง (Reserve Investment Funds) ซึ่งมักจัดตั้งขึ้นเป็นหน่วยงานเอกเทศ เพื่อลดต้นทุนการถือครองเงินสำรองระหว่างประเทศ และเพื่อให้สามารถดำเนินนโยบายการลงทุนที่ให้ผลตอบแทนที่เพิ่มมากขึ้น โดยส่วนใหญ่แล้วสินทรัพย์ที่อยู่ภายใต้การบริหารของ SWFs ลักษณะนี้ยังคงนับเป็นส่วนหนึ่งของเงินทุนสำรองระหว่างประเทศของประเทศนั้น ๆ

4. กองทุนเพื่อการพัฒนา (Development Funds) มีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเพื่อเน้นการให้ความช่วยเหลือโครงการเพื่อพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ทั้งเศรษฐกิจและสังคม เช่น สาธารณูปโภค พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ส่งเสริมอุตสาหกรรม

5. กองทุนสำรองบำนาญ (Contingent Pension Reserve Funds) มีวัตถุประสงค์เพื่อการเตรียมพร้อมการจ่ายเงินบำนาญในอนาคต ด้วยการจัดตั้งกองทุนบำนาญแห่งชาติเพื่อเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุในอนาคต เดือนสิงหาคม 2009 IMF ตีพิมพ์รายงานเกี่ยวกับเรื่อง SWFs อีกฉบับชื่อ “Setting up a Sovereign Wealth Fund : Some Policy and Operational Considerations” [9] ในรายงานฉบับนี้ IMF ได้ให้คำจำกัดความของ SWFs ว่าเป็น “กองทุนเพื่อการลงทุนที่มีรัฐบาลเป็นเจ้าของหรือมีการจัดการการลงทุนโดยรัฐบาลเพื่อวัตถุประสงค์พิเศษเฉพาะ” (a special purpose investment fund or arrangement owned by the general government) [9] รายงานฉบับดังกล่าวยังอธิบายถึงคุณลักษณะของ SWFs ต่อไปว่าถูกสร้างขึ้นมาจากวัตถุประสงค์ทางเศรษฐศาสตร์มหภาค ดังนั้น SWFs จึงถือครอง บริหารหรือจัดการสินทรัพย์ทางการเงินเพื่อบรรลุเป้าหมายทางการเงินโดยเลือกใช้รูปแบบการลงทุนที่หลากหลายรวมทั้งการลงทุนในสินทรัพย์ทางการเงินต่างประเทศ โดยทั่วไปแล้วการริเริ่มจัดตั้งกองทุนความมั่งคั่งแห่งชาติมาจากการเกินดุลบัญชีสะพัดของประเทศนั้น ๆ จนทำให้มีปริมาณเงินหมุนเวียนและเงินตราต่างประเทศในรูปเงินทุนสำรอง ๓ มากขึ้น นอกจากนั้นแหล่งเงินดังกล่าวยังมาจากการเกินดุลงบประมาณ การแปรรูปรัฐวิสาหกิจและเงินทุนจากการส่งสินค้าโภคภัณฑ์

โดยเฉพาะน้ำมันและทรัพยากรธรรมชาติ เช่น น้ำมันและแร่ธาตุต่าง ๆ [9]

กองทุนความมั่งคั่งแห่งชาติมีพัฒนาการมายาวนานตั้งแต่ต้นทศวรรษที่ 1950 โดย คูเวตเป็นประเทศแรกที่ได้มีการจัดตั้งกองทุนประเภทนี้ขึ้นในปี ค.ศ. 1953 คือ องค์การการลงทุนคูเวต หรือ Kuwait Investment Authority (KIA) ซึ่งมีการนำเงินทุนสำรองระหว่างประเทศมาใช้ลงทุนในตลาดการเงินของโลกแต่เป็นเพียงการลงทุนในระยะสั้น ๆ เท่านั้น โดยวัตถุประสงค์ของประเทศคูเวต ณ เวลานั้นก็เพื่อต้องการนำเงินที่ได้จากผลกำไรในการจำหน่ายน้ำมันดิบมาสร้างผลตอบแทนและกำไรที่เพิ่มขึ้น [10] หลังจากนั้นรูปแบบของการลงทุนของกองทุนการเงินภาครัฐก็ได้เริ่มมีการพัฒนาขึ้นตามลำดับสอดคล้องกับระบบเศรษฐกิจการเมืองโลกที่มีความซับซ้อนเกี่ยวพันกันมากยิ่งขึ้น

สิงคโปร์ถือเป็นประเทศที่ริเริ่มบุกเบิกการลงทุนในรูปแบบของกองทุนการเงินภาครัฐอย่างแท้จริง ในปี ค.ศ. 1981 รัฐบาลสิงคโปร์ได้ตั้งบริษัทเพื่อการลงทุนของรัฐ (Government of Singapore Investment Corporation – GIC) โดยการนำเอาทุนสำรองระหว่างประเทศที่ได้จากการส่งออกสินค้าและอัตราแลกเปลี่ยนที่สูงมาลงทุนและก่อนหน้านั้น ในปี ค.ศ. 1974 นายลี กวน ยู (Lee Kuan Yew) ผู้ก่อตั้งประเทศสิงคโปร์และนายกรัฐมนตรีคนแรก (1965-1990) ก็ได้ตั้งเทมาเส็ก โฮลดิ้ง (Temasek Holdings) ซึ่งก็เป็นบริษัทที่จัดตั้งโดยรัฐบาลสิงคโปร์ เช่นกัน มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นเจ้าของในนามรัฐบาล โดยวัตถุประสงค์ในเวลานั้นก็เพื่อต้องการให้เทมาเส็กเข้ามาบริหารจัดการรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ แทนรัฐบาล ในปัจจุบันการลงทุนของกองทุน Temasek ได้กระจายไปเกือบทุกภาคเศรษฐกิจ ตั้งแต่การสื่อสาร โทรคมนาคม ภาคการเงิน การขนส่ง ระบบโลจิสติกส์ (Logistics) อสังหาริมทรัพย์ โครงสร้างพื้นฐาน พลังงาน ทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ รวมไปถึงผลิตภัณฑ์ยาและวิทยาศาสตร์ชีวภาพ [11]

ในเวลาต่อมา รัฐบาลในหลายประเทศก็ได้เริ่มมีการตั้งบริษัทเพื่อการลงทุนของรัฐในลักษณะดังกล่าวเป็นแบบอย่างบ้าง เช่น องค์การการลงทุนอาบูดาบี (Abu Dhabi Investment Authority – ADIA) ของประเทศสหรัฐอาหรับเอมิเรต ซึ่งก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1976 โดยในปัจจุบัน (2019) กองทุน ADIA ถือเป็นกองทุนการเงินภาครัฐที่มีขนาดใหญ่ที่สุด มีเงินทุนรวมประมาณ

6.83 แสนล้านดอลลาร์ [12] หลังจากนั้นกองทุนการเงิน ภาครัฐก็ได้มีความเจริญเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่องตามลำดับ โดยเฉพาะ ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2005 ประเทศที่เกิดใหม่ทางทุน นิยมและเริ่มเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจแบบตลาด (Emerging Market Nations) ที่มีเงินทุนสำรองระหว่างประเทศเป็น จำนวนมากได้มีการจัดตั้งกองทุนประเทศนี้ขึ้นเป็นจำนวน มาก รวมทั้งประเทศไทยด้วย ก็กำลังอยู่ในขั้นตอน การศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้ง “กองทุนความมั่ง คั่งแห่งชาติ” นี้เช่นกัน

ปัจจุบัน SWF กลายเป็นเครื่องมือทางเศรษฐกิจและ การเมืองอันทรงพลังที่ประเทศต่าง ๆ สร้างขึ้นมาเพื่อใช้ เป็นกลไกในการดำเนินนโยบายต่างประเทศในหลาย ๆ มิติทั้งทางเศรษฐกิจ การเมือง ความมั่นคง สังคม วัฒนธรรมและเทคโนโลยี ดังที่ Jayne Bok หัวหน้าฝ่าย บริหารด้านการลงทุนสำหรับ SWFs ของ Towers Watson กล่าวไว้ว่า “เมื่อก่อนเรา ต่างแข่งขันกันสร้าง กองกำลังทหาร แต่ปัจจุบันพวกเราต่างหันมาสร้าง SWFs กันแทน” [13] เพื่อชิงพื้นที่ทางด้านภูมิรัฐศาสตร์- เศรษฐศาสตร์ของโลก เพราะในปัจจุบัน ประเทศขนาด เล็ก (small state) เช่น สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ กาตาร์ หรือประเทศขนาดเล็กมาก (micro state) เช่น สิงคโปร์ คูเวต กลายเป็นประเทศที่มีบทบาทในเวทีการเงินและ เศรษฐกิจโลกเพิ่มมากขึ้น

วิกฤตการณ์ซับไพรม์ (Sub-prime) ที่เกิดขึ้นที่ สหรัฐอเมริกา ช่วงปี 2008-2010 ทำให้ SWFs จากกลุ่ม ประเทศจากเอเชียและตะวันออกกลางเหล่านี้กลายเป็นผู้ แสดงคนสำคัญในเวทีเศรษฐกิจการเมืองระหว่างประเทศ เมื่อได้แสดงบทบาทเข้าไปช่วยอัดฉีดทุนเพิ่มสภาพคล่อง ให้กับสถาบันการเงินชั้นนำระดับโลก ทั้งธนาคารพาณิชย์ (Commercial Bank) ชั้นแนวหน้าอย่าง Citi Bank หรือ Union Bank of Switzerland และพาณิชย์ธนกิจหรือ ธนาคารเพื่อการลงทุน (Investment Bank) เช่น Bear Stern, Merrill Lynch, Morgan Stanley ที่ต่างประสบ ปัญหาสภาพคล่องอันเนื่องมาจากปัญหาซับไพรม์หรือ ปัญหาการปล่อยสินเชื่อบ้านให้แก่ผู้มีเครดิตต่ำกว่า มาตรฐาน

ประเทศเหล่านี้เป็นเจ้าของ SWFs 13 อันดับแรก ที่มี ขนาดสินทรัพย์ของกองทุนมากกว่าแสนล้านดอลลาร์ (ณ สิ้นปี 2015) ยกเว้นกองทุนจากนอร์เวย์ กองทุนแห่งรัฐ จากประเทศเหล่านี้ล้วนที่มีลักษณะการปกครองที่ไม่ใช่

เสรีประชาธิปไตยเต็มรูปแบบ (non-liberal state) และ ไม่ใช่หรือไม่เคยเป็นผู้เล่นหลักในระบบเศรษฐกิจโลกมา ก่อน แต่ปัจจุบัน SWFs ของประเทศเหล่านี้มีทรัพย์สิน รวมกันถึง 5 ล้านล้านดอลลาร์ หรือประมาณ 2 ใน 3 ของสินทรัพย์ของ SWFs ทั้งหมด ซึ่งมีสินทรัพย์รวม ณ สิ้นปี 2018 ประมาณ 8.1 ล้านล้านดอลลาร์ [14] (ใน ปี 1990 SWFs มีสินทรัพย์รวมทั้งหมดเพียงแค่ประมาณ 5 แสนล้านดอลลาร์)

แม้กระทั่ง สหรัฐอเมริกาที่ต้องการขับเคลื่อนระบบ เศรษฐกิจการเมืองโลกให้ไปในทิศทางเดียวด้วยการชูธง แนวทางแบบเสรีนิยมใหม่ (Neoliberalism) ตั้งแต่เมื่อ สามทศวรรษที่ผ่านมา ด้วยการลดบทบาทของรัฐแล้วใช้ ภาคเอกชนเป็นตัวนำ (Private-Led Capitalism) ก็ยัง พัฒนาการรูปแบบกองทุนภาครัฐให้มีคุณลักษณะที่เข้า ขายเป็น SWFs ไม่ว่าจะเป็น Texas Permanent School Fund และ Permanent University Fund ของมลรัฐเท็กซัสที่ก่อตั้งมาตั้งแต่ปี 1854 และ 1876 ตามลำดับ โดยวัตถุประสงค์ในตอนแรกของการจัดตั้ง กองทุนดังกล่าวคือเป็นกองทุนเพื่อการศึกษาสำหรับชาว เท็กซัสในระดับโรงเรียนและมหาวิทยาลัย ต่อมาทั้งสอง กองทุนนี้เริ่มเปลี่ยนรูปแบบการบริหารจัดการเงินลงทุน ไปในเชิงรุกมากขึ้น เช่นเดียวกับกองทุนในมลรัฐอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็น Permanent Wyoming Mineral Trust Fund, North Dakota Legacy Fund, Alabama Trust Fund, Louisiana Education Quality Trust Fund ที่ วัตถุประสงค์ในตอนแรกของการจัดตั้งกองทุนเหล่านี้ก็ เพื่อสะสมความมั่งคั่งเอาไว้ใช้ในยามจำเป็นหรือเพื่อเป็น การเพิ่มผลตอบแทนและเป็นการสร้างการออมในอนาคต เพื่อเป็นรายได้ของมลรัฐในยามที่รายได้ลดลง ทั้งเพื่อเป็น การลดความแปรปรวนของรายได้มลรัฐโดยเฉพาะกรณี ที่ มลรัฐนั้น ๆ พึ่งพารายได้จากภาษีการถ่วงราคาธรรมชาติเป็น หลัก

ปัจจุบัน มีกว่า 80 SWFs ในกว่า 50 ประเทศที่ใช้ SWF เป็นเครื่องมือในการบริหารเงินทุนสำรองระหว่าง ประเทศส่วนเกิน โดยในบางประเทศมี SWF มากกว่า หนึ่งกองทุน เช่น สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ จีน สิงคโปร์ เป็นต้น รวมทั้งประเทศระบบทุนนิยมเสรีอื่น ๆ เช่น ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์และ ฝรั่งเศสต่างก็สร้างกองทุน ความมั่งคั่งแห่งชาติของตนขึ้นมาในปี 2003, 2003 และ

2012 ตามลำดับ ในขณะที่ อังกฤษก็กำลังอยู่ระหว่างกระบวนการศึกษาการเปิด SWF กันอยู่ [15]

ดังที่กล่าวมาข้างต้น กองทุนความมั่งคั่งแห่งชาติเป็นการลงทุนของรัฐโดยใช้เงินทุนสำรองส่วนเกินระหว่างประเทศที่มีอยู่มาบริหารจัดการโดยรัฐบาลใดรัฐบาลหนึ่งให้เกิดประโยชน์และผลตอบแทนที่อวกเยขึ้นมา มุ่งเน้นผลประโยชน์ด้านการลงทุนในตลาดเงินและตลาดทุนของโลก โดยเน้นการลงทุนที่ให้ผลตอบแทนกลับคืนที่สูง โดยเฉพาะตลาดการเงินระหว่างประเทศ เช่น ตลาดทุนและตลาดตราสารอนุพันธ์ต่าง ๆ ทั้งนี้ความแตกต่างระหว่างกองทุนความมั่งคั่งแห่งชาติ (SWFs) กับทุนสำรองเงินตราต่างประเทศ (Foreign Exchange Reserve) ก็คือ วัตถุประสงค์ในการใช้ โดยวัตถุประสงค์ของทุนสำรองเงินตราต่างประเทศนั้นคือการมีไว้เพื่อรักษาเสถียรภาพของค่าเงินสกุลนั้น ๆ เป็นหลัก เพื่อให้มีปริมาณที่เพียงพอของเงินตราต่างประเทศในการส่งออกและนำเข้า ดังนั้นการลงทุนของทุนสำรองเงินตราต่างประเทศ จึงเน้นในหลักทรัพย์ ที่มีความมั่นคงและมีสภาพคล่องสูง โดยเฉพาะพันธบัตรรัฐบาล (Treasury bond) ที่มีความมั่นคงสูง ในขณะที่กองทุนความมั่งคั่งแห่งชาตินั้น มีวัตถุประสงค์สามประการที่สำคัญ [16] คือ ประการแรก การสะสมความมั่งคั่งเอาไว้ใช้ในยามจำเป็น หรือ เพื่อเป็นการเพิ่มผลตอบแทนและเป็นการสร้างการออมให้แก่นาคตเพื่อเป็นรายได้ของรัฐในยามที่รายได้ลดลงทั้งเพื่อเป็นการลดความแปรปรวนของรายได้รัฐ โดยเฉพาะในกรณีของประเทศที่พึ่งพารายได้จากการส่งออกทรัพยากรธรรมชาติเป็นหลัก เช่น น้ำมัน ทองแดง เพชร ทองคำ เป็นต้น ดังนั้นเพื่อเป็นการลดผลกระทบที่เกิดจากความผันผวนของวัฏจักรการขึ้น-ลงทางเศรษฐกิจที่จะมีผลต่อการใช้จ่ายของรัฐบาลและเศรษฐกิจแห่งชาติ ตัวอย่างเช่น กองทุนรายได้จากน้ำมันของประเทศคูเวต หรือ Kuwait Investment Authority (KIA) ซึ่งวัตถุประสงค์ของมันก็เพื่อที่จะบริหารจัดการรายได้ที่มาจากน้ำมัน ซึ่งถ้าขณะหนึ่งขณะที่ราคาน้ำมันในตลาดโลกปรับตัวสูงขึ้น ก็จะนำเอากำไรส่วนเกินนี้ไปทำการลงทุนสะสมความมั่งคั่งเอาไว้ใช้สอยในช่วงที่ราคาน้ำมันลดลง

ประการที่สอง การที่จะบริหารทุนสำรองส่วนเกินให้มีประสิทธิภาพ เช่น เมื่อรัฐบาลมีเงินเหลือจากการทำงบประมาณและมีหนี้สินระหว่างประเทศน้อยหรือว่าไม่มีเลย หรือมีรายได้จากการส่งออกสินค้าไปยังต่างประเทศ

เป็นจำนวนมาก ดังนั้นเงินทุนสำรองเงินตราต่างประเทศจึงมีขนาดใหญ่ขึ้นเรื่อย ๆ จนเกินความต้องการในการรักษาสภาพคล่อง ด้วยเหตุนี้ หลาย ๆ ประเทศจึงตั้งกองทุนบริหารทรัพย์สินภาครัฐขึ้น ตัวอย่างหนึ่งของกองทุนลักษณะนี้คือ บริษัทเพื่อการลงทุนของรัฐบาลจีน หรือ China Investment Corporation (CIC)

ประการที่สาม เป็นเหตุผลที่เกี่ยวข้องกับทางด้านยุทธศาสตร์ การพัฒนาเศรษฐกิจ พัฒนาประเทศ ตัวอย่างเช่นรัฐบาลสิงคโปร์ที่ได้ตั้งบริษัทเพื่อการลงทุนของรัฐ (Government of Singapore Investment Corporation) หรือ GIC และบริษัทเครือข่าย อันได้แก่ Temasek Holding และ Temasek Linked Companies (TLCs) โดย GIC นั้นเป็นหน่วยงานลงทุนในตราสารการเงินอันหนึ่งที่รู้จักกันดีในวงการนักลงทุนสถาบันการเงิน (Investment Banking) ซึ่งมีมูลค่าการลงทุนนับแสนล้านดอลลาร์ในตลาดการเงินทั่วโลกในสินทรัพย์ประเภทต่าง ๆ ทั้ง หุ้น และ กองทุนอสังหาริมทรัพย์และกองทุนประกันความเสี่ยง เพื่อสร้างผลตอบแทนให้กับรัฐบาลสิงคโปร์ในการนำเงินไปใช้ในโครงการต่าง ๆ

ในปัจจุบันมีประมาณกว่า 50 ประเทศที่มีกองทุนเหล่านี้ และในระยะหลังที่ราคาน้ำมันขึ้นไปอยู่ในระดับสูงระดับเงินทุนสำรองเงินตราต่างประเทศของประเทศในกลุ่มผู้ส่งออกน้ำมันก็เหลือมากมาย ขนาดกองทุนของกลุ่มประเทศนี้จึงใหญ่ และมีบทบาทอย่างมากในวงการลงทุนในช่วงระยะ 10 ปีที่ผ่านมา ดังนั้นกองทุน SWFs จึงมีการเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะตั้งแต่ปี 2000 เป็นต้นมา โดยปัจจัยที่สนับสนุนการขยายตัวของ SWFs ในช่วงที่ผ่านมา มี 3 ประการที่สำคัญ คือ

ประการแรก การปรับตัวเพิ่มขึ้นของราคาน้ำมันในตลาดโลก กล่าวคือ การที่ประเทศผู้ซึ่งส่งออกน้ำมันรายใหญ่ของโลกได้ผลกำไรจากการที่ราคาน้ำมันในตลาดโลกติดตัวขึ้นสูงขึ้นเรื่อยๆ ทำให้ประเทศเหล่านี้ที่มีรายได้จากการขายน้ำมันเป็นจำนวนมาก มีเงินสำรองของประเทศเยอะมาก ประเทศเหล่านี้จึงได้แบ่งเงินสำรองที่เหลือใช้มาจัดตั้งกองทุนขึ้นเพื่อนำเงินที่มีเหลืออยู่ไปลงทุนในด้านต่างๆของประเทศอื่น ซึ่งทำรายได้ให้กับกองทุนนี้อย่างมาก ทั้งนี้สัดส่วนของ SWFs ที่เป็นกองทุนที่มีรายได้จากการค้าขายน้ำมันมีมูลค่าประมาณหนึ่งในสามของมูลค่า SWFs ทั้งหมด

ประการที่สอง ความไม่สมดุลของเศรษฐกิจโลกซึ่งมีสาเหตุมาจากการที่ประเทศสหรัฐอเมริกามีการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่มีการเกินดุลบัญชีเดินสะพัดในระดับสูงอย่างต่อเนื่องในหลายๆภูมิภาค โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศเอเชียและตะวันออกกลางซึ่งส่งผลให้จำนวนเงินทุนสำรองเงินตราต่างประเทศของประเทศเหล่านั้นเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วมากเกินความจำเป็น ขณะที่แนวโน้มการอ่อนค่าลงอย่างต่อเนื่องของเงินดอลลาร์เมื่อเทียบกับค่าเงินสกุลหลักได้ลดความน่าสนใจของธนาคารกลางประเทศต่างๆในการที่จะถือครองเงินดอลลาร์ฯ และหันไปเพิ่มสัดส่วนในเงินสกุลอื่นมากขึ้น และสินทรัพย์รูปแบบอื่นๆที่มีอัตราผลตอบแทนสูงขึ้น รวมถึงการจัดสรรเงินสำรองบางส่วนออกมาบริหารในรูปของ SWFs

ประการที่สาม การเสื่อมมนต์ขลังของแนวทางพัฒนาเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมใหม่ (Neoliberalism) อันเป็นแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์การเมืองแนวทางหนึ่งที่ถูกนำเสนอโดยสหรัฐอเมริกาและยุโรป ที่ก่อกำเนิดขึ้นมาตั้งแต่ทศวรรษที่ 1970s และมีบทบาทในการขับเคลื่อนระบบทุนนิยมมาตลอดในรอบสามสิบปีที่ผ่านมา แนวคิดที่เชิดชูตลาดเสรี เน้นวิสาหกิจเอกชน ลดบทบาทของรัฐ แต่การเกิดขึ้นของ SWFs จากประเทศในเอเชีย และตะวันออกกลาง รวมทั้งประเทศในยุโรปเองบางประเทศนั้นล้วนเป็นตัวบ่งชี้ว่า ประเทศเหล่านี้กำลังหันเหออกจากแนวทางตลาดทุนนิยมเสรีที่ใช้ภาคเอกชนเป็นตัวนำ (Private-led Capitalism) ไปสู่แนวทางทุนนิยมโดยรัฐ (State-led Capitalism) ที่เน้นบทบาทของรัฐในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ

5.2 บทบาทของ SWFs ในเวทีเศรษฐกิจการเมืองระหว่างประเทศ

นับตั้งแต่คำว่า “Sovereign Wealth Fund” ถูกใช้เป็นครั้งแรกโดย Andrew Rozanov เมื่อเดือนพฤษภาคม 2005 ในเดือนต่อมา การปะทะกันระหว่างทุนนิยมโดยรัฐ (State-led capitalism) กับ ทุนนิยมที่มีภาคเอกชนเป็นตัวนำ (Private-led capitalism) ก็เริ่มขึ้นเมื่อ China National Offshore Oil Corporation หรือ CNOOC Group บริษัทน้ำมันแห่งชาติที่ใหญ่เป็นอันดับสามของประเทศจีน เสนอซื้อ Unocal Corporation บริษัทน้ำมันสัญชาติอเมริกันด้วยจำนวนเงิน \$18.5 พันล้านดอลลาร์มากกว่าคู่แข่งอย่าง

Chevron บริษัทน้ำมันที่ใหญ่เป็นอันดับสองของสหรัฐ ฯ ถึง \$1.5 พันล้านดอลลาร์ อย่างไรก็ตามดีลนี้ได้รับเสียงคัดค้านจากกลุ่มสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาทั้งจากพรรคเดโมแครตและรีพับลิกันที่เห็นเหตุผลว่า เงิน \$ 6 พันล้านดอลลาร์ที่ CNOOC จะใช้ในดีลนี้นั้นได้มาโดยตรงจากรัฐบาลจีนและอีก \$7 พันล้านดอลลาร์จะมาจากเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำผ่านธนาคารของรัฐบาลจีนอีกเช่นกัน ซึ่งผิดกับหลักการของตลาดเสรีหรือแนวทางของเสรีนิยมใหม่ (Neo liberalism) ที่สหรัฐยึดถือ ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ Unocal ประกาศรับข้อเสนองานของ Chevron Texaco บริษัทน้ำมันสัญชาติเดียวกัน ทำให้ CNOOC ถอนตัวจากการซื้อขายครั้งนี้ในเวลาต่อมา [17]

ปีเดียวกัน ช่วงกลางเดือนตุลาคม การเข้ามาเล่นเกมกองทุนแห่งรัฐของประเทศต่าง ๆ ก็เริ่มเป็นที่รู้จักต่อสาธารณะชนอีกครั้งเมื่อ Dubai Port World (DPW) รัฐวิสาหกิจที่มีรัฐบาลดูไบเป็นเจ้าของเปิดดีลเจรจากับ Peninsular and Oriental Steam Navigation Company (P&O) บริษัทเอกชนสัญชาติอังกฤษ เพื่อขอเทกโอเวอร์ (takeover) เช่าซื้อการบริหารจัดการท่าเรือสำคัญหกท่า และดำเนินการดูแลจัดการท่าเรืออื่น ๆ อีก 16 ท่า ในสหรัฐอเมริกาจาก P&O หลังผ่านกระบวนการเจรจาต่อรองหลายขั้นตอนจนปิดดีลการเทกโอเวอร์สำเร็จ ผู้ถือหุ้น P&O เห็นพ้องต้องกันในการขายบริษัทให้กับ Dubai Port World ในเดือนกุมภาพันธ์ 2006 รวมถึงได้รับการรับรองจากฝ่ายบริหารของรัฐบาลสหรัฐอเมริกาเรียบร้อยแล้ว อย่างไรก็ตามดีลนี้กลับถูกคัดค้านโดยฝ่ายนิติบัญญัติของสหรัฐ ฯ ด้วยเหตุผลด้านความมั่นคง จนในที่สุดดีลดังกล่าวถูกคณะกรรมการสิทธิการของสภาผู้แทน ฯ ที่ถูกตั้งขึ้นมาเพื่อศึกษาเรื่องนี้ไต่สวนไปในวันที่ 8 มีนาคม 2006 และวันรุ่งขึ้น DPW ออกแถลงการณ์ที่จะไม่เข้ามาบริหารจัดการท่าเรือทั้ง 22 แห่งของสหรัฐอเมริกาโดยจะปล่อยให้บริษัทหรือหน่วยงานสัญชาติสหรัฐ ฯ เป็นผู้ดูแลเอง ซึ่งในเวลาต่อมา America International Group ก็ได้เข้ามาเทกโอเวอร์แทน DPW [18]

ในปี 2007 SWFs ได้กลายเป็นผู้แสดงสำคัญคนหนึ่ง ในเวทีเศรษฐกิจการเมืองระหว่างประเทศที่มีบทบาทเป็นที่รู้จักมากขึ้น เมื่อ “ปัญหาซับไพรม์” (Sub-prime) ได้ค่อย ๆ เริ่มก่อตัวในปี 2006 สถาบันการเงินชั้นนำหรือ

ธนาคารพาณิชย์ระดับแนวหน้า อย่างเช่น Citi Bank, Union Bank of Switzerland และพาณิชย์หรือธนาคารเพื่อการลงทุน (Investment Bank) เช่น Bear Stern, Merrill Lynch, Morgan Stanley ล้วนประสบกับปัญหาสภาพคล่องอันเนื่องมาจากปัญหาซับไพร์ม และเพื่อความอยู่รอดของสถาบันการเงินดังกล่าวและระบบการเงินของสหรัฐ ฯ บรรดา CEO อย่าง John Mack ของ Morgan Stanley, Alan Schwartz ของ Bear Stearns, John Thain ของ Merrill Lynch และ Robert Rubin ของ Citigroup ต้องไปเจรจากับบรรดา SWFs ต่าง ๆ ในเอเชียและตะวันออกกลางที่มีเงินทุนมากมายให้เข้ามาช่วยเพิ่มทุนเสริมสภาพคล่องให้ [19]

การเข้าไปลงทุนในสถาบันการเงินของกลุ่มประเทศตะวันตกจาก SWFs จากประเทศต่าง ๆ ซึ่งมีลักษณะเป็นทุนนิยมโดยรัฐ (State Capitalism) ในช่วงที่เกิดวิกฤติซับไพร์ม ปี 2007 – 2008 ทำให้รัฐบาลชาติตะวันตกซึ่งมีลักษณะเป็นทุนนิยมโดยเอกชน (Private Capitalism) และมีบทบาทเป็นอย่างสูงในฐานะตัวขับเคลื่อนระบบทุนนิยมโลกมาตลอด ตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่สอง โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกา เริ่มมีท่าทีที่เปลี่ยนแปลงไปต่อการเติบโตและการลงทุนของ SWFs จากความกังวลว่าอุตสาหกรรมอันเป็นยุทธศาสตร์ของประเทศตน เช่น อุตสาหกรรมน้ำมัน พลังงาน เทคโนโลยี ธนาคารและสถาบันการเงินอาจจะตกเป็นของรัฐบาลต่างชาติ โดยเฉพาะจากประเทศที่ลักษณะการรวมศูนย์อำนาจทางการเมืองการปกครองและเศรษฐกิจ (Capitalist-Authoritarian State) ผ่านการเข้าไปลงทุนของ SWFs เหล่านี้ รัฐบาลอังกฤษ ฝรั่งเศสและเยอรมัน เองก็เริ่มวิตกกังวลถึงบทบาทการลงทุนของ SWFs ที่กระจายอยู่ในหลักทรัพย์และทรัพย์สินในตลาดหุ้น ตลาดพันธบัตร ตลาดเงิน ตลาดสินค้าโภคภัณฑ์ที่ผลตอบแทนดีทั่วโลก โดยก่อนหน้านี้ทั้งนางอังเกลา แมร์เคิล นายกรัฐมนตรีเยอรมันและนายนิโคลัส ซาร์โคซี ประธานาธิบดี ฝรั่งเศส ล้วนต่างแสดงความกังวลถึงการค่อย ๆ ถูกครอบงำทางเศรษฐกิจโดย SWFs ของประเทศเหล่านี้

เช่น ในปี 2006 กองทุนจากกาตาร์ (Qatar Investment Authority : QIA) ได้พยายามที่จะเข้าไปลงทุนใน Thames Water บริษัทที่ให้บริการระบบสาธารณูปโภคของอังกฤษ ซึ่งเป็นบริษัทลูกของ RWE บริษัทที่ให้บริการทางด้านการสาธารณูปโภคสัญชาติเยอรมัน แต่แพ้การประมูลราคาให้กับกลุ่มธนาคาร Macquarie

ของออสเตรเลีย แต่กองทุนกาตาร์นี้ก็ยังไม่ละความพยายามที่จะลงทุนในประเทศอังกฤษ โดยในปี 2008 QIA ได้ทำการพิจารณาการเข้าซื้อกิจการของ J. Sainsbury Supermarket ของอังกฤษ และมีความสนใจที่จะลงทุนใน European Aeronautic Defense & Space ซึ่งเป็นบริษัทแม่ของ Airbus จากฝรั่งเศส จนกระทั่งปี 2012 QIA จึงประสบความสำเร็จเข้าไปถือหุ้น 25% “เจ เซนส์บูรี” บริษัทซูเปอร์มาร์เก็ตยักษ์ใหญ่ในอังกฤษ นอกจากนี้กองทุนกาตาร์ยังถือครองหุ้นประมาณ 20 % ในตลาดหุ้นลอนดอน และมีหุ้น 7% ในธนาคารบาร์เคลย์ของอังกฤษ กองเทมาส์ก็จากสิงคโปร์ก็ถือหุ้น 18.8 % ใน Standard Chartered สถาบันการเงินเก่าแก่ของอังกฤษ กองทุนจากนอร์เวย์เป็นหุ้นส่วนถึง 50 % ใน Meadow Hall Shopping Complex ที่เมืองเชฟฟิลด์ กองทุนจากอาบูดาบีมีหุ้น 15% ใน Gatwick Airport สนามบินใหญ่อันดับสองรองจาก Heathrow Airport และ 9.9 % ใน Thames Water ขณะที่กองทุน CIC จากจีนก็มีหุ้นอยู่ 18.7% ในบริษัทที่ให้บริการระบบสาธารณูปโภครายใหญ่ทางด้านการบริการน้ำดื่ม น้ำใช้แก่ชาวอังกฤษ [20]

การรุกคืบขยายการลงทุนของ SWFs ในกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง เอเชียและประเทศเศรษฐกิจเกิดใหม่ที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจการเมืองระหว่างประเทศอย่างไม่ต้องสงสัย โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาขนาดของกองทุน SWFs ที่มีมูลค่ามหาศาลในปัจจุบันและและมีแนวโน้มจะเติบโตอย่างต่อเนื่องในอนาคตและจำนวนกองทุนที่ค่อย ๆ เพิ่มขึ้น การทำธุรกรรมของ SWFs ต่าง ๆ ตั้งแต่ปี 2000 – 2008 ซึ่งมีทั้งหมด 940 ข้อตกลง/ดีล (deals) และในฐานข้อมูลของ The Monitor-FEEM SWF Transaction Database ระบุว่า ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 1981 ถึง 31 ธันวาคม 2008 มีการทำดีลของ SWFs ขึ้นทั้งหมด 1,158 ดีล จาก 17 SWFs ของ 11 ประเทศ ข้อมูลดังกล่าวบ่งบอกว่าก่อนปี 2000 มีดีลที่เกิดจากการทำธุรกรรมของ SWFs เพียงแค่ 218 ดีลเท่านั้นในระยะเวลา 20 ปี ขณะที่ ภายในช่วงเวลา 8 ปีภายหลังปี 2000 จนถึงปี 2008 มีถึง 940 ดีล [21]

การเกิดขึ้นและบทบาทของ SWFs ในเวทีเศรษฐกิจการเมืองระหว่างประเทศส่งผลกระทบต่อภูมิรัฐศาสตร์และเศรษฐศาสตร์โลกที่อาจจะเปลี่ยนแปลงไปในอนาคต โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงดุลอำนาจทางเศรษฐกิจโลก เพราะการที่สหรัฐอเมริกามีหนี้สาธารณะอยู่เป็นจำนวน

มากและต้องแก้ปัญหาด้วยการออกพันธบัตรเพื่อไปกู้เงินจากต่างชาติมาเพื่อชดเชยการขาดดุลบัญชีเดินสะพัด โดยแหล่งเงินที่กู้มาเหล่านี้มักมาจากรัฐบาลที่มีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่ไม่ค่อยดีนักกับสหรัฐ ดังนั้นการที่รัฐบาลต่างชาติหรือ SWFs ที่เข้ามาเป็นเจ้าหนี้หรือเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ในระบบเศรษฐกิจสหรัฐด้วยการขายการลงทุนเข้าไปในกิจการที่มีความสำคัญด้านยุทธศาสตร์ของประเทศสหรัฐอเมริกา เช่น กิจการน้ำมัน อุตสาหกรรมปิโตรเคมี การผลิตกระแสไฟฟ้า การทำเหมืองแร่ เทคโนโลยีโทรคมนาคม การบริหารท่าเรือ การบิน การผลิตอาวุธ รวมไปถึงโครงการสาธารณูปโภคต่าง ๆ ก็จะทำให้สหรัฐขาดอิสระในการดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจ เพราะ SWFs เหล่านี้อาจจะเข้ามากำกับและพยายามควบคุมการดำเนินการต่าง ๆ นอกจากนี้การเติบโตของ SWFs ยังเป็นสัญญาณที่บ่งชี้ถึงความอ่อนแอของเศรษฐกิจสหรัฐ เพราะการบริโภคที่เกินตัวอันนำไปสู่การขาดดุลการค้ากับหลายประเทศจนทำให้ประเทศเหล่านั้นมีเงินทุนสำรองสะสมขึ้นเป็นจำนวนมากจนนำไปสู่การตั้ง SWFs และตราใบใดที่สหรัฐยังคงต้องพึ่งพาเงินทุนจากต่างประเทศ สหรัฐก็จะค่อย ๆ สูญเสียการเป็นผู้นำทางเศรษฐกิจและการเมืองโลกลงไปเรื่อย ๆ เพราะประเทศที่เป็นเจ้าของ SWFs ก็จะมีอำนาจในการต่อรองในฐานะที่เป็นเจ้าหนี้และกิจการต่าง ๆ ในสหรัฐ

6. อภิปรายผล

กองทุนความมั่งคั่งแห่งชาติเป็นการลงทุนของรัฐบาลโดยใช้เงินสำรองระหว่างประเทศที่มีอยู่มาบริหารจัดการให้เกิดประโยชน์และเกิดผลตอบแทนงอกเงยขึ้นมา ทั้งนี้ในการบริหารจัดการกองทุนไม่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างเสถียรภาพทางการเงินและอัตราแลกเปลี่ยนให้กับประเทศนั้น ๆ หรือไม่ได้ใช้เป็นเครื่องมือเพื่อสร้างสมดุลทางการเงินใด ๆ ทั้งสิ้น แตกต่างจากการบริหารเงินทุนสำรองระหว่างประเทศ แต่อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ระหว่างเงินทุนสำรองระหว่างและขนาดของกองทุนความมั่งคั่งชาติก็ยังคงเชื่อมโยงกันอยู่ เพราะหากผลประโยชน์ของกองทุนนั้นเพิ่มพูนขึ้นก็จะหมายถึงความมั่นคงทางการเงินของประเทศ ทั้งความสามารถในการสร้างเสถียรภาพและสมดุลทางการเงินซึ่งจะนำไปสู่การลงทุนในระยะยาวต่อไปและหากกองทุนใดมีปริมาณเงินที่มากแล้ว ประเทศนั้นก็จะสามารถเข้ามามีส่วนร่วมและมี

อิทธิพลในการกำหนดทิศทางการเศรษฐกิจ ตลาดเงิน ตลาดทุนของโลกได้

นอกจากนี้ กองทุนความมั่งคั่งแห่งชาติหรือกองทุนของรัฐยังมีความแตกต่างกับกองทุนเพื่อทำกำไรทั่วไปก็คือ SWFs ไม่ได้อยู่ใต้กฎข้อบังคับเช่นเดียวกับสถาบันการเงินทั่วไป และไม่มีใครรู้วิธีบริหารจัดการ ดังนั้นรัฐบาลของหลายประเทศจึงเริ่มกังวล โดยประเทศเหล่านั้นกลัวว่ากองทุนของรัฐจะใช้สินทรัพย์และวิธีการลงทุนของตนเพื่อผลทางการเมืองจนอาจจะทำให้เกิดปัญหาเรื่องความมั่นคงทั้งทางเศรษฐกิจ ความปลอดภัย และการเมืองภายในประเทศได้ จนเริ่มมีการเรียกร้องให้มีการควบคุมดูแลการลงทุนของกองทุนเหล่านี้

ในอดีตที่ผ่านมา รูปแบบการลงทุนของ SWFs มักจะเป็นแบบที่เรียกว่า การลงทุนแบบนิ่ง ๆ ซึ่งจะปล่อยให้รายได้และผลตอบแทนต่าง ๆ เกิดขึ้นจากความเป็นไปของตลาดเงินตลาดทุนปกติ SWFs จะไม่เข้าไปค้นหาหรือแทรกแซงการลงทุนในบริษัทแห่งใดแห่งหนึ่งเพื่อให้ได้มาซึ่งการเป็นเจ้าของกิจการ แต่จะใช้การหาประโยชน์จากกำไรที่ได้ของบริษัทเหล่านั้นมากกว่า แต่ในปัจจุบันนี้ความเป็นไปได้ที่ SWFs เริ่มเปลี่ยนรูปแบบจากเดิมไปสู่การเข้าไปถือครองหุ้นและทรัพย์สินในประเทศอื่น ๆ เริ่มปรากฏให้เห็นมากยิ่งขึ้น ผู้บริหาร SWFs บางแห่งได้เข้าไปถือหุ้นในบริษัทขนาดใหญ่ในหลายประเทศ และมีสิทธิในการยกมือออกเสียงเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารของบริษัท ซึ่งประเภทของธุรกิจที่ SWFs เข้าไปถือครองหุ้นก็คือบริษัทประเภทที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของรัฐบาลประเทศนั้น ๆ เอง โดยเฉพาะในด้านความมั่นคง เช่น เทคโนโลยีทางด้านทหาร หรืออุตสาหกรรมอันเป็นยุทธศาสตร์ของประเทศ เช่น อุตสาหกรรมน้ำมัน หรือการสร้างสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานต่าง ๆ โดยปัญหาที่เกิดขึ้นจากการแทรกแซงของ SWFs ก็เนื่องมาจากความเป็นไปได้ที่รัฐบาลที่เป็นเจ้าของเงินกองทุนนั้น พยายามที่จะใช้รูปแบบการข่าวต่าง ๆ เพื่อค้นหาข้อมูลจากประเทศที่อยู่ฝ่ายตรงข้ามกับตนโดยผ่านบริษัทที่อยู่ในประเทศนั้นเป็นหลักซึ่งตลาดเงินตลาดทุนระหว่างประเทศนั้นถือเป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารที่สำคัญสำหรับนักลงทุนและหน่วยข่าวกรองต่าง ๆ ดังนั้น SWFs จึงมักต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในตลาดทุนดังกล่าวอยู่ตลอดเวลา โดยอาศัยสถานะของการเป็นส่วนหนึ่งของตลาดเงินตลาดทุน เพื่อเข้าถึงแหล่งข้อมูลภายในของประเทศอื่น ๆ

ด้วยเหตุดังกล่าวจึงสรุปได้ว่า การเกิดขึ้นและพัฒนาการของ SWFs ในช่วงครึ่งศตวรรษที่ผ่านมาได้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อระเบียบเศรษฐกิจการเมืองโลกเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของกระบวนโลกาภิวัตน์ของทุนและระบบการเงินโลก เพราะบริษัทข้ามชาติต่าง ๆ ซึ่งมีลักษณะเป็นทุนนิยมโดยเอกชน (Private Capitalism) และมีบทบาทเป็นอย่างสูงในฐานะตัวขับเคลื่อนระบบทุนนิยมโลกมาโดยตลอด โดยเฉพาะในช่วงตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่สองเป็นต้นมานั้น กำลังถูกท้าทายจาก SWFs ของประเทศต่าง ๆ ซึ่งมีลักษณะเป็นทุนนิยมโดยรัฐ (State Capitalism) และกำลังมีขนาดที่ใหญ่ขึ้น ๆ ปรากฏการณ์ดังกล่าวนี้ได้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจการเมืองระหว่างประเทศอย่างไม่ต้องสงสัย ทั้งความสัมพันธ์ทางอำนาจและความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างระหว่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นโครงสร้างทางความมั่นคงทางการผลิต การเงินระหว่างประเทศ

ปัจจุบันการศึกษาวิจัยเรื่องกองทุนความมั่งคั่งแห่งชาติในประเทศไทยยังมีไม่มากนัก โดยเฉพาะประเด็นเรื่องบทบาทของกองทุนความมั่งคั่งแห่งชาติกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสมรรถนะของประเทศ ในฐานะที่เป็นองค์กรของรัฐและเป็นองค์กรทางเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศ และในฐานะที่กองทุนความมั่งคั่งแห่งชาติเป็นกองทุนขนาดใหญ่ของรัฐจึงควรมีการศึกษาต่อไปว่ามีกองทุนนี้มีบทบาทในการผลักดันนโยบายเศรษฐกิจหรือนโยบายสาธารณะที่สำคัญอย่างไร

7. เอกสารอ้างอิง

- [1] Javers, Eamon. (4 April 2018). Pentagon preps for economic warfare. From <http://www.politico.com/story/2009/04/pentagon-preps-for-economic-warfare-021053?o=0>.
- [2] Paulson, Henry M, On the Brick: Inside the Race to Stop the Collapse of the Global Financial System, Business Plus, New York, 2010.
- [3] State Administration of Foreign Exchange. (5 January 2018). Official Reserve Assets 2018. From <http://www.safe.cn/en/2018/0517/1433.html>.
- [4] Sovereign Wealth Fund Institute. (4 January 2018). Sovereign Wealth Funds – State Investments on the Rise. From <http://www.swfinstitute.org/funds.php>.
- [5] Gilpin, Robert, The Political Economy of International Relations. Princeton: Princeton University Press, 1987.
- [6] Strange, Susan, States and Markets. Pinter and London and Washington, 1987.
- [7] Rozanov, Andrew, “Who Holds the Wealth of Nations?,” Central Banking Journal, vol 15, No 4, pp. 52-57, May 2005.
- [8] Allen, Mark. and Jaime Caruana, International Monetary Fund, “Sovereign Wealth Funds -A Work Agenda,” Prepared by the Monetary and Capital Market and Policy Development and Review Department, tp.4 , February 2008
- [9] Mulder, Christian, Udaibir S.Das, Yingiu Lu and Amadou Sy, IMF Working Paper, “Setting up a Sovereign Wealth Fund: Some Policy and Operational Considerations” Prepared by Monetary and Capital Markets Department, August 2009.
- [10] Kimmitt, R. “Public Footprints in Private Markets.” Foreign Affairs, Vol. 87, No. 1, pp. 119-130, 2008.
- [11] Glyn, Andrew, “Sovereign Funds Test,” Pensions & Investments, Vol. 35, No. 22, p. 10. 2007
- [12] Sovereign Wealth Fund Institute (28 December 2018). Sovereign Wealth Fund Ranking. From www.swfinstitute.org/fund-rankings.
- [13] Carnet, John, “The Trouble with Sovereign Funds,” Wall Street Journal, p.A10. December 23, 2015
- [14] Sovereign Wealth Fund Institute (10 January 2018). Sovereign Wealth Fund Profile. Form

- <http://www.swfinstitute.org/sovereign-wealth-fund-profiles>.
- [15] Lonergan, Eric. (17 December 2018). What would a UK Sovereign Wealth Fund look like ?. From <http://www.episodeblog.com/2017/12/15/uk-sovereign-wealth-fund-look-like/>.
- [16] Allen, Mark and Jaime Caruana “Sovereign Wealth Funds -A Work Agenda,” Prepared by the Monetary and Capital Market and Policy Development and Review Department, IMF February 2008.
- [17] The Economist. (2 August 2005). “Bogus fears send the Chinese packing” From <http://www.economist.com/node/4244565>
- [18] King, Neil Jr and Greg Hitt. (12 December 2006). Dubai Ports World Sell U.S. Asset The Wall Street Journal From <http://www.wsj.com/articles/SB116584567567746444>
- [19] Paulson, Henry M, On the Brick: Inside the Race to Stop the Collapse of the Global Financial System, Business Plus, New York, 2010.
- [20] Sender, Henry (24 July 2007). “Qatar, In U.K. play, shows its deal thirst; Where To put \$1 Billion?” The Wall Street Journal From <http://www.wsj.com/articles/SB118523399554775532>
- [21] Monitor Group and Fondazione Eni Enrico Mattei, “Weathering the Storm:Sovereign Wealth Funds in the globalEconomic crisis of 2008,” Cambridge,MA & Milano: Monitor Group and Fondazione Eni Enrico Mattei 2008.

การเตรียมบทความสำหรับวารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพฯ

Preparation of Manuscript for the Journal

บทความ วิจัย¹ และ บทความ วิชาการ²

¹สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

²สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

¹ Email : rs@aru.ac.th ; ² Email : rs_aru@hotmail.com

บทคัดย่อ

วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพฯ เป็นวารสารสื่อกลางในการเผยแพร่ความรู้ทั้งบทความวิจัยและบทความวิชาการในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ซึ่งทางสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา บทความที่จะผ่านการพิจารณาตีพิมพ์จะต้องผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิไม่น้อยกว่า 2 ท่าน บทความชุดนี้เป็นตัวอย่างในการจัดรูปแบบบทความเพื่อจัดพิมพ์ในวารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพฯ ผู้เขียนบทความสามารถจัดรูปแบบบทความตามตัวอย่างที่แสดงในบทความนี้ ซึ่งทางวารสารได้ทำการตั้งค่าขนาดหน้ากระดาษ รูปแบบหน้าแรก รูปแบบและขนาดตัวอักษร คำอธิบายสำหรับการเขียนบทความ วิธีการเขียนเนื้อเรื่อง รวมถึงเอกสารอ้างอิง รูปแบบตัวอักษรต่าง ๆ วิธีการใส่รูปภาพ ตาราง ผู้เขียนบทความสามารถดาวน์โหลดเอกสารชุดนี้ได้จากเว็บไซต์ของวารสาร หรืออีเมลติดต่อกองบรรณาธิการที่ rs_aru@hotmail.com

คำสำคัญ: ข้อมูลสำหรับผู้แต่ง, ชนิดบทความที่รับพิจารณาลงพิมพ์, การส่งบทความเพื่อตีพิมพ์, การเตรียมและรูปแบบการพิมพ์

Abstract

ARU Research Journal is the public in the field of human and social science. The journal accepts both research and academic articles and be published double-annually (volume 1 in April, volume 2 in August, volume 3 in December) by Research and Development Institute, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University. This manuscript is the sample and instruction for authors in order to prepare the manuscript submission to the ARU Research Journal. Please carefully follow the instructions provided to ensure uniformity of the journal. The contents included the page and text formats, guidelines for writing the manuscript contents including figures and tables and references. The author can download this manuscript as electronic template from internet <http://rdi.aru.ac.th/journal/scopes.php> or direct contact to Email-address rs_aru@hotmail.com

Keywords: Information for author, Types of manuscript for journal publication, Submission procedure, Preparation and format

วันที่รับบทความ : 1 พฤษภาคม 2561

วันที่แก้ไขบทความ : 10 มิถุนายน 2561

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ : 30 มิถุนายน 2561

1. คำแนะนำในการส่งผลงานเพื่อตีพิมพ์

บทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาตีพิมพ์จะต้องไม่เคยเผยแพร่ในวารสารใดมาก่อน และไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของวารสารอื่น หากมีเนื้อหา ข้อมูลวิจัย บางส่วนเคยพิมพ์ในรายงานการประชุมวิชาการจะต้องมีส่วนที่เพิ่มเติมหรือขยายจากส่วนที่เคยตีพิมพ์และต้องมีคุณค่าทางวิชาการที่เด่นชัด โดยได้รับการกลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิ และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการ

2. บทความที่รับพิจารณาลงพิมพ์

2.1 บทความวิจัย

มีความยาวไม่เกิน 8 หน้ากระดาษ B5 ประกอบด้วย ชื่อเรื่อง ชื่อผู้เขียน (Title) สถานที่ทำงาน (Work place of author & co-authors) การติดต่อผู้เขียน (Contact address of correspondence) บทคัดย่อ (Abstract) และคำสำคัญ (Keywords ไม่เกิน 3-5 คำ) โดยเนื้อหา ดังกล่าวทั้งหมดข้างต้นต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ตามด้วยเนื้อเรื่อง กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) เอกสารอ้างอิง ภาคผนวก (ถ้ามี)

เนื้อเรื่องจะประกอบด้วย บทนำ (Introduction), ขอบเขตการวิจัย/วัสดุ อุปกรณ์และวิธีการวิจัย/ทดลอง (Materials and Methods), ผลการวิจัย/ทดลอง (Results), วิจารณ์ อภิปรายผล (Discussion) บทสรุป (Conclusion) กิตติกรรมประกาศ (Acknowledgement, ถ้ามี) เอกสารอ้างอิง (References)

2.2 บทความวิชาการ

มีความยาวไม่ต่ำกว่า 8 หน้ากระดาษ แต่ไม่เกิน 15 หน้ากระดาษ B5 เป็นบทความที่รวบรวมหรือเรียบเรียงจากหนังสือ เอกสาร ประสพการณ์หรือเรื่องแปล เพื่อเผยแพร่ความรู้ในสาขาต่าง ๆ หรือแสดงข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์มีคุณค่าทางวิชาการ

บทความวิชาการควรประกอบด้วย ชื่อเรื่อง ชื่อผู้เขียน สถานที่ทำงาน วิธีการติดต่อผู้เขียน บทคัดย่อ (Abstract) และคำสำคัญ (Keywords ไม่เกิน 5 คำ) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ตามด้วยเนื้อเรื่อง ซึ่งลักษณะองค์ประกอบของเนื้อเรื่องอาจจะคล้ายคลึงกับบทความวิจัย แต่ไม่มีเนื้อหาของ วัสดุ อุปกรณ์และวิธีการทดลอง ผลการวิจัยหรือผลการทดลอง เป็นต้น

3. การส่งต้นฉบับ

ผู้เขียนต้องส่งต้นฉบับบทความพร้อมกรอกแบบฟอร์มนำส่งบทความวิจัย/บทความวิชาการ ซึ่งระบุวิธีการจัดส่งในเอกสารแบบฟอร์มดังกล่าว

4. รูปแบบบทความวิจัยและการพิมพ์เนื้อหาของเรื่อง

เพื่อความสะดวกในการแก้ไข ควรใช้โปรแกรม Microsoft Word for windows พิมพ์บนกระดาษ B5 โดยตั้งหน้ากระดาษดังนี้ ขอบกระดาษด้านบน – ล่าง 1.5 ซม. ขอบกระดาษด้านซ้ายและขวา 1.5 ซม. พิมพ์ 2 คอลัมน์ กว้าง 7.25 ซม. ระยะห่าง 0.7 ซม. ระยะหัวกระดาษ และ ท้ายกระดาษ 1.5 ซม.

4.1 รูปแบบและขนาดอักษร

ตัวอักษรทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษให้ใช้ตัวอักษรแบบ TH SarabunPSK สีดำเท่านั้นโดยกำหนดรูปแบบขนาด และรายละเอียดดังตารางที่ 1

4.2 หน้าแรก

หน้าแรกของบทความจะประกอบด้วย ชื่อเรื่อง ชื่อผู้เขียนและผู้เขียนร่วม บทคัดย่อ และเชิงอรรถบ่งบอกตำแหน่งและสถานที่ทำงานของผู้เขียนและผู้เขียนร่วม ให้พิมพ์หน้าแรกทั้งแบบภาษาไทยและภาษาอังกฤษเรียงตามลำดับ โดยจัดหน้าเป็นแบบ 1 คอลัมน์ กว้าง 15.2 ซม. สำหรับส่วนอื่น ๆ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.2.1 ชื่อเรื่อง

พิมพ์อยู่กึ่งกลางหน้ากระดาษ เริ่มจากชื่อภาษาไทย แล้วตามด้วยชื่อภาษาอังกฤษ ขนาดและตัวพิมพ์อักษรตามที่ระบุในตารางที่ 1

4.2.2 ชื่อผู้เขียน

พิมพ์อยู่กึ่งกลางหน้ากระดาษ ใต้หลังชื่อเรื่อง และเว้น 1 บรรทัด ทั้งด้านบนและใต้ชื่อผู้เขียน ถ้ามีมากกว่า 1 คนให้พิมพ์คำว่า “และ” หน้าชื่อคนสุดท้าย ไม่ต้องใส่คำนำหน้าชื่อใด ๆ ทั้งสิ้น และให้ใช้ตัวเลขอารบิกพิมพ์แบบตัวยกต่อท้ายชื่อ เพื่อแสดงความแตกต่างของสถานที่ทำงานดังตัวอย่างประกอบหน้าแรก

4.2.3 บทคัดย่อ (Abstract) ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

พิมพ์หัวเรื่องคำว่า “บทคัดย่อ” สำหรับบทคัดย่อภาษาไทย และ “Abstract” สำหรับบทคัดย่อภาษาอังกฤษ โดยจัดให้อยู่กึ่งกลางหน้ากระดาษ สำหรับคำว่า “Abstract” เฉพาะตัวอักษร “A” เท่านั้นที่ใช้ตัวพิมพ์

ใหญ่ ส่วนเนื้อความให้จัดพิมพ์เป็นแบบ 1 คอลัมน์ โดยบรรทัดแรกให้ย่อหน้า 1.5 ซม. และมีอย่างละย่อหน้าเดียว ทั้งนี้บทคัดย่อไม่ควรใส่เอกสารอ้างอิงใด ๆ ทั้งสิ้น และมีจำนวนคำไม่เกินอย่างละ 300 คำ

4.2.4 คำสำคัญ (Keywords) ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

พิมพ์หัวเรื่องคำว่า “คำสำคัญ” โดยพิมพ์ไว้ได้บทคัดย่อภาษาไทย เว้น 1 บรรทัด และจัดชิดซ้ายของคอลัมน์ คำสำคัญในแต่ละบทความควรมีประมาณ 3-5 คำ ให้พิมพ์หัวเรื่องคำว่า “Keywords” (เฉพาะตัวอักษร “K” เท่านั้นที่ใช้ตัวพิมพ์ใหญ่) โดยพิมพ์ไว้ได้บทคัดย่อภาษาอังกฤษ และให้ใช้ตัวอักษรภาษาอังกฤษ ตัวพิมพ์ใหญ่เฉพาะตัวแรกของคำแรกของแต่ละคำสำคัญเท่านั้น

4.2.5 ตำแหน่ง และสถานที่ทำงาน

ให้พิมพ์สถานที่ทำงานของผู้เขียนทุกคน โดยเรียงตามหมายเลข และ Email address ต่อจากชื่อผู้เขียน

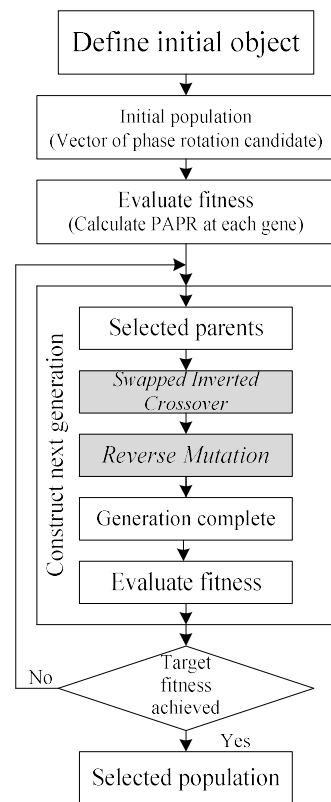
4.3 ส่วนอื่น ๆ ของบทความ

เนื้อเรื่อง ได้แก่ บทนำ ขอบเขตการวิจัย วัสดุ-อุปกรณ์และวิธีการวิจัย/ทดลอง ผลการวิจัย/ทดลอง วิจารณ์/อภิปรายผล บทสรุป กิตติกรรม-ประกาศ (ถ้ามี) เอกสารอ้างอิง และภาคผนวก (ถ้ามี) ให้พิมพ์เป็น 2 คอลัมน์ โดยไม่ต้องเว้นบรรทัด เมื่อจะขึ้นหัวข้อใหม่ให้เว้น 1 บรรทัด การพิมพ์หัวข้อให้พิมพ์ชิดซ้ายของแต่ละคอลัมน์ ส่วนของเนื้อเรื่องให้ย่อหน้า 0.5 ซม.

การลำดับหัวข้อในเนื้อเรื่อง ให้ใส่เลขกำกับ โดยให้บทนำเป็นหัวข้อหมายเลขที่ “1.” และหากมีการแบ่งหัวข้อย่อย ก็ให้ใช้ระบบเลขทศนิยมกำกับหัวข้อย่อย เช่น 1.1, 1.1.1, 1.2, 1.2.1 เป็นต้น

4.4 การจัดรูปภาพ ตาราง และการเขียนสมการ

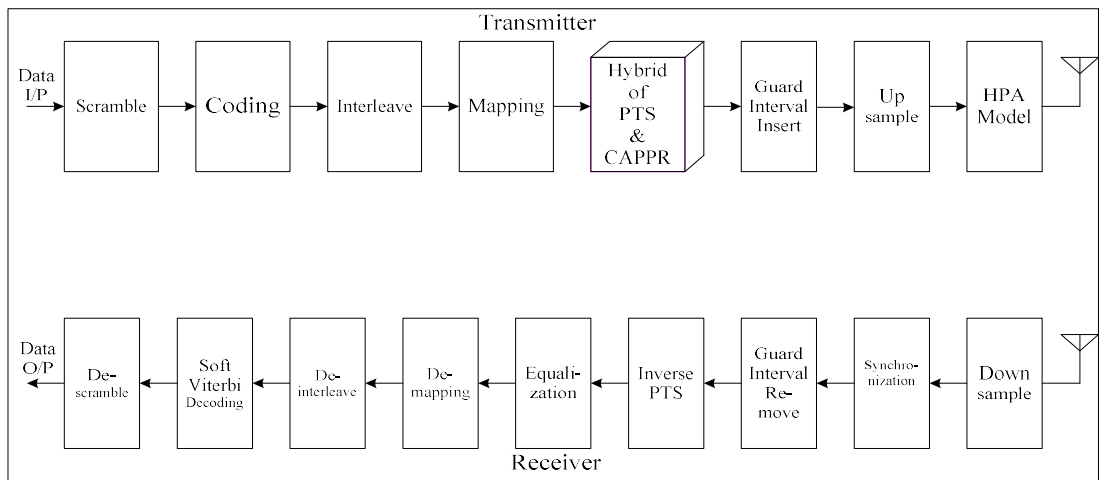
เนื้อหาและข้อมูลภายในรูปภาพและตารางให้ใช้ภาษาอังกฤษ รูปภาพทุกรูปและตารางจะต้องมีหมายเลขและคำบรรยายอย่างชัดเจน

รูปที่1 ตัวอย่างของรูปภาพที่มองเห็นชัดเจนเมื่อบทความถูกพิมพ์ด้วยเครื่องพิมพ์ขาว-ดำ

4.4.1 รูปภาพ

รูปภาพที่เตรียมควรมีขนาดความกว้างไม่เกิน 15 ซม. และความละเอียดที่เหมาะสม โดยตัวอักษรที่ปรากฏในรูปภาพจะต้องมีขนาดใหญ่สามารถอ่านได้สะดวก และต้องไม่เล็กกว่าตัวอักษรในเนื้อเรื่อง และเมื่อย่อขนาดลงที่ความกว้าง 7 ซม. จะต้องยังสามารถเห็นรายละเอียดของภาพที่ชัดเจน ให้วางภาพข้อมูลทั้งหมดไว้ท้ายบทความถัดจากข้อมูลตาราง โดยทุกรูปภาพที่ใส่ไว้ท้ายบทความจะต้องมีการกล่าวอ้างในเนื้อหาบทความทุกรูปภาพ และรูปภาพทั้งหมดควรมองเห็นชัดเจนเมื่อบทความถูกพิมพ์ด้วยเครื่องพิมพ์

รูปที่ 2 บล็อกไดอะแกรมการทำงานของระบบสื่อสารโอเอฟดีเอ็ม

ตารางที่ 1 ข้อกำหนดรูปแบบตัวอักษรของวารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพฯ

รูปแบบ (Types of texts)	บทความภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ (ตัวอักษรแบบ TH SarabunPSK)	
	ขนาด (Size)	ตัวพิมพ์อักษร (Typeface)
ชื่อบทความทั้งภาษาไทยและอังกฤษ (Title)	20	ตัวหนา (Bold)
ชื่อผู้เขียน (Author & co-authors)	16	ตัวหนา (Bold)
การติดต่อผู้เขียน (Contact address of correspondence)	12	ตัวธรรมดา (Normal)
หัวเรื่องบทคัดย่อ (Abstract heading)	16	ตัวหนา (Bold)
บทคัดย่อและเนื้อเรื่องหลัก (Abstract & main texts)	14	ตัวธรรมดา (Normal)
คำสำคัญ (Keywords)	14	ตัวหนา (Bold)*
หัวข้อเรื่องหลักและตัวเลข (Section heading & number)**	16	ตัวหนา (Bold)
หัวข้อเรื่องรองและตัวเลข (Subsection heading & number)	14	ตัวหนา (Bold)

* เฉพาะตัวอักษรแรกของคำเท่านั้นให้ใช้ตัวพิมพ์ใหญ่

** ข้อกำหนดครอบคลุมทั้ง “กิตติกรรมประกาศ” “เอกสารอ้างอิง” และ “ภาคผนวก (ถ้ามี)”

การเขียนคำบรรยายได้ภาพ ให้ใช้ TH SarabunPSK ขนาด 14 โดยพิมพ์ตัวหนาสำหรับหัวเรื่องและหมายเลขของรูป และพิมพ์ตัวธรรมดาสำหรับคำอธิบายรูปภาพ จัดพิมพ์ไว้กึ่งกลางคอลัมน์ ตัวอย่างรูปภาพดังแสดงในรูปที่ 1 ถึง รูปที่ 2

รูปลายเส้นของรูปภาพจะต้องเป็นเส้นสีดำ ส่วนรูปถ่ายควรจะเป็นรูปขาวดำที่มีความคมชัด รูปสีอนุโลมให้ได้รูปภาพควรจะมีรายละเอียดเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และเพื่อความสวยงามให้เว้นบรรทัดเหนือรูปภาพ 1 บรรทัด และเว้นใต้คำบรรยายรูปภาพ 1 บรรทัด

4.4.2 ตาราง

ตารางทุกตารางจะต้องมีหมายเลข และคำบรรยายกำกับเหนือตาราง โดยปกติให้ใช้ตัวอักษร TH

SarabunPSK ขนาด 14pt โดยพิมพ์ตัวหนาสำหรับหัวเรื่องและหมายเลขของตาราง และพิมพ์ตัวธรรมดาสำหรับคำอธิบายตาราง ถ้ามีข้อมูลฟุตโน้ตด้านล่างของตารางให้ใช้ตัวหนังสือเป็นแบบเดียวกันหากแต่ขนาดตัวอักษรเป็น 12pt

ให้จัดพิมพ์ขีดซ้ายของคอลัมน์ เพื่อความสวยงาม ให้เว้นบรรทัดเหนือคำบรรยายตาราง 1 บรรทัด และเว้นบรรทัดใต้ตาราง 1 บรรทัด

ในกรณีที่จำนวนข้อมูลในตารางมีปริมาณน้อย ตารางควรมีขนาดความกว้างไม่เกิน 7 ซม. ตารางขนาดใหญ่อาจยอมให้มีความกว้างได้ไม่เกินขนาด 15×19 ซม. ในแนวนอน หรือขนาด 19×15 ซม. ในแนวนอน

4.4.3 สมการ

ต้องพิมพ์อยู่กึ่งกลางคอลัมน์ หรือในกรณีที่มีสมการมีความยาวมากอาจยอมให้มีความกว้างได้เต็มหน้ากระดาษ และจะต้องมีหมายเลขกำกับอยู่ภายในวงเล็บ ตำแหน่งของหมายเลขสมการจะต้องอยู่ชิดขอบด้านขวาของคอลัมน์ ดังตัวอย่างนี้

$$\mathbf{X} = \sum_{m=1}^M \mathbf{X}_m$$

(1)

และเพื่อความสวยงามให้เว้นบรรทัดเหนือสมการ 1 บรรทัด และเว้นใต้สมการ 1 บรรทัด เมื่อจะกล่าวอ้างอิงถึงสมการที่ (1) ให้ใส่วงเล็บด้วยเสมอ

5. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

การเขียนหน่วยต่าง ๆ ควรใช้ระบบ SI และเป็นสากล ถ้าหากต้องการย่อหน่วย ควรใช้ตัวย่อเป็นภาษาอังกฤษที่ถูกต้องและเป็นสากล การใช้ศัพท์วิทยาศาสตร์ให้ยึดคำบัญญัติของราชบัณฑิตยสถาน ชื่อสถานที่ต่าง ๆ ให้ใช้ตามประกาศของสำนักนายกรัฐมนตรี

การเขียนคำที่มาจากภาษาต่างประเทศ หากต้องการทับศัพท์เป็นภาษาไทย หรือต้องการแปลเป็นภาษาไทย การแปลหรือเขียนทับศัพท์ครั้งแรกควรใส่คำศัพท์เดิมไว้ในวงเล็บต่อท้ายคำแปลด้วย ซึ่งถ้าคำศัพท์ใดที่ไม่ใช่คำศัพท์เฉพาะ ก็ไม่จำเป็นต้องขึ้นต้นด้วยตัวใหญ่เช่น “เวเบอร์ (weber)” และเมื่อต้องการใช้คำแปลเดิมซ้ำอีก ให้ใช้ภาษาไทยโดยไม่ต้องใส่ภาษาอังกฤษกำกับ

6. เอกสารอ้างอิง

การอ้างอิงในเนื้อความให้ใช้การอ้างอิงแบบหมายเลข เช่น [1], [1, 3, 5-7] หรือ พันพิชร์ ปิ่นจินดา และคณะ [1] เป็นต้น ทุกการอ้างอิงที่ปรากฏในเนื้อหาจะต้องมีใน ส่วนเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ และห้ามใส่เอกสารอ้างอิงโดยปราศจากการอ้างอิงในเนื้อหา

ตัวอย่างการเขียนเอกสารอ้างอิง

6.1 ตัวอย่างการอ้างอิงบทความในวารสาร

- [1] พันพิชร์ ปิ่นจินดา และ ดิเรก วรณเศียร, “รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบแฟรนไชส์,” วารสารวิจัย มสศ., ปีที่ 7, ฉบับที่ 3, หน้า 161-175, 2554.
- [2] S. H. Han and J. H. LEE, “An overview of peak-to-average power ratio reduction

techniques for multicarrier transmission,” IEEE Wireless Communications Magazine, Vol. 2, No. 2, pp. 56-65, Apr. 2005.

6.2 ตัวอย่างการอ้างอิงจากหนังสือ

- [3] เพทาย เย็นจิตรโสมนัส, เล่าเรื่องงานวิจัย (ไม่ยากอย่างที่คิด), พิมพ์ครั้งที่ 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์, 2553.
- [4] R. V. Nee, and R. Prasad, OFDM wireless multimedia communications, 2th ed. Artech House, 2000.

6.3 ตัวอย่างการอ้างอิงจากรายงานการประชุมวิชาการ

- [5] วันทนา เนาว์วัน, “ปัญหาและความต้องการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายวิชาการตามพันธกิจมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา,” การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มศรีอยุธยา ครั้งที่ 3, ปทุมธานี, กุมภาพันธ์ 2556, หน้า 162-170.
- [6] Y. Xing, Z. Wang, J. Sun and W. Wang, “An improved genetic algorithm with recurrent search for the job-shop scheduling problem,” Proceeding of The 6th World Congress on Intelligent Control and Automation, China, June. 21-23, 2006, pp. 3386-3390.

6.4 ตัวอย่างการอ้างอิงวิทยานิพนธ์

- [7] รัตนา ทองเนื้อแปด, “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้นำกับทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2,” วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, 2556.

6.5 ตัวอย่างการอ้างอิงสิทธิบัตร

- [8] J. S. Rhee, S. W. Lee and J. Iamchaturapatr, “Apparatus and Process for CO₂ Separation and Removal Using an Absorptive Solution Containing Calcium, ” Korean Patent KR1005957920000.

6.6 ตัวอย่างการอ้างอิงเว็บไซต์

- [9] อรวรรณ สัมฤทธิ์เดชขจร. (7 มิถุนายน 2555). ชูเปอร์ทราย. สืบค้นจาก <http://www.mtec>.

or.th/index.php?option=com_content&task=view&id=1653&Itemid=177.

6.7 ตัวอย่างการอ้างอิงจากคู่มือ/รายงาน

- [10] พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545, กระทรวงศึกษาธิการ, 2549.
- [11] คู่มือการดำเนินงานการควบคุมภายในเพื่อพัฒนาการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552.

วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเก่า

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University Research Journal

สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ปีที่ 6 ฉบับที่ 3 กันยายน – ธันวาคม 2562 Vol.6 No.3 September - December 2019

Research Papers

1. The Evaluation of Educational and Local Quality Development Project by Using the Coaching and Mentoring System : A Case Study of Wat Changlek School, Sena District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province 1-8
2. Health Insurance System Administration Model For Myanmar Labors in Thailand 9-16
3. Model Law for the Implementation of Specific City Plan 17-22
4. The Application of Plinciples of Santutthi and Sappurisa-dhamma to Purchasing and Using Smartphone of Students of Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University 23-30
5. Participatory Management Model of the World Heritage Site to Promote Tourism in the Historic City of Phra Nakhon Si Ayutthaya and Satellite Cities Sustainably 31-38
6. The Results of the Experience-Enhancement Activities for The Royal Projects Environmental Towards Basic Skills The Science of Early Childhood in Bung Klang School, Tumbol Bung Klang Amphoe Mueang, Chaiyaphum Province 37-46
7. The Development Model of the Independence of the Military Court From Executive Power 47-52
8. The problems that cause economic crime in the case of conjoint public cheating and fraud via mobile phone. 53-60
9. Development Self-discipline of Early Childhood by Experience with Music activities by Carl Orff, Ban Khwao School Muang District, Chaiyaphum Province.. 61-68
10. Community's Learning Process for Developing the Elderly's Quality of Life on Occupation in Nong Khwang Community, Phon Samran Subdistrict, Khu Muang District, Buriram Province 69-76
11. Development of Japanese Communication Skills for Tourism of Thai Beung Ban Khoksalung Community, Phatthananiksom District, Lopburi Province 77-82

Academic Papers

12. The International Political Economy of Sovereign Wealth Fund 83-96

วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเก่า

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University Research Journal

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
Tel./Fax.: 035-322082 Website: <http://rdi.aru.ac.th/journal/>
Facebook: [rs.aru.ac.th](https://www.facebook.com/rs.aru.ac.th)